

ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟ
ΠΩΓΩΝΙΟΥ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ

Μηντζηντέη

βρούτε

Ο

Τόπος

μας

Μπάμπης Κ. Μεντής
2011

Χαράλαμπος Κ. Μεντής

Μητζηντέη Βρούτε

Ο τόπος μας

Αφιερωμένο στην ιερή μνήμη των προγόνων μας

Ριμένων - Βλάχων των παλιών

Γιάννενα, 2011

Περιεχόμενα

Κάλεσμα	5
Βιογραφικό	9
Το χωριό μας	11
Ο τόπος μας στην αρχαιότητα	12
Σύντομη ιστορική αναδρομή	18
1880–1913. Ο βλαχόφωνος Ελληνισμός στο μάτι του Κυκλώνα	28
Καραγιάννο και Μποσκόπουλο	35
Αρβανιτόβλαχοι	40
Μουζακιάροι.....	40
Γκουμπλιάροι (Γκουμπλιάριε)	41
Κολωνιάτες (Κουλουνιάτσειε)	42
Φρασαριώτες (Φρασιεριώτσειε)	43
Κεφαλοβρυσίτες (Μητζηντόνιε)	44
Καραγκούννοι Αιτωλοακαρνανίας	45
Το παλιό χωριό (Παγιουχώρα) της Νεμέρτσικας.....	46
Βαλαορίτης και Πόποβιτς.....	49
Από το Παλιοχώρι–Μποσκόπουλο στο Ξηρόμερο.....	51
Μικρό χωριό Ευρυτανίας	60
Ο πρώτος οικιστικός πυρήνας στο χωριό μας.....	62
Χωριό και με τη βούλα	76
Οικιστικές φάσεις. Προσέλευση νέων οικογενειών	80
Η ηρωική μορφή του Πήλιου Πίνα	89
Το πρώτο συμπεθεριό με Γραίκους	92
1900. Το Μηντζητιέ στην μεγάλη του ακμή	95
1913. Απελευθέρωση και ανατροπή προαιώνιας τάξης	102
1928. Το Μηντζητέ γίνεται Κεφαλόβρυσσο	109
Πόλεμος, Κατοχή, Ολοκαύτωμα	112
Κλείνουν οριστικά τα σύνορα.....	116
Η μεγάλη δίκη	121
Γενεαλογικός οδηγός όλων των σογιών	143
ΟΙ ΑΘΑΝΑΤΟΙ	173
Φωτογραφικό λεύκωμα	205
Το Γένος των Μενταίων	223
Το σόι των Μενταίων.....	227
Οι πρώτες γενιές.....	231
Γενεαλογία των Μενταίων	234
Ο Τέα μοιράζει τον μαχαλά στα παιδιά του	236
1 ^η γενιά: Κύρια (Κυριάκος) του Τέα. 1795–8.	237
Θοδωράκης, ο παππούς που χάθηκε (Πάππου γιου κιρού)	239
1 ^η γενιά: Θεόδωρος (Θοδωράκης) του ΤΕΑ. 1790.	246
1 ^η γενιά: ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ του Τέα. 1790–5.	248
1 ^η γενιά: Νάς (Θανάσης) του ΤΕΑ 1800(3)-1886.....	270
Οι πρώτες επιγαμίες με Μαρκαίους και Νιταίους	297
Συμπέρασμα	299

Κάλεσμα

Άηντιτσι σ' αντουτσέμ^{ου} αμίντι άνιε ατσέγι τερκούτσιε
γιου κιντά κιντέζιε ριμένιε ατσέγι βρούτσιε.
Γιου φέτιλι μπιγκά φουστένλι κου ταμτέλι
σι' άντα μπέρ^{ου} αβιά κουράου ντι μιντζέλι.
Φέτιλι κα λούνα, φισσόριε κα σόρι
άντα λι αντούκ^{ου} αμίντι ίνιμα μι ντόρι.
Σι' τα σ' αβέμ^{ου} ρουτσιένι κούμ^{ου} πρίντι
ντι ριμένιε ντι αμανίντι
λίμπα ανόστε σ'νού αλεσέμ^{ου}
πι, μα νίτσιε σου μβιτσέμ^{ου}.
Λίμπα ανόστε ε μουσιάτε
του ντουνιάου ν' όρι άλτε.
Λίμπα ανόστε ατσά βρούτα
κου κιντάρα ατσά ντουρούτα
σου σμπουρέμ^{ου} τούτσι κου σιβντάη
τα σ' νου κιάρε ντι μπινάη.
Λίμπα αλί άτι, λίμπα αλ τάτη
λίμπα αλ πάππου σ' αλί ντάντι
λίμπε ντούλτσι σ' τινισίτε
λίμπε βέκι σ' τρινιψίτε
λίμπα αλ ριμένιλου σκρέτα
σι σμπουρέστε τούτε έτα.
Σι' γιου τσιντό σ' βι αφλάτσι τη τούτε ντουνά
του ίνιμα αβόστε σ' αβέτσι Μηντζηντέα.
Χώρα ατσά σκρέτα σ' νου αλεσάτσι τα σ' κιάρε
σ' βινίτσι κέντ^{ου} πουτέτσι σ' βινίτσι γιάρε-βιάρε.

Ντι λα Στιμιρί πέν^{ου} λα Κωσταντίνε
Μηντζηντέα αστιάπτε βλιάτσει αγιέη τα σ' γίνε.
Μηντζηντέα έστι μούμα ατσά μάρα
σ' κάη αγκισιέ μούμα, μούμα γιού λου φέτσι
μπούνε ν' οβιά μπάνα.

Ελάτε να θυμηθούμε τα περασμένα χρόνια
όταν τραγουδούσαν οι τραγουδοποιοί, οι αγαπημένοι Βλάχοι.
Όταν τα κορίτσια φόραγαν φουστάνια με δαντέλες
και στη μέση είχανε ζώνες από χάντρες.
Τα κορίτσια σαν φεγγάρι, τα αγόρια σαν τον ήλιο
όταν τα φέρνω στο μυαλό η καρδιά μου με πονάει.
Και για να 'χουμε ευχές όπως πρέπει
απ' τους Βλάχους τους παλιούς,
την γλώσσα μας να μην την αφήσουμε,
στους μικρότερους να την μάθουμε.
Η γλώσσα μας είναι όμορφη
στον κόσμο δεν υπάρχει άλλη.
Η γλώσσα μας η αγαπημένη
με το τραγούδι της το πονεμένο
να την μιλάμε όλοι με σεβντά
για να μην χαθεί απ' τον κόσμο.
Η γλώσσα της μητέρας, η γλώσσα του πατέρα
η γλώσσα του παππού και της γιαγιάς
γλώσσα γλυκιά και τιμημένη
γλώσσα παλιά και βασανισμένη
η γλώσσα των Βλάχων η έρμη

να μιλιέται για πάντα.

Κι όπου κι αν βρίσκεστε σ' όλον τον κόσμο

στην καρδιά σας πάντα να έχετε το Κεφαλόβρυσο.

Το χωριό το έρμο να μην τ' αφήσουμε να χαθεί.

να έρχεστε όποτε μπορείτε, να 'ρχεστε χειμώνα-καλοκαίρι.

Από την εκκλησία της Παναγιάς μέχρι του Άγιου Κωνσταντίνου

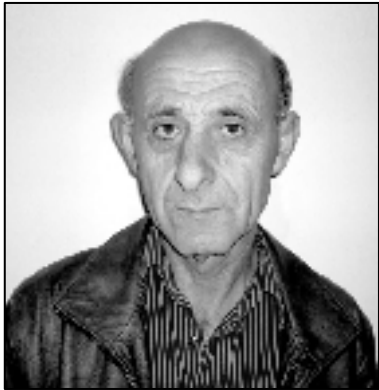
το Κεφαλόβρυσο περιμένει τα παιδιά του να 'ρθουν.

Το Κεφαλόβρυσο είναι η μάνα η μεγάλη,

Κι όποιος ξέχασε την μάνα, την μάνα που τον γέννησε

καλή ζωή δεν είχε.

Χαράλαμπος (Μπάμπης) Κων/νου Μεντής

Γεννήθηκα στο Κεφαλόβρυσο-Μητζηντέη Πωγωνίου Ιωαννίνων το 1952.

Παντρεμένος από το 1975 με τη Ζαχαρούλα του Φίλιππου Γκότση. Πατέρας δύο κοριτσιών, Μαρίνας και Νεφέλης.

Από τα νεανικά μου χρόνια με συγκινούσε ότι έχει σχέση με το βλαχόφωνο πολιτισμό, τα ήθη και έθιμα, η ιδιαίτερη πολιτιστική κληρονομιά, το μοναδικό βλαχόφωνο πολυφωνικό τραγούδι, οι παλιές βλάχικες φορεσιές και το ιδιαίτερο γλωσσικό μας ιδίωμα.

Από το 1975 μέχρι σήμερα συμμετείχα ανελλιπώς σε όλες τις πολιτιστικές δραστηριότητες του χωριού μας, ξεκινώντας από την αδελφότητά μας στην Αθήνα.

Μέσα από το Δ.Σ. της Αδελφότητας Αθηνών, πρωτοστάτησα στην δημιουργία της παιδικής χαράς στο χωριό που ήταν για πάνω από 20 χρόνια ένα στολίδι για όλο το Άνω Πωγώνι.

Ερχόμενος στα Γιάννενα το 1982, δραστηριοποιήθηκα αμέσως στους πολιτιστικούς φορείς του χωριού μας.

Ως πρόεδρος Συλλόγου μας, πρωτοστάτησα στη δημιουργία των στολών του χορευτικού μας, 20 γυναικείων και 20 ανδρικών στολών. Αυτές οι στολές μέχρι σήμερα είναι το σημείο αναφοράς στην ιδιαιτερότητά τους ανάμεσα στις στολές άλλων βλάχικων συλλόγων.

Προ δωδεκαετίας ξεκίνησα την προσπάθεια για την αναβίωση του βλαχόφωνου πολυφωνικού μας τραγουδιού. Συστάθηκε πολυφωνική ομάδα από τους λίγους εναπομείναντες γνώστες του τραγουδιού. Σ' αυτά τα δώδεκα χρόνια το πολυφωνικό μας τραγούδι έγινε γνωστό σ' όλη την Ελλάδα, μα και έξω απ' αυτή. Το πολυφωνικό μας σχήμα συμμετείχε σε

πολλά φεστιβάλ πολυφωνίας και άλλες σχετικές εκδηλώσεις. Ηχογράφησε 2 C.D. με αυθεντικά τραγούδια του Κεφαλόβρυσου, για πρώτη φορά, συμβάλλοντας έτσι στην καταγραφή της μοναδικής μας κληρονομιάς.

Από το 1975 μέχρι σήμερα, επιδόθηκα στη συλλογή στοιχείων και πληροφοριών για την ιστορία του χωριού μας και τις ρίζες μας. Αποτέλεσμα αυτών είναι το βιβλίο που κρατάτε στα χέρια σας.

Αυτό το βιβλίο δεν διεκδικεί δάφνες επιστημονικής ιστορίας. Όπως όλα τα γραπτά που στηρίζονται κυρίως σε μαρτυρίες και πληροφορίες από την παράδοση και λιγότερο σε γραπτά στοιχεία, έτσι και αυτό το βιβλίο εμπεριέχει τον κίνδυνο λαθών και παραλείψεων. Όνειρό μου είναι εν καιρώ να εκδώσω Ελληνοβλαχικό λεξικό της ιδιαίτερης βλαχόφωνης διαλέκτου του Κεφαλόβρυσου και γενικότερα της διαλέκτου των φρασιαριωτών Βλάχων, που μέχρι τώρα δεν υπάρχει. Αυτή η προσπάθεια βρίσκεται ήδη σε αρκετά προχωρημένο στάδιο.

Παρακαλώ τους αναγνώστες αυτού του βιβλίου, τυχόν λάθη, ελλείψεις, παραλείψεις που θα εντοπίσουν να τα δουν με κατανόηση και επιείκεια.

Είναι η πρώτη προσπάθεια προσέγγισης των ιστορικών δεδομένων του χωριού μας.

Εύχομαι σύντομα, άλλος χωριανός μας, να κάνει πολύ καλύτερη δουλειά.

Ευχαριστώ ιδιαίτερα τον ανιψιό μου Σπύρο Βασιλείου Μεντή, για την μεγάλη του βοήθεια στην επεξεργασία στον υπολογιστή, όλης της ύλης.

Επίσης ευχαριστώ θερμά τον Φιλολόγο Βαγγέλη Κανδρή για την συντακτική φιλολόγηση των κειμένων.

Το χωριό μας.

Το χωριό μας, παλιά λεγόταν Μετζηντιέ. Σε διάφορα παλιά χαρτιά και έγγραφα το βρίσκουμε και σαν Μεντζηντιέ, Μετζηδιέ - Μητζηντέ, Μηντζηδγιέ, Μηντηγιέ - Μεντηγιέ.

Από το 1928 μετονομάστηκε σε Κεφαλόβρυσο.

Ήταν ανεξάρτητη κοινότητα μέχρι το 1998, όπου με το σχέδιο Καποδίστριας εντάχθηκε στο Δήμο Άνω Πωγωνίου, του οποίου ήταν η έδρα.

Από το 2010 με τον Καλλικράτη, εντάχθηκε στον μεγάλο Δήμο Πωγωνίου του οποίου αποτελεί δημοτικό διαμέρισμα.

Έδρα του νέου Δήμου ορίστηκε το Καλπάκι παρόλο που αυτό είναι εκτός των ιστορικών ορίων του Πωγωνίου. Είναι και αυτό ένα από τα παράδοξα του Καλλικράτη

Το Κεφαλόβρυσο βρίσκεται στην νοτιοανατολική πλευρά του όρους Νεμέρτσικα, που παλιά λεγόταν και Μερόπη και είναι χτισμένο στους πρόποδες του βουνού Βαλαόρα. Ανήκει στην παλιά Επαρχία Πωγωνίου ή Παλαιοπωγωνίου, που πολύ παλιά είχε την έδρα της στο Λαχανόκαστρο (Ωραιόκαστρο). Μετά είχε έδρα στον Κακόλακο και από το 1847 μέχρι το 1922 έδρα ήταν η Πωγωνιανή (Βοστίνα). Από το 1922 μέχρι το 1988 είχε έδρα στο Δελβινάκι. Βρίσκεται σε υψόμετρο 650μ.

Φωτογραφία εξώφυλλου:

Ριμένα – Αρμάνα – Φρασιαριώτα Βλάχα, με την κόρη της, από το χωριό Μετζιτιέ.

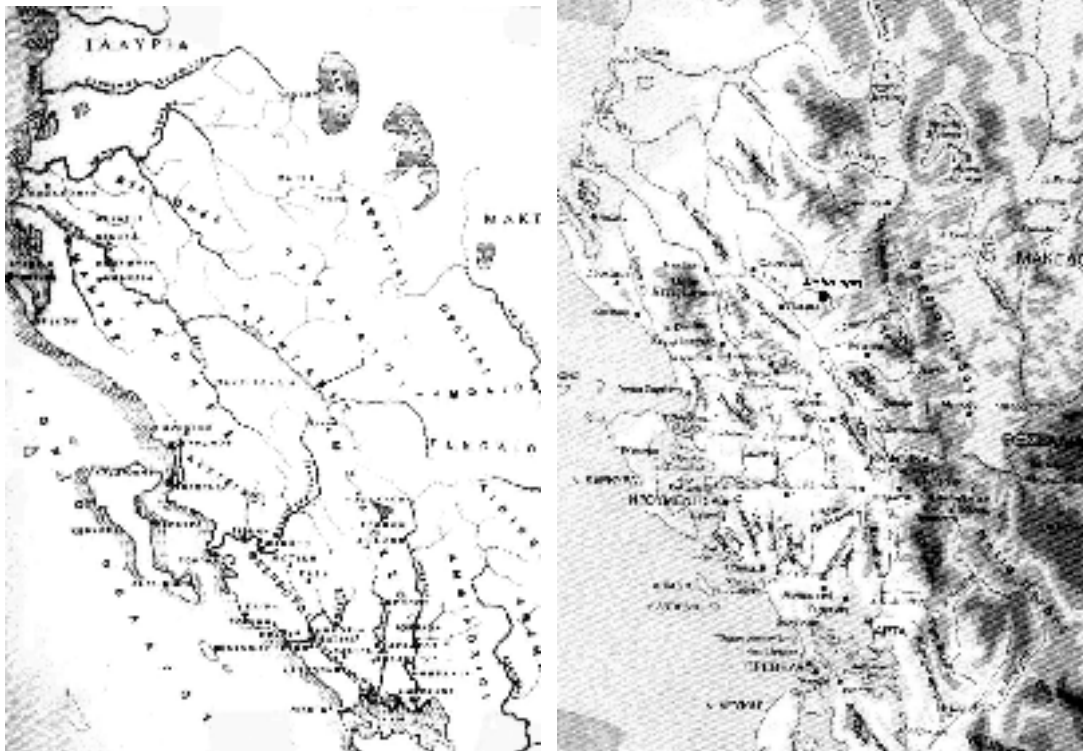
Η φωτογράφιση έχει γίνει στα Χειμαδιά, στην Τσαμουριά το 1906.

Είναι η παλαιότερη φωτογραφία που αναφέρεται στο χωριό μας.

Από το εθνογραφικό λεύκωμα.

Ο τόπος μας στην αρχαιότητα

Παρατηρώντας τον χάρτη της αρχαίας Ηπείρου βλέπουμε τον καταμερισμό των αρχαίων Ηπειρωτικών φυλών στον συγκεκριμένο χώρο. Η περιοχή που από αρχαιοτάτων χρόνων ζούσαν οι πρόγονοί μας είναι κύρια η κοιλάδα του Αώου ποταμού, οριζόμενη δυτικά από τον Σαραντάπορο ποταμό, βόρεια μέχρι την Κορυτσά, ανατολικά την Κλεισούρα και τον Δρίνο ποταμό, και νότια την περιοχή του Πάνω Πωγωνίου.

Χάρτης της Αρχαίας Ηπείρου πριν τον 6^ο π.Χ. αιώνα. Σημερινός χάρτης του ίδιου χώρου για συγκρίσεις.

Κέντρο αυτής της περιοχής είναι η Πρεμετή και λίγο βορειότερα η Φράσιαρη και η Κολώνια (σημερινή Ερσέκα). Η Φράσιαρη δε θεωρείται η κοιτίδα των προγόνων μας αλλά και όλων των Βλάχων που μιλούν το ίδιο με εμάς γλωσσικό ιδίωμα. Αυτό το ιδίωμα έχει επικρατήσει να λέγεται αρβανιτοβλάχικο, και όσοι το μιλούν να λέγονται Αρβανιτόβλαχοι. Η περιοχή που ζούσαν οι πρόγονοί μας είναι κυρίως αυτή που κατείχαν οι αρχαίοι Ατιντάνες. Αυτή την περιοχή σε νεότερο χάρτη του 360 π.Χ.

βλέπουμε να την κατέχουν οι Τριφύλες. Οι αρχαίοι ιστορικοί λένε ότι οι Τριφύλες προήλθαν από την συνένωση τριών μικρότερων φυλών, με βάση τους Ατιντάνες. Μπορούμε λοιπόν να τοποθετήσουμε τους προγόνους μας στη φυλή των Ατιντάνων οι οποίοι βρίσκονταν ανάμεσα από τους Παραυαίους βόρεια και τους Χάονες νότια.

Η Ήπειρος στην αρχαιότητα άρχιζε νότια από την Αμβρακία (Άρτα) και τελείωνε βόρεια στον Γενούσο (Σκούμψη) ποταμό. Βόρεια του Γενούσου ήταν η αρχαία Ιλλυρία. Στους χάρτες βλέπουμε ότι οι συγγενικές φυλές που ζούσαν στην Αρχαία Ήπειρο ήταν πολλές. Σύμφωνα με όλους τους αρχαίους ιστορικούς -με ελάχιστες διαφοροποιήσεις- έτσι οριοθετούνταν η Ήπειρος, και όλοι είχαν τον Γενούσο ποταμό σαν το βορειότερο σύνορο του αρχαίου Ελληνικού Κόσμου.

Όλες αυτές οι Ηπειρωτικές φυλές προφανώς μιλούσαν την ίδια γλώσσα, τα Ελληνικά. Βέβαιο επίσης είναι ότι οι διάλεκτοι που μιλούσαν δεν ήταν ίδιες. Αυτό τις έκανε να ξεχωρίσουν μεταξύ τους σαν φυλές. Μπορούσαν και συνεννοούνταν γιατί όλες οι διάλεκτοι είχαν κοινή ρίζα την Ελληνική. Αυτό αποδεικνύεται από την μετέπειτα συνένωση όλων των φυλών σε κοινό των Ηπειρωτών. Οι φυλές με τις οποίες οι πρόγονοί μας έρχονταν σε συχνή επαφή ήταν οι Παραυαίοι και οι Χάονες τα καλοκαίρια, ενώ τον χειμώνα ήταν οι Αμάντες, οι Κεστρίνοι και οι Θεσπρωτοί. Αυτές οι φυλές ήταν οι πιο κοντινές και άρα πιο συγγενικές των προγόνων μας, των Ατιντάνων, από αρχαιοτάτων χρόνων μέχρι πρόσφατα.

Η φυλή των προγόνων μας, η δική μας η φυλή, είναι αυτή που τελευταία σταμάτησε τον αρχέγονο νομαδικό τρόπο ζωής. Είναι η τελευταία που σταμάτησε το πάνω-κάτω, το καλοκαίρι στα βουνά, το χειμώνα στα χειμαδιά. Το καλοκαίρι στη Φράσιανη, στην Κωλώνια, στην Πρεμετή, στην Νεμέρτσικα, τα οποία ήταν τα κύρια βουνά της φάρας μας. Τον χειμώνα στα παράλια από την Αυλώνα μέχρι την Θεσπρωτία.

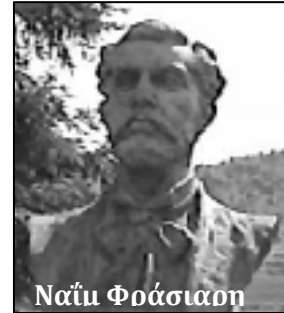
Αυτός είναι ο κύριος λόγος που μέχρι σήμερα διατηρούμε αυτό το αρχέγονο γλωσσικό μας ιδίωμα, το οποίο είναι μία από τις αρχαίες ελληνικές διαλέκτους. Είναι λάθος ο ισχυρισμός ότι το γλωσσικό μας ιδίωμα είναι λατινογενές. Βέβαια πολύ αργότερα, επί Ρωμαιοκρατίας συμπεριλάβαμε στον λόγο μας πολλές λέξεις της δημώδους λατινικής, αλλά αυτό δεν άλλαξε την βάση της διαλέκτου μας που παραμένει να είναι αρχαιοελληνική και μάλιστα του Ομήρου και των Μυκηνηών. Αυτό το αποδεικνύει περίτρανα ο Δημήτρης Στεργίου με την μεγάλη του έρευνα και το βιβλίο του με τίτλο «4.500 Μυκηναϊκές, Ομηρικές, Βυζαντινές και Νεοελληνικές ρίζες στο Βλάχικο λόγο».

Το δικό μας γλωσσικό ιδίωμα περιέχει περίπου 20% λέξεις της δημώδους λατινικής. Μόνο σ' αυτές ταιριάζει ο λόγος μας με τον λόγο των εκτός Ελλαδικού χώρου Βλαχόφωνων και ειδικά των Ρουμάνων. Εκείνοι δεν έχουν αρχαιοελληνικές ρίζες στον λόγο τους, αντιθέτως έχουν ρίζες των φυλών από όπου προέρχονται όπως π.χ. Δάκικα.

Η δική μας διάλεκτος είναι πιθανότατα συνέχεια της διαλέκτου μιας εκ των αρχαιότερων Ηπειρωτικών Φυλών, των Ατιντάντων. Τόσα αρχαία Ηπειρωτικά φύλα τι απέγιναν άραγε; Ποιοι να είναι οι απόγονοί τους; Οι Αρβανίτες π.χ. ποιας Ηπειρωτικής Φυλής απόγονοι είναι; Πού βρίσκεται άραγε η αρχαία Άρβανος, από όπου πήραν και το όνομά τους; Οι αρχαιολόγοι ψάχνουν ακόμα την αρχαία Άρβανο από την Κορυτσά μέχρι τους Αγίους Σαράντα. Σήμερα τους Αρβανίτες τους θεωρούμε εκτός Ελληνικών Φύλων. Είναι έτσι όμως;

Αυτό δεν ισχύει για τους Ιλλυριούς που ήταν βόρεια του Γενούσου. Όταν όλες οι αρχαίες Ηπειρωτικές φυλές μετείχαν στο κοινό των Ηπειρωτών, σίγουρα σ' αυτούς ήταν και οι πρόγονοι των Αρβανιτών ή Σκιπιτάρ, όπως τους λέμε εμείς. Αν δεν είχαν ίδια καταγωγή, ίδια συγγένεια, πώς γίνεται το 1821 να είναι πρωτεργάτες στην Ελληνική Επανάσταση; Ας όψεται το παιχνίδι των μεγάλων δυνάμεων με βάση το

«διαίρει και βασίλευε» που έχει κάνει τους λαούς και τις φυλές μπάχαλο. Ειδικά για τους Αρβανίτες βρέθηκαν κάποια φωτισμένα μυαλά, όπως των αδελφών Φράσιαρη και ιδιαίτερα του Ναΐμ Φράσιαρη, ο οποίος με βάση το λατινικό αλφάβητο έγραψε την σημερινή Αλβανική γλώσσα. Ο Ναΐμ γεννήθηκε και μεγάλωσε στην Φράσιαρη, από όπου πήρε και το όνομά του. Έζησε ανάμεσα σε μεγάλο όγκο βλαχόφωνου πληθυσμού και οι πληροφορίες λένε ότι γνώριζε πολύ καλά τα βλάχικα. Έτσι εξηγείται ξεκάθαρα για ποιο λόγο υπάρχουν πολλές κοινές λέξεις στον δικό μας βλαχόφωνο λόγο και τον Αρβανίτικο. Ήταν φυσικό ο Ναΐμ Φράσιαρη, γνωρίζοντας Αρβανίτικα και βλάχικα, να ανακατέψει πολλές λέξεις, με συνέπεια από τις κοινές λέξεις, άλλες να είναι δικές μας και άλλες Αρβανίτικες.

Πολλοί ιστορικοί ερευνητές λένε ότι οι Βλάχοι ήταν πάντα δίγλωσσοι. Εκτός από την μητρική τους γλώσσα (αρχέγονα ελληνικά) μιλούσαν και την δημώδη Λατινική. Αν είναι έτσι, τότε οι δικοί μας πρόγονοι ήταν τρίγλωσσοι, γιατί μιλούσαν και Αρβανίτικα. Γι' αυτό ίσως ονομάστηκαν και Τριφύλαι.

Από τους αρχαίους ιστορικούς μαθαίνουμε ότι εκείνοι που ίδρυσαν το πρώτο μαντείο της αρχαιότητας, αυτό της Δωδώνης, ανήκαν στους Αμάντες, ένα από τα αρχαία Ηπειρωτικά Φύλα. Έφυγαν από την αρχαία Αμάντεια κοντά στην σημερινή Αυλώνα. Από τους Αμάντες αυτοί οι χώροι ονομάστηκαν μαντεία. Όταν έστησαν τα τσαντίρια τους - τον καταυλισμό, το γραιίκι- στην Δωδώνη, οι ντόπιοι τους είπαν γραιικούς. Επειδή ζούσαν στις λάσπες και στα έλη, αργότερα τους είπαν ελούς – σελούς – σέλληνες και τελικά Έλληνες.

Ο Αριστοτέλης λέει ότι από μετονομασία των γραικών προήλθαν οι Έλληνες. Προφανώς οι Γραικοί προήλθαν από τους Αμάντες. Από την ιστορία των αρχαίων Ελληνικών Φυλών μαθαίνουμε ότι οι γραικοί ήταν

γυρολόγοι ζητιάνοι, μουσικάντηδες, θεατρίνοι και πλιατσικολόγοι της εποχής εκείνης. Γύριζαν από περιοχή σε περιοχή και μέσω αυτών μεταδίδονταν οι ιστορίες και οι μύθοι άλλων περιοχών. Ασχολούνταν δε με την μαντεία τα μάγια και όλες τις δεισιδαιμονίες. Εμείς είμαστε η μοναδική φάρα που τους λέμε με την πρώτη την παλιά τους ονομασία Αμάντες (**α-μάντζιε**). Οι παλαιότεροι θα θυμούνται εκείνους που έρχονταν στο χωριό μας τα καλοκαίρια και κατασκηνώναν στα δέντρα του Τούλη (**όλγκιριε αλ Τούλη**) εκεί που είναι σήμερα το γήπεδο του μπάσκετ. Αυτούς τους λέγαμε **Α-μάντου – Α-μάντα – Α-μάντζιε**. Ποτέ δεν τους είπαμε γύφτους, όπως τους λένε σήμερα. Εμείς γύφτους λέγαμε τους μόνιμα εγκατεστημένους, όχι τους γυρολόγους. Γύφτους λέγαμε και λέμε μέχρι σήμερα όσους ασχολούνταν κυρίως με την κατεργασία των μετάλλων, όπως σιδεράδες, γανοτζήδες, κουδουνάδες κ.λπ..

Τους Αμάντες οι πρόγονοί μας από την αρχαιότητα τους συναντούσαν στην πορεία τους από και προς τα χειμαδιά. Ήταν φόβος και τρόμος για την μαεστρία τους στο κλέψιμο. Η ενασχόλησή τους με την μαγεία, την μαντεία, την μοίρα, τα μελλούμενα, την ζητιανιά και το κλέψιμο προκαλούσε φόβο στους προγόνους μας, αλλά και σε μας όταν ήμασταν μικροί. Για να μας φοβερίζουν οι μανάδες μας έλεγαν, θα σε

ΧΑΘΝΟΚΑΣΤΡΟ

πάρει η Α-μάντα (**ους τη για μάντα**). Τους θεωρούσαμε πολύ χαμηλής στάθμης ανθρώπους, όπως επίσης πολύ χαμηλής ηθικής θεωρούσαμε και τους γραιοκούς. Από την αρχαιότητα

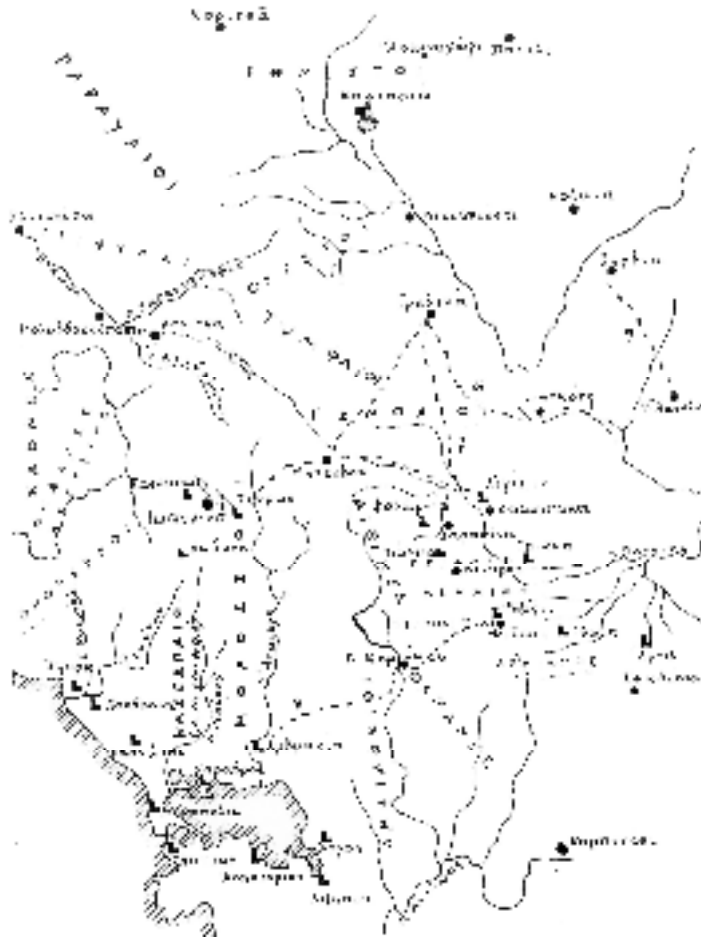
οι πρόγονοί μας τους αποκαλούσαν με την αρχέγονη ιδιότητά τους, που ήταν, όπως προείπαμε, ο Γραιοκός, ο κλέφτης, ο ψεύτης, ο κουρελής, ο

ζήτουλας, ο θεατρίνος, (κολομβίνος) (**γκραίκου, φούρου–ψεύτου –ρέσκου, διακονάρου– κουλουμπρίνου**).

Η ευρύτερη περιοχή, στην οποία βρίσκεται και το χωριό μας, ήταν γνωστή στους προγόνους μας από αρχαιοτάτων χρόνων. Στο διπλανό μας χωριό στο Ωραιόκαστρο υπάρχει, ως γνωστόν, το αρχαίο Κάστρο. Αυτό το Κάστρο οι ιστορικοί λένε ότι πρωτοχτίστηκε από τους Χάονες πριν το 600 π.Χ. Εμείς μέχρι σήμερα το χωριό αυτό και το Κάστρο το λέμε Χαονόκαστρο (**χ-ανουκάστου**). Στον λόγο μας το **-χ-** είναι άφωνο, όπως και στη λέξη Χάνι· στη γλώσσα μας **χάνου** ακούγεται **άνου**. Άνου μέχρι σήμερα στο χωριό μας λέγεται και το εστιατόριο, από την πρώτη εμφάνισή του στα Χάνια. Στο νότιο μέρος του Χωριού μας υπάρχει το τοπωνύμιο ο λάκκος του Κεστρίνου (**τράπου άλ κεστρινιώτου**). Κεστρίνοι ήταν μία από τις αρχαίες Ηπειρωτικές φυλές. Όλα όσα προανέφερα δείχνουν καθαρά ότι οι πρόγονοί μας σ' αυτά τα μέρη ήταν από *αναντάμ-παπαντάμ*. Όσοι ισχυρίζονται ότι ήρθαμε από εκεί ή από πέρα ή από παραπέρα, είναι μακριά νυχτωμένοι ή αποσκοπούν αλλού.

Σύντομη ιστορική αναδρομή

Η μεγάλη ανάπτυξη της Ηπείρου ξεκίνησε τον 5^ο π.χ. αιώνα με την πρωτοπορία των Μολοσσών, με τον βασιλιά Θαρύπα. Τον 4^ο π.Χ. αιώνα δημιουργείται το κοινό των Μολοσσών, όπου επί βασιλείας του Νεοπτόλεμου Αλκέτα 370 π.Χ. συμμετέχουν δεκαπέντε (15) Ηπειρωτικά φύλα. Στα χρόνια της βασιλείας του Αλεξάνδρου Α΄ (αδελφός της Ολυμπιάδας της μητέρας του Μ. Αλεξάνδρου της Μακεδονίας) το κοινό των Μολοσσών το διαδέχεται η συμμαχία των Ηπειρωτών που κράτησε από το 340 π.Χ. μέχρι το 234 π.Χ.. Στις αρχές του 3^{ου} π.Χ. αιώνα εμφανίζεται η μεγάλη μορφή του Βασιλιά Πύρρου. Επί βασιλείας του η Ήπειρος μεγαλούργησε. Ο Πύρρος έφτασε μέχρι τη Σικελία και διεκδίκησε τον θρόνο της Ρώμης. Έλεγε ότι ήταν βασιλικός απόγονος από την Τροία και ήταν νόμιμος δικαιούχος του θρόνου της Ρώμης. Σημειωτέον ότι η Ρώμη δημιουργήθηκε από Τρώες μετά την καταστροφή της Τροίας από τους Έλληνες τον 12^ο π.Χ. αιώνα.

Χάρτης που δείχνει την θέση των υπό την επιρροή των Μολοσσών υπαγομένων φύλων της Ηπείρου κατά το πρώτο μισό του 4^{ου} π.Χ. αιώνας.

Η λαμπρή πορεία του Πύρρου σταμάτησε με το θάνατό του το 272 π.Χ.. Σε μια εκστρατεία έφτασε στο Άργος και κατέλαβε την πόλη. Όταν μπήκε στην πόλη, μία γυναίκα Αργίτισα από την σκεπή του σπιτιού της πέταξε ένα κεραμίδι, το οποίο βρήκε τον Πύρρο στο δόξα πατρί και πάρτον κάτω τον δικό μας, το μεγαλύτερο βασιλιά της Ηπείρου. Οι

πρόγονοί μας ως φαίνεται το πήραν βαριά. Μέχρι σήμερα έχει παραμείνει η φράση να το βρεις από κεραμίδι (σ' όφλι ντι κεραμίδε). Εμείς στην διάλεκτό μας το κεραμίδι το λέμε, **τσιρνίδα**. Στην μοναδική περίπτωση που το λέμε κεραμίδι είναι στην κατάρα «να το βρεις από κεραμίδι». Αυτό παραπέμπει κατευθείαν στον Βασιλιά Πύρρο. Είχε στοιχίσει πολύ στους

προγόνους μας, επειδή στην αυλή του Πύρρου οι τσελιγκάδες, μα και όλοι όσοι ασχολούνταν με την κτηνοτροφία, έχαιραν μεγάλης εκτίμησης.

Το 234 π.Χ. καταργείται η βασιλεία με το βίαιο θάνατο των απογόνων του Πύρρου και ανακηρύσσεται δημοκρατία με την ονομασία Κοινό των Ηπειρωτών. Αυτό κράτησε μέχρι το 167 π.Χ. που οι Ρωμαίοι υπό τον Αιμίλιο Παύλο κατέστρεψαν εβδομήντα (70) Ηπειρωτικές πόλεις (κατά τον Στράβωνα) σαν εκδίκηση για την εκστρατεία των Ηπειρωτών με το βασιλιά Πύρρο στην Ιταλία. Αρχίζει τότε στην Ήπειρο η Ρωμαιοκρατία.

Ο ειδικευμένος Ρωμανιστής–Βαλκανιολόγος, διδάκτωρ του Πανεπιστημίου Αθηνών, εντεταλμένος καθηγητής του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, διευθυντής του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών και Γενικός Γραμματέας της Επιτροπής Ενημερώσεως για εθνικά θέματα ο Αχιλλέας

Λαζάρου (που είναι Βλάχος) με σειρά πολυσέλιδων βιβλίων στην Ελληνική και σε ξένες γλώσσες έχει καταδείξει με αδιάσειστα επιστημονικά επιχειρήματα ότι οι Βλάχοι είναι οι γνησιότεροι των Ελλήνων. Με γλωσσικά, πολιτιστικά, λαογραφικά και ιστορικά στοιχεία έχει δώσει αποστομωτικές απαντήσεις σε όσους κατά το παρελθόν προσπάθησαν να αμφισβητήσουν την ελληνικότητα των Βλάχων.

Οι Βλάχοι, λέει ο Λαζάρου, είναι λατινόγλωσσοι υπήκοοι της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας, και όχι κάποια ιδιαίτερη εθνότητα, όπως εσφαλμένα έχει γραφεί από μερικούς από άγνοια ή από σκοπιμότητα.

Η Ήπειρος στην ενιαία μορφή της -από Αμβρακικό έως Δυρράχιο, Γενούσο ποταμό, Εγνατία Οδό, η οποία κατά τον Στράβωνα είναι η συνοριακή γραμμή Ηπειρωτών και Ιλλυριών- αποτελεί την κοιτίδα του βαλκανικού Βλαχισμού (λατινοφωνίας), στον Ελληνικό χώρο.

Χρονολογείται δε επακριβώς το 229 π.Χ. η διείσδυση αρχικά και στη συνέχεια η διάδοση της λατινικής στην Ήπειρο. Είναι επακόλουθο της ανταπόκρισης των Ρωμαίων στην πρόσκληση των Κερκυραίων για απώθηση των Ιλλυριών και της ίδρυσης ρωμαϊκού προτεκτοράτου στον ηπειρωτικό χώρο. Από την πρώτη σε διαπραγματευτικό και επιχειρησιακό επίπεδο συνεργασία προκύπτει ζήτημα γλωσσικό. Οι Ρωμαίοι, αν και είναι ολιγαριθμότεροι, σε σύγκριση με τους συμμάχους Έλληνες, έχουν το πρόσταγμα. Αυτό σημαίνει ότι οι συζητήσεις και οι συμπράξεις διεξάγονται στην γλώσσα τους, τη λατινική, και αποβαίνει αναπότρεπτη η εκμάθηση της λατινικής από Έλληνες, όπως κατηγορηματικά τονίζει ο Egger, μολονότι η Ελληνική επί πολύ ακόμα διατηρεί τον οικουμενικό χαρακτήρα, σύμφωνα με την ομολογία του Κικέρωνος. Πολύ αργότερα, η λατινική γίνεται αντιληπτή σε ολόκληρο τον κόσμο κατά την άποψη του Πλινίου του πρεσβυτέρου, ή ομιλείται από όλους τους ανθρώπους, όπως με περισσή υπερβολή διακηρύσσει ο Πλούταρχος.

«Ήδη επαληθεύεται περίτρανα, τονίζει ο Αχ. Λαζάρου σε μια νέα μελέτη για τους Βλάχους, ότι όχι μόνο δε χάνεται και ότι όχι μόνο υπάρχει ο Ελληνισμός, αλλά και διευρύνει σ' όλους τους τομείς την παρουσία του. Πρωτοστατεί και διακρίνεται. Παρά δε την ξενική κρατική εξουσία αιώνων οι Έλληνες διασώζουν και τον πολιτισμό τους και την εθνική συνείδησή τους, ακόμα και εκείνοι που αποβαίνουν για πρακτικούς σκοπούς δίγλωσσοι, οι χρήστες και της λατινικής, οι Βλάχοι των οποίων η διγλωσσία –κατά τον Ούγγρο καθηγητή Gyöpi– είναι διαχρονική.

Μετά τη διάλυση του Ρωμαϊκού κράτους οι λατινόγλωσσοι πληθυσμοί εγκαταλείπουν σταδιακά πεδινά κέντρα και καταφεύγουν σε δασώδη και δύσβατα μέρη, όπου αναγκάζονται να επιδοθούν και στην κτηνοτροφία. Παρόμοιες μετακινήσεις πληθυσμών παρατηρούνται και στο χώρο του Ανατολικού Ρωμαϊκού Κράτους κατά τη διάρκεια επιδρομών. Στην ελληνική χερσόνησο, τα παραμεθόρια και τις καίριες ορεινές διαβάσεις κατέχουν γηγενείς απόμαχοι, παλαιίμαχοι, επιφορτισμένοι με τη φρούρηση και τη διασφάλιση της τάξης, οι οροφύλακες, οι οποίοι προϋπήρχαν, ως θεσμός, επί Μακεδόνων Βασιλέων, αλλά επί Τουρκοκρατίας αποκτούν προνόμια και αποβαίνουν φορείς λατινογλωσσίας. Αυτοί, επιθυμώντας να διατηρήσουν την προνομιακή θέση των προρωμαϊκών χρόνων, όπως αυτή που απολάμβαναν στην αυλή του Πύρρου, όπου οι μεγαλοκτηνοτρόφοι υπολογίζονταν ως διακεκριμένες προσωπικότητες, σπεύδουν κατά την ρωμαιοκρατία να γίνουν ρωμαίοι πολίτες για να διασφαλίσουν τα κεκτημένα και να επαυξήσουν τις δραστηριότητές τους».

Οι Ρωμαίοι, αφού επικράτησαν σ' όλον τον αρχαίο Ελληνικό κόσμο, κατά μήκος της Εγνατίας οδού και ειδικά στις δύσκολες περιοχές της Ηπείρου και της Πίνδου, έφτιαξαν φυλάκια για να εξασφαλίσουν την ελεύθερη κίνηση από την δύση στην ανατολή. Αυτά τα φυλάκια τα ονόμαζαν Ντούκες. Σε κάθε Ντούκα υπήρχε ένας χώρος σαν μαγαζί, που γινόταν ανταλλαγή προϊόντων μεταξύ των ντόπιων και των ρωμαίων

στρατιωτών. Αυτόν τον χώρο τον ονόμαζαν Ντουκένι. Η δική μας η φάρα είναι η μόνη σ' όλα τα Βαλκάνια πού το κάθε είδους μαγαζί το λέει ακόμα, **Ντουκένι**. Στις αρχές του 3^{ου} μ.Χ., αιώνα, ο αυτοκράτορας της Ρώμης Μάρκος Αυρήλιος – Καρακάλα με διάταγμα, ονομάζει όλους τους υπηκόους του, όλων των φυλών, Ρωμαίους πολίτες. Μέχρι τότε τον τίτλο του Ρωμαίου πολίτη έξω από την Ρώμη τον είχαν ελάχιστοι, και μόνο αξιωματούχοι. Σιγά σιγά, άρχισαν όλοι να αυτοαποκαλούνται Ρωμαίοι. Έτσι οι γραικοί έλεγαν πως είναι ρωμιοί, οι Βλάχοι, Ρεμέν, ρωμούν, οι γύφτοι Ρώμ... κ.ο.κ..

Μετά τον 3^ο μ.Χ. αιώνα, που ο χριστιανισμός έγινε επίσημη θρησκεία του Ανατολικού (Βυζαντινού) Ρωμαϊκού Κράτους, άρχισε ένα άγριο κυνηγητό σε βάρος της παλιάς θρησκείας των Ελλήνων, τους οπαδούς του Δωδεκάθεου. Η νέα θρησκεία ταύτισε τον όρο Έλληνας με αυτόν του ειδωλολάτρη. Έχοντας πια τη δύναμη και την εξουσία η νέα θρησκεία κατάφερε να εξαφανίσει τον όρο Έλληνας. Μετά τον 5^ο μ.Χ. αιώνα κανείς δεν έλεγε ότι είναι Έλληνας, ο όρος αυτός είχε εκλείψει παντελώς, από τα αστικά κέντρα και τα πεδινά. Διασώθηκε σαν ανάμνηση μόνο στους ορεινούς όγκους της Ηπείρου της Πίνδου και της Μακεδονίας και βασικά από αυτούς που αργότερα τους είπαν Βλάχους. Σ' αυτούς τους ορεινούς όγκους ο χριστιανισμός άργησε πάρα πολύ να επικρατήσει, σίγουρα μετά το 1000 μ.Χ..

Αυτό ενισχύεται και από τον βυζαντινό ιστορικό Κεκαυμένο Ιωάννη, τον 11^ο μ.Χ. αιώνα που αναφέρει ότι: *Οι Αριμάνιοι που ζουν στα βουνά της Ηπείρου της Πίνδου και της Μακεδονίας είναι γένος Βάρβαρο, δεν προσκηνάει θεό και δεν υπόκειται εις κανένα βασιλέα*. Σίγουρα για μας έλεγε, για την δική μας φάρα, που τότε δεν μας έλεγαν ακόμα Βλάχους. Χρησιμοποιεί την λέξη Αριμάνιοι όπως ακριβώς αυτοαποκαλούμαστε (**Ριμένιοι, Αριμένιοι, Αρμάνιοι, Αρωμούνοι**). Βέβαια γι' αυτούς ήμασταν γένος βάρβαρο και άθεο, επειδή δεν κάναμε τα χατίρια στους κάθε λογής

κατακτητές είτε ήταν στρατιωτικοί, είτε θρησκευτικοί. Αυτό ενισχύει την άποψη ότι οι Αριμάνιοι είχαν ακόμα ζωντανή την παλιά Ελληνική συνείδηση και σ' αυτούς άντεχε ακόμα η παλιά θρησκεία των δώδεκα θεών. Οι λέξεις **Ριμέν–Αριμέν–Αριμένοι**, στη διάλεκτό μας υποδηλώνουν και αυτούς που έμειναν, που απόμειναν. Σ' αυτό στηρίζεται η άποψη που λέμε πως είμαστε αυτοί που απόμειναν.

Που απόμειναν όμως και από ποιους; Προφανώς από εκείνους που ονομάζονταν Έλληνες και πίστευαν στην δική τους θρησκεία του δωδεκάθεου. Στην φάρα του χωριού μας στη δική μας φάρα, βρίσκουμε ακόμα και σήμερα πολλά στοιχεία που οδηγούν κατευθείαν στην Αρχαία Ελλάδα και στην αρχαία θρησκεία. Όχι πως εμείς ήμαστε κάτι το ιδιαίτερο, απλά είχαμε την τύχη ή την ατυχία (όπως το δει κανείς) να είναι η φάρα μας η τελευταία που αστικοποιήθηκε. Οι Βλάχοι άλλων περιοχών, όπως Μέτσοβο, Συρράκο κ.λπ., άνοιξαν την κλειστή τους κοινωνία από πολύ παλιά. Ασχολήθηκαν με διάφορα επαγγέλματα εγκαταλείποντας τον παλιό νομαδικό βίο. Εμείς ήμαστε οι τελευταίοι των νομάδων. Πολύ πρόσφατα την δεκαετία του 1960 αρχίσαμε να σπάμε την αρχέγονη μέχρι τότε πολύ κλειστή κοινωνία. Φυσικό λοιπόν είναι να διατηρήσουμε μέχρι τελευταία αρχαιοελληνικά στοιχεία. Φυσικό είναι να έχουμε πολλά κατάλοιπα της παλιάς θρησκείας, αφού ασπαστήκαμε τον Χριστιανισμό πολύ καθυστερημένα. Έτσι εξηγείται το γεγονός ότι ενώ επικαλούμαστε το Θεό, αναφέρουμε τον Ζευ-Δία. Ως γνωστόν τον θεό τον λέμε **Ντομνουζέ** ή **Ντουμιζέ** (**Ντόμνου** = Αφέντης, Ζευ = Δίας). Επικαλούμαστε τον θεό και λέμε Αφέντη Δία, Αφέντη Ζεύ.

Μέχρι σήμερα οι μητέρες μας, την Παρασκευή σταυροκοπιούνται και λένε **μουσιάτα Βίνιρι**. Βένερικ στα λατινικά είναι η Αφροδίτη. Επικαλούνται την Αγία Παρασκευή της νέας θρησκείας και μνημονεύουν την Αφροδίτη, της παλιάς θρησκείας. Μάλιστα λένε **μουσιάτα βίνιρι** που σημαίνει Ωραία Αφροδίτη.

Η κυρίαρχη θεότητα της νέας θρησκείας για τους προγόνους μας ήταν η Παναγία, γεγονός που ισχύει μέχρι σήμερα. Έλεγαν μάλιστα πάντα **μουσιάτα Στιμιρί** = Ωραία Παναγία. Όλες οι επικλήσεις οι παρακλήσεις, οι όρκοι, τα πάντα γινόταν στο όνομα της Παναγίας. **Πι μουσιάτα Στιμιρί** = Μα την ωραία Παναγία, που ήταν ο κυριότερος όρκος. Δεύτερος μετά τη Παναγία ήταν αργότερα ο Άγιος Σπυρίδωνας που είναι ο πιο κοντινός άγιος στα μέρη μας. Σ' αυτό συνέβαλε και η επαφή που είχαν οι πρόγονοί μας από πολύ παλιά με τους Κερκυραίους. Συνηθισμένος ο όρκος **πι μουσιάτουλ^{ου} Άγιου** = Μα τον ωραίο Άγιο, εννοώντας τον Άγιο Σπυρίδωνα.

Το Χριστό οι Βλάχοι, και ειδικά η δική μας φάρα, δεν τον είχαν ως φαίνεται σε μεγάλη υπόληψη. Δεν τον αναφέρουν πουθενά, σε καμία περίπτωση, λες και δεν υπήρχε. Ακόμα και ο όρκος «μα το Χριστό» σε μας δεν υπάρχει.

Εκατοντάδες λέξεις στον λόγο μας είναι αρχαιοελληνικές, όπως τις βρίσκουμε στα Ομηρικά έπη. Για παράδειγμα: **Όια** = πρόβατο, **αούα** = σταφύλι, **αώτο - αλώτου** = ζυμάρι, **μεσάλιο** = τραπέζι-τραπεζομάντηλο, **κέλις-κάλου** = άλογο, **κάσιο** = προϊόν τύξης (τυρί), **κάπρο** = το αρσενικό της γίδας. Αυτά τα λίγα έτσι ενδεικτικά. Εδώ θα αναφέρω ξανά το βιβλίο του Δημήτρη Στεργίου από την Παλαιομάνινα Αιτωλοακαρνανίας «4.500 λέξεις Μυκηναϊκές, ομηρικές, βυζαντινές και νεοελληνικές στον Βλάχικο λόγο». Πάρα πολλές λέξεις που κάποιοι τις θεωρούν λατινικές, ο Δ. Στεργίου με αδιάσειστα στοιχεία αποδεικνύει περίτρανα ότι είναι αρχαιοελληνικές. Άλλωστε, ας μην ξεχνάμε ότι η Ελληνική γλώσσα προηγήθηκε της λατινικής.

Άγνωστος ποιητής από κάποιο χωριό της Πίνδου το 1680 έγραψε ένα ποίημα θησαυρό που καταδεικνύει πεντακάθαρα πως οι Βλάχοι ήταν οι μόνοι που διατηρούσαν ακόμα στην συνείδησή τους την παλιά ελληνική ταυτότητα. Εκείνη την εποχή στους κάμπους και στα αστικά κέντρα

κανείς δεν έλεγε ότι ήταν Έλληνας. Ο όρος αυτός είχε παντελώς ξεχαστεί. Σ' αυτό το ποίημα φαίνεται η περηφάνια του βουνίσιου ελληνόβλαχου που κανένας κατακτητής δεν μπόρεσε να επιβληθεί, φαίνεται η περιφρόνηση για τους καμπίσιους, εκεί που ο κάθε κατακτητής αλώνιζε και έσπερνε.

*Κι εσύ Λενιώ μου όμορφη τρανή τσελιγκοπούλα
πούχεις του κόσμου τα καλά, εσύ που τάχεις ούλα
πούχεις τα χίλια πρόβατα, πούχεις τα χίλια γίδια
οπούχεις τα μαλάματα οκάδες για στολίδια
κράτα τα μάτια σου ψηλά στου Πίνδου τις ραχούλες
που ζουν οι λεβεντόκορμοι, αυγερινοί κι οι πούλιες.
Εμείς δεν ζούμε στ' αχαμνά, στους κάμπους δεν μπορούμε
κι αυτό το ξεχειμώνιασμα με πόνο το παίρνουμε.
Εκεί βαριά είν' η σκλαβιά, κι εμείς δεν τη βαστάμε
εμείς ήμαστε αετοί και στα ψηλά πετάμε.
Γι' αυτό τίμα το σνάφι μας μην το χαμοπετάς
εμείς είμαστε Έλληνες κι αυτοί γραικοί του κάμπου
και δεν σου πρέπει εσένανε εκείνους να κοιτάς.*

Ως φαίνεται γιάλισε στην Βλαχοπούλα κάποιος καμπίσιος, κι αυτό ήταν θανάσιμο αμάρτημα, για τα ήθη και την περηφάνια των Βλάχων. Η καθαρότητα της φυλής ήταν υπεράνω όλων.

Στα τέλη του 10^{ου} αιώνα, επί Βουλγαροκτόνου, είχε επικρατήσει για τα καλά η ελληνική γλώσσα στην Ανατολική Αυτοκρατορία. Τότε εμφανίστηκε πρώτη φορά ο όρος Βλάχοι· το σημειώνει ο Κεδρηνός, ο οποίος μνημονεύει ότι: *Βλάχοι οδΐται σκότωσαν τον Δαυίδ, αδελφό του Τσάρου της Βουλγαρίας Σαμουήλ.*

Ο όρος, Βλάχοι, χρησιμοποιήθηκε για δεύτερη φορά στις αρχές του 12^{ου} μ.Χ. αιώνα, από την αδερφή του Βυζαντινού αυτοκράτορα Αλέξιου Κομνηνού, Άννα Κομνηνή. Η Άννα Κομνηνή κατά τους ιστορικούς γνώριζε

κάμποσες γλώσσες, μεταξύ αυτών και γερμανικά. Αναφέρει ότι οι Βλάχοι οδήγησαν τους Κουμάνους, γιατί αυτοί γνώριζαν καλά τις κλεισούρες. Χρησιμοποίησε την γερμανική λέξη, Βλάχ, που σημαίνει άνθρωπο ορεσίβιο ασχολούμενο με την κτηνοτροφία, και γενικά τους νομάδες που συνεχώς μετακινούνται με τα ζώα τους προς εύρεση βοσκοτόπων.

Ο αδελφός του Σαμουήλ (κατά τον Κεδρηνό) δολοφονήθηκε *παρά τινών Βλάχων οδιτών*. Αυτό έγινε μεταξύ Φλώρινας και Καστοριάς, κάπου κοντά στις Πρέσπες. Από τότε και στο εξής (μετά και την αναφορά της Κομνηνής) όλοι όσοι ήθελαν να αναφερθούν σ' αυτή την φυλή χρησιμοποιούσαν τον όρο Βλάχοι. Πέρασαν βέβαια αιώνες ώσπου να επικρατήσει σ' όλους. Στην περιοχή γύρω από τις λίμνες Πρέσπες υπάρχει ακόμα στην παράδοση η δολοφονία του πρίγκηπα της Βουλγαρίας. Λέγεται ότι ο πρίγκηπας άρπαξε μία βλαχοπούλα που του γυάλισε. Την άλλη μέρα οι Βλάχοι έστησαν καρτέρι. Σκότωσαν τον πρίγκηπα και όλη του την συνοδεία. Δεν άφησαν κανέναν ζωντανό και πήραν την βλαχοπούλα. Στο χωριό μας οι παλιοί όταν αναφέρονταν σε θέματα ηθικής και τιμής έλεγαν ότι γι' αυτό το λόγο οι Βλάχοι είχαν σκοτώσει έναν Βασιλιά (**Ριμένιε βιτιμάρε ουν^{ου} Βασιγιέ**).

Εκτενέστερη αναφορά για τους Βλάχους γίνεται στα μέσα του 12^{ου} αιώνα από τον Ραβίνο Βενιαμίν ο οποίος επισκέφθηκε την Θεσσαλία. Τότε τα πεδινά και τα ορεινά της Θεσσαλίας τα έλεγαν Βλαχία. Γράφει λοιπόν ο Βενιαμίν ότι τα σύνορα της Βλαχίας φτάνουν μέχρι το Ζιτούνι (Λαμία) και οι κάτοικοί της ονομάζονται Βλάχοι. *Μήτε εις Θεόν, μήτε εις Βασιλέα πιστεύουν. Είναι αλαφροί και γρήγοροι σα ζαρκάδια και κατεβαίνουν από τα βουνά τους στους κάμπους και τους ληστεύουν. Κανείς δεν ριψοκινδυνεύει πόλεμο μαζί τους ούτε μπορεί να τους υποτάξει.* Για να λέει ο Ραβίνος Βενιαμίν ότι δεν πιστεύουν εις Θεόν πάει να πει ότι το 1200 οι Βλάχοι δεν είχαν δεχτεί ακόμα τη νέα θρησκεία. Ποια όμως θρησκεία είχαν; Σίγουρα την παλιά θρησκεία, αυτή των δώδεκα Θεών.

Με τους αιώνες ο όρος Βλάχοι επικράτησε σ' όλους σε βαθμό που σήμερα μιλώντας ελληνικά να τον χρησιμοποιούμε και εμείς οι ίδιοι. Στην διάλεκτό μας όμως δεν τον δεχτήκαμε και ούτε τον χρησιμοποιήσαμε ποτέ μέχρι και σήμερα.

Μέχρι το 1880, αν και ο όρος Βλάχοι είχε επικρατήσει πλήρως, ποτέ δεν αμφισβητήθηκε από κανέναν η ελληνικότητά τους. Αντίθετα οι Βλάχοι αισθάνονταν πως είναι οι μόνοι που διατήρησαν την καθαρότητα της Ελληνικής φυλής, επειδή ποτέ δεν ένωσαν βαριά την μπότα κανενός κατακτητή. Στα αστικά κέντρα και στα πεδινά ήταν τελείως διαφορετικά. Εκεί ο κάθε κατακτητής και ειδικά ο Τούρκος είχε τη δυνατότητα να υποτάξει ψυχή και σώμα.

Το ποίημα του Βλάχου της Πίνδου τα λέει όλα. Έλα όμως που αυτή η περηφάνια, αυτή η περιφρόνηση προς τους καμπίσιους, ήρθε η εποχή που θα δοκιμάζονταν σκληρά. Τα χρόνια 1880-1913 επρόκειτο να είναι η χειρότερη περίοδος για τον περήφανο βλαχόφωνο Ελληνισμό. Σ' αυτά τα χρόνια, πέσαν πάνω μας θεοί και δαίμονες, που για πολλά χρόνια μετά, είχαμε χάσει την μπάλα.

Μέρος του χωριού, αρχές του 20^{ου} αιώνα

1880–1913. Ο βλαχόφωνος Ελληνισμός στο μάτι του Κυκλώνα.

Μέχρι τα μέσα του 19^{ου} αιώνα, δεν υπήρχε ο προβληματισμός ούτε είχε τεθεί ποτέ το ερώτημα ποιοι είναι οι Βλάχοι. Από το 1880 περίπου, οι Τούρκοι με την τακτική του «διαίρει και βασίλευε» έλεγαν ότι οι Βλάχοι δεν είναι Γιουνάν (Ίωνες) Έλληνες, αλλά είναι άλλο μελέτι. Δεν έλεγαν βέβαια τι μελέτι ήταν, έλεγαν απλά άλλο. Σκοπός τους ήταν να εμποδίσουν την επέκταση της Ελλάδας προς βορρά και ιδιαίτερα προς την Πίνδο, την Ήπειρο και τη Μακεδονία. Με την άδεια και τις ευλογίες του Σουλτάνου, άρχισαν σ' αυτές τις περιοχές που ήταν ο κορμός του βλαχόφωνου Ελληνισμού να αλωνίζουν οι Ρουμάνοι. Όπως συμβαίνει πάντα σ' όλους τους λαούς και σ' όλα τα έθνη, δεν έλειψαν και κάποιοι ντόπιοι καλοθελητές που δωροδοκημένοι παρέσυραν και κάποιους βλαχόφωνους αφελείς ή που βρίσκονταν σε μεγάλη ανάγκη.

Οι Ρουμάνοι παρείχαν πάσης φύσεως βοήθεια σε όσους αποδέχονταν άμεσα ή έμμεσα την προπαγάνδα τους. Έφτιαξαν ή προσπάθησαν να ανοίξουν ρουμάνικα σχολεία σε όλα τα βλαχοχώρια της Πίνδου και της Ηπείρου. Μεγάλες ήταν οι υποσχέσεις για όσους θα έστελναν τα παιδιά τους σ' αυτά τα σχολεία. Μέχρι τότε σε όλα τα

βλαχοχώρια λειτουργούσαν κανονικά ελληνικά σχολεία από πολύ παλαιότερα. Έφτιασαν να φτιάξουν ρουμάνικο σχολείο και στα Γιάννινα που το ονόμαζαν μάλιστα Ρουμάνικη Ακαδημία.

Στους Γιαννιώτες έμεινε γνωστό με την ονομασία Ρουμάνικο Σχολείο. Οι αντιδράσεις των βλαχόφωνων Ελλήνων ήταν τεράστιες, μα και τα χρήματα που έριχναν οι Ρουμάνοι πάρα πολλά. Κοντά στο 1900 προσπάθησαν να ανοίξουν σχολείο και στο χωριό μας. Νοίκιασαν κάποιο σπίτι και το γέμισαν θρανία. Παρά τις μεγάλες υποσχέσεις και την προσπάθεια δωροδοκιών αυτό το σχολείο δεν λειτούργησε ποτέ. Δεν βρέθηκε ούτε ένας κυριολεκτικά στο χωριό μας που να στείλει τα παιδιά του σ' αυτό το σχολείο. Στο χωριό μας απέτυχαν οικτρά. Σε άλλα όμως βλαχοχώρια της Πίνδου κατάφεραν να προσελκύσουν στα σχολεία τους κάποια παιδιά. Σ' αυτά βέβαια τα χωριά είχε πέσει και όλο το βάρος της Ρουμάνικης προπαγάνδας, υπήρξαν δε και κάποιοι ντόπιοι πρωτεργάτες, δωροδοκημένοι.

Μάχη είχε ξεσπάσει μεταξύ των παιδιών των ελληνικών σχολείων και εκείνων των Ρουμάνικων. Μεγάλη η περιφρόνηση προς εκείνα τα παιδιά και τις οικογένειές τους από το σύνολο σχεδόν των βλαχόφωνων Ελλήνων. Το κύριο επιχείρημα των Ρουμάνων και Ρουμανιζόντων ήταν η εν μέρει ομοιότητα της γλώσσας τους με το δικό μας γλωσσικό ιδίωμα.

Τους Τούρκους αυτή η κατάσταση τους βόλευε. Η Ρουμανία βλέπετε έπεφτε πολύ μακριά από αυτόν τον χώρο και δεν την φοβόταν. Η Ρουμανία ήθελε ντε και καλά να φτιάξει Ρουμάνικη μειονότητα εκεί που δεν υπήρχε. Ήθελε να έχει ένα γερό ατού έναντι της Ελλάδας στους βαλκανικούς πολέμους που όλοι έβλεπαν ότι αργά ή γρήγορα θα έρχονταν.

Η ελεύθερη Ελλάδα με τις δυνάμεις που είχε, βοηθούσε όσο μπορούσε τον υπόδουλο βλαχόφωνο Ελληνισμό να αντέξει στην πολύ μεγάλη πίεση που δέχονταν από την συγχρονισμένη επίθεση Ρουμάνων και Τούρκων. Οι Τούρκοι κρατούσαν κάποια προσχήματα για τις διπλωματικές τους ανάγκες με την Ελλάδα. Οι Ρουμάνοι όμως είχαν αποθρασυνθεί εντελώς. Το 1913 με την απελευθέρωση όλων αυτών των

περιοχών, οι ντόπιοι πρωτεργάτες της Ρουμάνικης προπαγάνδας και όσοι φοβήθηκαν τις συνέπειες των πράξεών τους την κοπάνησαν πέρα από τα βόρεια σύνορα της χώρας μας. Όσοι από εκείνους έμειναν και προσπάθησαν να συνεχίσουν την προπαγάνδα μέσα πλέον στο Ελληνικό κράτος, η Πολιτεία δικαίως τους πήρε κυνηγώντας. Όλοι αυτοί που ευτυχώς ήταν ένα πολύ μικρό κομμάτι των βλαχόφωνων, έγιναν οι μεγαλύτεροι ανθέλληνες, έγιναν σκέτοι γενίτσαροι.

Στην περίοδο της κατοχής 1940-44 δόθηκε στους Ρουμάνους μία ακόμα ευκαιρία που δεν την άφησαν να πάει χαμένη. Η Ρουμανία ως γνωστόν σύμμαχος των Γερμανών, προσπάθησε να αναβιώσει την κατάσταση των αρχών του 20^{ου} αιώνα. Ξαμόλησε λοιπόν λιτούς και δεμένους, και έπεσαν πάλι σαν κοράκια πάνω στο Βλαχόφωνο Ελληνισμό. Με το ελεύθερο από τους Γερμανούς, πίστεψε ότι η πείνα της κατοχής ήταν γι' αυτήν πολύ καλός σύμμαχος. Άρχισε πάλι να ανοίγει σχολεία σ' όλες τις βλαχόφωνες περιοχές. Αυτή τη φορά η προσπάθειά της συνοδεύονταν από φορτηγά με τρόφιμα. Έφεραν απ' έξω πολλούς φευγάτους ή διωγμένους από το 1913 και απογόνους τους και τους ξαμόλησαν σ' όλα τα βλαχοχώρια. Μοίραζαν μάλιστα ρουμάνικες ταυτότητες υποσχόμενοι πως όσοι τις κατείχαν θα μπορούσαν να έχουν πλήρη επάρκεια σε τρόφιμα. Στο χωριό μας συγκεκριμένα κατάφεραν να δώσουν 5-6 τέτοιες ταυτότητες σε κάποιους χωριανούς μας πολύ φτωχούς, οι οποίοι βρίσκονταν σε μεγάλη ανάγκη. Από ανθρώπους που έζησαν στην κατοχή γνωρίζουμε ότι και αυτοί ακόμα που πήραν ταυτότητες δεν τις έκαναν ποτέ χρήση. Στο σχολείο που άνοιξαν για δεύτερη φορά μετά το 1900, δεν κατάφεραν πάλι να προσελκύσουν κανένα παιδί. Παρά την πείνα της κατοχής, παρά τα τσουβάλια με το αλεύρι, τους τενεκέδες λάδι και άλλα τρόφιμα δεν μπόρεσαν να κάμψουν το εθνικό φρόνιμα των χωριανών μας. Έμεινε η φράση, φυλαχτείτε γιατί

ήρθαν (**αφιρίτζβε κε βίνιρε**) που έλεγαν οι χωριανοί μας μόλις έβλεπαν κάποιον άγνωστο που μιλούσε βλάχικα.

Αυτή η μηδενική πρόσβαση των Ρουμανιζόντων στο χωριό μας ήταν κατά κάποιους η κύρια αιτία ή τουλάχιστον συνέβαλε στο κάψιμο του χωριού και των ανθρώπων μας στις 10 Ιούλη του 1943. Ελέγετο ότι έγινε με την προτροπή των Ρουμάνων, για να εκδικηθούν την ολοκληρωτική τους αποτυχία. Μέσα στην κατοχή έφτιαξαν ακόμα και στρατιωτικό σώμα από παλαιότερους φευγάτους ή διωγμένους και απογόνους τους μαζί με κάποια κακοποιά στοιχεία της Λάρισσας που δεν είχαν καμιά σχέση με τους Βλάχους. Έλεγαν ότι θα φτιάξουν αυτόνομη περιοχή, αυτόνομο κράτος. Είχαν βρει οι αθεόφοβοι ακόμα και την ονομασία. Θα το έλεγαν λέει, πριγκιπάτο της Πίνδου, είχαν βρει και για πρίγκηπα έναν ανεκδιήγητο τυχοδιώκτη ονόματι Διαμάντης. Αναβίωσαν και το παλαιότερο σλόγκαν, να βομβαρδιστεί η Αθήνα να γίνει πρωτεύουσα η Σαμαρίνα, (**σ' βομβαρδισιάστε Αθήνα σ' πρωτευουσιάστε Σαμαρίνα**). Αλήθεια πόσο αστείο φαίνεται σήμερα. Αυτή την κίνηση την πολέμησαν λυσσαλέα και την διέλυσαν οι ίδιοι οι Βλάχοι. Με την απελευθέρωση από τους Γερμανούς το 1944 όλοι αυτοί εξαφανίστηκαν, πήγαν από εκεί που ήρθαν, πέρα από τα βόρεια σύνορα της χώρας.

Όλες αυτές οι καταστάσεις με τη Ρουμάνικη προπαγάνδα είχαν σαν αποτέλεσμα να μειωθεί η αυτοπεποίθηση, η περηφάνια των Βλάχων. Το πήραμε, βλέπετε, κι εμείς κατάκαρδα. Κάποιοι άλλοι, οι πάσης φύσεως χαφιέδες της κατοχής, αυτοί με τις κουκούλες και το τεντωμένο δάχτυλο βρέθηκαν να είναι οι προνομιούχοι μετά την απελευθέρωση. Μπορούμε να ξεχάσουμε τους ταγματασφαλίτες, τους Γερμανοτσολιάδες, τους Χήτες, τους Μπουραντάδες; Κι όμως όλοι αυτοί έβγαλαν τις Κουκούλες, τις γερμανοφουστανέλες και όλα τα σιχαμένα τους σύμβολα, κι απ' την άλλη μέρα της απελευθέρωσης το έπαιζαν Ελληναράδες. Έτσι το παίζουν μέχρι

σήμερα. Οι περήφανοι όμως βλαχόφωνοι Έλληνες, οι οποίοι μέχρι το 1880 δε σήκωναν μύγα στο σπαθί τους, που κανείς μέχρι τότε δεν είχε αμφισβητήσει την ελληνικότητά τους, έπεσαν σε δυσμένεια. Αυτοί που μαζί με τους Έλληνες Αρβανίτες και τους Γραικούς έχυσαν ποτάμι το αίμα για να υπάρξει ελεύθερη Ελλάδα, άρχισαν να ντρέπονται. Αυτοί που έδωσαν τον πρώτο Έλληνα Κυβερνήτη τον Καποδίστρια, τον πρώτο πρέσβη στην Αυστροουγγαρία τον Σίνα, ένα σωρό καπεταναίους στην επανάσταση, τους μεγαλύτερους Μακεδονομάχους, όπως είναι ο Παύλος Μελάς, άρχισαν να αισθάνονται άβολα. Αυτοί που έδωσαν την πλειονότητα των εθνικών ευεργετών, που στήριξαν το νέο ελληνικό κράτος, άρχισαν να κρύβουν την καταγωγή τους. Αυτοί που κατάγονται από ένα από τα αρχαιότερα Ελληνικά φύλα, άρχισαν να αποφεύγουν να μιλούν τη μητρική τους γλώσσα. Όταν τους ρωτούσαν από ποιο χωριό είναι, έλεγαν άλλο χωριό, διπλανό, που δεν ήταν βλαχόφωνο. Οι μη βλαχόφωνοι τους αντιμετώπιζαν υποτιμητικά. Μέχρι τις μέρες μας και ειδικά επί χούντας έρχονταν στα χωριά μας, στα σχολεία μας, οι απόγονοι των Κουκουλοφόρων των ταγματασφαλιτών των γερμανοτσολιάδων και μας έλεγαν να μη μιλάμε την μητρική μας γλώσσα.

Δεν είναι σωστή η άποψη κάποιων πως σ' αυτό συνέβαλε γενικά και η ελληνική πολιτεία. Εκτός από κάποιες εξαιρέσεις, όπως στις Χούντες, το κράτος δεν αντιμετώπιζε διαφορετικά τους βλαχόφωνους. Εμείς, μόνοι μας ρίξαμε τον εαυτό μας σε δυσμένεια. Παραήμασταν εθνικά περήφανοι για να μπορέσουμε να καταπιούμε τέτοιο χουνέρι. Βέβαια πολύ λίγοι ήταν εκείνοι που συμμετείχαν σ' αυτές τις καταστάσεις, αλλά έφταναν για να δώσουν άλλοθι στην ανθελληνική πολιτική των Ρουμάνων και των Τούρκων, με συνέπεια όλος ο βλαχόφωνος Ελληνισμός να βρεθεί κυριολεκτικά στο μάτι του Κυκλώνα.

Τα τελευταία 30 χρόνια πριν την απελευθέρωση από τους Τούρκους το 1913 και κάπως λιγότερο η περίοδος της κατοχής ήταν η

χειρότερη ή πιο μαύρη περίοδος για τον βλαχόφωνο Ελληνισμό στην ιστορική του διαδρομή από αρχαιοτάτων χρόνων. Η προπαγάνδα εκείνων που έφυγαν ή διώχτηκαν, αν και έχει ατονήσει, δεν παύει με κάθε ευκαιρία να δείχνει τα απαίσια, τα αποκρουστικά της δόντια, αυτά που επέφεραν τόσα δεινά στον βλαχόφωνο ελληνισμό.

Από την μεταπολίτευση του 1974 ξεκίνησε μια μεγάλη προσπάθεια αποκατάστασης και επαναφοράς της πληγωμένης περηφάνιας των βλαχόφωνων. Με πρωτοπόρο το φωτισμένο μυαλό του Αχιλλέα Λαζάρου, τον οποίο πολλοί αποκαλούν νέο διδάσκαλο πατέρα του έθνους και δεν έχουν άδικο, τα πράγματα έχουν αποκατασταθεί σχεδόν στο σύνολό τους. Σ' αυτά τα χρόνια ιδρύθηκε η Πανελλήνια Ένωση Πολιτιστικών Συλλόγων Βλάχων. Κάθε χρόνο γίνονται τα πασίγνωστα ανταμώματα. Πριν 15 περίπου χρόνια, σε γενική συνέλευση της ένωσης στην Λάρισα, είχα διατυπώσει την ένστασή μου για το "Βλάχων" στον τίτλο της ένωσης και πρότεινα την διόρθωσή του. Αν και κανείς δε διαφώνησε με την πρότασή μου, η διόρθωση δεν έγινε. Τον όρο *Βλάχοι* τον χρησιμοποιούν οι άλλοι αναφερόμενοι σε μας. Εμείς ποτέ μα ποτέ δεν τον χρησιμοποιήσαμε στο γλωσσικό μας ιδίωμα. Γιατί να έχουμε στον τίτλο της ένωσης έναν όρο ξένο προς εμάς; Έναν όρο που μας έχουν προσάψει; Γιατί να μην έχουμε τον δικό μας; Κάλλιστα θα μπορούσε να λέγεται Πανελλήνια Ένωση Ριμένων ή Αρμάνων ή Αρωμούνων ή Ρωμούνων ή όπως τέλος πάντων αυτοαποκαλούμαστε εμείς ανάλογα με την περιοχή. Πιστεύω ότι εδώ έχουμε κάνει φάουλ στον εαυτό μας, έχουμε βάλει αυτογκόλ.

Το χορευτικό του χωριού μας, στο 14^ο Αντάμωμα Βλάχων στο Μέτσοβο, το 1997.

Οικογένεια Χρήστου Β. Γραμμόζη στον Καναδά

Καραγιάννο και Μποσκόπουλο

Στις αρχές του 14^{ου} αιώνα στο βόρειο μέρος της βορείου Ηπείρου, 20 περίπου χιλιόμετρα βόρεια της Κορυτσάς, στήνεται ένας μικρός οικισμός από βλάχικες οικογένειες βοσκών. Εμφανίστηκε σιγά σιγά ένα μικρό βλαχοχώρι. Με τα χρόνια συνεχώς μεγάλωνε και ονομάστηκε πόλη βοσκών, Βοσκόπολη. Την ίδια περίοδο και συγκεκριμένα το 1400,

Φράσιαρη, σε χαλκογραφία του 1750

νοτιότερα εμφανίζεται ένας άλλος μικρός οικισμός η Φράσιαρη. Από τα παλιά αρχεία Φράσιαρης–Πρεμετής, μαθαίνουμε ότι το 1400 ο οικισμός αριθμούσε 14 σπίτια (τζάκια). Όπως η Βοσκόπολη,

έτσι και αυτός ο οικισμός στήθηκε από οικογένειες Βλάχων βοσκών. Εδώ θέλω να ευχαριστήσω από καρδιάς τον διευθυντή του Μουσείου και των αρχείων Φράσιαρης–Πρεμετής τον κύριο Μπεζάτι Καστριώτη

Φράσιαρη, σε φωτογραφία του 1902

για τη μεγάλη βοήθεια που μας παρείχε στην εκεί έρευνά μας. Επίσης να ευχαριστήσω και τον Ήλη Μακολάρι που έκανε τον διερμηνέα σ' όλες τις εκεί επισκέψεις μας. Ο Ήλη μένει από πολλά χρόνια στο χωριό μας μαζί με την οικογένειά του.

Η Βοσκόπολη αργότερα κατά το 17^ο αιώνα και το πρώτο μισό του 18^{ου} αιώνα εξελίχθηκε σε πολύ μεγάλη πόλη και πολύ μεγάλο εμπορικό

κέντρο. Ανέπτυξε τις τέχνες και τα γράμματα και έγινε το μεγαλύτερο πνευματικό κέντρο της βαλκανικής χερσονήσου μετά την Κωνσταντινούπολη. Αποτελούμενη από αμιγώς Βλάχικο πληθυσμό το 1750 αριθμούσε 80.000 ψυχές. Τότε μεγαλούργησε η Ελληνική Ακαδημία της Μοσχόπολης με το φωτισμένο διευθυντή της Θεόδωρο Καβαλιώτη. Ο Καβαλιώτης έγραψε και τα πρώτα λεξικά (γλωσσάρια) των γλωσσών που μιλούσαν στην ευρύτερη περιοχή της Μοσχόπολης. Έγραψε το Ελληνοβλαχικό και Βλαχοελληνικό, το Ελληνοαρβανίτικο και Αρβανιτοελληνικό· όλα αυτά με βάση την Ελληνική γλώσσα που ήταν η κυρίαρχη. Επίσης εκείνη την περίοδο έγινε μία προσπάθεια να αλλάξει η ονομασία της πόλης από Βοσκόπολη σε Μοσχόπολη.

Είχε ήδη δημιουργηθεί αστική τάξη εμπόρων, συντεχνιών, μορφωμένων και είχε συσσωρευθεί πολύς πλούτος, με αποτέλεσμα η πόλη να έχει χάσει τον αρχικό της χαρακτήρα σαν πόλη βοσκών. Το εμπόριο και οι συναλλαγές γίνονταν κυρίως με τις βόρειες παραδουνάβιες χώρες, όπου είχαν ήδη εγκατασταθεί Μοσχοπολίτες, για να προωθούν τα παραγόμενα

Η Μοσχόπολη σε χαλκογραφία του 1742

στην περιοχή αγαθά, τα οποία ήταν, ως επί το πλείστον, κτηνοτροφικά. Τα

καραβάνια με τα προϊόντα ταξίδευαν μέρα νύχτα από την Μοσχόπολη προς τις Παραδουνάβιες πόλεις.

Η νέα ονομασία της Πόλης δεν πρόλαβε να καθιερωθεί, επειδή το 1769 η Μοσχόπολη καταστράφηκε. Στην ουσία εγκαταλείφθηκε μέσα σε τρεις νύχτες συντονισμένα και κρυφά, για να μην την καταλάβουν οι Τούρκοι. Αναγκάστηκαν να εγκαταλείψουν την πόλη για να αποφύγουν την βαριά φορολογία που επέβαλαν οι Τούρκοι και την μεγάλη πίεση για εξισλαμισμό των χριστιανών. Οι εύπορες οικογένειες και όσοι είχαν πού να ακουμπήσουν πήγαν στις Παραδουνάβιες πόλεις, όπου είχαν φτιάξει μεγάλες περιουσίες και μεγάλους εμπορικούς οίκους. Οι φτωχότερες οικογένειες και αυτές των βοσκών σκόρπισαν στις γύρω περιοχές. Αργότερα μαζεύτηκαν στην πόλη λίγες οικογένειες, αλλά η Μεγάλη Μοσχόπολη είχε τελειώσει. Η πόλη δέχτηκε επίθεση άλλες δύο φορές με τελευταία το 1917 από συμμορίες Τουρκαλβανών με επικεφαλής τον Σαλί Μπούτκα. Τότε την εγκατέλειψαν και οι τελευταίοι Βλάχοι. Σήμερα είναι ένα μικρό χωριό Αρβανίτικο χωρίς καμία βλάχικη ψυχή. Για την πρώτη καταστροφή–εγκατάλειψη το 1769, βρέθηκε στην Μονή του Τιμίου Προδρόμου της Μοσχόπολης η χαρακτηριστική αναφορά: «Σε τρεις νύχτες φύγαν όλοι κι ούτε σκύλος μες στην πόλη». Η τελευταία μετονομασία, Μοσχόπολη, επικράτησε μόνο στους Έλληνες ιστορικούς και συγγραφείς. Στην συνείδηση των Βλάχων έμεινε με την παλιά ονομασία, **«Βοσκοπόλια, Βοσκοπόγια, Βοσκοπόια»**. Έτσι έμεινε να γράφεται και να λέγεται, και από τους Αλβανούς σήμερα.

Η Φράσιαρη μετά την πρώτη καταστροφή της Μοσχόπολης το 1769 γιγαντώθηκε. Πολλοί Μοσχοπολίτες μαζεύτηκαν στην Φράσιαρη, με αποτέλεσμα το 1780 να αριθμεί 18.000 ψυχές. Δημιουργήθηκε το αδιαχώρητο για τα δεδομένα της Φράσιαρης. Οι τοπικές αρχές διευκόλυναν με διάφορους τρόπους όσους θα έφευγαν, για να ξαλαφρώσει η πόλη, η οποία δεν άντεχε τόσο πληθυσμό.

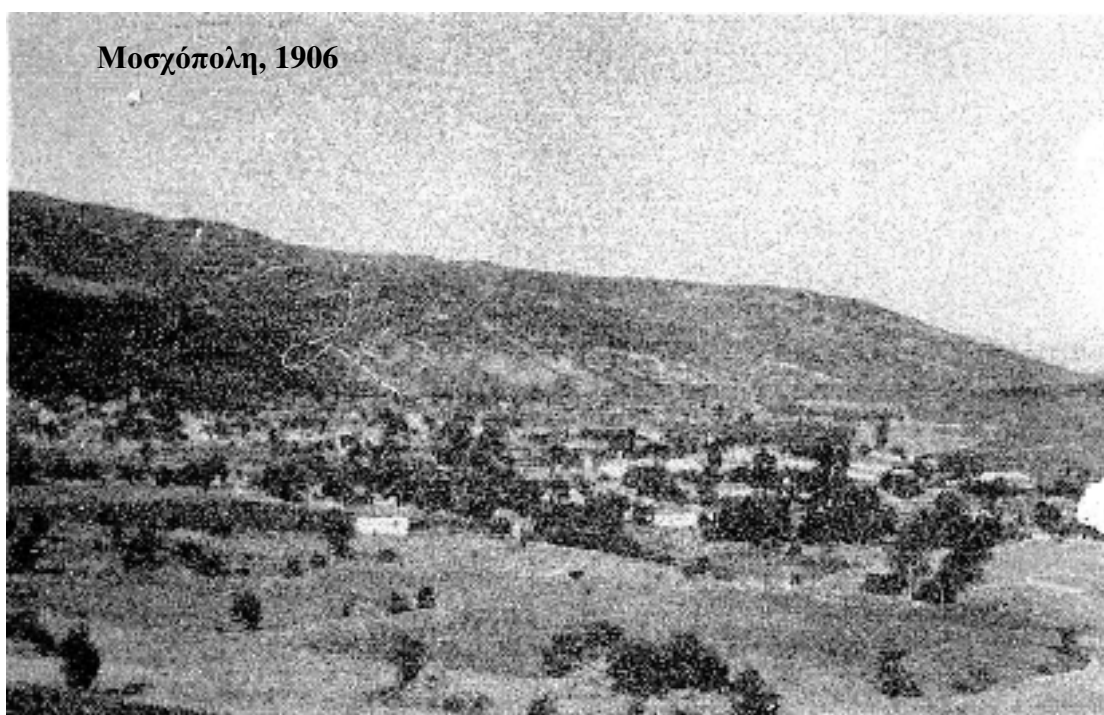
Την ίδια περίοδο, όπως θα δούμε αργότερα, έγινε ο πρώτος οικιστικός πυρήνας στο χωριό μας. Τη Νεμέρτσικα από το 1700 τουλάχιστον την έβοσκαν οικογένειες από την Μοσχόπολη με κύρια εκείνη του Καραγιάννη. Οι Καραγιανναίοι ήταν μία από τις μεγαλύτερες οικογένειες της Μοσχόπολης. Πρέπει να κατείχαν τη Νεμέρτσικα για πολλά χρόνια, οπότε εξηγείται το ότι άφησαν συγκεκριμένα τοπωνύμια. Η κορυφή της Νεμέρτσικας λέγεται «Καραγιάννη» το γνωστό μας «Καραγιάννο». Χαμηλότερα είχαν οικισμό με την ονομασία «Βοσκόπουλο», το γνωστό μας «Μποσκόπουλο». Αυτή η ονομασία προήλθε προφανώς από την Βοσκόπολη, όπως το Σουλόπουλο από το Σούλι, το Δελβινακόπουλο από το Δελβινάκι και αυτό από το Δέλβινο και πάει λέγοντας. Με την εγκατάλειψη της Μοσχόπολης το 1769 οι Καραγιανναίοι εγκαταστάθηκαν στην Αυστρία κοντά στην Βιέννη. Ο Καραγιάννης από την Νεμέρτσικα, έφυγε και πήγε στην Κοζάνη. Εκεί η παράδοση λέει ότι τα μέρη ήταν όλα κατελημμένα και όπου προσπάθησαν να μείνουν, οι ντόπιοι τους έδιωχναν. Με τα πολλά αναγκάστηκαν να στηθούν σ' ένα λασπότοπο που οι ντόπιοι τον θεωρούσαν ακατάλληλο και δεν τον χρησιμοποιούσαν. Όταν ο Καραγιάννης είπε να ξεφορτώσουν και να στήσουν μέσα στην λάσπη, τον ρώτησαν. «Καλά εδώ θα μείνουμε;» «Εδώ μπλάτς στη λάσπη», τους είπε. **(Αό μπλάτς του μούζγκε)**. Έτσι το μετέπειτα χωριό ονομάστηκε Μπλάτς, και όταν άλλαξαν οι ονομασίες το 1928 έγινε Βλάστη.

Ο Γεώργιος Καραγιάννης εγγονός εκείνου του Καραγιάννη έγινε μεγάλος έμπορος στην Κοζάνη, είχε δε εργοστάσια επεξεργασίας μαλλιού και τυροκομικών προϊόντων. Τα προϊόντα τα διοχέτευε κυρίως στις παραδουνάβιες χώρες, πιθανόν μέσω των από παλιά εκεί εγκατεστημένων συγγενών του. Το

1870 ο Γεώργιος Καραγιάννης έφυγε από την Κοζάνη και εγκαταστάθηκε στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας. Ήταν ο παππούς του μεγάλου Φον Κάραγιαν. Πληροφορίες από απογόνους Βλάχων της Βλάστης που ζουν στη Βιέννη και γνώριζαν προσωπικά τον μεγάλο μαέστρο Φον Κάραγιαν λένε ότι οι πρόγονοί του είχαν φύγει από τα βουνά της Μερόπης. Μερόπη ονομάζονταν παλαιότερα η Νεμέρτσικα. Ο Χέρμερτ Φον Κάραγιαν υπήρξε ο μεγαλύτερος μαέστρος αρχιμουσικός του εικοστού αιώνα. Γεννήθηκε το 1908 στο Σάλτσμπουργκ της Αυστρίας και πέθανε το 1989.

Με την εγκατάλειψη της Νεμέρτσικας από τους Καραγιανναίους άρχισαν να τη βόσκουν οικογένειες από την Φράσιαρη. Αυτές οι οικογένειες έστησαν τον οικισμό τους πάνω στα ερείπια του παλιότερου οικισμού Βοσκόπουλο–Μποσκόπουλο. Εξ' αρχής το είπαν παλιό χωριό (**Παγιουχώρα**) και για την ευρύτερη περιοχή διατήρησαν την ονομασία Μποσκόπουλο. Έτσι εξηγείται η σύγχυση που υπάρχει στους χωριανούς μας για την ονομασία του παλιού χωριού (**Παγιουχώρα**). Μ' αυτή την ονομασία το βρήκαμε από τους προηγούμενους και έτσι το συνεχίσαμε.

Αρβανιτόβλαχοι

Την μεγαλύτερη ομάδα Βλάχων την αποτελούν οι Αρβανιτοβλάχοι. Χωρίζονται σε 3 κύριες υποομάδες : Τους Φρασαριώτες, τους Κολωνιάτες και τους Μουζακιάρους. Μικρή υποομάδα των Μουζακιάρων είναι οι Γκουμπλιάροι.

Κατά τον ιστορικό Αραβαντινό η ονομασία Αρβανιτοβλάχοι δηλώνει τους Βλάχους που προέρχονται από την περιοχή της Βόρειας Ηπείρου και κύρια των περιοχών Νταγκλί, Πρεμετή, Κολώνια.

Η περιοχή Νταγκλί περιελάμβανε τη Φράσιαρη και τα γύρω από αυτήν χωριά, Ζαβαλιάνι, Κοστρέτσι, Ζιάρκανη, Μήτσιανη, Κουρτέσι, Γκουμπλιάρα κ.α. που κατοικούσαν όλα από Βλαχόφωνους. Εγκατεστημένοι όλοι αυτοί σε περιοχές που γειτόνευαν με αρβανίτικα χωριά αναγκάστηκαν να μάθουν την γλώσσα των γειτόνων τους, για να μπορούν να συνεννοούνται και να συναλλάσσονται. Έτσι εκτός από την Βλάχικη και την Ελληνική μιλούσαν και την Αρβανίτικη γλώσσα.

Όλοι αυτοί οι Βλάχοι αυτοαποκαλούνται **Ρεμένοι** και τον όρο Αρβανιτοβλάχοι τον χρησιμοποιούν οι Ελληνόφωνοι και οι Βλαχόφωνοι άλλων περιοχών όταν αναφέρονται σ' αυτούς.

Οι ίδιοι δεν αποδέχονται αυτόν τον όρο, επειδή δε θέλουν να τους μπερδεύουν με τους Αρβανίτες, με τους οποίους δεν έχουν ίδια καταγωγή. Παρ' όλα αυτά οι παλιοί είχαν τους Αρβανίτες σε μεγάλη εκτίμηση και αναφέρονταν σ' αυτούς για τη λεβεντιά τους, την παλικαροσύνη και κύρια για την εντιμότητά τους. Ο λόγος τους ήταν συμβόλαιο, η μπέσα τους πάνω απ' όλα. Σ' αυτά ταιριάζαμε με αυτούς σε αντίθεση με τους Γραικούς.

Μουζακιάροι

Αυτή η υποομάδα Αρβανιτοβλάχων πήρε την ονομασία από την περιοχή Μουζακιάς. Η Μουζακιά είναι η πιο πεδινή περιοχή της Αλβανίας.

Βρίσκεται μεταξύ Αυλώνας, Μπεράτι και Δυρραχίου. Αυτοί οι Βλάχοι ξεχειμώνιαζαν σ' αυτή τη περιοχή από πολύ παλιά. Η εκεί παραμονή τους χάνεται πίσω στους αιώνες. Ασχολούνταν κυρίως με τη γεωργία και το εμπόριο και λιγότερο με την κτηνοτροφία. Πριν από το 19^ο αιώνα είχαν φτιάξει εκεί πάνω από 40 μικρούς και μεγαλύτερους οικισμούς. Οι άλλοι, όπως και εμείς νομάδες μετακινούμενοι Βλάχοι, τους έλεγαν **Ψιμένιε ντί αλ λόκου** (Βλάχοι του τόπου).

Από Μουζακιάρους Βλάχους ιδρύθηκε η Βοσκόπολη, βόρεια της Κορυτσάς. Αυτή η Βοσκόπολη έμελε να γίνει η μεγάλη Μοσχόπολη, η μεγαλύτερη Μητρόπολη όλων των Βλάχων. Στην μεγάλη της ακμή είχαν συρρεύσει εκεί Βλάχοι απ' όλες σχεδόν τις υποομάδες των Αρβανιτοβλάχων, αλλά και από τα χωριά της Πίνδου. Οι Μετσοβίτες και οι Σκαμνελίτες είχαν εκεί δικό τους μαχαλά. Από αυτούς ιδρύθηκαν και τα γύρω από την Μοσχόπολη μεγάλα χωριά, όπως Νίτσα, Γκραμπόβα, Σίπισχα, Λάγκα κ.αλ.. Μουζακιάροι εγκαταστάθηκαν στο Κρούσοβο στην Στρούγκα και στην περιοχή της Αχρίδας. Σήμερα Μουζακιάρους βρίσκουμε διάσπαρτους σε περιοχές της Αυλώνας και της Μουζακιάς, όπως Μπεράτι, Δυρράχιο, Λιούσνια, Φιέρι, Καβάρια, αλλά και στη Λάγκα, τη Νίτσα, την Κοριτσά, τη Μοσχόπολη και αλλού.

Γκουμπλιάροι (Γκουμπλιάριε)

Οι Γκουμπλιάροι είναι μικρή υποομάδα των Μουζακιάρων που είχαν εγκατασταθεί στην περιοχή Νταγκλί μεταξύ Φράσιαρης και Πρεμετής στο χωριό Γκούμπλιαρη ή Γκουμπλιάρια. Ήταν οι πιο

κοντινοί στους Φρασαριώτες και τους Κολωνιάτες, οι οποίοι μιλούσαν

λίγο διαφορετική διάλεκτο. Με τον καιρό οι Φρασαριώτες και οι Κολωνιάτες έλεγαν Γκουμπλιάρους όλους τους Βλάχους που μιλούσαν διαφορετικά από αυτούς και ας μην είχαν καμία σχέση με τους Γκουμπλιάρους. Ένα μέρος των Γκουμπλιάρων έμεινε στην Πρεμετή, την Κοσίνα, την Κιλαρίστη στην Αλβανία και το μεγαλύτερο μέρος εγκαταστάθηκε στα Ελληνόφωνα χωριά της Ηπείρου, όπως Δελβινάκι, Κουκλιοί, Δολιανά, Χρυσόραχη, Νεγράδες, Άνω Παρακάλαμος, Ζίτσα και αλλού. Δύο οικογένειες ήρθαν και στο Κεφαλόβρυσο.

Κολωνιάτες (Κουλουνιάτσει)

Οι Κολωνιάτες είναι ίδιας καταγωγής με τους Φρασαριώτες και πήραν την ιδιαίτερη ονομασία τους από τα βουνά της Κολώνιας (σημερινή Ερσέκα) όπου έβοσκαν τα καλοκαίρια. Τα βουνά της Κολώνιας είναι συνέχεια των βουνών της Φράσιαρης ανατολικά. Το χειμώνα κατέβαιναν

στα παράλια του Ιονίου, Θεσπρωτία, Κονίσπολη, Μουρσί μέχρι τους Αγίους Σαράντα. Πολλές φορές έφταναν μέχρι και την Αυλώνα. Υπομάδα των Κολωνιατών είναι οι Κεστρίνοι. Κεστρίνοι είναι οι Κολωνιάτες που είχαν μόνιμα χειμαδιά στην

Κολωνιάτα νύφη, αρχές 20ού αιώνα

περιοχή της Κεστρίνης Θεσπρωτίας. Κάποιες οικογένειες απ' αυτές είχαν εγκατασταθεί μόνιμα στην Κεστρίνη και γύρω απ' αυτήν, με αποτέλεσμα οι άλλοι Βλάχοι ακόμα και οι Κολωνιάτες να τους λένε Κεστρίνους (Κιστρινιότς). Τους Κολωνιάτες σήμερα τους συναντάμε σ' όλη την Θεσπρωτία. Διάσπαρτοι βρίσκονται και στην Αλβανία, στις περιοχές Κορυτσάς, Κολώνιας, Πρεμετής, Αργυροκάστρου και αλλού. Διάσπαρτους τους συναντάμε στον νομό Ιωαννίνων (Δολιανά, Ζίτσα, Άνω Παρακάλαμο, Άνω Ραβένια, Δυτικό Ζαγόρι κ.α.). Επίσης τους συναντάμε στη δυτική και

Κεντρική Μακεδονία (Πρέσπες, Κρυσταλοπηγή, Ιεροπηγή και Δενδροχώρι, στην Καστοριά, Κρυόβρυση και Άψαλος στην Πέλλα και αλλού.

Φρασαριώτες (Φρασιεριώτισε)

Η Φράσιαρη ήταν η μεγαλύτερη εγκατάσταση Βλάχων βόρεια της Πρεμετής που μαζί με τα άλλα χωριά του Νταγκλή (Ζιάρκανη, Ζαβαλιάνη, Γκουμπλιάρα, Κοστρέτσι, Κουρτέσι και Μήτσιανη) αλλά και τους Κολωνιάτες, αποτελούσαν την πολυπληθέστερη υποομάδα

Ριμένες από την Πλιάσα Κορυτσάς, αρχές 20ού αιώνα.

Αρβανιτοβλάχων. Όλοι αυτοί, μαζί με τους Βλάχους νοτιότερα (Πρεμετή, Κλεισούρα).

Ονομάστηκαν Φρασαριώτες από τους άλλους Βλάχους νοτιότερων περιοχών της Ελλάδας και της Αλβανίας. Έτσι

τους ονομάζουν και οι Βλάχοι

της Πίνδου. Τα κυριότερα γνωρίσματα των Φρασαριωτών (εκτός Γκουμπλιάρων) είναι η χρήση δύο 'Ρ' το λαρυγγικό και το άφωνο, ουρανολαρυγγικό. Το 'Ρ' όπως αυτό της Ελληνικής γλώσσας δεν υπάρχει στην διάλεκτο των Φρασαριωτών. Δεύτερο γνώρισμα είναι το 'θα' του μέλλοντα που το λένε **-ούς**, όπως **-ούς νέγκου** (=θα πάω), **-ούς μέκου** (=θα φάω). Οι άλλοι Βλάχοι χρησιμοποιούν το **-Βάς**, όπως **-Βας μέκου** (=θα φάω), **-Βάς μη ντούκου** (=θα πάω).

Όπως θα προσέξατε, οι Φρασαριώτες χρησιμοποιούν το **-Νέγκου** (-πάω, πηγαίνω) ενώ άλλοι Βλάχοι χρησιμοποιούν το **-Μη ντούκου** (-πάω). Φρασαριώτες είναι και αυτοί που έφτιαξαν τα χωριά της περιοχής Κορυτσάς (Πλιάσα, Στροπάν, Ντεσνίτα). Φρασαριώτες κυρίως είναι οι Αρβανιτοβλάχοι της Θεσσαλίας (Τύρναβο, Δαμάσι, Ελασσόνα, Αργυροπούλι, Ροδιά, Νέα Ζωή), στην περιοχή Τρικάλων (Μαλακάσι, Καλαμπάκα), στη Μαγνησία (Σέσκλο, Αλμυρός). Στη Μακεδονία

συναντώνται στην Κατερίνη, Γραμματικό, Σέλι κ.αλ.. Στα Σκόπια συναντώνται στη Μεγάροβο, Νιζόπολη κ.αλ., καθώς και στο Κρούσοβο.

Κεφαλοβρυσίτες (Μητζηντόνιε)

Οι Μητζηντόνιοι είναι μια υποομάδα Βλάχων Φρασαριωτών. Είναι οι Φρασιαριώτες που μαζί με τους Κολωνιάτες έμειναν στις περιοχές της Ηπείρου. Οι άλλοι Φρασιαριώτες κινήθηκαν προς Θεσσαλία και Μακεδονία. Πήραν την ονομασία τους από το μοναδικό συμπαγές και αμιγώς Βλάχικο χωριό που δημιουργήθηκε από Φρασιαριώτες στην Ήπειρο, το **Μητζητιέ**. Το Μητζητιέ έγινε κυρίως από οικογένειες

Φρασιαριωτών και λίγες Κολωνιάτων. Με τα χρόνια ο όρος Φρασιαριώτες ξεχάστηκε και επικράτησε ο όρος **Μητζηντόνιε**. Οι Κολωνιάτες δεν κατάφεραν να κάνουν συμπαγή δικό τους οικισμό, με αποτέλεσμα να τους λένε ακόμα Κολωνιάτες. Άλλωστε Κολωνιάτες τους λέμε κύρια εμείς οι Μητζηντόνιοι. Οι άλλοι Βλάχοι και αυτούς και εμάς μας λένε με την γενική ονομασία Φρασιαριώτες.

Μητζηντόνιους εμάς μας λένε κύρια οι Κολωνιάτες. Σε κάθε περίπτωση αυτοί που σήμερα λέγονται Κολωνιάτες και Μητζηντόνιοι είναι οι δύο όψεις του ίδιου νομίσματος.

Μητζηντόνιους σήμερα εκτός από το Μητζηντιέ βρίσκουμε σε όλα σχεδόν τα χωριά του Πωγωνίου, στην Θεσπρωτία, στην Δυτική Μακεδονία, στην Αλβανία (στις περιοχές του Αργυροκάστρου, όπου υπάρχει και το συμπαγές χωριό Αντών Πότση, στη Λιουντζουριά, στα Ζαγόρια, στην Πρεμετή και νότια στους Αγίους Σαράντα, Κονίσπολη, Σκάρα).

Μία υποομάδα Μητζηντόνιων είναι οι Βλάχοι της Κέρκυρας (**Κορφιάτσει ή Κιρκιρότσει**). Αυτοί εγκαταστάθηκαν στην Κέρκυρα μετά την εξέγερση και την καταστροφή του Λυκουρσίου (**Λιουκούρζα**) στην περιοχή Αγίων Σαράντα το 1878. Κυριότερος οικισμός ήταν η Γαρίτσα που κατά την παράδοση εκεί πήρε την ονομασία αυτή από την οικογένεια Γκορίτσα.

Καραγκούνιοι Αιτωλοακαρνανίας

Οι Καραγκούνιοι της Αιτωλοακαρνανίας είναι και αυτοί μια υποομάδα Φρασιαριωτών Βλάχων. Εγκαταστάθηκαν εκεί μετά την εγκατάλειψη του οικισμού της Παλιοχώρας Νεμέρτσικας το 1821-22 με την πτώση του Αλή Πασά. Οι ντόπιοι εκεί, από την πρώτη στιγμή που τους είδαν τους είπαν Καραγκούνηδες, από την μαύρη τους ενδυμασία.

Εκτενέστερη αναφορά στους Παλιοχωρίτες Βλάχους στην συνέχεια.

Γάμος στο Κεφαλόβρυσο, γύρω στο 1950

Το παλιό χωριό (Παγιουχώρα) της Νεμέρτσικας

Μετά την εγκατάλειψη της Νεμέρτσικας από τον Καραγιάννη το 1770 περίπου, το βουνό άρχισαν να τα βόσκουν τσελιγκάτα από την Φράσιαρη, την Κωλόνια και το Πρεμέτι. Ξαναζωντάνεψαν τον Οικισμό Μποσκόπουλο, αλλά με την ονομασία πλέον παλιό χωριό (Παγιουχώρα) έτσι ακριβώς, όπως το είπαν, όταν το βρήκαν εγκαταλειμμένο. Τα μεγαλύτερα τσελιγκάτα ήταν των οικογενειών Τσιάρα και Πίνα, που ήταν δυο μεγάλες οικογένειες από την Φράσιαρη.

Ένα μέρος της οικογένειας Τσιάρα την ίδια περίοδο φεύγοντας από την Φράσιαρη πέρασε στην Θεσσαλία και εγκαταστάθηκε στον Θεσσαλικό Όλυμπο. Από αυτή την οικογένεια ήταν ο μεγαλύτερος Κλεφταρματωλός Καπετάνιος ο Νίκος Τσιάρας που έγινε πασίγνωστος σαν Νικοτσιάρας. Έγινε φόβος και τρόμος των Τούρκων και πήρε μέρος με το ασκέρι του σε πάρα πολλές μάχες. Χαρακτηρίστηκε ο κορυφαίος καπετάνιος πριν την επανάσταση και τον είπαν Αχιλλέα της Τουρκοκρατίας. Ο Νικοτσιάρας γεννήθηκε το 1768 και ήταν μωρό όταν οι γονείς του έφυγαν από τη Φράσιαρη. Σκοτώθηκε σε μάχη με τους Τούρκους στις 10 Ιουλίου του 1807. Από την οικογένεια Τσιάρα στο Παλιοχώρι αναδείχτηκαν δύο μεγάλοι Τσελιγκάδες. Ο Τσιαραώσης και ο Κατσιάρας. Κορυφαίος των Τσιαραώσηδων υπήρξε ο Γιάγκος Τσιαραώσης.

Από την άλλη μεγάλη οικογένεια Πίνα, αναδείχθηκε μεγάλος Τσέλιγκας ο Κώτσιου – Πίνα, αργότερα Κωτσιουμπίνα. Ο Τσέλιγκας ο Ντάγιας, αργότερα Νταγιάντας. Στο Παλιοχώρι υπήρχαν και οικογένειες από μικρότερες στάνες, αλλά και οικογένειες τσομπάνηδων. Άλλες οικογένειες στο Παλιοχώρι ήταν των Γιάννη Τάση, από όπου μετά από χρόνια στο Ξηρόμερο προήλθαν άλλα δύο σόγια, Γιαννάκης και Μαρούσος. Οι οικογένειες Νούσια, Πούλιου, Τσιέπα, Σιδέρη, Ντούκα, Θώμου, Μπέκου, Ναούμη, Σκούπρα, Τόγια, Ζιώγα, Νίτσια, Τέγα, Ντίτα, Πόρκου, Τσέλιου,

Πέτρα, Λίλη, Φέρα, Μπίντα, Κάκου, Γκάμπου, Γίτσα, Τσίτσια ή Τσιούτσια. Η οικογένεια Στάκου ή Στάϊκου από όπου προήλθαν οι οικογένειες Νάτσια, Νατσίκου και Κολέμπα. Οι οικογένειες Μπούμπα, Πόπου, Καραμάνη, Μάνη, Μάρη. Σίγουρα θα υπήρχαν και πολλά ακόμα σόγια.

Αυτό ενισχύεται από τον Λαμπρίδη, ο οποίος αναφέρει ότι στο χωριό Μπιτσικόπουλο της Νεμέρτσικας ήταν 650 οικογένειες. Αν υπολογίσουμε την κάθε οικογένεια από 6 με 7 μέλη, τότε στο Παλιοχώρι πρέπει να ζούσαν πάνω από 4.000 ψυχές. Αυτό θεωρείται φυσικό, επειδή εκείνη την περίοδο η Φράσιαρη εγκαταλείπονταν μαζικά, είτε προς την Νεμέρτσικα είτε προς την Θεσσαλία. Εκείνη την περίοδο περί το 1770 βρίσκουμε και την οικογένεια Μεντή, να βόσκει στην Νεμέρτσικα στην περιοχή «Κουρούνα». Στην περιοχή της Κουρούνας, μέχρι σήμερα έχει διασωθεί το τοπωνύμιο, ο στάλος του Μεντή (**Αμρίτζου άλ Μεντή**). Αυτό το τοπωνύμιο είναι γνωστό σε όλους όσους γνωρίζουν το βουνό.

Στη Νεμέρτσικα, εξέχουσα μορφή στα χρόνια του Αλή Πασά ήταν ο Γιάγκος Τσαραώσης. Η παράδοση έχει διασώσει πολλούς μύθους και θρύλους γύρω από το όνομά του. Όταν ο Αλή Πασάς (λέει η παράδοση) ήταν λήσταρχος και τον κυνηγούσαν οι Τούρκοι, τον είχαν στριμώξει στη Νεμέρτσικα. Θα τον έπιαναν σίγουρα και θα του έκοβαν το κεφάλι, αν δεν τον βοηθούσαν οι εκεί Βλάχοι. Λέγεται ότι τον έκρυψαν μέσα σε μεγάλο σωρό φρεσκοκομμένου μαλλιού. Τα σκυλιά που είχαν μαζί τους οι Τούρκοι έχασαν τον τορό του Αλή, επειδή το κουρεμένο μαλλί των προβάτων αναδίδει τέτοια οσμή (ουσούκ) που τα σκυλιά δεν μπορούν να μυρίσουν. Ο Αλής, όταν έγινε πασάς, δεν ξέχασε τους Βλάχους απ' το Παλιοχώρι της Νεμέρτσικας και τους περιέβαλε με την προστασία του. Πιθανόν να τους έδωσε και κάποια προνόμια. Έφτιαξε στο Παλιοχώρι ένα Οίκημα (οι ντόπιοι το έλεγαν σαράϊ) και πήγαινε εκεί κάποια καλοκαίρια. Έφτιαξε υπόγειο αγωγό (**κιούγκι**) από τις πηγές κάτω από το Καράγιαννο, και έφερε νερό στο Παλιοχώρι. Κομμάτια αυτού του αγωγού βρέθηκαν σε πολλά σημεία, όταν έγινε ο σύγχρονος αγωγός για την ύδρευση του χωριού. Στο Παλιοχώρι είναι ακόμα εμφανή τα θεμέλια της Εκκλησίας, όπως και από το λεγόμενο σαράϊ. Την εκκλησία πιθανόν να την έχτισε ο Αλή Πασάς για τις ανάγκες των Βλάχων. Μπορεί όμως να την έχτισαν οι ίδιοι πριν τον Αλή ή ακόμα να την βρήκαν από τους Καραγιανναίους και αυτοί να την σουλούπωσαν.

Αρχαιολόγοι που επισκέφθηκαν το Παλιοχώρι είπαν ότι πιθανόν σ' αυτό το μέρος να υπήρχε οικισμός πολύ παλαιότερος βυζαντινός, ή και πιο παλιός. Κάποια ανασκαφή όμως δεν έχει γίνει. Η παράδοση επίσης λέει ότι ο Αλή πασάς είχε στη Νεμέρτσικα 10.000 πρόβατα, τα οποία τα είχε εμπιστευτεί στον Γιάγκο Τσαραώση. Λέγεται ότι ο Γιάγκος είχε και άλλα 20.000 πρόβατα δικά του. Στα νούμερα αυτά θα πρέπει να υπάρχει μεγάλη υπερβολή.

Από εδώ έχει βγει και η ιστορία του κριαριού με τα χρυσά κέρατα. Λέει ότι ο Αλής είχε στο κοπάδι του ένα γιγαντόσωμο κριάρι. Έστειλε λοιπόν χρυσοχόους από τα Γιάννενα και του χρυσώσαν τα κέρατα. Ο Αλής έλεγε, ότι στο μόνο άνθρωπο που είχε εμπιστοσύνη, πως ποτέ δεν θα του έλεγε ψέματα, ήταν ο Γιάγκος ο φίλος του. Κάποτε για να τον δοκιμάσει, έστειλε στην στάνη του κάποιον (τάχαμου) περιηγητή που είχε μαζί του μια πανέμορφη γυναίκα. Το βράδυ, αφού έφαγαν και ήπιαν, ο λεγάμενος αποκοιμήθηκε, η λεγάμενη όμως έκανε τα γλυκά μάτια στον Γιάγκο. Ο φουκαράς ο Γιάγκος θόλωσε από τα κάλη της μουσαφίρισσας. Όταν έφτασαν στο δια ταύτα η λεγάμενη του ζήτησε να σφάζει το κριάρι με τα χρυσά κέρατα για να του κάνει τα χατίρια. Χωρίς να το πολυσκεφθεί ο Γιάγκος πιάνει το κριάρι και το σφάζει. Την άλλη μέρα το είχε μετανιώσει σαν σκυλί. Μετά από κάμποσο καιρό ο Αλής κάλεσε τον Γιάγκο να πάει στα Γιάννενα. Τον φουκαρά τον έζωσαν τα μαύρα φίδια. Τι θα έλεγε στον Αλή για το Κριάρι; Όταν έφτασε στα Γιάννενα τον ρώτησε ο Αλής. Πώς πάει το κοπάδι, τι κάνει το κριάρι με τα χρυσά κέρατα; Τότε ο Γιάγκος έδειξε την μεγαλοσύνη του και του απάντησε λεβέντικα: Πασά μου το κριάρι το έσφαξα για ένα κολοφίλημα. Από τότε ο Αλής είχε περισσότερη εμπιστοσύνη στον Γιάγκο.

Βαλαορίτης και Πόποβιτς

Πολλοί ερευνητές μεταξύ αυτών και ο Νικόλαος Μέρτζιος από το Νυμφαίο, που σήμερα είναι πρόεδρος της εταιρίας Μακεδονικών σπουδών, αναφέρουν, ότι ο Αριστοτέλης Βαλαορίτης (με ο το σωστότερο, όχι με ω, προέρχεται από το βλάχικο βάλια=κοιλιάδα και το ελληνικό όρα=όραση) κατάγονταν από Βλάχικη οικογένεια, που από την Βαλαόρα της Ηπείρου βρέθηκε στην Λευκάδα.

Βαλαόρα στην Ήπειρο που να κατοικείται μάλιστα από Βλάχους δεν υπάρχει άλλη από την δική μας Βαλαόρα. Για όσους δεν γνωρίζουν,

Βαλαόρα λέγεται το βουνό στους πρόποδες του οποίου είναι χτισμένο το Κεφαλόβρυσο. Ο Βαλαορίτης γεννήθηκε στην Λευκάδα το 1824. Η χρονολογία αυτή ταιριάζει απόλυτα με το χάλασμα της Παλιοχώρας, πάνω από την Βαλαόρα στην Νεμέρτσικα το 1821 και το σκόρπισμα των Βλάχικων οικογενειών προς πολλές κατευθύνσεις. Αρκετές οικογένειες τότε πέρασαν στην Κέρκυρα και την Λευκάδα.

Ο Αριστοτέλης Βαλαορίτης έζησε από το 1824 ως το 1879. Υπήρξε μέγας λογοτέχνης, ποιητής και βουλευτής. Πρωταγωνίστησε στον αγώνα για την ένωση των Ιονίων νήσων με την Ελλάδα.

Το ίδιο λέγεται για τον Κώτσια Πόποβιτς, ότι κατάγεται από Βλάχικη οικογένεια, η οποία από την Βαλαόρα της Ηπείρου βρέθηκε στο Κρούσοβο. Ο Κώτσια

Πόποβιτς ήταν υπουργός εξωτερικών της ενιαίας Γιουγκοσλαβίας για πολλά χρόνια. Την περίοδο 1958-63 κατά την οποία υπουργός εξωτερικών της Ελλάδας ήταν ο Ευάγγελος Αβέρωφ, πολλές φορές συνομιλούσαν στη μητρική τους γλώσσα. Ο Κώτσια Πόποβιτς δεν έκρυβε την καταγωγή του και ήταν στο σύλλογο Βλάχων Βελιγραδίου μέχρι που πέθανε. Τραγουδούσε Βλάχικα πολυφωνικά τραγούδια και χόρευε πολύ λεβέντικα Βλάχικους χορούς. Το πραγματικό του όνομα ήταν Πόπος, όπου προστέθηκε η Σέρβικη κατάληξη -βιτς. Όπως θα δείτε παρακάτω, στις γενεαλογίες, οικογένειες Πόπου υπήρχαν στο χωριό μας πολλές. Σήμερα τους βρίσκουμε διάσπαρτους στην ευρύτερη περιοχή μας, αλλά και στο Ξηρόμερο που πήγαν μετά το χάλασμα της Παλιοχώρας.

Από το Παλιοχώρι–Μποσκόπουλο στο Ξηρόμερο

Τον Γενάρη του 1822 τελείωσε η εποχή του περιβόητου Αλή Πασά. Τα τσελιγκάτα και όλες οι οικογένειες από το Παλιοχώρι τότε βρίσκονταν στα χειμαδιά, στην Θεσπρωτία. Ο χαμός του Αλή τους χτύπησε σαν κεραυνός. Ήξεραν πολύ καλά, ειδικά οι τσελιγκάδες, ότι ήταν αδύνατο να ξανανέβουν το καλοκαίρι, όχι μόνο στη Νεμέρτσικα, αλλά και σ' ολόκληρη την Ήπειρο. Εκεί είχαν δημιουργήσει μεγάλες αντιπαλότητες και έχθρες με άλλους τσελιγκάδες, αλλά και με μπέηδες και άλλους αξιωματούχους. Θα είχαν βέβαια καβαλήσει και το καλάμι λόγω της εύνοιας του Αλή. Τώρα που δεν υπήρχε Αλής, οι άλλοι θα τους περίμεναν με το δάχτυλο στην σκανδάλη. Ήξεραν πολύ καλά ότι δεν τους έπαιρνε, ότι κινδύνευε άμεσα ακόμα και η ζωή τους. Έπρεπε να βρουν επειγόντως νέα βουνά μακριά από τα πάτριά τους εδάφη και αυτό έκαναν. Έψαξαν νότια σε αντίθετη ακριβώς κατεύθυνση από την αρχέγονη βόρεια. Τελικά έκλεισαν για το καλοκαίρι του 1822 τα βουνά του Ξηρομέρου της Αιτωλοακαρνανίας. Από γέροντες το 1975 σε Καφενείο του χωριού Στράτος, αλλά και από γέροντες στο χωριό μας ακούσαμε τα ίδια περίπου λόγια. Στο Στράτο, γέροντες με επίθετα, Γιαννάκης, Τσιέπας, Γιάγκας, Σιδέρης μας είπαν ότι οι προπαπούδες τους, όταν έφυγαν από την Τσαμουριά και πήγαν στο Ξηρόμερο, πέρασαν τα υπάρχοντά τους από την θάλασσα και πλήρωσαν για το βουνό ένα τσιουβάλι λίρες. Στο χωριό μας από το στόμα του Γιώργη Φούκη (Καλέτσιου) ακούσαμε: «**Τιρκούρε μιράτσια οϊλι πι του αμάρι σι πουλτήρε τζιάνα ούνου σάκου ντι λίρι**». (Πέρασαν οι καημένοι τα πρόβατα από τη θάλασσα και πλήρωσαν για το βουνό ένα σακί λίρες.) Αυτό σημαίνει ότι τα πρώτα χρόνια υπήρχε επικοινωνία μεταξύ αυτών που πήγαν στο Ξηρόμερο και εκείνων που έμειναν πίσω. Η πορεία τους είναι προφανής.

Την άνοιξη του 1822 από την Θεσπρωτία έφτασαν στην Πρέβεζα. Με πλατφόρμες πέρασαν τα υπάρχοντά τους απέναντι στο Άκτιο. Από εκεί πέρασαν ξανά απέναντι στην Βόνιτσα και ανέβηκαν στα βουνά του Ξηρομέρου. Από τότε δεν ξαναγύρισαν ποτέ πίσω, στη Θεσπρωτία, και φυσικά ούτε στα πάτρια εδάφη της Νεμέρτσικας και της Φράσιαρης. Αργότερα κάποιες λίγες οικογένειες για ειδικούς λόγους γύρισαν στο χωριό μας που είχε αρχίσει να δένει. Το Φθινόπωρο του 1822 βρήκαν χειμαδιά πολύ πιο κοντά, στα πεδινά της Αιτωλοακαρνανίας. Τα βουνά και τα πεδινά της Αιτωλοακαρνανίας κάποιοι άλλοι τα έβοσκαν πριν. Για να μπορέσουν οι Παλιοχωρίτες να μείνουν εκεί σημαίνει ότι αρχικά τουλάχιστον πλήρωσαν πανάκριβα τους βοσκοτόπους. Οι τσελιγκάδες ειδικά θα πρέπει να είχαν συσσωρευμένο πολύ πλούτο από την εύνοια κυρίως του Αλή Πασά. Αυτό φαίνεται καθαρά στη συνέχεια που όλοι οι μεγαλοτσελιγκάδες αγόρασαν εκτάσεις στα χειμαδιά τους, με αποτέλεσμα να δημιουργηθούν εκεί οι πρώτοι οικισμοί και μετέπειτα χωριά που είχαν τα ονόματά τους. Έτσι ιδρύθηκαν τα έξι βλαχοχώρια.

Γιάγκας και Κουτσοπίνας

Όπως έχουμε προαναφέρει από την οικογένεια Τσιάρα προήλθαν τα σόγια Τσαραώσης, Κατσιάρας. Ο απόγονος του Γιάνκου Τσαραώση της Νεμέρτσικας, Γιάγκας, ιδρύει το Γιάγκα, Γιαγκαίηκα, αργότερα Σοροβίγλι. Ο Κατσιάρας ιδρύει την Κατσαρού. Ο απόγονος του Κώτσιου Πίνα της Νεμέρτσικας ιδρύει την Κωτσοπίνα. Απόγονος του Νούσια της Νεμέρτσικας ιδρύει την Νούσια, που βρίσκεται μεταξύ Παλαιομάνινας και Αστακού.

Ο Ντάγιας της Νεμέρτσικας ιδρύει την Νταγιάντα. Στα σύνορα των περιοχών που ήλεγχαν οι μεγαλοτσελιγκάδες σε ένα ανάχωμα (όχτ^{ου}) δημιουργήθηκε από ανθρώπους που δούλευαν σ' αυτούς το χωριό Όχτου.

Το 1928 με τις αλλαγές των ονομασιών σ' όλη την Ελλάδα του Γιάγκα έγινε Σουροβίγλη και μετά το 1960 Στράτος, η Κωτσιουπίνα έγινε παλαιομάνινα, η Κατσαρού έγινε Γουριώτισα, του Νταγιάντα έγινε

**Ο Άρχοντας
Νίκος Κωτσιουπίνας**

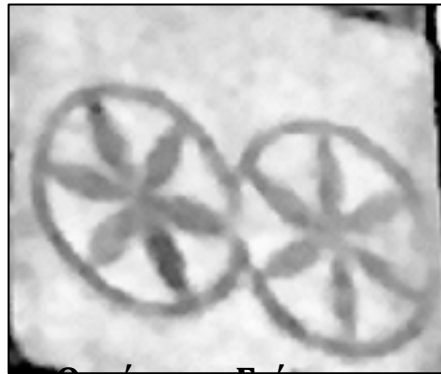
Αγράμπελα, η Νούσια έχει μείνει σαν τοπωνύμιο και ο Όχτος έγινε Όχθια. Τους απογόνους της μεγάλης οικογένειας Τσιάρα τους συναντάμε σήμερα με τα ονόματα: Τσαραώσης – Τσαραούσης – Τσαούσης – Γιάγκος – Κατσάρας – Κατσαρός - Γιάγκας και Τσαρχώσης. Από το σόι Πίνα προήλθε του Κωτσουπίνα ή Κουτσοπίνα. Από το σόι Τάση

προήλθαν τα σόγια Γιαννάκης και Μαρούσος. Από το σόι Ντούκα προήλθε το Μπίκας που σήμερα το βρίσκουμε στην Γουριώτισα. Πολλά σόγια σημερινά σ' αυτά τα χωριά προέρχονται από παλαιότερα.

Όλα τα σόγια τα Αρβανιτοβλάχικα-Φρασαριώτικα είναι αποκλειστικά δισύλλαβα και τονίζονται στην παραλήγουσα και μόνο. Όσα δεν είναι τέτοια, είναι σύνθετα κρατώντας στο ένα συνθετικό την παλιά ονομασία. Όσα δεν έχουν τίποτα απ' αυτά, είναι μεταγενέστερα ή δεν είναι αρβανιτοβλάχικα.

Από τον πληθυσμό του Παλιοχωρίου Νεμέρτσικας δεν πήγαν όλοι στο Ξηρόμερο, εκεί πήγε ο κύριος όγκος. Πολλές οικογένειες σκόρπισαν στις γύρω περιοχές, και όσο έδενε το χωριό μας, τόσο μαζεύονταν και περισσότεροι απ' αυτούς. Άλλες οικογένειες της παγιουχώρας έσπασαν στα δύο. Ένα μέρος πήγε στο Ξηρόμερο και το άλλο σκόρπισε στην γύρω περιοχή μέχρι που μαζεύτηκαν στο χωριό μας. Ένα μέρος της οικογένειας Πίνα κινήθηκε προς την σημερινή Αλβανία προς τους Αγίους Σαράντα, όπου μετά από 50 περίπου χρόνια πρωταγωνίστησε στην εξέγερση του Λικουρσίου.

Κοντά στην Παλαιομάνινα (Παλιά Κουτσοπίνα) υπάρχει ένας παλιός εγκαταλειμμένος οικισμός που όλοι οι Βλάχοι της περιοχής τον λένε Παγιουχώρα, ακριβώς έτσι, όπως λέμε κι εμείς την Παγιουχώρα της Νεμέρτσικας. Αυτός ήταν ο πρώτος οικισμός που έφτιαξαν οι Βλάχοι του Ξηρομέρου. Τον είπαν Παγιουχώρα σε ανάμνηση του χωριού που εγκατέλειψαν, σε ανάμνηση της πατρώας τους γης. Την παλιά εκκλησία στο Σουροβίγλη (Γιανγκέϊκα) την έχτισε εξ ολοκλήρου ο μεγαλοτσελιγκας και γαιοκτήμονας Γιάνγκας, απόγονος του Γιάγκου Τσαραώση της Νεμέρτσικας. Στην μετώπη έχει σκαλιστεί χρονολογία

Οικόσημο Γιάνγκας

ανέγερσης το 1871. Η τοπική παράδοση λέει πως δεν ξεκινούσε ο Παπάς την λειτουργία πριν πάει στην Εκκλησία ο Γιάνγκας. Στο Σουροβίγλη

Παλιό αρχοντικό Γιάνγκας

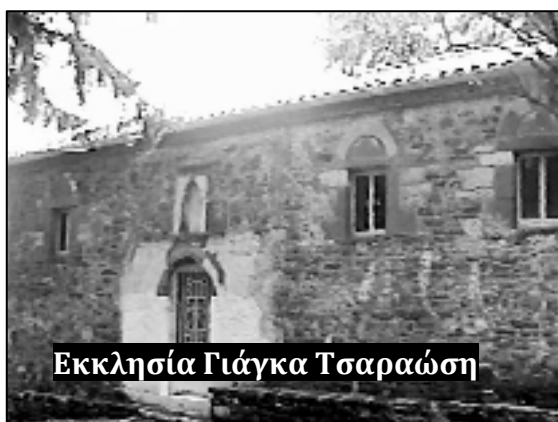
(Γιανγκέϊκα) υπάρχουν ακόμα όρθια τα αρχοντικά των οικογενειών Γιάνγκας, Γιαννάκη και άλλων τσελιγκάδων. Η οικογένεια Γιάνγκας είχε και οικόσημο μια σκαλιστή μαργαρίτα στις γωνίες και τις μετώπες των σπιτιών για να ξεχωρίζουν

απ' τα άλλα σόγια. Το χωριό Σουροβίγλη (Γιανγκέϊκα) εγκαταλείφθηκε μετά το 1960 με απόφαση της Αρχαιολογίας γιατί οι ανασκαφές αποκάλυψαν εκεί την αρχαία πόλη Στράτο. Το χωριό μεταφέρθηκε 1.000 περίπου μέτρα νοτιότερα και από Σουροβίγλη ονομάστηκε Στράτος.

Στην Παλαιομάνινα σώζεται όρθιο αλλά εγκαταλειμμένο το αρχοντικό του Κωτσουπίνα. Ο Γιάνγκας και ο Νίκος Κωτσουπίνας στα τέλη

του 19^{ου} με αρχές του 20^{ου} αιώνα είχαν γίνει πολύ μεγάλοι παράγοντες στην Ακαρνανία με τεράστιες περιουσίες και πολύ μεγάλη επιρροή. Σε φωτογραφία της εποχής εμφανίζονται πάνω σε άμαξα να έχουν ανάμεσά τους τον τότε πρωθυπουργό Ελευθέριο Βενιζέλο.

Η παλιά Εκκλησία της Παλαιομάνινας (τώρα έχει γίνει καινούρια) είχε στην μετώπη χρονολογία ανέγερσης το 1866. Στο χωριό μας η πρώτη εκκλησία, της Παναγίας χτίστηκε το 1873-74. Αν προσέξουμε τις χρονολογίες 1866, 1871, 1873 των εκκλησιών θα δούμε ότι δεν είναι

Εκκλησία Γιάγκα Τσαραώση

τυχαίες. Καταδεικνύουν ότι μέχρι τότε υπάρχουν ακόμα επαφές και εκατέρωθεν πληροφορίες και νέα με συνέπεια να υπάρχει σχετικός συναγωνισμός. Η χρονική περίοδος που μας χώριζε τότε ήταν περίπου 50 χρόνια, οπότε οι συγγένειες

ήταν ακόμα αρκετά κοντινές. Η άποψη ότι οι οικογένειες που έφυγαν στο Ξηρόμερο είναι ξένες προς εκείνες του χωριού μας είναι πέρα για πέρα λάθος. Οι εκεί και οι εδώ οικογένειες έχουν ίδιο τόπο καταγωγής την περιοχή

Τάφος Τσαραώση, στο προαύλιο της εκκλησίας

Φράσιαρης. Ήταν παλιά όλες μεταξύ τους γνωστές και συγγενικές, απλά φεύγοντας οι Φρασαριώτικες οικογένειες από το Παλιοχώρι, πήγαν άλλες επίσης Φρασαριώτικες, δηλαδή από το ίδιο χωριό. Σίγουρα υπήρχαν συμπεθεριές, κουμπαριές, αλλά και εξ' αίματος συγγένειες, αφού κάποια σόγια μοιράστηκαν εκεί κι εδώ.

Με τον αναδασμό του Πλαστήρα το 1950 όλοι οι Βλάχοι της Ακαρνανίας πήραν εκτάσεις στα πεδινά εκεί που ήταν τα χειμαδιά τους

και έγιναν σχεδόν όλοι γεωργοί, εργάτες γης. Άρχισαν να καλλιεργούν τη δική τους γη και έγιναν αφέντες του εαυτού τους. Κατά συνέπεια άρχισε να φθίνει η παλαιότερη τάξη των γαιοκτημόνων και των μεγαλοτσελιγκάδων. Με νεότερο πρόγραμμα διανομής γης δόθηκαν με κλήρο κι άλλες εκτάσεις μετά το 1960 και πάλι αργότερα επί δικτατορίας.

Πολλοί Παλιοχωρίτες της Νεμέρτσικας, με το που πάτησαν το πόδι τους στην Ακαρνανία το 1822, στρατολογήθηκαν αμέσως στις τάξεις της Επανάστασης κάτω από τον Αρχιστράτηγο Καραϊσκάκη. Έλαβαν μέρος σε πολλές μάχες μέχρι στις 12 Σεπτεμβρίου του 1829, που έγινε η τελευταία μάχη. Σαν οπλαρχηγοί μνημονεύονται ο Φίλιππος Ζιώγας, ο Σταΐκος, ο Ναούμης, ο Πάγκιος, ο Μπίντας, ο Καραΐσκος, ο Γιάγκας, ο Μπίλης. Στην

έξοδο του Μεσολογγίου σκοτώθηκαν οι: Δημολίτσας, Καραμάνης, Κύριος, Τόγιας, Τσαμπάζης, Τσέπας, Βρέτας, Πόπος, Τσέλιος, Λίλης, Σιδέρης, Στεργίου. Βλάχοι της

περιοχής που έπεσαν σε διάφορες μάχες μνημονεύονται οι; Τσαούσης, Ράπτης, Φέρας, Τσέλιος, Κέκος, Κάκος, Μήλας, Νούσιας, Νάκας, Γιαννάκης, Τσέπας, Καμπέρης, Κωστάκος, Αποστόλου, Μπαρτζιώτης.

Όταν είδαν οι ντόπιοι στην Ακαρνανία τους Βλάχους της Νεμέρτσικας τους είπαν Καραγκούνηδες. Έτσι τους λένε μέχρι σήμερα. Οι ίδιοι αυτοαποκαλούνται κι αυτοί Καραγκούνηδες στα Ελληνικά. Στην μητρική τους όμως λένε πως είναι **Ριμένι**.

Οικογένειες που επέστρεφαν από το Ξηρόμερο στο χωριό μας παρά που ο κύριος όγκος τους παρέμεινε εκεί, είναι του Σιδέρη του Τσιέπα του Μπούμπα, του Καραμάνη. Οι επιστροφές αυτές έγιναν μετά το 1850. Οι δύο πρώτες Σιδέρης-Τσέπας, κατά πληροφορίες, έφυγαν από το Ξηρόμερο, γιατί έπεσαν σε βεντέτα. Ο Μπούμπας ήταν το ένα από τα δύο αδέρφια που ο ένας ήρθε γαμπρός στο χωριό μας κι ο άλλος γαμπρός στο Μέτσοβο. Απ' αυτούς τους δύο κατάγονται οι Μπουμπαίοι του χωριού και του Μετσόβου. Πιθανόν να γύρισαν και οικογένειες, όπως Ντούκας-Σκούπρας απ' αυτές που υπάρχουν μέχρι σήμερα στο χωριό και στο Ξηρόμερο. Είχαν επιστρέψει όμως και οικογένειες, όπως Πώπος, Τσαραώσης και άλλες που με τα χρόνια χάθηκαν απ' το χωριό. Οι μύθοι και οι θρύλοι είναι ίδιοι στο χωριό και στο Ξηρόμερο. Ίδιος ο θρύλος του Γιάγκου Τσαραώση και ο μύθος πως οι Τσεπαίοι κατάγονται από Νεράϊδα-Ξωτικό-νύμφη (**Μβιάστε-Ζώνιε-Τζίντε**).

Ο Δημήτρης Στεργίου από την Παλαιομάνινα (**Κωτσομπίνα**)

Ο τσέλιγκας Πούλιος από την Κουτσοπίνα - Παλαιομάνινα

διακεκριμένος δημοσιογράφος που διατέλεσε διευθυντής σε πολλά Αθηναϊκά έντυπα και εφημερίδες κατά καιρούς, έχει γράψει εκτός των άλλων και το βιβλίο «Παλαιομάνινα-από τα βάθη των αιώνων μέχρι σήμερα». Απ' αυτόν δανείστηκα κάποιες πληροφορίες για τα βλαχοχώρια του Ξηρομέρου Ακαρνανίας. Γνωρίζω τον κο Στεργίου προσωπικά και γνωρίζω επίσης το μεγάλο του πάθος για την παράδοση όπως

και την μεγάλη αγάπη για τον τόπο του.

Με όλη την εκτίμηση που έχω για το πρόσωπό του είμαι αναγκασμένος να διαφωνήσω μαζί του στο εξής: στο συγκεκριμένο βιβλίο ο κος Στεργίου πιθανολογεί ότι οι Βλάχοι των χωριών της Ακαρνανίας είχαν εκεί την πατρώα τους γη από αρχαιοτάτων χρόνων και στην Ήπειρο πήγαιναν μόνο τα καλοκαίρια με τα κοπάδια. Αναφέρει την Ήπειρο, γενικά και αόριστα. Δεν αναφέρει καθόλου την Νεμέρτσικα και το Παλιοχώρι. Αν

Το εγκαταλειμμένο αρχοντικό του Φώτου Κουτσομπίνα, εγγονού του Κώτσιου Πίνα, ιδρυτή της Κουτσοπίνας - Παλαιομάνινας

είχε επισκεφθεί έστω και μια φορά αυτά τα μέρη δεν θα έκανε τέτοιο λάθος. Από την άλλη δεν αρνείται ότι οι Βλάχοι του Ξηρομέρου είναι Φρασιαριώτες Αρβανιτόβλαχοι. Πώς γίνεται να είναι Φρασιαριώτες και να έχουν πατρώα γη την Ακαρνανία; Πώς γίνεται να είχαν βουνά στην Νεμέρτσικα και χειμαδιά στην Ακαρνανία; Η απόσταση, για όσους γνωρίζουν, είναι απαγορευτική. Είναι αδύνατον να διανύσουν τέτοια απόσταση τα κοπάδια κάθε άνοιξη και φθινόπωρο, από τα σύνορα της Αλβανίας μέχρι το Αγρίνιο. Οι αποστάσεις από και προς τα χειμαδιά ήταν

συγκεκριμένες, ήταν από 5 μέχρι 8 κονάκια το πολύ. Τα δρομολόγια των Βλάχων (**πιρκάλι**) από αρχαιοτάτων χρόνων ήταν συγκεκριμένα, και καθορίζονταν από τα πιο κοντινά προς τα βουνά τους μέρη που μπορούσαν να ξεχειμωνιάσουν. Έτσι οι Βλάχοι των Τζουμέρκων, ήτοι Σιράκο, Καλαρρύτες, Ματσούκι κ.λπ., ξεχειμάζανε στην Φιλιππιάδα την Άρτα και κύρια στην Πρέβεζα. Τα χωριά της Πίνδου: Σαμαρίνα, Αβδέλα, Σμίξη, Περιβόλι, Δίστρατο, κ.λπ. κατέβαιναν στην Θεσσαλία. Οι Βλάχοι της Ηπείρου, ήτοι Φράσιαρη, Κωλώνια, Πρεμετή, Νεμέρτσικα μέχρι και τον Γράμμο, κατέβαιναν στα παραθαλάσσια της Τσιαμπουριάς, Θεσπρωτίας, Αγίων Σαράντα μέχρι την Αυλώνα.

Οι Φρασιαριώτες (μετέπειτα **Μητζιντόνιε**) και οι Κολωνιάτες είχαν χειμαδιά από τους Αγίους Σαράντα μέχρι την Πάργα. Το μεταξύ τους όριο ήταν η περιοχή των Φιλιατών. Άλλωστε ποτέ μα ποτέ οι Βλάχοι δεν είχαν ούτε θεωρούσαν πατρώα γη τα χειμαδιά τους. Αυτά τα έβλεπαν πάντα σαν προσωρινή διαμονή έχοντας συνεχώς τον νου τους στα βουνά εκεί που ήταν και είναι τα χωριά τους, εκεί που ήταν και είναι η πατρώα τους γη από αρχαιοτάτων χρόνων.

Το επίθετο του αγαπητού Δημήτρη Στεργίου που είναι πολύ γκραϊκικό, πιθανότατα προέρχεται από το σόι Τέγα που είναι παλιό Φρασιαριώτικο. Τον Στέργιο οι Φρασιαριώτες τον φωνάζουν Τέα ή Τέη ή Τέγα. Οικογένειες Τέγα υπάρχουν πολλές σ' αυτά τα χωριά. Μετακινήσεις πληθυσμών έχουν γίνει σε διάφορες ιστορικές περιόδους, και ειδικά από την Αλβανία και την Ήπειρο προς τα νότια. Μία τέτοια μετακίνηση, αλλά σε μικρότερη κλίμακα ήταν και αυτή των Φρασιαριωτών Βλάχων της Νεμέρτσικας, το 1822 με τελική μόνιμη εγκατάσταση στην Αιτωλοακαρνανία. Εκτός από τα σόγια Σιδέρης – Τσέπας – Καραμάνης – Ντούκας (Μπίκας) που υπάρχουν πολλοί στις δύο περιοχές, συναντάμε και τα σόγια: Τσίτσιας ή Τσούτσας – Πώπος ή Πώπης – Μπίντας – Θώμος – Μπέκος – Τσαράωσης – Τσαραούσης – Τσαούσης – Τζαμπάζης – Κάκος –

Καμπέρης –Κέκος –Μήνας –Ναούμης –Τόγιας –Ζιώγας – Νίτσας –Μάρης ή Μάρας.

Πολλά απ' αυτά τα σόγια, που δεν έχουμε σήμερα στο χωριό, υπάρχουν στην ευρύτερη περιοχή μας.

Μερικά από τα άλλα σόγια του Ξηρομέρου που δεν γνωρίζω αν υπάρχουν και στην περιοχή μας είναι: Φέρας –Πόρκος –Ντίτας –Γκάμπος – Πατσέας –Μπαμπάνης –Τσέλιος –Λίλης – Καραΐσκος –Κώστας –Σαμαράς – Πέτρας – Τέγας – Στεργίου – Σαμαλέκος –Κωσταρέλος – Γκουτσέλης – και άλλα μικρότερα.

Μικρό χωριό Ευρυτανίας

Ένας ακόμα οικισμός που πιθανολογείται ότι ιδρύθηκε από Παλιοχωρίτες της Νεμέρτσικας είναι το Μικρό χωριό Ευρυτανίας. Στην παράδοση αυτού του χωριού η ίδρυσή του αποδίδεται πότε στους Ζορμπαλαίους, που πήγαν εκεί από το Σούλι, πότε στους Κυριτσαίους, που πήγαν από τη Ναυπακτία, πότε στους Μανικαίους, που πήγαν από το Κομπότι της Άρτας, πότε στους Παπαδαίους, που πήγαν από την Βήνιανη, πότε στους Λιαπαίους, που πήγαν από την Λιαπουρία της Β. Ηπείρου και πότε στους Σιδεραίους, που πήγαν εκεί από την Ήπειρο.

Μας ενδιαφέρουν οι Σιδεραίοι, επειδή η ίδια παράδοση εκεί λέει πως το χωριό ιδρύθηκε από Βλαχοποιμένες. Σε κάθε περίπτωση η οικογένεια Σιδέρη που βρέθηκε εκεί είναι μία από αυτές του Παλιοχωριού της Νεμέρτσικας. Κατά πάσα πιθανότητα είναι μία από τις πολλές οικογένειες Σιδεραίων που εγκαταστάθηκαν στην Αιτωλοακαρνανία.

Από τους Σιδεραίους του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας, κάποιοι ασχολήθηκαν με το εμπόριο και οι περισσότεροι ξενιτεύτηκαν στην Κωνσταντινούπολη, στην Αλεξάνδρεια και στην Φραγκιά, όπου απέκτησαν πλούτο και όταν γύρισαν στο χωριό τους έγιναν μεγάλοι παράγοντες. Από το σόι Σιδέρης αργότερα έγινε και το σόι Σιδερίδης. Ένας

Σιδερίδης έγινε πολύ μεγάλος Βυζαντινολόγος. Στο παλιό μητρώο του Μικρού χωριού, πρώτο όνομα είναι του Νικολάου Ιωάν. Σιδέρη με χρονολογία γεννήσεως το 1818-24. Αυτό ταιριάζει απόλυτα, επειδή το 1822 βρέθηκαν για πρώτη φορά οι Παλιοχωρίτες της Νεμέρτσικας σ' αυτά τα μέρη. Προύχοντας και μεγάλος παράγοντας στα 1900 ήταν ο Δημήτριος Σιδέρης. Το μικρό χωριό Ευρυτανίας έγινε επίσημα κοινότητα το 1912 με βασιλικό διάταγμα. Πρώτος πρόεδρος της κοινότητας υπήρξε ο Ανδρέας, γιός του Δημήτριου Σιδέρη. Αυτοί οι Σιδεραίοι πρέπει να αφομοιώθηκαν γρήγορα και να άφησαν την Βλάχικη λαλιά.

Δημήτριος Σιδέρης 1900

Ανδρέας Δ. Σιδέρης

Δημήτριος Σιδέρης 1900, Ανδρέας Δημ. Σιδέρης πρώτος πρόεδρος του Μικρού χωριού Ευρυτανίας 1912-1914.

Πληροφορίες από το βιβλίο του Κλεομένους Κουτσούκη "Το Μικρό χωριό Ευρυτανίας 1969.

Ο πρώτος οικιστικός πυρήνας στο χωριό μας

Όταν το Παλιοχώρι (Παγιουχώρα) της Νεμέρτσικας ήταν στην μεγάλη ακμή του και είχε κατά τον Λαμπρίδη 650 οικογένειες, λίγο νοτιότερα, στην θέση που είναι σήμερα το χωριό μας, υπήρχε μια στάνη που αργότερα θα εξελίσσονταν σε μεγάλο οικισμό. Την δεκαετία μεταξύ 1770 – 1780 όπως έχει προαναφερθεί, στην Κουρούνα της Νεμέρτσικας είχε τα πρόβατα ο Μηντής – Μεντής, από όπου προέκυψε το τοπωνύμιο «ο στάλος του Μηντή» (**αμιρίτζου αλ Μηντή**). Οι πληροφορίες από την παράδοση λένε ότι εκείνη την περίοδο, ο Μεντής έφυγε από το Πρεμέτι μαζί με όλη του την οικογένεια και εγκαταστάθηκε στην θέση που είναι σήμερα το χωριό.

Συγκεκριμένα έστησε την στάνη του εκεί που είναι σήμερα ο μαχαλάς των Μενταίων. Αυτήν την έκταση παλαιότερα την κατείχαν οι κάτοικοι του οικισμού Θεοδωρίτσι (Θοδωρίτσα). Το Θεοδωρίτσι εγκαταλήφθηκε λόγω κάποιας ασθένειας που αφάνιζε τους κατοίκους του. Κατά πληροφορίες οι περισσότεροι κάτοικοί του πήγαν στο Βασιλικό και λιγότεροι στο Ωραιόκαστρο (Λαχανόκαστρο) και κάποιοι σκόρπισαν στα άλλα χωριά. Τα όρια του οικισμού Θεοδωρίτσι πρέπει να ήταν ανατολικά ο ασπρόλακος, νότια η πηγή και το ποταμάκι που δημιουργούνταν απ' τα νερά της, δυτικά η κορυφογραμμή της Βαλαόρας από την πηγή μέχρι το Παπαλάκο, βόρεια το Μηντόπουλο μέχρι το ύψωμα του Αη Ηλία Βασιλικού.

Τα καλλιεργήσιμα μέρη της έκτασης του Θεοδωρισίου τα διεκδίκησαν και τα πήραν, το Βασιλικό και το Λαχανόκαστρο, όπου εγκαταστάθηκαν οι κάτοικοί του, που πιθανότατα τα καλλιεργούσαν. Γι' αυτό παρατηρείται το φαινόμενο τα όρια του Λαχανόκαστρου να φτάνουν μέχρι ψηλά πίσω από την Θεοδωρίτσα και το Βασιλικό να κατέχει το Παπαλάκο που είναι μακριά και ξεκομμένο από το

Βασιλικιώτικο μέρος. Αυτός είναι ο κύριος λόγος που οι Βασιλικιώτες θεωρούσαν δικό τους το μέρος μέχρι έξω από το χωριό μας. Ο Μεντής το 1770 – 80 φέρεται να κατέχει όλη την έκταση της λεκάνης από το Θεοδωρίτσι μέχρι και το Μηντόπουλο. Δυτικά του Παπαλάκου, όλο το βουνό το κατείχε το Παλιοχώρι. Η πεδινή έκταση κάτω του δρόμου από τον Μπάσιο μέχρι την Παναγία και τον λάκκο ήταν βακούφικη. Αυτή η έκταση ανήκε στην Εκκλησία του Θεοδωριτσίου πάνω στην οποία χτίστηκε η Παναγία. Έτσι παρέμεινε και με την νέα οικιστική εγκατάσταση. Οι παλιοί σεβάστηκαν τον χώρο αυτό και δεν τον πείραξαν. Αργότερα με το μεγάλωμα του χωριού ένα μέρος καταπατήθηκε, άλλο μέρος πουλήθηκε από τους εκάστοτε παπάδες σε χωριανούς μας. Διασώθηκε μόνο το τελευταίο κομμάτι που απέμεινε, το οποίο παραχωρήθηκε για το Πνευματικό Κέντρο. Η παλιά βακούφικη έκταση σήμερα μόνο βακούφικη δεν είναι.

Το 1770 μεγάλη επιρροή, εξουσία και εκτάσεις δικές του είχε ο Μεντή Μπέης της Φράσιαρης. Η παράδοση λέει ότι ο δικός μας ο Μηντή – Μεντής είχε πολύ καλές σχέσεις με τον Μεντή Μπέη της Φράσιαρης από όπου πήρε σαν παρατσούκλι το όνομα Μηντή – Μεντή. Το πραγματικό όνομα του Μηντή – Μεντή ήταν Γεώργιος Μπέτας (Γάκη Μπέτα).

Αναλυτικές πληροφορίες στην Γεναιολογία των Μενταίων που ακολουθεί. Αυτός ο Μηντή – Μεντή είναι ο γενάρχης όλων των Βλάχων Μενταίων, των Νιταίων και των Μαρκαίων. Προφανώς με την βοήθεια του Μπέη της Φράσιαρης ο Μηντή – Μεντή βρίσκεται να κατέχει πριν το 1780 τον περισσότερο χώρο από την παλιά έκταση του οικισμού Θεοδωρίτσι (Θεοδορίτσα), κυρίως αυτόν που εξυπηρετούσε την κτηνοτροφία.

Βέβαιο είναι ότι η εγκατάσταση του Μεντή στον συγκεκριμένο χώρο έγινε τουλάχιστον πριν το 1779. Η παράδοση στους Μενταίους λέει ότι ο Άγιος Κοσμάς διανυκτέρευσε στην στάνη του Μεντή. Μελετώντας την

πορεία του Πατρο – Κοσμά, ειδικά λίγο πριν τον μαρτυρικό του θάνατο, τον βρίσκουμε να κηρύττει τον χριστιανικό και εθνεγερτικό του λόγο στα μέρη μας.

Το καλοκαίρι του 1779 ο Πατρο – Κοσμάς πέρασε από το Βασιλικό, όπου μίλησε στους Βασιλικιώτες εκεί που σήμερα βρίσκεται το εξωκλήσι του Αγίου Κοσμά. Η παράδοση λέει ότι δείχνοντας μια τρύπα σ' ένα δέντρο προφήτεψε λέγοντας πως όσο αυτή η τρύπα είναι ανοιχτή τα πράγματα θα είναι ήρεμα. Όταν η τρύπα στο δέντρο θα μίκραινε ή θα έκλεινε τελείως θα έρχονταν φασαρίες, πόλεμοι και καταστροφές. Λέγεται από τους πιστούς ότι αργότερα παρακολουθώντας την τρύπα επιβεβαιώνονταν η προφητεία. Σ' όλους τους πολέμους που ακολούθησαν η τρύπα είχε κλείσει και μετά ξανάνοιγε. Μετά το Βασιλικό, ο Πατρο – Κοσμάς,

Το δέντρο του Πατρο – Κοσμά

μέσα στον Ιούλιο του 1779 σταμάτησε και διανυκτέρευσε στην στάνη του Μεντή. Όταν δε, κατά την παράδοση, ρωτήθηκε για την πορεία της γενιάς του Μεντή, απάντησε διπλωματικά: «**Νίκη σου, νίκη χίμα, ντι μπλάτι**», που σημαίνει ούτε πάνω ούτε κάτω αλλά πλάγια, οριζόντια. Ο πατέρας μου που ήταν αρκετά θρήσκος, μέχρι τα τελευταία του, έλεγε ότι το σόι των Μενταίων είναι μέχρι σήμερα ακριβώς όπως προφήτεψε ο Πατρο – Κοσμάς.

Κανένας Μενταίος δεν έγινε μεγάλος και τρανός μα ούτε και του θανατά. Το σόι σε γενικές γραμμές έχει πάει οριζόντια (**ντι μπλάτι**). Ο Πατρο – Κοσμάς που κινιόταν με άδεια του Πατριάρχη της Κωνσταντινούπολης, για να διανυκτερεύσει στην Στάνη του Μεντή, θα είχε σίγουρα τις συστάσεις του. Δεν είναι τυχαίο που η προφητεία για

τους Μενταίους έγινε στα βλάχικα. Οι πληροφορίες λένε ότι ο Άγιος Κοσμάς ήταν Βλάχος με καταγωγή από την Ήπειρο.

Μετά την στάνη του Μεντή ο Πατρο – Κοσμάς πέρασε από τον άγιο Κοσμά (**Κακσιούς**), όπου η παράδοση λέει ότι καταράστηκε το χωριό επειδή δεν του δώσαν σημασία. Μαθαίνοντας ότι το χωριό αυτό είχε τότε 39 σπίτια είπε, να μην γίνουν ποτέ 40. αποκάλεσε τους κατοίκους του κακούς υιούς – κακοί υιοί, γι' αυτό το χωριό λέγονταν Κακσιοί. Το 1928 όταν άλλαξαν οι ονομασίες το χωριό το βάφτισαν Άγιο Κοσμά για να τον εξευμενίσουν. Λέγεται όμως πως παρ' όλα αυτά, το χωριό από τότε μέχρι σήμερα ποτέ δεν έγινε 40 σπίτια. Μπράβο πείσμα! Μουλάρωσε ο Άγιος και ακόμα να τους συγχωρέσει!

Ο Πατρο – Κοσμάς μίλησε σε πολλά χωριά στο Πωγώνι και πέρασε στα χωριά της Δρόμπολης. Οι Τούρκοι άρχισαν να μην τον βλέπουν με καλό μάτι, επειδή εκτός από θρησκευτικά κηρύγματα έκανε και εθνεγερτικά, μιλούσε για την ανάσταση του γένους των Ρωμιών. Στα μέσα Αυγούστου του 1779 ο Πατρο – Κοσμάς βρέθηκε να κηρύττει στο Μπεράτι της σημερινής Αλβανίας. Οι Εβραίοι του Μπερατίου που φαίνεται ότι τους χάλαγε την μανέστρα, τον κατασυκοφάντησαν, τον ρουφιάνεψαν στους Τούρκους λέγοντας ότι ξεσηκώνει τους πιστούς σε επανάσταση. Ο Κουρτ Πασάς διέταξε να τον συλλάβουν και στις 24 Αυγούστου του 1779 ξημέρωμα Σαββάτου τον κρέμασαν έξω από το Μπεράτι. Έτσι χάθηκε η μεγάλη μορφή του εθνομάρτυρα Πατρο – Κοσμά.

Συμπερασματικά, ο Μεντής πρέπει να εγκαταστάθηκε στο χωριό περίπου το 1775. Αυτό ενισχύεται από τις πληροφορίες στην παράδοση των Μενταίων, αλλά κύρια από τον Πάνο Μπέτα (Τεπελένι 1993). Μετά από πληροφορία που είχα στο Αργυρόκαστρο, συνάντησα το 1993 τον Πάνο Μπέτα, έξω από το Τεπελένι. Σε ηλικία 92 χρονών τότε, είχε φοβερή διαύγεια πνεύματος και εκπληκτικές θύμισες από την παράδοση της οικογενείας του. Απ' αυτόν πήρα την πληροφορία ότι ο Πήλιο Μπέτα και ο

Γάκη Μπέτα ήταν παιδιά του Νάσιου Μπέτα από την Φράσιαρη. Ο Πήλιο Μπέτα κράτησε το όνομα Μπέτα και απόγονός του ήταν ο Μπάρμπα Πάνος.

Ο Γάκη Μπέτα πήρε το παρατσούκλι Μεντή και με την οικογένειά του, τρία αγόρια και τέσσερα κορίτσια, έφυγε από το Πρεμέτι όπου μαζί με τους γαμπρούς του έφτιαξε δικό του χωριό. Από τα παιδιά του Μεντή είναι και τα σόγια Νίτα και Μάρκου. Από τον Μεντή και τον γιό του Τέη που κράτησε το όνομά του λέγονταν το χωριό σας Μηντητέη. Οι δικοί του οι παλιοί έλεγαν πως οι Παππούδες είχαν επαφές με τον Μεντή και τα παιδιά του, τα πρώτα χρόνια, και ότι βρίσκονταν σε γάμους δικούς τους και δικούς μας. Αυτά που είπε ο Πάνο Μπέτα διασταυρώνονται και ταιριάζουν απόλυτα με την παράδοση των Μενταίων που λέει ότι το παλιό τους σόι ήταν Μπέτα και πως ήταν ίδιο σόι με τους Νιταίους και τους Μαρκαίους. Ταιριάζουν απόλυτα με τα λόγια του Πάππου – Κώτσια Μεντή που έλεγε ότι οι Μενταίοι ήρθαν από το Πρεμέτι και συγκεκριμένα το Κιόσκ Πρεμέτι.

Ο Πάππου Κώτσιας Μεντής έλεγε επίσης ότι εδώ παλιά ήταν μόνο οι Μενταίοι, οι άλλοι ήρθαν μετά. Ο χώρος ήταν του Μεντή και το βουνό

Μηντόπουλο – Το βουνό του Μηντή

απάνω, ήταν το βουνό του Μηντή γι' αυτό και λέγεται Μηντόπουλο. Αυτό είναι πολύ φυσικό. Αφού στο χώρο δέσποζε η οικογένεια Μεντή, έτσι

αποκαλούσαν οι πέριξ αυτόν τον χώρο. Στου Μεντή (**Λα Μηντή**) όπως λέμε και στις μέρες μας, στου Μπάσιου (**Λα Μπάσιου**), στου Σίμου (**Λα Σίμου**) κ.λπ. Αμέσως μετά με την επικράτηση του Τεα – Τέη σαν συνέχεια του Μεντή όλοι αποκαλούσαν τον χώρο, στου Μεντή Τέη (**Λα ΜηντηΤέη και του ΜηντηΤέη**). Μονολεκτικά επικράτησε να λέγεται ο χώρος ΜηντηΤέη και ΜηντηΤέα. Άρα το χωριό μας, οικισμός τότε, είχε ονομασία πολύ πριν το 1800, επομένως η επικρατούσα μέχρι σήμερα εκδοχή του Σουλτάνου Αβδούλ Μετζίτ δεν είναι σωστή. Ο Αβδούλ Μετζίτ έγινε σουλτάνος το 1839. Όταν ο τόπος μας είχε την ονομασία ΜηντηΤέα, ο Αβδούλ Μετζίτ δεν ήταν καν γεννημένος. Στα περί ονομασίας του χωριού θα ασχοληθούμε αργότερα όταν έγινε επίσημη κοινότητα.

Όταν λοιπόν περί το 1775 ο Μεντής βρέθηκε σ' αυτόν τον χώρο, έστησε την στάνη του εκεί που θα έστηνε κάθε άνθρωπος με απλή λογική. Διάλεξε το πιο ομαλό ύψωμα στην μέση της γεωλογικής λεκάνης, που στην κορυφή του δέσποζε ένας τεράστιος πλάτανος. Ο περιβόητος πλάτανος των Μενταίων όπως τον έλεγαν (**Ράπου αλ Μηντήανλου**). Όταν τον έκοψε η ΔΕΗ μετά το 1980 αρχικά, και το 1990 τελειωτικά, από γνώστες χρονολογήθηκε πως ήταν πάνω από 500 χρονών. Λέγεται ότι ο πλάτανος

Γκρόπα του Νας Μηντή, όπου μάζευε τα γίδια

με τα τεράστια κλωνάρια και τις ρίζες του είχε δημιουργήσει πρόβλημα στα γύρω σπίτια. Αυτό δεν σημαίνει όμως πονάει δόντι – βγάζει δόντι ή πονάει μάτι – βγάζει μάτι ή πονάει κεφάλι –

κόβει κεφάλι! Τι έγκλημα και αυτό! Δεν βρέθηκε κάποιος να το σταματήσει; Που ήταν οι κοινοτικοί άρχοντες; Που ήταν οι Μενταίοι; Πως

άφησαν να χαθεί η δροσιά που χάρισε σε γενιές και γενιές Μενταίων και όχι μόνο; Τα παιδιά του Μεντή είχαν τα γίδια στο Μηντόπουλο, όπου αργότερα τα γίδια είχε και ο εγγονός του Μεντή ο Νας (Θανάσης). Εκεί έχει μείνει μέχρι σήμερα το τοπωνύμιο, βαθούλωμα γης του Νας Μεντή (**γκρόπα αλ ΝαςΜηντή**). Εκεί είναι σήμερα χωράφια με τα ονόματα εγγονών του Νας Μεντή όπως: Το χωράφι του Μπέλου του Χαράλαμπου του Χρήστου Μεντή κ.λπ. (**άγκουρου αλ Πάππου Μπέλου, αλ Πάππου Τάμπη, αλ Πάππου Κίτα** κ.λπ.). Η συνέχεια δηλαδή σε όλο της το μεγαλείο.

Πιθανόν ο Μεντής να είχε τα πρόβατα στην Κουρούνα της Νεμέρτσικας και τα γίδια στο Μηντόπουλο. Ίσως να κατέβασε και τα πρόβατα στο Μηντόπουλο όταν εγκαταστάθηκε μόνιμα στο χωριό, πάντα βέβαια σαν θερινή εγκατάσταση.

Τα τρία αγόρια του Μεντή ήταν ο Νίτας (Λεωνίδας – Νίδας), ο Μάρκος (παρατσούκλι) και μικρότερος ο Στέργιος (Τεα – Τη).

Νίτα – Μάρκου – Τέα. Από τον Νίτα είναι όλοι οι Νιταίοι σήμερα, από τον Μάρκο όλοι οι Μαρκάιοι και από τον Τέα που κράτησε το Μηντή όλοι οι Μενταίοι.

Τα ονόματα των τεσσάρων κοριτσιών του Μεντή δεν τα γνωρίζουμε.

Το χωράφι του Παππου Μπέλου. Στο Μηντόπουλο όλοι οι παππούδες των Μενταίων είχαν χωράφια

Γνωρίζουμε όμως ότι παντρεύτηκαν το Φούκη τον Γκέγκα τον Γκορίτσα και τον Γράμμο (Γραμμόζη), κατά τις πληροφορίες από τον Πάνο Μπέτα. Αργότερα θα δούμε ότι αυτό διασταυρώνεται με πληροφορίες της

παράδοσης και στο χωριό μας.

Εκεί γύρω στα 1780 ο Μεντής άρχισε να παντρεύει τα παιδιά του. Τις δύο κόρες του που πάντρεψε στον Γκέγκα και στον Γκορίτσα τις τοποθετεί ανατολικά του, εκεί που βρίσκονται και σήμερα, στο ύψωμα. Στον Γκορίτσα δίνει από τη μέση του υψώματος και βόρεια ενώ στον Γκέγκα από τη μέση του λόφου και νότια. Οι Ντουκαίοι που βρίσκονται σήμερα ανάμεσά τους ήρθαν πολύ αργότερα, και ο πρώτος ήταν γαμπρός του Γκέγκα ή του Γκορίτσα ή αγόρασε το μέρος. Τις άλλες δύο κόρες του που πάντρεψε στον Φούκη και στον Γράμμο (Γραμμόζη) τις τοποθέτησε δυτικά του. Στον Γράμμο έδωσε μέρος δυτικά του και νότια, από την μέση περίπου της πεδιάδας που είναι δυτικά του λάκκου του Σχολείου. Στον Φούκη από την μέση της πεδιάδας και βόρεια. Στην παράδοση των Φουκαίων κατά τον Γιώργη Φούκη (Καλέτσιου) και τον πατέρα του Μήτσια, ο Φούκης, πριν κατέβει στο χωριό, είχε την στάνη του στις ποτίστρες (**λα κουρίτσι**) πίσω από τον προφήτη Ηλία του Βασιλικού. Επίσης από τον Πάπο Μήτσια Φούκη διασώθηκε πως μια παλιά γιαγιά του ήταν Μενταίησσα (**κου Μηντήανιε αβιάμ^{ου} κουσκρίγιε βέκη**). Παντρεύονται τα δύο μεγαλύτερα αγόρια του Μεντή, ο Νίτας και ο Μάρκος. Στον Νίτα δίνεται η περιοχή από το ρέμα που κατεβαίνει από την Βαλαώρα, στου Σίμου – Σκούπρα και νότια, πάνω από τον δρόμο προς την Παναγία. Ανατολικά του δρόμου τα πεδινά ήταν βακούφικα. Στον Μάρκο δίνεται η περιοχή που βρίσκεται βόρεια του ρέματος που σήμερα είναι ο δρόμος από το Δημοτικό Σχολείο μέχρι την ταβέρνα του Χρήστου Πότση.

Το ρέμα τότε περνούσε λίγο παρακάτω από το δρόμο, ακριβώς ανάμεσα από τους Μενταίους και το μέρος το Ζήκου και Κόλα Τζιαβάρα. Το μέρος του Τζιαβάρα αρχικά ήταν των Μαρκαίων. Δυτικά ο Μάρκος είχε φυσικό σύνορο τον λάκκο πίσω από το Δ. Σχολείο. Βλέπουμε ότι τα παιδιά του Μεντή, αγόρια και κορίτσια στήθηκαν ακριβώς περιμετρικά από τον λόφο των Μενταίων. Ο Μεντής για τον εαυτό του και τον μικρότερό του γιο τον Στέργιο (Τέα) κράτησε την περιοχή που είχε φυσικά σύνορα τον

λάκκο και τα ρέματα που σήμερα είναι οι δρόμοι: Βόρεια από τον λάκκο

Γεώργιος Φούκης (Καλέτσιου). 1886
Από τους κυριότερους πληροφορητές.

του Σχολείου μέχρι την ταβέρνα του Χρήστου Πότση. Ανατολικά, από την Ταβέρνα του Χρήστου Πότση μέχρι την συμβολή του δρόμου με τον λάκκο κάτω από το Ιατρείο. Νότια η συμβολή του κεντρικού δρόμου με τον λάκκο στο Ιατρείο. Δυτικά τον λάκκο από το Ιατρείο μέχρι το Δημοτικό

σχολείο. Οριστικά οι κεντρικοί μαχαλάδες διαμορφώθηκαν το

1850 – 60 μετά την Μεγάλη Πλημμύρα. Ο Μήτσια Φούκης που τότε ήταν πολύ μικρός, θυμόταν με φρίκη εκείνη την νεροποντή. Δύο μερόνυχτα, έλεγε, έβρεχε καταρρακτωδώς (**ντάου τζέλι, τζούε νόπτι, ντιντιά πλόϊκου γκιλιάτα**). Το ποτάμι (λάκκος) φούσκωσε τόσο πολύ που έγινε λίμνη. Από τον λόφο των Μενταίων μέχρι τους Νατσικαίους έγινε ένα. Τα σπίτια (καλύβες τότε) και τα υπάρχοντα των Φουκαίων και Γραμμοζαίων που ήταν σ' αυτόν το χώρο εξαφανίστηκαν, τα παρέσυρε το νερό. Ανθρώπινα θύματα δεν αναφέρονται. Αργότερα που ο λάκκος ξεφούσκωσε, έψαχναν για τα υπάρχοντά τους στην άμμο χαμηλά νότια του χωριού στον Κεστρινιώτη (**λα τράπου αλ Κεστρινιώτου**). Έλεγε χαρακτηριστικά πως έψαχναν για τα κουτάλια, τα πιάτα και τα τεντζερέδια.

Τότε οι Φουκαίοι και Γραμμοζαίοι εγκατέλειψαν αυτόν τον χώρο και μοιράστηκαν το ύψωμα που βρίσκονται σήμερα. Μέχρι το 1800 στον οικισμό θα πρέπει να υπήρχαν το πολύ 10 οικογένειες, βασικά αυτές των παιδιών του Μεντή. Από το 1800 ο οικισμός άρχισε να αυξάνεται

γεωμετρικά, όταν ξεκίνησαν να παντρεύονται τα εγγόνια του Μεντή, από γιούς και κόρες. Επειδή ο οικισμός ήταν καθαρά οικογενειακός, οι νέοι γαμπροί και νύφες έρχονταν από οικογένειες εκτός οικισμού. Αυτό γινόταν για ακόμα δύο γενιές ώσπου να επιτρέπονταν βάσει των ηθών να γίνονται και γάμοι από την συγγένεια των γυναικών.

Για τα τρία σόγια Μεντής – Νίτας – Μάρκος, που είχαν συγγένεια εξ' αίματος, η βαλίτσα έπρεπε να πάει πολύ μακριά. Έπρεπε να κλείσουν επτά γενιές (**σιάπτι μπέρι**) για να επιτρέπονται οι επιγαμίες. Εκ των πραγμάτων λοιπόν έρχονταν στον οικισμό συνεχώς νέα σόγια, από τους γαμπρούς των αγοριών και των κοριτσιών του Μεντή. Έτσι όπως είχαν τα πράγματα ήταν φυσικό, όσοι έμεναν στον οικισμό και όσοι ήταν απ' έξω, όταν αναφέρονταν σ' αυτόν το χώρο, να λένε στον Μεντή (**λα Μηντή**). Ήταν επόμενο να αναφέρονται και στον Τέα που ήταν η συνέχεια του Μεντή. Στον ΜεντηΤέα (**λα ΜηντηΤέα**). Το 1821 που ήταν το τελευταίο καλοκαίρι της παλιοχώρας, ο οικισμός του ΜηντηΤέα θα πρέπει να είχε περίπου 50 ψυχές. Από το 1822 και μετά η αύξηση του οικισμού ήταν ραγδαία. Το μεγάλωμα του οικισμού γινόταν συνεχώς περιμετρικά από τον λόφο του ΜεντηΤέα και στη συνέχεια περιμετρικά από το αδέρφια και τις αδερφές του Τέα. Τα επόμενα σόγια που βρίσκονται στις αρχικές περιοχές του Γκορίτσα και του Γκέγκα προέρχονται κύρια από τους γαμπρούς τους. Τα σόγια που βρίσκονται δυτικά του λάκκου (εκτός της πεδιάδας που περιήλθε στους Μενταίους πολύ αργότερα) προέρχονται κύρια από γαμπρούς του Φούκη βόρεια και του Γράμμου νότια. Τα σόγια που βρίσκονται βόρεια του μαχαλά των Μενταίων προέρχονται κύρια από γαμπρούς του Μάρκου. Εδώ υπάρχουν και αρκετές περιπτώσεις αγορών μετά την μεγάλη φυγή των Μαρκαίων προς την Αλβανία το 1917 – 18. Οι Μαρκαίοι έφυγαν όλοι με μιας έλεγαν οι παλιοί (**Μάρκανιε φουτζίρε τούτσι ντι ουνόρε**). Πολύ αργότερα επέστρεψε μόνο μια οικογένεια απ'

όπου είναι οι λίγοι σημερινοί Μαρκαίοι στο χωριό. Ο Μεγάλος τους όγκος έμεινε στην Αλβανία.

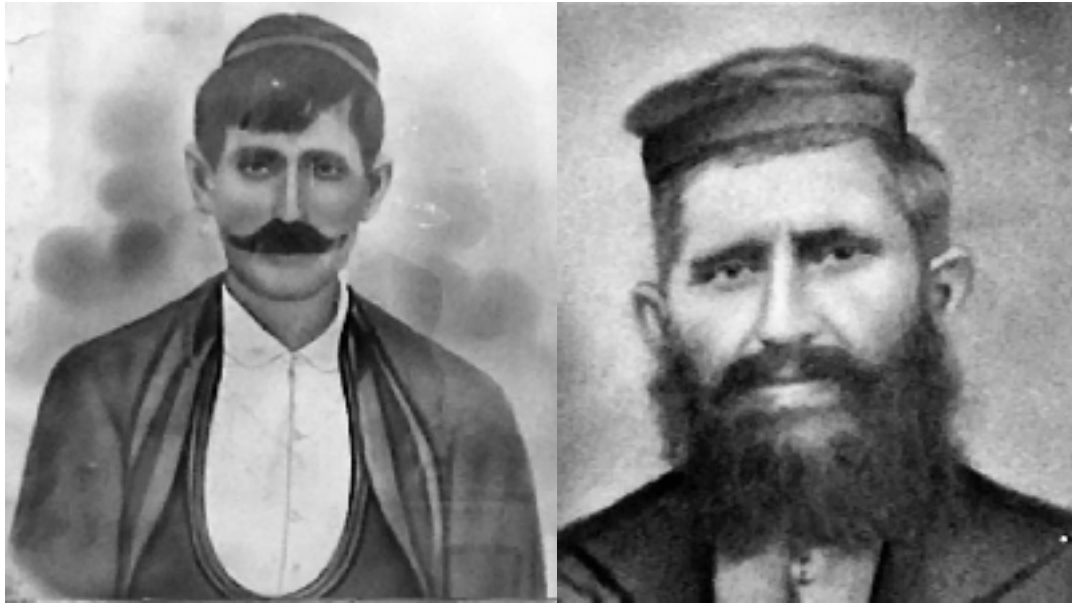
Τα σόγια που βρίσκονται στην περιοχή του Νίτα, και αυτά προέρχονται κύρια από γαμπρούς του Νίτα. Το 1917 - 18 η μεγάλη επιδημία γρίπης αφάνισε πολύ κόσμο. Σε κάποια σπίτια του χωριού, από 7 - 8 άτομα δεν επέζησε κανείς. Ξεκληρίστηκαν ολόκληρες οικογένειες. Δεν υπήρχε τότε οικογένεια να μην χάσει έστω και ένα άτομο. Κάποιοι έφυγαν προς την σημερινή Αλβανία για να γλυτώσουν, αλλά η επιδημία είχε απλωθεί παντού. Μετά το 1918 άρχισαν οι στρατολογήσεις από το ελληνικό κράτος για την εκστρατεία στην Μικρά Ασία. Αρκετοί χωριανοί, για να γλυτώσουν την στρατολόγηση πέρασαν στην Αλβανία. Κάποιοι αργότερα γύρισαν, άλλοι δεν γύρισαν ποτέ.

Κοντά στα 1810 έρχεται στο χωριό η χήρα του Κούρου η Νάστα (Αναστασία) με τα ορφανά παιδιά της. Στα χειμαδιά πρέπει να πέθανε ο άντρας της και την άνοιξη σταμάτησε στο χωριό. Μέχρι τότε πήγαιναν τα καλοκαίρια στο Ζαβαλιάνη που είναι ένα χωριό ανατολικά της Φράσιαρης.

Αρχίζει ο οικισμός της Καρτούτσας.

Επειδή σ' αυτόν τον οικισμό βρίσκουμε κύρια απογόνους του Φώτου Νάστα (Κούρου), μπορούμε να πούμε πως αυτός ήταν ο πρώτος οικιστής, ιδρυτής της Καρτούτσας. Αρχικά ήταν ξεχωριστός οικισμός. Αργότερα ενώθηκε με τον μεγάλο οικισμό του Μεντή, με την κοινή ονομασία Μηντητέα. Μέχρι σήμερα οι μεγάλης ηλικίας χωριανοί μας αυτόν τον μαχαλά τον λένε Καρτούτσα. Για την προέλευση της λέξης δεν βρήκα κάποια πληροφορία.

Το 1823 - 24 παντρεύεται ο Θανάσης (Νας) Μεντής, γιος του Μεντητέα και εγγονός του πρώτου Μεντή. Ο Νας ήταν αρραβωνιασμένος με την κόρη του Γιάννη Τάση από την Παλιουχώρα. Ο αρραβώνας πρέπει να είχε γίνει το αργότερο, το 1821, επειδή το 1822 η οικογένεια του Γιάννη Τάση ήταν στο Ξηρόμερο. Στην παράδοση των Μενταίων είναι

Γιώργος Τάσης και Μαρούσος Τάσης. Από το Ξηρόμερο, σε φωτογραφίες των αρχών του περασμένου αιώνα. Απόγονοί τους σήμερα βρίσκονται στην Γουριώτισσα (παλιά Κατσαρού) και Αγράμπελα (παλιά Νταγιάντα). Και οι δύο ήταν εγγόνια από αδερφό της ντάντα τσαλ Νας.

ακόμα πολύ ζωντανό το ταξίδι από το χωριό στο Ξηρόμερο για να πάρουν την νύφη, την γυναίκα του Νας. Έκαναν έξι μέρες με τα άλογα στο πήγαινε – έλα, για να πάρουν την περίφημη στους Μενταίους γιαγιά Θαννάσena (**ντάντα τσάλ Νας**). Πάρα πολλά λέγονταν γι' αυτήν, για την εξυπνάδα της, την αξιοσύνη, το μοντέρνο για την εποχή, μέχρι πως κάπνιζε τσιμπούκι και μιλούσε φραντσέζικα (γαλλικά). Το περιστατικό αυτό καταδεικνύει περίτρανα ότι οι οικογένειες της Παλιουχώρας με αυτές του χωριού μας δεν ήταν ξένες. Ήταν οικογένειες της ίδιας φάρας, όπως έχει προαναφερθεί, και για πολλά χρόνια μετά, το χωριό μας είχε επαφή με το Ξηρόμερο της Αιτωλοακαρνανίας, μιας και οι συγγένειες ήταν ακόμα κοντινές. Αυτό ενισχύεται και με την περίπτωση του πρώτου γιου του ΤΕΑ, Θεόδωρου, που με τους Σιδεραίους από το Παλιοχώρι πήγε στο Ξηρόμερο και από κει στην Λακωνία. (Εκτενής αναφορά στην γενεαλογία των Μενταίων)

Πριν το 1830 ο Σουλτάνος Μαχμούτ ο Β΄ ξεκινάει ένα μεγάλο μεταρρυθμιστικό πρόγραμμα στην επικράτειά του και στις υπηρεσίες.

Αυτή η περίοδος ήταν ευνοϊκή για τους νομαδικούς οικισμούς που ήθελαν να γίνουν επίσημες κοινότητες. Το χωριό μας είχε μεγαλώσει αρκετά και έπρεπε να πάρει επίσημη βούλα, για να μπορεί να γράφει σε δικό του μητρώο τα παιδιά. Μέχρι τότε τα αρσενικά που γεννιόταν (τα θηλυκά δεν τα μετρούσαν για ανθρώπους φαίνεται) υπάγονταν στα μητρώα αρένων Φράσιαρης – Πρεμετής, εκεί όπου υπάγονταν και διοικητικά. Από τη στιγμή που ο οικισμός έπαιρνε σιγά – σιγά χαρακτήρα μόνιμο, ήταν πολύ κουραστικό και πολύ μακριά ώστε να πηγαίνουν να γράφουν τα αγόρια στην παλιά πατρώα τους περιοχή. Σημειωτέον ότι ήταν άκρως υποχρεωτικό να γράφονται οι άρρενες. Ήταν πιθανόν και μεγάλη ευκαιρία να κατοχυρώσουν τις εκτάσεις που κατείχε ο οικισμός, αλλά και το Μποσκόπουλο που το θεωρούσαν δικό τους και το κατέλαβαν αμέσως μετά την αποχώρηση των κατοίκων της Παλιουχώρας, το 1821. Δικαίως θεωρούσαν την Νεμέρτσικα δική τους μιας και συγγενείς τους ήταν αυτοί που την εγκατέλειψαν. Άλλωστε πολλές οικογένειες που εγκαταστάθηκαν στο χωριό προέρχονταν από την Παγιουχώρα. Η κατάληψη του βουνού από τους χωριανούς δεν έγινε χωρίς αντιδράσεις από τα χωριά των ριζών Κ. Μερόπη – Παλιόπυργο – Α. Μερόπη και Κακόλακο. Με την εγκατάλειψη

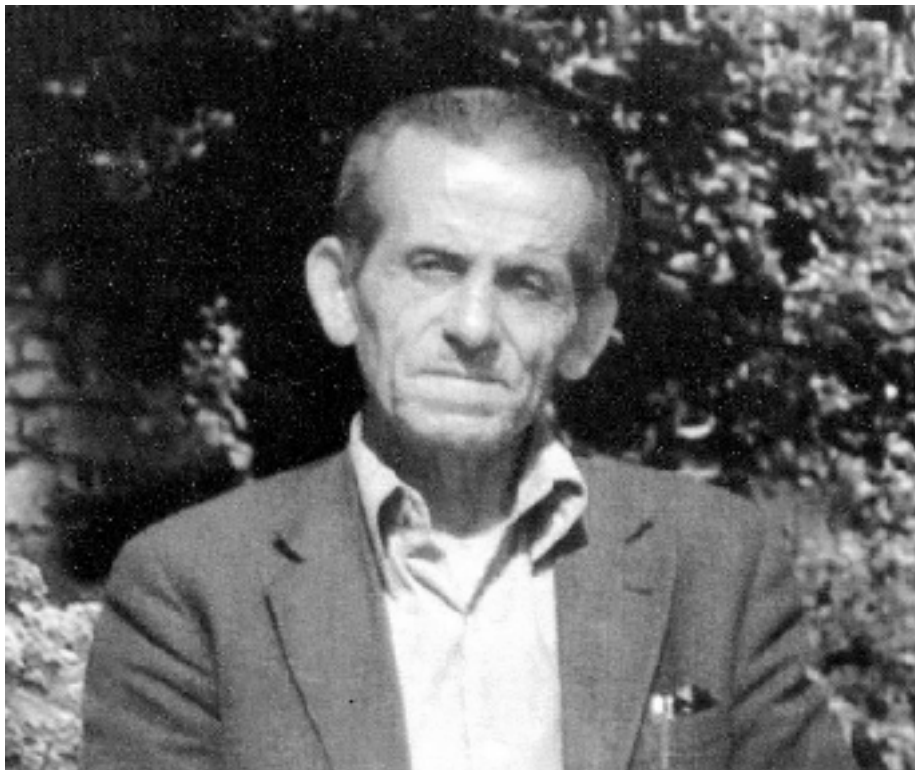

**Γάκης Νίτας (Μπάρτζας) –
Σπουδαίος πληροφορητής**

της Παλιουχώρας το 1821, διεκδίκησαν και αυτοί το βουνό. Οι χωριανοί μας, έχοντας πολύ λίγη έκταση σε σχέση με τ' άλλα χωριά, το θεώρησαν ζήτημα ζωής και θανάτου. Μέχρι το 1821 το χωριό μας είχε μόνο την αρχική έκταση του Μεντή. Αν δεν

έπαιρναν το βουνό, το χωριό δεν θα μπορούσε να κρατηθεί.

Αναγκαστικά έδειξαν μεγάλη πυγμή που πήγαζε απ' την πολύ μεγάλη ανάγκη για βοσκότοπο. Τότε άρχισε η διένεξη του χωριού μας με τα χωριά των ριζών, η οποία καλά κρατεί μέχρι σήμερα. Τώρα ερήμωσαν όλα τα χωριά ακόμα και το δικό μας, διαφορετικά ακόμα θα σφαζόμασταν για την Παλιουχώρα. Οι παλιοί θυμούνται πως εκεί στην Παλιουχώρα, που έβοσκαν το καλοκαίρι, όταν γύριζαν την άνοιξη από τα χειμαδιά το έβρισκαν οργωμένο και σπαρμένο από τα χωριά των ριζών. Οι ιστορίες που λέγονται για τους τσακωμούς, τις μηνύσεις και τα δικαστήρια για την Παλιουχώρα είναι πάρα πολλές. Αμέσως μετά το 1830 οι χωριανοί μας εκμεταλλευόμενοι και τις ευνοϊκές συνθήκες, ζήτησαν από τις αρχές να γίνει ο μέχρι τότε οικισμός επίσημη κοινότητα. Αυτό προϋπόθετε να της αναγνωριστούν οι εκτάσεις που κατείχε, μαζί και οι αμφισβητούμενες, για να μπορέσει να επιβιώσει.

Κώστας Χ. Μεντής

Σπουδαίος πληροφορητής.

Μεταφορέας των πληροφοριών του παππού-Κώτσια

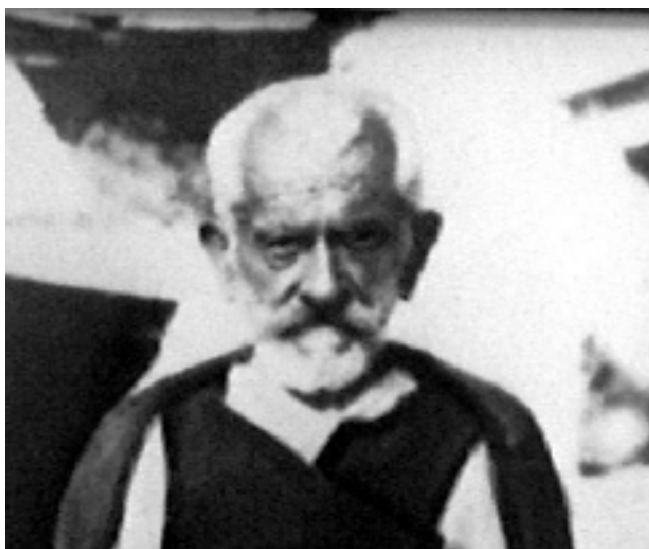
Χωριό και με τη βούλα

Το 1832 – 33 είχαμε φτάσει στο τελικό στάδιο για την αναγνώριση του χωριού σε επίσημη κοινότητα. Μια από τις προϋποθέσεις ήταν και η εξεύρεση έκτασης σε κεντρικό σημείο του οικισμού για κοινόχρηστο χώρο, όπου θα στεγάζονταν μελλοντικά οι υπηρεσίες της κοινότητας. Επίσης ελεύθερος χώρος για πλατεία του χωριού κ.λπ. Τότε ο Μεντή Τέη παραχώρησε το νότιο άκρο της έκτασης που κατείχε, από την σημερινή ιδιοκτησία των παιδιών και εγγόνων του Γάκη Γκότση μέχρι την συμβολή του κεντρικού δρόμου με τον λάκκο, νότια του Ιατρείου. Αυτός κατείχε την κεντρικότερη έκταση στην λεκάνη και αναγκαστικά αυτός έπρεπε να παραχωρήσει. Άλλωστε θα το θεώρησε πολύ τιμητικό που το χωριό, επίσημο πλέον, θα είχε το όνομά του. Επίσημη ονομασία για το χωριό δόθηκε αυτή που προϋπήρχε από πολλά χρόνια πριν, δηλαδή ΜεντηΤέη. Η κατάληξη Τέη, για τις ανάγκες της Τουρκικής γλώσσας και γραφής μετατράπηκε σε Τιέ, έτσι έγινε ΜεντηΤιέ.

Όπως το πρόφεραν οι Τούρκοι έτσι το συνέχισαν και οι γείτονές μας γκραίκοι όπου και αυτοί το λένε μέχρι σήμερα ΜεντηΤιέ.

Η παρεμβολή του Z ανάμεσα από δύο συλλαβές που έχουν T στον προφορικό λόγο, εξηγείται με πολλούς τρόπους, και είναι σύνηθες φαινόμενο. Έτσι κατέληξε να προφέρεται και να γράφεται ΜεντζηΤιέ ή ΜετζηΤιέ. Σε παλιό έγγραφο από Τουρκοκρατίας το βρίσκουμε να γράφεται και ΜεντηΤιέ, χωρίς το Z. Στα Αλβανικά σήμερα ο Μεντής γράφεται MEJDI. Σε μετάφραση στα Ελληνικά το βρίσκουμε με τις εξής γραφές: Μειδής – Μειντής - Μεντής – Μηντής – Μεζντής – Μεντζής. Όλα αυτά ισχύουν για τους άλλους, όχι για μας τους ίδιους. Εμείς ποτέ δεν χρησιμοποιήσαμε την κατάληξη Τιέ. Οι χωριανοί μας έλεγαν, και λένε, το χωριό ΜεντηΤέη και ΜηντηΤέα, όπως το Μεντή το προφέρουμε Μηντή.

Η παρεμβολή του Z που ακούγεται και στον δικό μας προφορικό λόγο

Παππου – Κώτσιας Μεντής
Ο κυριότερος πληροφορητής

πιθανόν να είναι συνειρμική από το πώς έλεγαν οι άλλοι το χωριό. Η παρεμβολή του Z μπορεί να έγινε και αργότερα όταν ανέβαλε σουλτάνος ο Αβδούλ Μετζίτ το 1839 και μετά, πιστεύοντας πως έτσι θα έχουν κάποια εύνοια από τους Τούρκους. Σε κάθε περίπτωση όταν αναφέρουμε την ονομασία

του χωριού μνημονεύουμε τον πρώτο οικιστή Μεντή και τον γιο του Τέη – Τέα που ήταν η συνέχειά του. Την ίδια χρονική περίοδο και λίγο αργότερα, έγιναν επίσημες κοινότητες και οι οικισμοί των συγγενών μας στο Ξηρόμερο. Κατά τον ίδιο τρόπο με το χωριό μας, πήραν τις ονομασίες που προϋπήρχαν από τις πρώτες στάνες, τους πρώτους οικιστές. Επισημοποιήθηκαν με τις ονομασίες Κωτσομπίνα από τον πρώτο οικιστή Κώτσιο Πίνα, Κατσαρού από τον πρώτο οικιστή Κα-τσιάρα, Γιαγκέινα από τον πρώτο οικιστή Γιάγκα Τσαραώση, Νούσια από την στάνη του Νούσια, Νταγιάντα από την στάνη του πρώτου οικιστή.

Η μέχρι σήμερα επικρατούσα άποψη ότι το χωριό μας πήρε την ονομασία από τον Αβδούλ Μετζίτ είναι εντελώς αβάσιμη. Αυτός ανέλαβε Σουλτάνος το 1839. Όταν το χωριό πήρε την βούλα και το πρώτο μητρώο αρένων το 1832 – 33 σουλτάνος ήταν ο Μαχμούντ ο Β΄. Με αυτή τη λογική το χωριό θα είχε ονομαστεί Μαχμουτιέ. Για ποιο λόγο όμως οι πρόγονοί μας να ήθελαν για το χωριό τους το όνομα κάποιου σουλτάνου; Μήπως τους υποτιμάμε ή και προσβάλλουμε την μνήμη τους; Αν υποθέσουμε ότι αυτή η ονομασία τους επιβλήθηκε, γιατί αυτό να γίνει μόνο για το χωριό

μας; Τόση μεγάλη καψούρα είχαν οι Τούρκοι, ώστε να δώσουν το όνομα του Σουλτάνου τους σ' ένα μικρό οικισμό;

Η τεράστια πλειονότητα των χωριών κοντινών και μακρινών μας ιδρύθηκαν επί Τουρκοκρατίας. Μ' αυτή τη λογική θα 'πρεπε όλα τα χωριά να έχουν τα ονόματα των εκάστοτε Σουλτάνων.

Μέχρι το 1970 δεν υπήρχε στο χωριό ο προβληματισμός για την προέλευση της ονομασίας. Ο πρώτος που ασχολήθηκε μ' αυτό το θέμα και προς τιμήν του είναι ο Κώστας Κούρος. Ασχολήθηκε όμως αρκετά επιφανειακά και αρκέστηκε να ταυτίσει το χωριό με τον Σουλτάνο Αβδούλ Μετζίτ. Αν έψαχνε λίγο, μόνο στο παλιό μητρώο αρρένων του χωριού, θα έβλεπε πως όταν πήραμε τη βούλα, δεν υπήρχε Σουλτάνος Μετζίτ αλλά Μαχμούντ. Έτσι κατέληξε στο λάθος συμπέρασμα πως το χωριό πήρε ονομασία μετά το 1839, με επικρατέστερη χρονολογία το 1845 – 55. Αυτή την άποψη την υιοθέτησαν πολλοί χωριανοί, χωρίς δεύτερη σκέψη. Το καπάκι ήρθε το 1988, όταν έγινε η πρώτη τηλεοπτική εκπομπή για το χωριό από την τηλεόραση της τότε NET. Η παρουσιάστρια της εκπομπής κα. Μάνου αν δεν απατώμαι, παίρνοντας πληροφορίες από τον Κώστα Κούρο, διαλάλησε σ' όλους τους τόνους την προέλευση της ονομασίας από τον Σουλτάνο Αβδούλ Μετζίτ. Τότε έμαθαν και οι τελευταίοι χωριανοί ότι νουνός των προγόνων μας και δικός μας είναι ο Σουλτάνος. Πιστεύω πως αυτό ήταν μια λαθεμένη εκτίμηση των πραγμάτων από τον φίλτατο Κώστα Κούρο. Σε κάθε περίπτωση όμως πρέπει να του αναγνωρίσουμε ότι είναι ο πρώτος χωριανός μας που ασχολήθηκε με θέματα ιστορικά και πολιτιστικά· όλοι οι άλλοι ακολούθησαν.

Τα τελευταία χρόνια κυκλοφόρησε μια άλλη εκδοχή για την προέλευση της ονομασίας του χωριού. Είναι η εκδοχή **Μέντζε ντέ. Μέντζε ή Μέντζα** με άρθρο, λέγεται στην διάλεκτό μας, η Νεαρή Φοράδα, και **ντέ** είναι η γνωστή προτροπή στα άλογα να κινηθούν, να τρέξουν.

Αυτή η εκδοχή δεν έχει κανένα στοιχείο σοβαρότητας, μα πρέπει να σχολιαστεί, επειδή τελευταία κυκλοφορεί και στο διαδίκτυο.

Λέει λοιπόν, πως κάποιος παράγοντας του χωριού, ο Φώτος Νάστας, έπρεπε να διεκπεραιώσει κάποια σοβαρή υπόθεση. Καβάλησε την νεαρή του φοράδα (**Μέντζα**) και σ' όλη τη διαδρομή φώναζε **Μέντζε ντέ** (φοράδα τρέξε). Με λίγα λόγια ισχυρίζεται πως η προέλευση της ονομασίας του χωριού είναι από το τρέξε αλογάκι μου! Μη χειρότερα!

Ο Φώτος Νάστας πράγματι υπήρξε παράγοντας στο χωριό, αλλά πολύ αργότερα, μετά το 1850. Ο οικισμός είχε ονομασία πολλά χρόνια πριν γεννηθεί. Ακόμα και όταν πήρε επίσημη βούλα το χωριό, ο Φώτο Νάστας ήταν ακόμα μικρός. Για να μπορέσει κάποιος να γίνει εκείνη την εποχή παράγοντας, έπρεπε να είναι τουλάχιστον γύρω στα πενήντα του χρόνια.

Αυτός που ισχυρίζεται την εκδοχή του Μέντζε ντέ υποστηρίζει και την ύπαρξη του ονόματος Αδάμ Φούκης. Όπως θα δείτε παρακάτω στους γενεαλογικούς οδηγούς, από το 1800 μέχρι σήμερα τέτοιο όνομα δεν συναντάμε στην γενεαλογία των Φουκαίων.

Το όνομα Αδάμ δεν συναντάται πουθενά στις γενεαλογίες των 77 σογιών του χωριού. Απ' ότι φαίνεται είναι ένα όνομα εντελώς ξένο σ' όλο το σινάφι. Συνεπώς το όνομα αυτό είναι ανύπαρκτο, άρα φανταστικό. Εκτός κι αν υπήρξε κάποιο παρατσούκλι με το όνομα Αδάμ, το οποίο δεν είχε συνέχεια.

τέσσερα κορίτσια. Αυτή η περίοδος κρατάει από το 1775 περίπου μέχρι το 1800, όπου θα πρέπει να είχαν παντρευτεί όλα τα παιδιά του Μεντή.

2) Σαν δεύτερη φάση μπορούμε να πούμε τις οικογένειες των παιδιών του Μεντή, ήτοι: Οικογένεια Νίτα – Μάρκου – Στέργιου (Τέα). Ο Νίτας συνεχίζει με επίθετο το όνομά του, το ίδιο και ο Μάρκος. Ο Στέργιος (Τέα), που ήταν ο μικρότερος γιος, συνεχίζει με το όνομα του πατέρα τους, δηλαδή Μεντής. Έχουμε και τέσσερα νέα ονόματα που προήλθαν από τους γαμπρούς του Μεντή, οι Φούκης – Γκέγκας – Γράμμος (Γραμμόζης) και Γκουρίτσας. Ο Γκουρίτσας προέρχονταν από την οικογένεια Γκούρα της Φράσιαρης. Απ' αυτή την οικογένεια κατάγονταν το πρωτοπαλίκαιο του Οδυσσέα Ανδρούτσου, ο Γκούρας. Σημειωτέον ότι και ο Ανδρούτσος ήταν Βλάχος. Σήμερα ο Γράμμος γράφεται Γραμμόζης, ενώ ο Γκουρίτσας γράφεται Γκορίτσας, το ου έγινε ο.

Κάπως έτσι πρέπει να ήταν ο οικισμός μέχρι το 1821 που χάλασε η Παλιουχώρα (Μποσκοπούλο). Μέχρι εδώ τα γραφόμενα είναι βασισμένα στα στοιχεία τις μαρτυρίες και τις πληροφορίες γενικά από την παράδοση και την μεγάλη προσωπική έρευνα πολλών ετών σε Ελλάδα και Αλβανία. Αρκετές πληροφορίες προέρχονται από την έρευνα στα παλιά αρχεία της Πρεμετής και της Φράσιαρης. Στη συνέχεια μετά από προσεκτική μελέτη και ανάλυση των χρονολογιών του παλιού μητρώου αρρένων του χωριού μας, οι πληροφορίες πληθαίνουν και γίνονται πιο συγκεκριμένες. Σε διασταύρωση μάλιστα με πληροφορίες από την παράδοση μας δίνουν μια πιο ασφαλή εικόνα για την συνέχεια, και την προσέλευση νέων οικογενειών.

3) Η τρίτη φάση ξεκινάει με το χάλασμα της Παλιουχώρας το 1821 και εμφανίζονται στο χωριό οι οικογένειες: Τζιόγκας, Νατσίκος, Σκούπρας, Μπάσιος, Ρούντας. Φτάνοντας στο 1832 – 33 και την ίδρυση επίσημης κοινότητας, συρρέουν και άλλες οικογένειες όπως Γκέρτσος, Πότσης, Σιούζιος, Σιούπολης, Τόπουλος, Μπούσιος, Γκότσης, Γιαγκούλας, Γκόγκας.

Μέχρι το 1860 έχουν εμφανιστεί και οι οικογένειες Ντόντης, Δημουλάς, Κιόσης, Μάνης, Μπεράτης, Γιωργαλής, Κυριάκος, Νάτσιας Ντούκας, Ευθυμίου, Πορίκης, Σιώρης, Τσίνοσ, Ταμούσης. Επιστρέφουν από το Ξηρόμερο οικογένειες όπως Σιδέρης, Τσέπας, Μάρης, Τσίτσιας, Ντούκας.

Εδώ γύρω στα 1860 το χωριό έχει δέσει για τα καλά. Έχουν γίνει μαγαζιά, ακόμα και καφενείο. Το καφενείο του Σκιμπόνια όπως αναφέρεται σε τραγούδι της παράδοσης. Έχει ξεχωρίσει μια τάξη παραγόντων όπως: Φώτο Νάστας, Νάς Μεντής, Πάνος Μάρκος, Βασίλης Φούκης, Κώστας Γκέγκας, Νατσίκος οι οποίοι μνημονεύονται σε τραγούδια και στίχους της παράδοσης.

Δύο απ' αυτά:

α) **Μοί ντι αΐστε ριμνί λα Σκιμπόνια μπιά ρικί.**

Κάι αβέμ^{ου} ντι κάμα μάρη, Φώτου Νάστα κου χιμπάρι και άρι σιτούνια (μέσον) μάρη. Νας Μηντή τσιένουκ^{ου} μάρη, μίντι μούλτε του κουλάρι, Πάνου Μάρκου γραμματίκου, Βασίλι Φούκη μυναφίκου, Κώστε Γκέγκα σι Νατσίκου. (Μορέ και αυτή η Βλαχουριά στο καφενείο του Σκιμπόνια πίνει ρακί. Ποιους έχουμε για πιο μεγάλους; Τον Φώτο Νάστα που φέρνει νέα επειδή έχει μεγάλο μέσον, τον Νας Μηντή τσέλιγκα μεγάλο με πολύ μυαλό στην Κουκούλα, τον Πάνο Μάρκο τον γραμματικό, τον Βασίλη Φούκη τον τσιγκούνη, τον Κώστα Γκέγκα και τον Νατσίκο).

Ο Πάνος Μάρκος γύρω στο 1860 ήταν γραμματέας στο χωριό, πιθανόν και Μουχτάρης (πρόεδρος).

Ο Σκιμπόνιας ή Σμπόνιας ήταν γκραίκος από κάποιο από τα διπλανά χωριά, που έφτιαξε το πρώτο οργανωμένο μαγαζί (μπακάλικο – καφενείο) στο χωριό.

β) Αυτό το τραγούδι αναφέρεται στην ανάγκη να μπουν νέοι κανόνες στην διαδικασία του γάμου. Μέχρι τότε οι γάμοι γίνονταν στις στάνες. Τώρα όμως που υπήρχε οργανωμένη κοινωνία, οργανωμένο χωριό, τέθηκε

θέμα αν πρέπει να συνεχιστεί η πατροπαράδοτη διαδικασία ή να τροποποιηθεί.

Κάρα λω ντι σ' λιγκά χώρα, νούμτσλοι κουμ^{ου} σλί φάκε τώρα;

Σ' αντουνάρε κάμα μάριε σι σμπουρέστε σκώτε τάρε. Γκρι ντι τζέσι Φώτου Νάστα, ούνε ρικί σ' ναφόρε μβιάστα. Σκιρά Πάνου γραμματίκου σ' τζέσι Βασίλι μωναφίκου, μισκιτούρα σι μιτζίτου. Νταπόια γκρι Νας Μηντή, σμπόρου αλούι αφιλισί. Γκίνι νόι κε χιμ ντι χώρε, όσπιτσιε ντι πι ναφόρε; Φιτσιόρ^ι σνου ασπιρτζέτσ^ι αντέτια σου τσινέτσ^ι ντι τούτε έτα.

(Αφού πήρε και έδενε το χωριό, οι γάμοι πώς θα γίνονται τώρα; Μαζεύτηκαν οι πιο μεγάλοι, να κουβεντιάσουν, να βγάλουν απόφαση. Μίλησε ο Φώτο Νάστας και είπε, ένα ρακί και έξω η νύφη. Έγραφε ο Πάνος ο γραμματικός και είπε ο Βασίλης ο τσιγκούνης, για κάθε μπουκιά που θα ζητήσουν να φάνε οι συμπέθεροι θα πληρώνουν και από ένα μιτζίτι (νόμισμα της εποχής). Μετά μίλησε ο Νας Μηντής και ο λόγος του ωφέλησε. Καλά εμείς που μένουμε στο χωριό, οι άλλοι που θα 'ρθουν απ' έξω, συμπέθεροι και μουσαφिरαίοι, τι θα γίνουν; Νηστικοί θα φύγουν; Παιδιά μη χαλάσετε το αντέτι (έθιμο) να το κρατήσετε για πάντα).

Έτσι κρατήθηκε το αντέτι (έθιμο) το οποίο μέχρι κάποια χρονική περίοδο πράγματι εξυπηρετούσε βασικές ανάγκες. Τότε σε γάμους συγγενών πήγαιναν και από μακρινά μέρη, ώρες με τα άλογα, πολλές φορές και μέρες. Σήμερα όμως που όλες αυτές οι ανάγκες έχουν εκλείψει, εμείς έχουμε φτάσει στην απόλυτη υπερβολή. Από ένα σημείο και πέρα θα 'πρεπε να ισχύσει η πρόταση του επαναστάτη για την εποχή του Φώτου Νάστα (**ούνε ρικί σ' ναφόρε μβιάστα**).

4) Η τέταρτη φάση από 1860 έως 1885 όπου εμφανίζονται οι οικογένειες: Κυράτσας, Κόντης, Κολέμπας, Μπούμπας, Πίνας, Σιούτης, Γούσης, Μπάγιας, Πώπος, Τόνης, Τόρης, Τσαραώσης, Δήμας ή Ντίμας,

Ζυγούνας, Καραμάνης, Γκερμότσης ή Λιούσιας, Σίμος, Λώλης ή Λιώλης, Καραλής, Ράπτης, Μούργκας, Τζιώτζιας.

5) Η Πέμπτη φάση και τελευταία από το 1885 μέχρι το 1910 όπου εμφανίζονται τα τελευταία σόγια στο χωριό, οι Δημάκος, Τσιούλος, Λούτσος, Κότης και Μήσιας. Μετά το 1910 δεν προστέθηκε κανένα σόι. Αντίθετα από το 1930 και μετά άρχισε η αντίστροφη μέτρηση να χάνονται σόγια από το χωριό, με αποτέλεσμα να λείπουν σήμερα 30 ακριβώς σόγια.

Προσωπική εργασία στο άνοιγμα του δρόμου Κεφαλόβρυσο –
Βασιλικό, δεκαετία του 50

Τα πρώτα πέτρινα χτίσματα

Μέχρι το 1870 τα σπίτια είχαν μορφή καλύβας. Τα καλύτερα ήταν από καλαμιές, άχυρα και ξύλα αλειμμένα με πηλό, **κάση ντι λοκ^{ου}** (σπίτια από χώμα). Στην καλύτερη περίπτωση, υπήρχε κάποιο υποτυπώδες πέτρινο θεμέλιο.

Το πρώτο πέτρινο κτίσμα στο χωριό είναι η εκκλησία της Παναγίας. Όπως έχω προαναφέρει, το 1866 χτίστηκε η πρώτη εκκλησία στο χωριό του Κώτσιο Πίνα στο Ξηρόμερο και το 1871 η πρώτη εκκλησία στο χωριό του Γιάγκα Τσαραώση. Τα χωριά αυτά αργότερα ονομάστηκαν, Παλιομάνινα και Σοροβίγλι αντίστοιχα. Τότε υπήρχε ακόμα αλισβερίσι και επικοινωνία μεταξύ του χωριού μας και των συγγενών μας στο Ξηρόμερο. Τα νέα και οι πληροφορίες πηγαινοέρχονταν. Αυτός πιστεύω πως ήταν ένας βασικός λόγος που παρακίνησε τους δικούς μας να χτίσουν εκκλησία.

**Το πρώτο πέτρινο σπίτι του χωριού, του Γεράση Πίνα.
Σημερινό σπίτι του Σπύρου Κ. Σιδέρη**

Έτσι πάνω στα θεμέλια παλιάς εκκλησίας του οικισμού Θεοδωρίτσι άρχισε το 1873 να χτίζεται η σημερινή εκκλησία της Παναγίας, στην αρχική της μορφή, επειδή αργότερα υπέστη κάποιες μεταβολές. Το 1874 η

Παναγία λειτούργησε πρώτη φορά. Από αυτή τη χρονιά είναι οι μεγάλες εικόνες μπροστά στο ιερό. Συγκεκριμένα οι εικόνες αριστερά της πύλης του ιερού έχουν όλες γραμμένη χρονολογία το 1874. Η πρώτη μεγάλη εικόνα, της Παναγίας, αριστερά της πύλης είναι δωρεά του Φώτου Νάστα. Ακολουθεί η εικόνα της Κοίμησης της Θεοτόκου που είναι δωρεά του Πάνου Μάρκου και του Αγίου Σπυρίδωνα που είναι δωρεά του Νας Μηντή. Ευτυχώς αυτές οι τρεις μεγάλες εικόνες διασώθηκαν και είναι σε αρκετά καλή κατάσταση. Φαίνονται ακόμα καθαρά οι χρονολογίες και τα ονόματα των δωρητών. Αυτά είναι τα πρώτα γραπτά και σοβαρά στοιχεία στο χωριό. Οι εικόνες δεξιά της πύλης του ιερού είναι μεταγενέστερες. Στη μια απ' αυτές διακρίνουμε με δυσκολία ότι είναι δωρεά τριών μαζί.

Το σπίτι του Νας Μηντή

Αναφέρονται τα δύο παιδιά του Πάνου Μάρκου και ο Γεώργιος (Ζιώγα) Φούκης. Ο Ζιώγας ήταν γιος του Βασίλη Φούκη του επονομαζόμενου **μουναφίκου**. Φαίνεται ότι ο Ζιώγας δεν ήταν **μουναφίκος** (τσιγκούνης).

Μέχρι το 1874 οι χωριανοί μας, εκκλησιαστικά, εξυπηρετούνταν από το Ωραιόκαστρο. Στον άγιο Αθανάσιο έθαβαν και τους νεκρούς τους. Μετά το 1874 με τη λειτουργία της Παναγίας, ξεκίνησε και το πρώτο νεκροταφείο του χωριού μπροστά από την εκκλησία στο χώρο που κόπηκε από τον δρόμο, και απέναντι, στα μεγάλα δέντρα. Αυτόν τον χώρο, το παλιό νεκροταφείο, ένας σύλλογος νέων του χωριού προσπάθησε να τον κάνει χώρο αναψυχής, αλλά τελικά δεν το κατάφερε. Μια γιαγιά που αντιδρούσε στην φασαρία που έκαναν οι νέοι αργά την νύχτα, όταν έφυγαν έλεγε: **«Σι σκουλάρε μόρτσιε ντι γι' ουράρε»** (σηκώθηκαν οι πεθαμένοι και τους έδιωξαν). Το μέρος αυτό που έγινε το πρώτο νεκροταφείο ήταν πολύ πετρώδες και πολύ δύσκολο για την ταφή. Παρ' όλα αυτά λειτούργησε για πάνω από δύο γενιές, οπότε μεταφέρθηκε στον Άγιο Κωνσταντίνο το 1930. Οι πληροφορίες λένε ότι στο παλιό νεκροταφείο οι πρώτοι που θάφτηκαν ήταν δύο Φώτηδες. Ο Φώτο Σιούπολης και ο Φώτο Νάστας. Άρα ο Φώτο Νάστας πρέπει να πέθανε σε ηλικία περίπου 70 χρόνων. Αν και το νεκροταφείο αυτό είχε εγκαταλειφθεί πριν πολλά χρόνια, μέχρι και μετά το 1960 κάποιες γυναίκες άναβαν σε τάφους κεράκια. Οι τάφοι βέβαια ήταν δύο πέτρες όρθιες και τίποτα άλλο, σ' έναν χώρο ξέφραγο. Το εικόνισμα που βρίσκεται σ' αυτό το χώρο πρέπει να είναι πολύ παλιό, ίσως από τα πρώτα χρόνια της λειτουργίας του Νεκροταφείου.

Μετά το χτίσιμο της εκκλησίας, μέσα σε μια δεκαετία, χτίστηκαν τα πρώτα πέτρινα σπίτια. Ο πρώτος, κατά την παράδοση, που έβαλε σφυρί για να χτίσει την πέτρα, ήταν ο Γεράσης Πίνας. **«Πρώτου τσιόκ^{ου} του χώρε μπηγκέ Γεράσι Πίνα»**. Αυτό πρέπει να έγινε το 1875 – 76 και έφερε μια μικρή επανάσταση στο χωριό. Ο ένας μετά τον άλλον, όσοι είχαν την δυνατότητα, άρχισαν να χτίζουν πέτρινα σπίτια.

Το 1876 – 77 χτίζουν ο Νας Μηντής και ο Φώτο Νάστας. Μέχρι το 1880 χτίζουν ο Πάνο Μάρκος, ο Κώστα Γκέγκας, ο Φούκης, ο Γραμμόζης, ο

Νατσίκος, ο Νίτας ίσως και κάποιοι άλλοι. Το 1884 χτίζει ο Σιδέρης. Πάνω σ' αυτό το σπίτι είναι χτισμένο από το 1984 το σπίτι του Γάκη Σιδέρη. Φανταστείτε, ακριβώς 100 χρόνια μετά. Πέτρα από το παλιό σπίτι με σκαλισμένη χρονολογία 1884, έχει φυλάξει μέχρι σήμερα ο Μπάρμπα Γάκης Σιδέρης. Όλα αυτά τα σπίτια έχουν γκρεμιστεί και έχουν γίνει καινούρια. Το σπίτι του Γεράση Πίνα ήταν όρθιο μέχρι τελευταία. Οι παλαιότεροι θυμούνται ότι ο τελευταίος που έμενε σ' αυτό ήταν κάποιος ψηλός ξερακιανός που τον έλεγαν Γιωργαλή.

Μετά πέρασε στην δικαιοδοσία του Κώστα Σιδέρη, που το συμμαζέψε και έφτιαξε την πεσμένη σκεπή. Εξωτερικά δεν υπέστη σχεδόν καμία μεταβολή και είναι όπως το έχτισε ο Πίνας. Ο Γεράσης Πίνας δεν πρόλαβε να χαρεί το σπίτι του, επειδή το 1878 εγκατέλειψε το χωριό και πήγε στον Αλμυρό Βόλου. Ειδική αναφορά στην οικογένεια Πίνα θα γίνει στη συνέχεια.

Ένα ακόμη σπίτι, από εκείνα τα πρώτα, που σώζεται μέχρι σήμερα είναι του Νας Μεντή. Το σπίτι αυτό δεν έχει υποστεί σχεδόν καμία μεταβολή. Εκτός από το σοβάτισμα στο μπροστινό μέρος, την πόρτα και τα παράθυρα, όλο το υπόλοιπο σπίτι είναι αυτό καθ' αυτό. Σ' αυτό το σπίτι έμενε ο Δημήτριος Μεντής (**Μήτη Καλίτσια**). Σήμερα ανήκει στην κόρη του Φρειδερίκη.

Η ηρωική μορφή του Πήλιου Πίνα

Η μεγάλη οικογένεια Πίνα, όταν χάλασε το Παλιοχώρι τοι 1822 σκόρπισε προς διάφορες κατευθύνσεις. Ο μεγαλύτερος όγκος υπό τον Μεγάλο Τσέλιγκα Κώτσιο Πίνα πήγε στο Ξηρόμερο όπου αργότερα ιδρύθηκε το χωριό Κωτσιουμπίνα. Ένα μέρος της οικογένειας Πίνα κινήθηκε νοτιοδυτικά της Νεμέρτσικας προς Αργυρόκαστρο και Αγίους Σαράντα. Οι Πιναίοι αυτής της περιοχής συμμετείχαν ενεργά στην εξέγερση του Λικουρσίου το 1878. Στην τελική σύγκρουση με τους Τούρκους πρωτοστάτησαν με ολόκληρο ασκέρι Πιναίων και άλλων Βλάχων της περιοχής. Επικεφαλής Καπετάνιος στο ασκέρι ήταν ο ηρωικός Πήλιο Πίνας με υπαρχηγό τον Πάνο Ντούκα. Το ελληνικό κράτος που τότε έφτανε μέχρι την Άρτα, παρακινούσε το ελληνικό στοιχείο στις Τουρκοκρατούμενες περιοχές να κάνουν εξεγέρσεις, με στόχο την αποσταθεροποίηση της Τουρκικής κυριαρχίας. Όταν όμως η κατάσταση έφτανε στο δια ταύτα, τις περισσότερες φορές έκανε τον Κινέζο, και άφηνε τους εξεγερμένους στην τύχη τους. Μετά από κάθε αποτυχημένη εξέγερση ακολουθούσαν σφαγές και λεηλασίες από τους Τούρκους και τους Τουρκαλβανούς. Στην εξέγερση του Λικουρσίου οι Βλάχοι πλήρωσαν πολύ ακριβά, και ιδιαίτερα η οικογένεια Πίνα που σχεδόν ξεκληρίστηκε. Ο μόνος που γλύτωσε ήταν ο Γεράσης Πίνας με την οικογένειά του, όπως θα δούμε παρακάτω.

Το Φεβρουάριο του 1878, ο Πήλιο Πίνας που ήταν στην ηγετική ομάδα των εξεγερμένων, ανέλαβε να καθυστερήσει τον Τουρκικό στρατό που κατέβαινε από τις περιοχές Πρεμετής και Αργυροκάστρου προς τους Αγίους Σαράντα, όπου ήταν το Λικούρσι, κέντρο της εξέγερσης. Πήρε τα παλικάρια του, γύρω στα πενήντα άτομα, και ταμπουρώθηκε κοντά στην Δρόβιανη. Ο Τούρκικος στρατός για να κατέβει στο Λικούρσι έπρεπε να περάσει από την Κιάφα της Μουζίνας και την Κοιλάδα της Μπιστρίτσας.

Εκεί, στην πλαγιά πάνω από το πέρασμα στην Κοιλάδα της Μπιστρίτσας, ο Πήλιο Πίνας έδωσε την μεγάλη μάχη. Η αποστολή του ήταν να καθυστερήσει τους Τούρκους κάποιες ώρες, το πολύ μια μέρα. Αυτό φάνταζε απίθανο, επειδή ο Τουρκικός στρατός που κατέβαινε ήταν πάνω από 1.000 άτομα. Στα τραγούδια που έχουν διασωθεί αναφέρεται πως ήταν δύο πασάδες. Η καθυστέρηση αυτού του στρατού ήταν απαραίτητη, ώστε να προλάβουν να οργανώσουν καλά την αντίσταση στο τελικό

Χαλάσματα στο Λικούρσι

σημείο σύγκρουσης, στο Λικούρσι και στο ομώνυμο Φρούριο - Κάστρο. Ο Πήλιο Πίνας με τα περίπου πενήντα παλικάρια του, όλοι Βλάχοι, σταμάτησε όλον αυτόν τον στρατό για πέντε ολόκληρες μέρες. Εκεί στην Ράχη της Δρόβιανης έγινε η μεγάλη μάχη. Πρώτη φορά συμμετείχαν τόσοι πολλοί χωριανοί μας σε μια μάχη. Είναι άγνωστο πόσοι σκοτώθηκαν εκεί. Όσοι γλίτωσαν οπισθοχωρώντας,

κλείστηκαν στο οχυρό του Λικουρσίου μαζί με τον μεγάλο όγκο των εξεγερμένων, και έδωσαν την τελική μάχη. Η βοήθεια που περίμεναν από το ελληνικό κράτος δεν έφτασε ποτέ. Η εξέγερση του Λικουρσίου, κατ' άλλους επανάσταση, καταπνίγηκε στο αίμα και στην φωτιά. Στο Λικούρσι δεν έμεινε πέτρα πάνω στην πέτρα. Μαζί με το Λικούρσι, καταστράφηκαν και κάηκαν άλλα 24 χωριά, τα οποία συμμετείχαν στην εξέγερση. Όσοι από τους χωριανούς μας μετείχαν στην εξέγερση και γλίτωσαν, πέρασαν

απέναντι στην Κέρκυρα. Από τότε είναι εκεί οι παλιοί Βλάχοι της Κέρκυρας. Τότε πέρασαν στην Κέρκυρα πάρα πολλές οικογένειες, αλλά οι περισσότεροι, αργότερα που ησύχασαν τα πράγματα, επέστρεψαν στα παλιά τους μέρη. Όταν καταστράφηκε το Λικούρσι, το ημερολόγιο έγραφε 23-2-1878.

Σ' αυτές τις μάχες πρέπει να σκοτώθηκαν πολλοί Πιναίοι, μαζί και ο Καπετάνιος Πήλιο Πίνας. Η μάχη της Δρόβιανης τυλίχτηκε από τον θρύλο και τραγουδήθηκε από όλες τις φυλές της ευρύτερης περιοχής, γκραίκους, Βλάχους και αρβανίτες. Από την παράδοση αλλά και την επιτόπια έρευνα στην Δρόβιανη συλλέχτηκαν τα ακόλουθα τραγούδια. Στα ελληνικά διασώθηκαν οι στίχοι:

«Μεσ' τη Δρόβιανη στη ράχη, Πήλιο Πίνα κάνει μάχη.

Πέντε μέρες πολεμάει, δυο πασάδες σταματάει.

Ποιος τα κάνει όλα τούτα; Πήλιο Πίνα, Πάνο Ντούκα».

Στα βλάχικα υπάρχει τραγούδι που πολυφωνικά τραγουδιέται μέχρι τις μέρες μας. Ελάχιστοι είναι όμως εκείνοι που γνωρίζουν σε ποιο γεγονός αναφέρεται. Τελευταία το πολυφωνικό σχήμα Κεφαλόβρυσου, τραγουδούσε αυτούς τους στίχους με θαυμάσια εκτέλεση από τον Δημήτριο (Μήτσιο) Πορίκη.

«Λε φιτσιόρι (ή λε λάλε) κούμου χίμου ασιέ, κε νι γίνι ούνου Πισιέ. Ούνου Πισιέ κου μούλτε ασκέρι νι αμβιρτί νούντου, του λιμέρι. Φιτσιόριε αλ λάλη νου βι ασπιράτσι, πι μα μάριε αμινάτσι, τα σ' ασπάρε σ' φούγκε αλάντσι».

«Βρε θείε πως ήμαστε έτσι, και μας έρχεται ένας πασάς.

Πασάς με μεγάλο ασκέρι μας τύλιξε μες το λημέρι.

Παιδιά του θείου μη φοβηθείτε, στους πιο μεγάλους ρίχτε, για να φοβηθούν να φύγουν οι άλλοι».

Στα αρβανίτικα υπάρχει μέχρι σήμερα τραγούδι με στίχους όπως: Πήλιο Πίνα Καπετάνιε. **(Πήλιο Πίνα Καπιτάνε)**. Στα τέλη Φλεβάρη του

1878, ένας αδερφός του Καπετάνιου Πήλιο Πίνα, ο Γεράσης, αφού γλίτωσε από την σφαγή, ήταν κυνηγημένος και προφανώς επικηρυγμένος από τους Τούρκους. Έτσι εξηγείται το πολύ γρήγορο πέρασμα από το χωριό με κατεύθυνση την ελεύθερη Ελλάδα. Πιθανότατα πούλησε ή διευθέτησε με κάποιον τρόπο, βιαστικά το σπίτι του. Το πρώτο πέτρινο σπίτι του χωριού, που δεν το χάρηκε πάνω από δύο – τρία χρόνια. Ο Γεράσης με την οικογένειά του βρέθηκαν στον Αλμυρό Βόλου.

Κάποιες πληροφορίες λένε ότι για το αίμα που έχυσαν οι Πιναίοι στην εξέγερση του Λικουρσίου και γενικά για τις υπηρεσίες στο ελληνικό κράτος δόθηκε στον Γεράση Πίνα κάποια έκταση. Αυτή η έκταση αν πράγματι δόθηκε, πιθανόν να ήταν στο Σέσκλο Βόλου, όπου ζουν σήμερα οι απόγονοί του.

Το πρώτο συμπεθεριό με Γραίκους

Το 1880 περίπου, στον Αλμυρό Βόλου, έγινε το πρώτο συμπεθεριό Βλάχων του δικού μας σιναφιού, με γκραίκους. Όταν το νέο έφτασε στο χωριό έγινε πάταγος (**σ'μπιτού ντάγκου**). Όπως κάθε μεγάλο γεγονός, έτσι και αυτό, οι χωριανοί μας το έκαναν τραγούδι. Ο Μηνάς του τραγουδιού που ακολουθεί πιθανόν δεν έβρισκε βλαχοπούλα σ' εκείνα τα μέρη. Ίσως και να ερωτεύτηκε. Πάντως έμεινε στην Ιστορία για το σπάσιμο της προαιώνιας τάξης των Φρασαριωτών Βλάχων του Μεντζιτιέ. Επειδή γνωρίζουμε ότι η μόνη χωριανή μας οικογένεια που βρίσκονταν τότε στον Αλμυρό Βόλου, ήταν του Γεράση Πίνα, υποθέτουμε πως ο Μηνάς ήταν ένα από τα παιδιά του. Οι στίχοι του τραγουδιού είναι αρκετά σκληροί και περιπαικτικοί, αλλά εκείνη την εποχή το γεγονός έκανε μεγάλη εντύπωση:

**«Βόι ριμένι ντι αό ντι ακό λωτ^{ου} χιμπάρι ντ Αλμυρό;
Αλμυρό αβτζάτ^{ου} τσι σ' φέτσι; Ριμένιε σουσίρε γκραίτσι.
Λε Μηνέ τσι νι φιτσέσι, κιτσέ νι μιντίσι^ι κου γκραίτσι;
Λε Μηνέ τσι νι αντεράσι, σόγια ανόστε ρουσιουνάσι.**

Λε Μηνέ στι κίντε ντέρα, φουμέγια σ' γκράστε πατέρα;
Μα λόι ούνε ντι του σνάφι, τα σ' γκράστε φουμέγια Τάτη!
Νου στι γκράκα ντι λιζέτι, ους κάφτε κόκι σ' ζαχαρέτι.
Νου στι γκράκα τα σ' φριμίτε, τα σ' φάκε ούνε προυσκουτίτε.
Νου στη λάια σ' νιάγκε ντράπε κου βουριέλα αγιέι κirkάτε.
Νου στι σ' τόρκε σ' φάκε γκέμι, σ' φάκε σάρτσινά ντι λέμι.
Νου στι γκράκα σ' νιάγκε μβάλι, σ' ου σις φάκε μούλτι ράλι.
Κεντ^{ου} νκισί λάϊα πirkάλι, νου γί' αβιά μουλάρα χάρι κε
νου αβιά νκάπ^{ου} τσουπάρι.
Σι αλινέ γκράκα πι τζέτι, ντι γί' κιτζούρε λάιλι ζμένι.
Ου βιτζού κόρμπουλ^{ου} ντι τάτη, λο τζουμάρου σι νίγκα μπάτι.
Λε Μηνέ νου τσ' αρουσιένι; Μπιγκάσ^ι νκαπ^{ου} πιτσιέ ντι κένι!
Φέτι αβέμ^{ου} κα τρεντελίνα, τσι κηφτάι λα κουλουμπρίνα;»

«Εσείς οι Βλάχοι από εδώ, από εκεί, ακούσατε τα νέα από τον Αλμυρό;
Στον Αλμυρό μάθατε τι έγινε; Οι Βλάχοι αρραβώνιασαν γκραικές.

Ρε Μηνά τι μας έκανες; Γιατί μας ανακάτειψες με γκραιίκους;

Ρε Μηνά τι μας έκανες, το σόι μας ντρόπιασες.

Ρε Μηνά που να χαθείς, τα παιδιά σου να σε λένε πατέρα;

Δεν έπαιρνες μια από το σινάφι, τα παιδιά σου να σε λένε Τάτη.

(Τάτη = Πατέρας)

Δεν ξέρει η γκραιίκα από περηφάνια, θα ζητάει γλυκά και ζαχαρωτά.

Δεν ξέρει η μαύρη να ζυμώσει, να κάνει μια βλάχικη πίτα.

Δεν ξέρει να πάει στην πηγή για νερό με την βαρέλα ζαλωμένη.

Δεν ξέρει να γνέσει, να κάνει κουβάρια, να κάνει ζαλωσιά ξύλα.

Δεν ξέρει να πάει στο ποτάμι να πλύνει ρούχα, και θα σου κάνει πολλές
ντροπές.

Όταν κίνησε η γκραιική για το χειμάδι, δεν της είχε το μουλάρι
χάρη επειδή δεν φόραγε στο κεφάλι τσιουπάρι (γυναικείο κάλυμμα
κεφαλής)

Ανέβηκε η γκραική στα βουνά και της πέσαν τα βρακιά.
Την είδε ο μαύρος πατέρας, πήρε την φλογέρα και ακόμα παίζει.
Ρε Μηνά δεν ντρέπεσαι; Έβαλες στο κεφάλι σου πατσά από σκύλο.
Κορίτσια έχουμε σαν τα αγριολούλουδα, τι γύρευες στην Κολομβίνα
(θεατρίνα, ελαφρών ηθών).

Ποτσαίοι. Μίχα-λάρος, Αλέκος, Χρήστος, Θώμας και άλλοι.

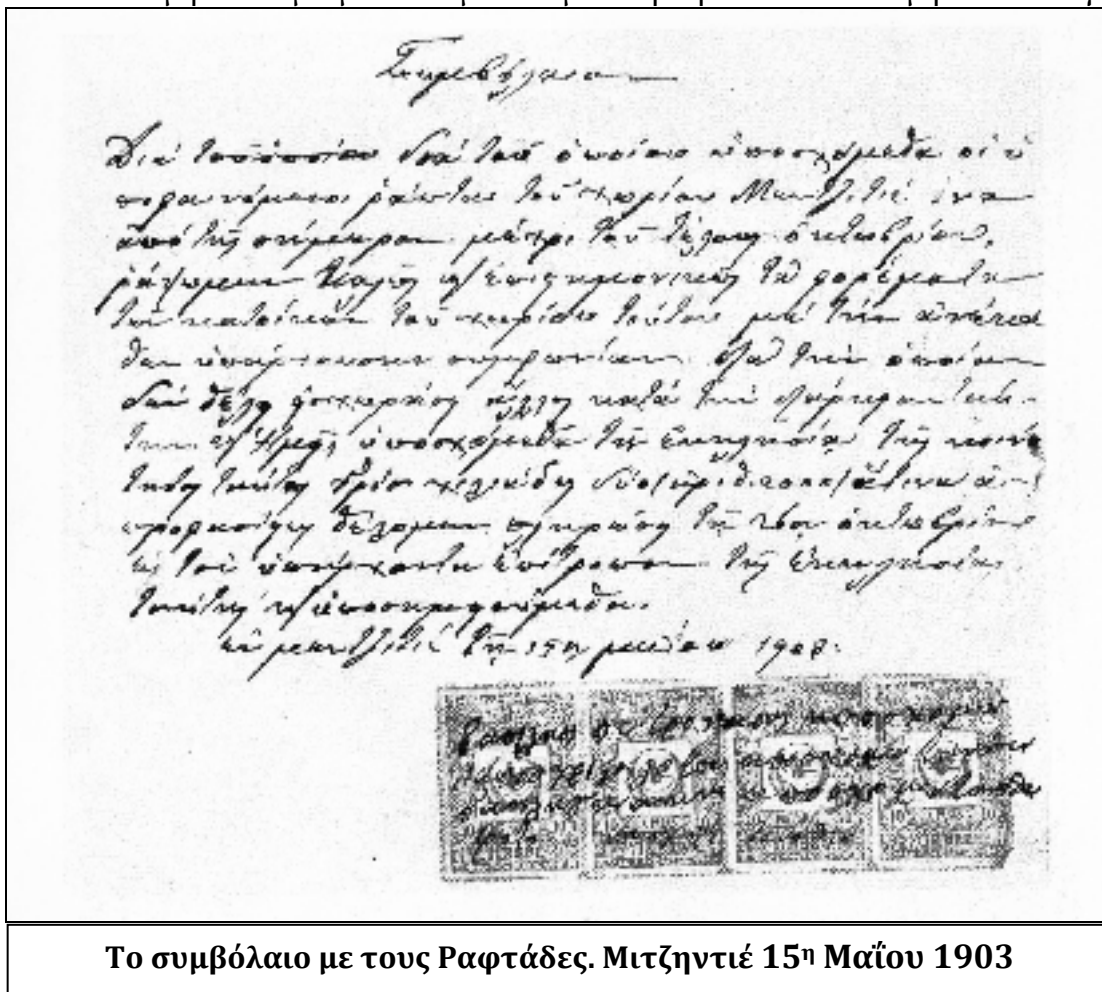
1900. Το Μηντζητιέ στην μεγάλη του ακμή

Πλησιάζοντας στα 1900 το χωριό μας είχε φτάσει στην μεγαλύτερη ίσως ακμή της ιστορίας του. Το ζωικό κεφάλαιο των χωριανών μας είχε φτάσει σε μεγάλα ύψη. Από τις εκτάσεις που είχαν για βοσκοτόπους υπολογίζεται πως πρέπει να ξεπερνούσαν τα 100.000 ζώα. Είχαν κατακλύσει όλες τις περιοχές από το Καλπάκι μέχρι το Αργυρόκαστρο. Δεν υπήρχε χωριό στο Πωγώνι που να μην έβοσκαν χωριανοί μας. Τότε περίπου ξεκίνησε η μεγαλύτερη γνωστή μας διαμάχη με τα χωριά των ριζών, κύρια με τους Ρομπάτες (Άνω Μερόπη) για τα βοσκοτόπια στην Παλιουχώρα (Παλιοχώρι Νεμέρτσικας). Μεταξύ των χωριανών μας και των γκραιίκων έπεσε πολύ ξύλο. Κάποιοι γκραιίκοι είχαν χτυπηθεί πολύ άσχημα, με αποτέλεσμα αυτό να μετρήσει πολύ αρνητικά στην δικαστική διαμάχη που ακολούθησε. Έχοντας προφανώς οι γκραιίκοι μεγαλύτερες προσβάσεις στα διοικητικά κέντρα, κατάφεραν να κερδίσουν την δίκη. Η παράδοση λέει πως για να επηρεάσουν το δικαστήριο, πολλοί γκραιίκοι είχαν πάει σαν μάρτυρες με τα κεφάλια δεμένα.

Με λίγα λόγια το χωριό έχασε προσωρινά την Παγιουχώρα, μα όχι για πολύ, επειδή αργότερα επανήλθε δριμύτερο. Το δικαστήριο καταδίκασε το χωριό με πρόστιμο 30 λίρες που ισοδυναμούσαν με 3210 γρόσια (νομίσματα της εποχής). Τα χρήματα ήταν πάρα πολλά. Μαζεύτηκε η Δημογεροντία (**αουσιάτικου**) για να δουν πως θα μαζευτούν τόσα λεφτά. Κάποιοι κατά καιρούς λένε ότι το μυαλό των παλιών δεν έκοβε πολύ. Εδώ όμως θα δούμε ότι είχαν μυαλό ξουράφι. Είναι μέγα λάθος να κρίνουμε τους παλιούς με σημερινά δεδομένα.

Από πολύ παλαιότερα έρχονταν στο χωριό ομάδες ραφτάδων και κάθονταν από την άνοιξη μέχρι το φθινόπωρο. Αυτοί έραβαν τα ρούχα των χωριανών μας, και απ' ότι φαίνεται είχαν μεγάλο ανταγωνισμό μεταξύ τους.

Αυτόν λοιπόν τον ανταγωνισμό εκμεταλλεύτηκαν οι χωριανοί μας και έκαναν συμφωνία με μια και μόνο ομάδα ραφτάδων. Η συμφωνία έλεγε

ότι για εκείνη την σεζόν άνοιξη - φθινόπωρο του 1903 θα ήταν η μοναδική ομάδα που θα έραβε στο χωριό. Δεν θα άφηναν κανέναν χωριανό να ράψει ρούχα σε άλλη ομάδα ή σε μεμονωμένο ράφτη. Σε αντάλλαγμα η ομάδα ραφτάδων θα έδινε στην κοινότητα 2.000 γρόσια. Για να δέσουν μάλιστα καλά τον γάιδαρο, συντάχθηκε συμβόλαιο επισημότητα με χαρτόσημα και βούλα. Στο συμβόλαιο κάτω από την φράση «υπόσχομαι τα άνωθεν» υπογράφουν οι τέσσερις ραφτάδες της ομάδας, που για την ιστορία είναι: Βασίλειος Πετρονάσης, Λάμπρος Χρυσολότας, Βασίλης Γενάκης και Φώτος (σκέτο). Αυτό το συμβόλαιο είναι το πρώτο επίσημο έγγραφο που αφορά το χωριό μας με ημερομηνία: Μηντζητιέ τη 15^η Μαΐου 1903.

Είχε γίνει ήδη το πολύ μεγάλο βήμα για να μαζευτούν τα 3210 γρόσια. Μετά τα 2.000 γρόσια των ραφτάδων χρειαζόνταν άλλα 1210 γρόσια. Απ' ότι φαίνεται ακόμα και αυτά ήταν πολλά για τους χωριανούς, βλέποντας πώς μαζεύτηκαν και ότι χρειάστηκαν και τα τελευταία 10 γρόσια για να συμπληρωθεί το ποσό.

Κατάλογος για τον Ιανέ (διευθυντή) του Χουκιματίου (διοικητηρίου) του νέου της Βοστίνης:

Ράπτες για λογαριασμό κοινότητας 2.000 γρόσια

Θανάσης Σκούπρας	40
Γεώργιος Μεντής	100
Ιωάννης Γιάννος	100
Κωνσταντίνος Κιόσης	100
Πήλιο Κούρος	100
Δήμο Μεντής	100
Τσίτα Γκέγκας	100
Κέντρο Λούτσος	50
Κίτα Κόλιας	50
Χρήστος Μπάσιος	100
Κύργιο Πορίκης	50
Μήχα Ταμούσης	50
Νικόλαος Σιούπουλης	50
Σωτήρι Μάρκος	50
Πήλιο Νάνης	50
Δημητράκι Τσίνοσ	50
Μήτε Μούργκας	50
Γάκη Γκοντόσιας	10
Σύνολο:	3210

Μεντζητιέ τη 25^η Αυγούστου 1903

Οι Μουχταροδημογέροντες και λοιποί πρόκριτοι: Νικόλα Μήτη (χωρίς επίθετο), Τσίτα Γκέγκας, Κίτα Τόπουλος, Νικολάκη Γραμμόζου, Κέντρο Λούτσου, Κίτα Γράμμο, Πήλιο Δημουλάς, Κώτσια Κιόσες, Νάκε Νατσίκος, Μήτη Γιωργάκη Μούργκα, Λάμπρη Γραμμόζη και Μούχταρης με τη βούλα, Δήμο Μεντής.

Ακολουθεί η απόδειξη της μετατροπής των 3210 γρόσιων σε 30 λίρες «λίρες 30 Μεντζητιέ δια τον Ιανέ του Χουκιματίου της Βοστίνης».

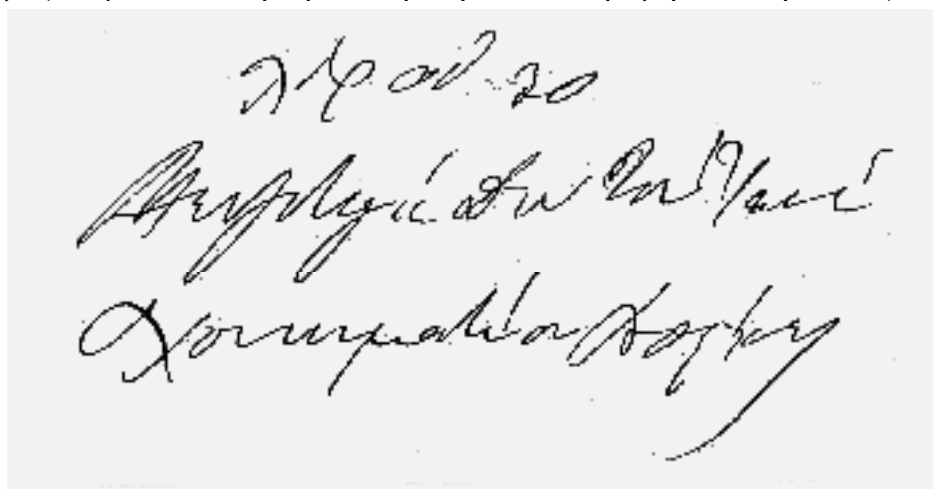
Από τότε έμεινε το τραγούδι:

(Τι σκρέτα ντι παγιουχώρε Κήτα ου μπιγκέ τας μόρε)

(Για το έρμο το Παλιοχώρι ο Χρήστος το 'βαλε να πεθάνει.) Οι πληροφορίες λένε ότι πρόκειται για τον Κήτα Τόπουλο (Χρήστο Τόπουλο) ο οποίος πήρε πολύ κατάκαρδα το χάσιμο της δίκης για την Παγιουχώρα).

Δεν φτάνει που η κοινοτική έκταση του χωριού ήταν περιορισμένη, τώρα λιγόστεψε και άλλο.

1900 με 1910 το χωριό είχε φτάσει στο ζενίθ. Τότε ήρθαν και τα τελευταία σόγια στο χωριό, και έφτασαν τα 77. Αυτός είναι ο μεγαλύτερος αριθμός σογιών σ' όλη την ιστορική του διαδρομή από ιδρύσεώς του μέχρι

The image shows a handwritten document in Greek script. The text is written in a cursive style and appears to be a receipt or a record of a transaction. The first line reads "3210 γρόσια", the second line "30 λίρες 30 Μεντζητιέ", and the third line "Χουκιματίου Βοστίνης".

λίρες 30 Μεντζητιέ δια τον Ιανέ Χουκιματίου Βοστίνης.

σήμερα. Από το 1910 και μετά δεν προστέθηκε κανένα νέο σόι, αντιθέτως

άρχισε η αντίστροφη μέτρηση. Σήμερα στο χωριό υπάρχουν ακριβώς 47 σόγια. Τα άλλα 30 σόγια χάθηκαν μέχρι το 1950.

Γύρω στα 1910 είχαμε γίνει σαν τις ακρίδες. Δεν υπήρχε χωριό σε ακτίνα 30 χιλιομέτρων από το δικό μας που να μην έβοσκαν χωριανοί μας. Όπου δεν μπορούσαν να βοσκήσουν με το καλό, βοσκούσαν με το άγριο, με το τσαμπουκά που λένε. Είχαν γίνει φόβος και τρόμος σ' όλη την περιοχή. Χαρακτηριστικότερο της κατάστασης που επικρατούσε είναι το παρακάτω έγγραφο με την διαμαρτυρία των Βησσανιωτών, προς τον Καϊμακάμη Μπέη του Πωγωνίου.

Διαβάζοντάς το κανείς, είναι να γελάσει, μα και να κλάψει μαζί. Τσεφτσίδες, που θα διαβάσετε είναι εκείνοι που διατηρούσαν λίγα οικόσιτα ζώα.

Βήσανη τη 16-10-1909

Προς τον Ενδοξότατον Καϊμακάμην Βέην Πωγωνίου,

Ενδοξότατε, προ δύο ημερών ήλθον οι Βλάχοι του Μεντζιδιέ, Πάνο Κιόσε, Δήμο Μηντής μετά του αδερφού του, Νικόλα Καπέλης και πιστικοί του Αθανασίου Κιτσώνα με πέντε χιλιάδες αιγοπρόβατα και κατέλαβαν όλα τα μέρη του χωριού μας. Επανειλημμένως εστείλαμεν τους δραγάτες του χωριού μας, όπως αποσυρθούν, διότι δεν έχουν που να βοσκήσουν τα ζώα των τρεφτσίδων και να καλλιεργήσωμεν τα χωράφια και αμπέλια, αλλά οι ποιμένες και τσελιγκάδες οπλισμένοι μέχρι οδόντων και μετά των σκύλων, έχουν ενσπείρει τον φόβον και τον τρόμον και ουδόλως εννοούν να αποσυρθούν. Δια ταύτα ενδοξότατε, λάβετε μέριμναν υπέρ των τσεφτσίδων και ταχέως διατάξτε και μας συνδράμετε, ίνα ταχέως αποσυρθούν εκ των μερών μας. Άλλως θα έλθωμεν εις το λυπηρόν σημείον να σας παραδώσωμεν τα αροτριόσημα ζώα και τας γαίας μας, και να μας υποδείξετε μέρος ίνα ζήσωμεν.

Οι αιτώντες κάτοικοι Βήσσανης. Υπογράφουν:

Χρ. Γκατζιάδης, Δ. Άρμπιρος, Σπ. Μακρυγιάννης, Εμ. Βοσνάκης, Κ. Κοτσάκης, Μ. Παπίγγης, Χρ. Νικολαΐδης, Αθ. Χρ. Παπαγεωργίου, Αλ. Στάθης, Μιχ. Χατζής, Αθ. Κοτσάκης, Δ. Κοτρότσος, Ευστ. Βασιάδης, Χρ. Ιλαρίδης, Γαβρ. Δάμπας, Χαρ. Γιανές, Κ. Στέφος, Γρηγ. Καμπράνης, Νικ. Βασιάδης, Γαβρ. Κώτσιος, Γρηγ. Μισιρλής, Μιχ. Τζάκος, Κων. Παπαγεωργίου, Αθαν. Δ. Κοκάλης, Θεοφάν. Τζάκος, Γ. Στεφανόπουλος, Θωμάς Παπντινός, Μ. Παπασταύρος, Μιχ. Παπαγεωργίου, Βασ. Σάσης, Βασ. Χάιτος, Ν. Δέσης, Δημ. Βαβαγιάννης, Δημ. Γκούγιας, Θωμάς Κοτρότσος, Κ. Καμπάλιος, Κ. Κιτσής, Γεώργ. Κυριαζής.

Οι μουχταροδημογέροντες: Απόσ. Μέντζος, Κων/νος Ζώτος.

Μουχτάρης: Δημ. Χατζηκοκάλης.

Αυτά έπαθαν οι Βησσανιώτες. Όπως βλέπετε δεν υπάρχει ούτε ένα Βλάχικο όνομα. Πολύ αργότερα εγκαταστάθηκαν χωριανοί μας στη Βήσσανη.

1913. Απελευθέρωση και ανατροπή προαιώνιας τάξης

Όταν απελευθερώθηκαν τα Γιάννινα το Φλεβάρη του 1913, άρχισαν οι μεγάλες δυνάμεις να συζητούν πού ακριβώς να βάλουν τα σύνορα με την Αλβανία.

Τους δικούς μας τους έζωσαν τα μαύρα φίδια. Το ιδανικότερο γι' αυτούς ήταν να μπουν τα σύνορα μετά το Αργυρόκαστρο και τους Αγίους Σαράντα, διαφορετικά θα προτιμούσαν να μην περάσουν το Καλπάκι. Αυτός ήταν ο ευρύτερος ζωτικός τους χώρος που κάλυπτε τους καλοκαιρινούς βοσκοτόπους και τα χειμαδιά. Το ίδιο συνέβη με όλους τους νομαδικούς πληθυσμούς που βρέθηκαν κοντά σε χάραξη νέων συνόρων. Εκτός από πατρίδα και θρησκεία έμπαινε επιτακτικά και το ζήτημα επιβίωσης. Τι θα γινόταν αν ο τόπος τους κόβονταν στα δύο; Πώς θα ζούσαν; Εκείνο το χειμώνα του 1912 - 13, λόγω της εμπόλεμης κατάστασης, πολλές οικογένειες χωριανών μας, πέρασαν απέναντι στην Κέρκυρα που την χρησιμοποιούσαν πάντα σαν σανίδα σωτηρίας, στις δύσκολες καταστάσεις. Εκείνο το χειμώνα στην Κέρκυρα, γεννήθηκε ο πατέρας μου Κωνσταντίνος Μεντής. Σίγουρα εκεί γεννήθηκαν και άλλοι χωριανοί μας. Την άνοιξη του 1913 ανέβηκαν κανονικά στο χωριό, αφού τα πράγματα είχαν ηρεμήσει. Πήραν κάποιες διαβεβαιώσεις ότι όπου και να μπουν τα σύνορα, αυτοί δεν θα είχαν πρόβλημα στις μετακινήσεις τους από και προς τα χειμαδιά. Με σχετική καθυστέρηση σε σχέση με τα άλλα χωριά, έστειλε και το χωριό μας το καλωσόρισμα και τη δήλωση υποταγής στον νέο Βασιλέα.

«**Μπρέτου ατσέλ^{ου} νόουλου**». Είχαν βέβαια βάσιμη δικαιολογία επειδή τον Μάη μαζεύονταν όλοι στο χωριό μετά την επιστροφή από τα χειμαδιά. Έτσι στις 9 Μάη 1913 έστειλαν την ακόλουθη επιστολή - δήλωση υποταγής

**ΑΙΤΗΣΗ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΚΩΜΟΠΟΛΕΩΣ ΜΕΝΤΖΙΝΤΙΕ
ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ**

ΜΕΝΤΖΙΝΤΙΕ ΤΗ 9 ΜΑΪΟΥ 1913

Πλήρης χαρά και δακρυούντες εκ συγκινήσεως απαξάπαντες οι κάτοικοι αδιακρίτου φύλλου και ηλικίας πληροφορηθέντες το χαρμόσυνο άγγελμα της εντεύθεν διελεύσεως του πρώτου γόνου του ελευθερωτού Στρατάρχου Βασιλέως υμών Κωνσταντίνου του Ι.Β.

Σπεύδομεν να εκφωνήσομεν Αυτώ το 'καλώς όρισες' και δι' ανθέων της επί τόσα έτη υπό το πέλμα του τυράννου στεναζούσης Γής να προηπαντήσομεν Τον μετά παλλούσης καρδιάς ού την εικόνα μακρόθεν ως ονείρον ατενίζομεν πραγματοποιουμένην και εν ζωτικότητα μετά χαράς να υποδεχθώμεν εν τοίς όμμασσι του οποίου η Κυανόλευκος παριστάται και βεβαρυμένοι εκ της απαισίου και πλήρης τρόμου Χριστιανομάχου Τουρκοκρατίας ήδη ελεύθεροι και υπερήφανοι από το λατρευτό μας να ζητήσομεν την αλλαγή της φιλάτης μας Κωμοπόλεως ονομασίαν. Ήτης ονομασία αποτελεί στίγμα ταύτης κατοικουμένης από αμιγή Χριστιανικόν πληθυσμόν.

Και είθε εις ανάμνησην της αλησμονήτου της ελευθερίας μας ημέρας να εδίδετο το όνομα ανδρός ούτινος το τίμιον αίμα έρευσεν όστις αναθάλλει αύτη.

*Οι ευσεβάστως υποφαινόμενοι αντιπρόσωποι της Κοινότητος
Σπυρίδων Πέτρου Τζιαβάρης
Χρήστος Βας. Γραμμόζης
Ζίκο Β. Καραμάνης
Αντώνης Μάνες
Χρήστο Π. Θύμιος
Ο πρόεδρος
Παναγιώτης Αν. Μπάσιος.*

Τα αμέσως επόμενα χρόνια, πράγματι δεν είχαν πρόβλημα στο πέρασμα των συνόρων. Το 1917 – 18 ζόρισαν τα πράγματα, επειδή τα σύνορα μισοέκλεισαν και το πέρασμά τους ήταν πολύ δύσκολο. Αυτό κράτησε περίπου 10 χρόνια οπότε έγινε πάλι ελεύθερο και εύκολο το πέρασμά τους. Το χειμώνα ο κύριος όγκος των χωριανών μας πήγαινε στο αλβανικό (**Σκιπιρί**) και το καλοκαίρι στο ελληνικό (**του γκραίκου**). Παρ' όλα αυτά, όπως έλεγαν γέροντες που ζούσαν τότε, το διαισθάνονταν, είχαν κακό προαίσθημα, πως η ανατροπή μιας τάξης χιλιάδων ετών δεν θα τους έβγαине σε καλό. Από την αρχαιότητα μέχρι το 1913 αυτός ο τόπος δεν ήταν ποτέ κομμένος στα δύο. Πάντοτε ήταν υπό ενιαία διοίκηση. Από τον πρώτο κιόλας χρόνο μετά το χώρισμα των συνόρων άρχισαν γι' αυτούς τα προβλήματα που όλο και οξύνονταν. Όσοι χωριανοί μας έβοσκαν τα καλοκαίρια στην δυτική (πίσω) πλευρά της Νεμέρτσικας, και δεν άλλαζαν κράτος, δεν είχαν κανένα πρόβλημα. Οι περισσότεροι το χειμώνα ήταν στο Αλβανικό και το καλοκαίρι στο Ελληνικό. Αυτοί σε κάθε μετακίνηση από και προς τα χειμαδιά, τραβούσαν του Χριστού τα Πάθη. Όσο βρίσκονταν το χειμώνα σε έδαφος αλβανικό δεν είχαν προβλήματα. Μόλις έμπαιναν στο ελληνικό άρχιζε ο γολγοθάς, μέχρι να φτάσουν στα βουνά. Το ίδιο και το φθινόπωρο από τα βουνά μέχρι να περάσουν στο αλβανικό, στα χειμαδιά.

Όλοι οι πλιατσικολόγοι, παράγοντες και παραγοντίσκοι του νέου, για την περιοχή, ελληνικού κράτους, με αιχμή του δόρατος τους δραγάτες (αγροφύλακες) έπεφταν πάνω τους σαν ακρίδα. Ότι και να έκαναν οι παππούδες μας, αυτοί το χαρακτήριζαν παράνομο. Οι παλιοί χαρακτηρισμοί για τους γκραίκους, ήρθαν στο προσκήνιο με δριμύτητα. Τώρα έλεγαν: «**Κράτου αλ γκραίκου, κράτου αλ φούρου, κράτου αλ ψεύτου, αλ ρέσκου αλ διακουνάρου αλ κουλουμπρίνου**». Το κράτος του γκραίκου, του κλέφτη, του ψεύτη, του κουρελή, του ζήτουλα, του θεατρίνου. Δεν είχαν άδικο. Όλοι αυτοί οι κατσαπλιάδες που είχαν και την

παραμικρή, την ελάχιστη εξουσία τους εκβίαζαν για να πάρουν μπαχτσίσι. Να πάρουν τυρί, μαλλί, βούτυρο, κρέας. Αν δεν έπαιρναν αυτά που ήθελαν τους φόρτωναν με μηνύσεις. Άντε τώρα να τρέχουν στα δικαστήρια. Οι αποστάσεις τότε δεν ήταν σαν τις σημερινές.

Έπρεπε να κάνουν ακόμα και μέρες δρόμο. Μετά, πού να αφήσουν τα ζώα τους; Οι πρόγονοί μας μέχρι τότε δεν ήξεραν από μηνύσεις, δικαστήρια και άλλα τέτοια. Αυτά τα φοβούνταν, τα έτρεμαν, γι' αυτό προτιμούσαν, για να γλιτώσουν ταλαιπωρίες και έξοδα, να δίνουν μπαχτσίσια προς όλες τις κατευθύνσεις.

Αποτέλεσμα όλης αυτής της ζοφερής κατάστασης ήταν να χάνεται όλη τους η παραγωγή καθ' οδόν από και προς τα χειμαδιά, σε μπαχτσίσια. Σιγά – σιγά άρχισαν να χάνουν την σιγουριά τους, πως την επόμενη χρονιά θα έβρισκαν ξανά τα καλοκαιρινά τους βοσκοτόπια. Ενώ έκλειναν συμφωνίες στο γκραϊκίκο, συχνά πυκνά εκείνοι τις αθετούσαν με διάφορα προσχήματα.

Έτρεμε η καρδιά τους κάθε άνοιξη που έμπαιναν στο ελληνικό μην ξέροντας τι θα συναντήσουν. Στο ελληνικό υπήρχε μεγάλη φτώχεια που όλο και μεγάλωνε, με συνέπεια να γίνεται ακόμα μεγαλύτερη η πίεση στους παππούδες μας από τους κάθε λογής λακέδες, με σκοπό να αρπάζουν όλο και περισσότερα. Μέσα σε μια εικοσαετία, από το 1913 μέχρι το 1935 τα είχαν χάσει σχεδόν όλα. Χάθηκαν ολόκληρα τσελιγκάτα. Έγιναν οι τσελιγκάδες τσομπαναραίοι. Μια φράση που έμεινε μέχρι τις μέρες μας «**σ' φέτσιρε τσιένιτσιε πικουράρ⁴**».

Τα τσελιγκάτα των χωριανών μας που ήταν χειμώνα καλοκαίρι στο αλβανικό ευημερούσαν π.χ. Γιάννος κ.λπ.

Στους χωριανούς μας απ' το γκραϊκίκο έπεσε μεγάλη φτώχεια, μεγάλη πείνα. Όσοι ήταν στο αλβανικό ζούσαν πολύ καλύτερα. Είχαν τουλάχιστον τα είδη πρώτης ανάγκης, όπως σιτάρι, καλαμπόκι κ.λπ. Στο γκραϊκίκο δεν υπήρχε τίποτα.

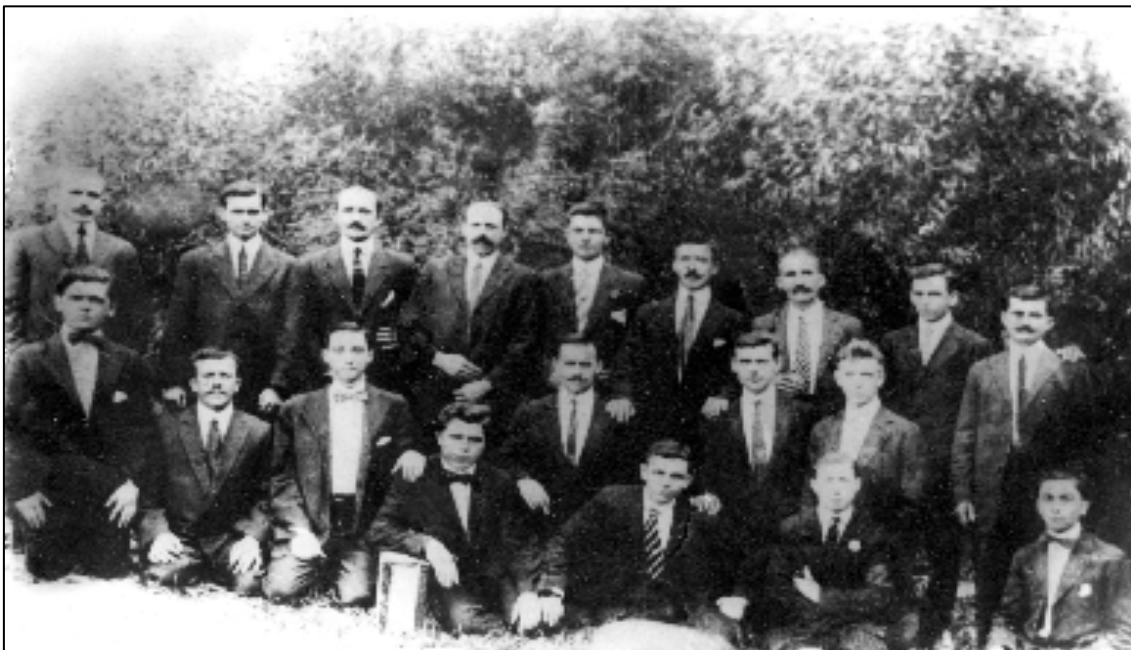
Πολλές οικογένειες από το χωριό που μπόρεσαν να κολλήσουν κοντά σε κάποιους συγγενείς, έφυγαν στην Αλβανία και έμειναν εκεί. Μη μπορώντας να τα βγάλουν πέρα οι χωριανοί μας, με τα πολύ λίγα ζώα που τους είχαν μείνει, άρχισαν να κουβαλάν αλάτι από τα Γιάννινα προς την Αλβανία. Στην Αλβανία τότε υπήρχε μεγάλη έλλειψη από αλάτι. Πήγαιναν λοιπόν από το χωριό στα Γιάννινα με τα ζώα και φόρτωναν αλάτι. Φορτώνονταν και οι ίδιοι την **τισάγκα** (δισάκι), είκοσι οκάδες μπρος είκοσι πίσω και την έριχναν στον ώμο. Έτσι φορτωμένοι, με τα πόδια, νίλα κακιά, περπατούσαν μέρες για να ανταλλάξουν το αλάτι στην Αλβανία, με σιτάρι, καλαμπόκι, λάδι. Οι ώμοι τους από την **τισάγκα** είχαν γίνει πληγές σε σημείο που άφησαν ανεξίτηλα σημάδια μέχρι που πέθαναν.

Δεν υπήρχε χωριανός εκείνα τα χρόνια που να μην είχε πληγές στους ώμους. Θυμάμαι γέροντες που δείχνοντας τους ώμους τους έλεγαν: Τα βλέπεις αυτά; Είναι από την **τισάγκα** με το αλάτι. Χωριανοί μας, ακόμα και συγγενείς, που ζούσαν τότε στο αλβανικό, βλέποντας τους από εδώ φορτωμένους με αλάτι, (**κα στι σκάπε ντουμιτζέλου** – Θεός να σε γλιτώσει) έλεγαν: **Βίνιρε ρεσκαμάνιε ντι του γκραιίκου** (ήρθαν οι κουρελήδες από την Ελλάδα). Μέχρι να κλείσουν οριστικά τα σύνορα το 1945, οι χωριανοί μας που ζούσαν στην Αλβανία έβλεπαν τους από εδώ αφ' υψηλού. Οι από εδώ ζήλευαν τους από μέσα, επειδή είχαν πολύ καλύτερο βιοτικό επίπεδο. Βρε πως άλλαξαν οι καιροί. Για θυμηθείτε λίγο, πρόσφατα, όταν άνοιξαν τα σύνορα και άρχισαν να έρχονται οι από μέσα; Πως τους βλέπαμε; Και πως μας βλέπανε; Επειδή οι καιροί δεν θα σταματήσουν ποτέ να αλλάζουν, να μην χάνουμε την ανθρωπιά μας, να μην καβαλάμε ποτέ το καλάμι. Για δέστε πως είναι τώρα η κατάσταση στη χώρα μας. Ποιος ξέρει πως θα είναι σε 10, σε 20 χρόνια. Ποιος μας διασφαλίζει ότι τα παιδιά μας τα εγγόνια μας δεν θα τρέξουν όπως οι παππούδες μας, ξανά στην Αλβανία, για είδη πρώτης ανάγκης. Όταν το 1990 άνοιξαν τα σύνορα με την Αλβανία και άρχισαν να έρχονται

χωριανοί μας, συγγενείς, ξαδέρφια ακόμα και αδέρφια, εμείς τους είπαμε Αλβανούς. Στην Αλβανία επί 45 χρόνια τους θεωρούσαν Έλληνες, άρα επικίνδυνους για το καθεστώς. 45 ολόκληρα χρόνια κυνηγημένοι. Πολλοί πέθαναν στις φυλακές του Χότζα ή εκτελέστηκαν. (Στο τέλος του ιστορικού μέρους μπορείτε να διαβάσετε τι τράβηξαν οι χωριανοί μας στην Αλβανία του Χότζα. Ολόκληρη δικογραφία, κατηγορητήριο, καταδίκες, φυλακίσεις, εκτοπισμοί, εκτελέσεις. Ολόκληρος κατάλογος με καταδικασθέντες.)

Στην Αλβανία ήταν Έλληνες, εδώ είναι Αλβανοί. Πολλοί χωριανοί μας έλεγαν: Έρχονται οι Αλβανοί, οι ξεβράκωτοι. Ποιους έλεγαν Αλβανούς; Εκείνους που με λαχτάρα μετά από τόσα χρόνια έρχονταν στο χωριό τους; Τα ξαδέρφια μας; Τα αδέρφια μας; Αν μωρέ οι συγγενείς μας, οι άνθρωποί μας, τα αδέρφια μας είναι Αλβανοί, τότε εμείς οι από εδώ τι διάολο είμαστε; Κογκολέζοι; Αρκετοί χωριανοί μας μέχρι και σήμερα αποκαλούν Αλβανούς τους από μέσα συγγενείς μας. Αυτό είναι απαράδεκτο, εντελώς απαράδεκτο.

Την περίοδο 1909 – 1913 η μεγάλη ανέχεια, η μεγάλη φτώχεια,

Φόρεσαν κουστούμι και γραβάτα για πρώτη φορά στη ζωή τους και έφυγαν για το άγνωστο. «Αμερίκε σκρέτε σνου ιράη αφλάτε»

ανάγκασε κάποια παλικάρια απ' το χωριό μας να ξενιτευτούν. Μέχρι τότε οι δικοί μας δεν ήξεραν από ξενιτιά. Και που πήγαν παρακαλώ! Στην Αμερική. Τι το 'λέγαν τότε Αμερική. Αυτό σήμαινε χάσιμο από προσώπου γης. **«Αμερίκε σκρέτε σνου ιράι αφλάτε, νου αλεσάσι τζιονάμι τίνι νι αντουνάτε»** (Αμερική έρμη, να μην είχες βρεθεί, δεν άφησες παλικάρια εσύ που να μη μαζέψεις). Δυστυχώς όπως φοβόταν έτσι έγινε. Από μια μεγάλη ομάδα νέων που έφυγε στην Αμερική, οι περισσότεροι γύρισαν γρήγορα. Κάποιοι χάθηκαν εντελώς και δεν έμαθε ποτέ κανείς τι απέγιναν. Εκείνοι που κατάφεραν να μείνουν για πολλά χρόνια, δεν είχαν κάνει καμία ιδιαίτερη προκοπή. Θυμάμαι μικρός τον αείμνηστο Χρήστο Γραμμόζη, που όλοι τον αποκαλούσαμε **Κήτα Αμερικάνου** (Χρήστος ο αμερικάνος). Είχε τις τσέπες του γεμάτες καραμέλες και μοίραζε στα παιδιά. Που καραμέλα τότε! Όταν ο καημένος ο μπάρμπα Κήτας, γύρισε από την Αμερική, μετά από 40 σχεδόν χρόνια δεν μπορούσε να καταλάβει πως η κατάσταση στο χωριό δεν ήταν όπως την είχε αφήσει. Είχε φέρει κάποια λεφτουδάκια που νόμιζε ότι μετρούσαν. Με το πνεύμα των μεγάλων ευεργετών, ήθελε να κάνει κάποιο έργο για το χωριό. Είπε λοιπόν στον πρόεδρο, που τότε ήταν ο αείμνηστος Αλέκος Πότσης, την καλή του πρόθεση. Χαρά που έκανε ο Μπάρμπα Λέκος. Του πρότεινε το τάδε έργο. Πόσο να στοιχίζει ρώτησε; Τόσο! Μμμ σαν πολλά είναι. Του πρότεινε κάτι φθηνότερο. Πάλι μμμ ο Μπάρμπα Κήτας. Όσο και αν κατέβαινε ο πρόεδρος, το μμμ του Μπάρμπα Κήτα δεν σταμάταγε. Στο τέλος του είπε: Για να έχουμε καλό ρώτημα, εσύ πόσα διαθέτεις; Νααα τόσα! Τελικά έκανε ένα μικρό τοιχάκι λίγο πιο πάνω από τον σημερινό Συνοριακό σταθμό, για να κάθονται τα γερόντια όταν έκαναν την βόλτα τους. Έμεινε με την ονομασία ο τοίχος του Αμερικανού (**μούρου αλ Αμερικάνου**).

1928. Το Μηντζητιέ γίνεται Κεφαλόβρυσο

Μέχρι το 1928 τα περισσότερα χωριά μα και αρκετές πόλεις είχαν ονομασίες Σλάβικες ή Τούρκικες. Τότε με Βασιλικό διάταγμα αλλάζουν όλες οι ονομασίες που δεν είχαν ελληνική ρίζα. Την επιλογή των νέων ονομασιών την έκαναν οι κάτοικοι των ίδιων των χωριών. Αυτό φαίνεται καθαρά αν δούμε τις νέες ονομασίες που πήραν τα γειτονικά μας χωριά όπως π.χ. το Λαχανόκαστρο έγινε Ωραιόκαστρο, τα Φραστανά – Κάτω Μερόπη, η Μέβγιζδα – Παλαιόπυργος, η Τζαραβίνα – Λίμνη, τα Τσαραπλανά – Βασιλικό, οι Κακσιοί - Άγιος Κοσμάς, οι Ρομπάτες – Μερόπη, η Βοστίνα – Πωγωνιανή. Έμειναν ως είχαν τα χωριά Δελβινάκι, Βύσσανη, Κακόλακος και άλλα που είχαν ελληνική ρίζα. Το χωριό μας από Μηντζητιέ έγινε Κεφαλόβρυσο. Δεν μπόρεσα όμως ποτέ να καταλάβω γιατί οι παππούδες μας διάλεξαν αυτήν την ονομασία. Ο κάθε άνθρωπος που ακούει την λέξη Κεφαλόβρυσο, φαντάζεται έναν τόπο με πολλά νερά, με πηγές, με κεφάλια από βρύσες. Στο χωριό μας δεν υπήρχε ούτε σταγόνα νερό. Κάποια πηγάδια που είχαν φτιάξει, αυτά στέρευαν όταν άρχιζαν οι ζέστες. Όλο το χωριό πήγαινε με τις βαρέλες 4 χιλιόμετρα πήγαινε – έλα στην πηγή για νερό.

Αυτό γινόταν από τον πρώτο οικιστικό πυρήνα το 1775 μέχρι περίπου το 1960 που έγινε το δίκτυο ύδρευσης και έφεραν νερό από την πηγή της Νεμέρτσικας.

200 σχεδόν χρόνια το χωριό ποτίζονταν από την πηγή δίπλα στην Μεταλλουργική Ηπείρου.

Δεν γνωρίζουμε ποια πηγή εννοούσαν οι παππούδες μας, όταν είπαν για Κεφάλι βρύσης (Κεφαλόβρυσο). Κάποιοι παλαιότεροι λένε για την πηγή στη Μεταλλουργική (**ίζβουρου**) και άλλοι για την μεγάλη πηγή της Νεμέρτσικας απ' όπου υδρεύεται σήμερα το χωριό. Το πιθανότερο να είχαν στο μυαλό τους την πηγή της Νεμέρτσικας που ήταν σε δική τους

κοινοτική έκταση. Η πηγή (**ίζβουρου**) ήταν σε αμφισβητούμενη έκταση. Οι χωριανοί μας όμως μετά από 2 αιώνες χρήση της πηγής την θεωρούσαν δική τους.

Κατά την γνώμη μου, η ονομασία Κεφαλόβρυσο είναι τουλάχιστον άστοχη, δεν δένει πουθενά με το χωριό μας. Μέχρι σήμερα, μόνο όταν λέμε **Μηντζητεί - Μηντζητιέ** το ευχαριστιόμαστε. Κεφαλόβρυσα υπάρχουν πολλά στην Ελλάδα που πιθανόν να έχουν και νερά.

Από την επιστολή στον Βασιλιά το 1913, γνωρίζουμε ότι οι χωριανοί μας επιθυμούσαν η νέα ονομασία του χωριού να είναι προς τιμήν ανδρός που έχυσε το αίμα του για την πατρίδα. Τι έγινε άραγε και δε δόθηκε τέτοιο όνομα; Δεν μπόρεσα να το διευκρινίσω.

Δυο χρόνια μετά την αλλαγή της ονομασίας το 1930 χτίζεται η εκκλησία του Αγίου Κωνσταντίνου. Αμέσως μεταφέρεται εκεί το νεκροταφείο. Η ανάγκη για νέο νεκροταφείο επέβαλε την ανέγερση του Αγίου Κωνσταντίνου. Το παλιό νεκροταφείο στην Παναγία που ήταν πετρώδες και ακατάλληλο εγκαταλείπεται. Ο Άγιος Κωνσταντίνος έγινε με έρανο μεταξύ των χωριανών. Η εκκλησία πήρε το όνομα του Κωνσταντίνου (Κώτσια) Μεντή που έδωσε τα περισσότερα λεφτά κατά τον έρανο. Κατά μια άλλη εκδοχή, όταν τελείωσε η ανέγερσή της ζητήθηκε νουνός να την βαφτίσει. Τότε ο Πάππου Κώτσιας έδωσε ένα σεβαστό ποσό και βάφτισε την εκκλησία δίνοντάς της το όνομά του.

Το 1929 ξεκίνησε να χτίζεται το Δημοτικό σχολείο που τελείωσε το 1933, οπότε και πρωτολειτούργησε.

Τα χωριό είχε ζητήσει σχολείο αμέσως μετά την απελευθέρωση το 1913, από την πολιτεία. Πολλές φορές πήραν υποσχέσεις, αλλά εάν δεν έβαζαν οι ίδιοι το χέρι στην τσέπη, σχολείο δεν θα είχε γίνει. Τελικά για όλο αυτό το μεγαθήριο, για τα τότε δεδομένα του χωριού, κτήριο, πήραν από την πολιτεία μόλις 7.000 δρχ.

Το 1957 έγινε η πρώτη ανακαίνιση όπου ξηλώθηκαν τα ξύλινα πατώματα και στρώθηκε μωσαϊκό. Πριν δώδεκα περίπου χρόνια αμβολίστηκαν οι σοφάδες και βγήκε στην επιφάνεια η παλιά πέτρα όπως το βλέπουμε σήμερα.

**Ένα μέρος του χωριού, πριν το 1950,
με το σχολείο στη αρχική του μορφή**

Πόλεμος, Κατοχή, Ολοκαύτωμα

Φτάνουμε στο 1940 και τον πόλεμο. Δεν φτάνει η φτώχεια που μάστιζε τον τόπο μας, ήρθε ο πόλεμος, πλάκωσε και η Κατοχή. Στον Ελληνοϊταλικό πόλεμο σκοτώθηκαν αρκετά παλικάρια του χωριού μας που τότε υπηρετούσαν ή επιστρατεύτηκαν. Χαρακτηριστικοί οι στίχοι του βλαχόφωνου πολυφωνικού τραγουδιού: **Βίνι χιμπάρι ντι του Αθήνε, γκρίτσλου α φιτσιόρλου ζήνε. Ντι μπιτιά λάιλι κυμπέννι ντι ζγκιλιά λάιλι μουμέννι. Ντι Καλπάκι πεν του μπούνε σ' βιτιμέ Γρηγόρι Ζηγούνε. Ντι του μπούνε πεν Τσαγιούπι, σ' βιτιμέ σι Τσιάβου Φούκη. Ντι Τσαγιούπι πένε Μπεράτι, σ' βιτιμέ Στέφε Μπεράτι. Ντι ακό πένε Χειμάρα, σ' βιτιμέ Κήτε Τζιαβάρα. Του τουράτα ντινιπόι σ' βιτιμέ Νάκου Γραμμόζι.**

(Ήρθε χαμπέρι από την Αθήνα, φωνάξτε τα παιδιά να έρθουν για να ντυθούν φαντάροι. Χτυπούσαν οι καμπάνες, κλαίγαν οι μαύρες μανάδες. Από το Καλπάκι μέχρι την Μπούνα σκοτώθηκε ο Γρηγόρης Ζυγούνας. Από την Μπούνα μέχρι το Τσαγιούπι σκοτώθηκε ο Σταύρος Φούκης. Από το Τσαγιούπι μέχρι το Μπεράτι, σκοτώθηκε ο Στέφος Μπεράτης. Από εκεί ως τη Χειμάρα σκοτώθηκε ο Χρήστος Τζαβάρας. Στην οπισθοχώρηση

Λίτσιο
Ντόντης

Κόλα Νάτσιας - Πέτρο Ντεμίρης - Κόλα Τσέπας σε χορευτικές
φιγούρες μόλις πήραν το δίσκο με το Μιτζιντέι βρούτε

σκοτώθηκε ο Νάκος Γραμμόζης.)

Υπάρχει βέβαια και το πασίγνωστο σε όλους τους βλαχόφωνους και όχι μόνο, **πατρουτζέτσι σινέα ή Μητζηντέι βρούτε**. Αυτό το τραγούδι έχει γίνει όπως λένε πολλοί ο εθνικός ύμνος του Κεφαλόβρυσου. Οι πληροφορίες λένε ότι οι στίχοι αυτού του τραγουδιού είναι του μεγάλου τραγουδοποιού (**Κιντέζου**) αείμνηστου Ηλία (**Λίτσιου**) Ντόντη ο οποίος και το πρωτοτραγούδησε. Πασίγνωστο όμως στους Βλάχους όλης της Βαλκανικής έγινε, όταν το διασκεύασαν σε χορευτικό με κλαρίνα και βιολιά, ο Νικόλα Νάτσιος και ο Πέτρος Ντεμίρης τη δεκαετία του 1960.

Στην Κατοχή τα πράγματα επιδεινώθηκαν ακόμα περισσότερο. Η φτώχεια και η πείνα μεγάλωσαν. Ποτέ όμως δεν πέθαναν χωριανοί μας απ' αυτά. Ποτέ δεν έφτασαν στο σημείο των πόλεων που μάζευαν νεκρούς στους δρόμους από την πείνα με τα κάρα. Μέσα στην Κατοχή, να σου πάλι η Ρουμάνικη προπαγάνδα, όπως έχω προαναφέρει στο κεφάλαιο "*Ο βλαχόφωνος Ελληνισμός στο μάτι του Κυκλώνα*".

Φτάνουμε στην αποφράδα μέρα του Σαββάτου 10 Ιούλη του 1943. Γι' αυτό το τραγικό γεγονός έχουν γραφτεί αρκετά και έχουν ειπωθεί περισσότερα. Προσωπικά έχω ασχοληθεί πολύ με το ολοκαύτωμα και στο παρελθόν είχα εκδώσει ένα σχετικό ποιητικό πόνημα. Χορηγός τότε ήταν ο πολιτιστικός σύλλογος Κεφαλόβρυσου. Στην παρουσίασή του είχε μοιραστεί δωρεάν στους χωριανούς και σ' όλους τους παρευρισκόμενους. Το βιβλιαράκι αυτό έχει εξαντληθεί από πενταετίας. Είναι πολλοί οι χωριανοί που δεν το έχουν πάρει, και μου το ζητούν επίμονα. Αυτό το πόνημα θα το βρείτε υπό μορφή επανέκδοσης και εμπλουτισμένο με τις φωτογραφίες των ανθρώπων που κάηκαν, σ' αυτό το βιβλίο. Παρακάμπτω συνεπώς αυτό το τραγικό γεγονός μόνο με τους στίχους του θρήνου των γονιών μας μετά τον όλεθρο.

**«Πατρουτζέτσι τρέι σινέα τσ οφλέ λάια Μητζηντέα, πλέντζι
Μητζηντέι πλέντζι κε τι νικάρε του σέντζι. Σέμπιτα τη πρέντζου**

μάρη, τσι νι' αφλέ ούνε λεχτάρι. Ισιάτσ', βόι μπουρμπάτσ' ναφόρε τα
σ' νου σ' άρντε λάια χώρε. Λε σότσ' νι ιντρέ φουνικόλου νχώρε
χέρμπι πολιβόλου. Ουν^{ου} κετ ουν^{ου} γι αντουνάρε του ντάου κάση γι'
μψηγκάρε. Λού μψηγκάρε φοκ^{ου} λα ούσιε σι αρικίρε τούτσ'
ντιγκούσιε. Πρέφτου λειτουργία ν' τζιέπι μιράτσιε βάιλού βινιά
σέτι. Άϊντιτσ' σότσ' τα σνι μπισιέμ^{ου}, σνι μπισιέμ^{ου} σι σνι γιρτέμ^{ου},
του αλάντε έτε ους νι' αντουνέμ^{ου}. Κάρα φουτζί μουατζίμου, κάι
κινόστι Λάμπρη Σίμου. Ντι ζγκιλιά ουί ουί ντι Λία αλ Γιωργάκκ'
Μηντή. Κάγιε αστιάπτε σ' κάρκε κάσιου, κάι κινόστι Γκάτση
Μπάσιου. Σ' άρση κάσα κιτζού σ' μούρου, κάι κινόστι Μπέλου
Κούρου. Τσι λεεί ρίπα ατσά ρόσια, τη λάιλιου Νικολάκκ' Γκιντόσια.
Κάι έστι σι ατσέλ^{ου} φακίρου, κάντα ε Κήτα Ντεμίρου. Χώρα οφλέ
φινικόλου κε κιρού σι' γραμματικόλου».

Αυτούς τους στίχους μπόρεσα να συλλέξω, μα θα πρέπει να υπήρχαν
στίχοι για όλους τους καμένους.

Μετάφραση: «Του '43 τη χρονιά, τη κακό βρήκε το μαύρο Μητζητιέ.
Κλάψε Μητζητιέ κλάψε επειδή σε πνίξανε στο αίμα. Σάββατο το
καταμεσήμερο μας βρήκε μεγάλη λαχτάρα. Εβγάτε εσείς άντρες έξω, να μη
καεί το μαύρο χωριό. Βρε φίλοι μας βρήκε μεγάλο φονικό, στο χωριό
βράζει το πολυβόλο. Έναν – έναν τους μάζεψαν σε δύο σπίτια τους
έκλεισαν. Τους βάλανε φωτιά στην πόρτα, αρπάχτηκαν όλοι αγκαλιά. Ο
παπάς την λειτουργία στην τζέπη, οι καημένοι θα διψούσαν. Ελάτε φίλοι
να φιληθούμε, να φιληθούμε και να χωρεθούμε, επειδή στην άλλη ζωή θ'
ανταμωθούμε. Σαν έφυγε ο επιδρομέας ποιος γνωρίζει τον Λάμπρη Σίμο.
Ουρλιάζουνε όλοι μαζί για τον Ηλία του Γιωργάκη Μεντή. Τα άλογα
περιμένουν να φορτώσουν το τυρί, ποιος γνωρίζει τον Γιώργο Μπάσιο.
Κάηκε το σπίτι έπεσε και ο τοίχος, ποιος γνωρίζει τον Μπέλο Κούρο.
Μαύρισε η κόκκινη κατηφοριά, ποιος γνωρίζει τον Νικολάκη Γκιντόσια
(Κόντη). Ποιος να' ναι και αυτός ο φουκαράς, σα να 'ναι ο Χρήστος

Ντεμίρης. Χωριό σε βρήκε μεγάλο κακό, έχασες και τον γραμματικό (Πήλιο Τζαβάρας).

Εν τω μεταξύ η αντίσταση είχε φουντώσει σε Ελλάδα και Αλβανία. Πολλοί χωριανοί μας και από τις δύο πλευρές συμμετείχαν στην αντίσταση κατά των Γερμανών. Δυστυχώς όμως στην Ελληνική πλευρά, με την αποχώρηση των Γερμανών το '44, η αντίσταση εξελίχτηκε σε εμφύλιο πόλεμο. Τα όσα διαδραματίστηκαν στο χωριό μας από το '44 μέχρι το '49, φτάνουν και περισσεύουν να γίνουν ολόκληρο βιβλίο από μόνα τους.

Δε θα 'θελα να αναφερθώ σ' αυτή την περίοδο, που πονάει όσο καμία άλλη.

Στην Αλβανική πλευρά, οι δυνάμεις των αναρτών, υπό την ηγεσία του Κομμουνιστικού Κόμματος και του Εμβέρ Χότζα, επικράτησαν σχεδόν αμέσως. Έδιωξαν τον μέχρι τότε βασιλιά Ζώγο και εγκαθίδρυσαν λαϊκή δημοκρατία (ο Θεός να την κάνει), που τελικά αποδείχθηκε στυγνό δικτατορικό καθεστώς.

Αυτό το καθεστώς δημιούργησε μια από τις μελανότερες περιόδους στην ιστορία των χωριανών μας. Μέχρι το 1946, έστω και με κάποια δυσκολία, γινόταν η μετακίνηση από και προς τα χειμαδιά που ήταν κύρια σε Αλβανικό έδαφος. Οι χωριανοί μας και από τις δύο πλευρές των συνόρων βλέπονταν, και δεν μπορούσαν να φανταστούν αυτά που θα ακολουθούσαν. Οι σχέσεις της Ελλάδας με την Αλβανία άρχισαν να οξύνονται με αποτέλεσμα το 1947, το Αλβανικό καθεστώς ξαφνικά να κλείσει ερμητικά τα σύνορα. Δεν πέραγε πλέον ούτε κουνούπι. Όποιος προσπαθούσε να περάσει τα σύνορα εκτελούνταν επί τόπου. Το κακό προαίσθημα που είχαν οι γονείς μας τα τελευταία χρόνια επαληθεύτηκε. Οι χωριανοί μας έμειναν εκεί όπου βρίσκονταν ο καθένας.

Κλείνουν οριστικά τα σύνορα

Με το οριστικό κλείσιμο των συνόρων, το χωριό μας κόπηκε στα δύο, με περισσότερους μάλλον στην αλβανική πλευρά.

Το μέγα δράμα είχε αρχίσει. Τότε έχασε η μάνα το παιδί και το παιδί τη μάνα, όχι σαν σχήμα λόγου, αλλά στην απόλυτη κυριολεξία. Έμειναν εδώ μανάδες, από εκεί παιδιά και αντιθέτως. Από εκεί αδέρφια από εδώ αδερφές, από εδώ γυναίκες από εκεί άντρες και τ' ανάποδα. Μια κατάσταση, ένα δράμα που δεν το χωράει ανθρώπινος νους. Αυτό συνεχίστηκε για 45 περίπου χρόνια. Πέθαναν από εδώ και από εκεί άντρες και γυναίκες χωρίς να ξαναδούν το ταίρι τους. Πέθαναν μανάδες χωρίς να ξαναδούν τα παιδιά τους και παιδιά χωρίς να δουν τις μανάδες. Αδερφές χωρίς να δουν τους αδερφούς και αδερφοί τις αδερφές. Τα πρώτα χρόνια δεν υπήρχε καμία απολύτως επικοινωνία. Η μισή οικογένεια δεν ήξερε αν ζει η άλλη μισή. Οι μεν είχαν για πεθαμένους τους δε. Τους έκλαιγαν άθραφτους. Στον κάθε άνθρωπο που χάνει αγαπημένο του πρόσωπο, με τον καιρό η καρδιά σκληραίνει και ο πόνος μαλακώνει. Για τον ζωντανό – πεθαμένο όμως το κλάμα δεν σταματάει ποτέ. Αυτό το δράμα αν μπορούσε να γίνει σενάριο για ταινία, σίγουρα θα ήταν η πιο πονεμένη ιστορία που είδε άνθρωπος. Μετά από αρκετά χρόνια άρχισαν να γίνονται κάποιες ελάχιστες ανταλλαγές γραμμάτων. Η λογοκρισία ήταν αυστηρότατη, σπάνια πέρναγε γράμμα στην απέναντι πλευρά. Να 'ταν και μακριά; Ένα βουνό τους χώριζε. Αν το βουνό χαμήλωνε θα έρχονταν φάτσα μπάλα που λένε. Σοκάρει την καρδιά και το νου, συγκλονίζει την ανθρώπινη φύση η περίπτωση της μάνας που άφησε την μοναχοκόρη της, μωρό, στην άλλη πλευρά. Το κοριτσάκι της όταν το είδε για τελευταία φορά, ίσια που είχε σηκωθεί και έκανε τα πρώτα της βηματάκια. Είχαν περάσει 20 χρόνια, όταν σε γράμμα έλαβε μια φωτογραφία τη κορούλας της, με τον άντρα της και ένα μωρό στην αγκαλιά της. Η δόλια μάνα

κοίταζε, φιλούσε την φωτογραφία και τα δάκρυά της έτρεχαν σαν βρύσες. Σαν να έβλεπε το παιδί της που γύρισε από τον Άδη. **«Ου λέλε λα Μερούσιε σούφλιτου αλί άτι. Μερούσιε όκιε αλί άτι κα μάρτζινα ντι αμάρι»**. Ωχ Μαιρούλα ψυχούλα της μανούλας. Μαιρούλα ματάκια της μανούλας σαν την άκρη της θάλασσας (γαλαζοπράσινα).

Έκλαιγε όλη τη νύχτα ώσπου αποκοιμήθηκε με την φωτογραφία στον κόρφο της. Το πρωί την βρήκαν πεθαμένη, με τα ρούχα της και την φωτογραφία στον κόρφο της μούσκεμα. Είχε αποκοιμηθεί μα χωρίς να σταματήσει να κλαίει και μέχρι που ξεψύχησε είχαν μουσκέψει όλα. Ίσως συνέχισε να κλαίει και αφού είχε ξεψυχήσει.

Μετά το κλείσιμο των συνόρων, οι από δω χωριανοί μας βρέθηκαν σε δεινή κατάσταση. Έχασαν τα πατροπαράδοτα και προαιώνια χειμαδιά τους, από την Σαγιάδα μέχρι τους Αγίους Σαράντα και παραπέρα. Αναγκάστηκαν ένα ολόκληρο χωριό, να στριμωχτούν στο ελληνικό έδαφος, από τους Φιλιάτες μέχρι την Σαγιάδα και κύρια σε μια μαύρη λωρίδα γης από την Σαγιάδα δυτικά κατά μήκος των συνόρων.

Αυτή ήταν η περιβόητη λωρίδα που οι περισσότεροι χωριανοί μας είχαν για χειμαδιά μέχρι το 1960 που άρχισαν να εγκαταλείπουν την κτηνοτροφία και να φεύγουν μαζικά για την Γερμανία. Αυτή η λωρίδα, η μαύρη λωρίδα γης, εκτός από ελάχιστο μέρος που ήταν ομαλό, όλη η άλλη ήταν σκέτος κρανίου τόπος. Σ' αυτή τη λωρίδα γης, η μεγαλύτερη απόσταση από την θάλασσα μέχρι τα σύνορα δεν ξεπερνούσε τα 500 με 600 μέτρα. Το κωμικοτραγικό είναι πως από τη μεριά της Ελλάδας απαγορεύονταν να πλησιάσουν άνθρωποι και πρόβατα 500 μέτρα από τα σύνορα. Είχαν ορίσει τα 500 μέτρα σαν νεκρή απαγορευμένη ζώνη. Έλα όμως που στα 500 μέτρα από τα σύνορα έσκαγε το κύμα. Που θα έβοσκαν; Μέσα στη Θάλασσα; Αυτή η απόσταση δεν τηρήθηκε ποτέ αλλά πάντα με τον φόβο.

Αυτόν λοιπόν τον τόπο, οι ειδήμονες του ελληνικού κράτους τον χώρισαν σε στενές ζώνες περίπου διακοσίων μέτρων κατά μήκος της ακρογιαλιάς μέχρι τα σύνορα. Εκεί έπρεπε να επιβιώσει κάθε οικογένεια με τα ζωντανά της. Να 'χε και λίγο χώμα, λίγο ίσιωμα; Αυτό ήταν μια μαύρη πλαγιά. Τα μόνα πράγματα που είχε πάνω της ήταν βράχια, **μπιλίσμα και άλια**. (Μπιλίσμα είναι ένα είδος άγριου χόρτου που βγάζει στην κορφή ακίδες (άλια) οι οποίες καρφώνονται στα μαλλιά των προβάτων). Για πολλά χρόνια δεν ζούσαν καν, απλά ανέβαλαν τον θάνατο από λιμοκτονία, αυτοί και τα ζώα τους, με τα μάτια στραμμένα προς τα βουνά, για να αντέξουν μέχρι να 'ρθει η άνοιξη να φύγουν. Την περίοδο 1945 με '50 έγινε η μεγάλη φυγή προς όπου έβρισκαν. Πολλοί έφτασαν στην Αθήνα και δούλεψαν στα μεταλλεία του Λαυρίου. Άλλοι έφυγαν προς την Μακεδονία, όπου στους βοσκούς έδιναν αρκετά καλή **ρούγκα** (μισθό). Εκεί τους δικούς μας τους προτιμούσαν, επειδή ήταν άριστοι βοσκοί και δεν είχαν δει ποτέ καλύτερους. Αργότερα πολλοί γύρισαν στο χωριό, κάποιοι δεν γύρισαν ποτέ. Από τότε υπάρχουν χωριανοί μας στην Καστοριά, την Φλώρινα, το Κιλκίς και γενικά σ' όλη την Μακεδονία.

Την περίοδο από 1950 έως 1962 όλοι ήταν χρεωμένοι στις τράπεζες και σε οργανισμούς. Το γάλα δεν είχε τιμή, το τυρί τίποτα. Τα προϊόντα που παρήγαγαν δεν είχαν πέραση. Τα μαγαζιά δεν έδιναν άλλο βερεσέ, είχαν φρακάρει τα δευτέρια. Τότε εμφανίστηκε σαν από μηχανής Θεός η Γερμανία και η τότε Κυβέρνηση Καραμανλή που έκανε την σύμβαση. Προλάβαμε στο τσακ, λίγο ακόμα και θα είχαμε φαγωθεί μεταξύ μας. Οι χωριανοί μας έφευγαν μπουλούκια, μπουλούκια σε βαθμό που έφυγαν σχεδόν όλοι στην Γερμανία εγκαταλείποντας την προαιώνια νομαδική κτηνοτροφική ζωή.

Από εκεί και μετά τα πράγματα για το χωριό μας άλλαξαν ραγδαία, με ταχύτητα φωτός θα έλεγα. Τότε ξεκίνησε η μεγαλύτερη και ταχύτερη ανάπτυξη σ' όλη την Ελλάδα, μη εξαιρουμένης της περιόδου της Χούντας,

που χάρισε τα χρέη των αγροτοκτηνοτρόφων και ανακουφίστηκαν ακόμα περισσότερο οι χωριανοί. Η Χούντα είχε χίλια μύρια στραβά, αλλά δημόσιο έλλειμμα είχε μηδέν και ανεργία κάτω από το μηδέν. Για δέστε τι γίνεται σήμερα με τους πάσης φύσεως δημοκράτες.

Γάμος στο χωριό, προπολεμικά

Η μεγάλη δίκη

που συγκλόνισε τους χωριανούς μας και απ'
τις δύο πλευρές των συνόρων.

Καταδίκες - Φυλακίσεις - Εκτελέσεις

Ο εθνομάρτυρας Νάσιο Μεντής
καταδικάστηκε σαν αρχικατάσκοπος υπέρ των ελληνικών
συμφερόντων και εκτελέστηκε στις 05/12/1975
από το καθεστώς Χότζια.

**ΤΑ ΟΝΟΜΑΤΑ ΤΩΝ ΒΛΑΧΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΑΤΑΓΩΓΗΣ
ΠΟΥ ΤΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΧΟΤΖΑ ΕΚΤΕΛΕΣΕ,
ΦΥΛΑΚΙΣΕ ΚΑΙ ΕΚΤΟΠΙΣΕ**

1. Βλάχοι εκτελεσμένοι 9 άτομα
2. Βλάχοι πολιτικοί κρατούμενοι 57 άτομα
3. Βλάχοι κθειμένοι στις φυλακές 11 άτομα
4. Βλάχοι θανατοιωθέντες στις φυλακές 12 άτομα
5. Βλάχικες οικογένειες εκδιωχθείσες 500 (παιδιά)
6. Βλάχικες οικογένειες που τους κατασχέθηκε η κινητή και η ακίνητη περιουσία 142
7. Γένοδο - πρόσβασι 100.000

Α-α	ΟΝΟΜΑ - ΠΑΤΡΟΝΥΜΟ - ΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΙΑ ΦΥΛΑΚΙΣΗΣ	ΕΚΤΟΠΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΚΡΑΤΙΣΤΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΧΥΡΗΣΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
1	ΝΤΙΝΑΣ ΠΑΝΚΑΚΗ ΠΑΝΝΟΣ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
2	ΜΑΚΟΣ Ν ΠΙΝΑΣ ΠΑΝΝΟΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
3	ΒΑΣΙΛ Σ ΦΩΤΟΣ ΠΑΝΝΟΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
4	ΒΑΣΙΛ Σ Ν ΠΙΝΑΣ ΠΑΝΝΟΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
5	ΜΑΣΟΣ ΦΩΤΟΣ ΠΑΝΝΟΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
6	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΝΤΙΝΑΣ ΠΑΝΝΟΣ	ΑΡΑΓΕΤΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΕ ΜΕΤΑ ΠΑΡΑΧΕΙΡΕΥΣΗ
7	ΜΙΧΑΛΗΣ ΝΤΙΝΑΣ ΠΑΝΝΟΣ	ΑΡΑΓΕΤΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
8	ΜΑΚΟΣ ΦΩΤΟΣ ΠΑΝΝΟΣ	ΑΡΑΓΕΤΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
9	ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΦΩΤΟΣ ΠΑΝΝΟΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
10	ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΜΑΣΟΣ ΖΑΡΚΑΛΙ Σ		ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗΝ ΑΝΑΧΩΣΗ
11	ΔΩΡ ΠΑΝΟΣ ΖΑΡΚΑΛΗΣ	26	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
12	ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΑΡΚΑΛΗΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
13	ΠΕΤΡΟΣ Β ΖΑΡΚΑΛΗΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
14	ΧΡΗΣΤΟΣ Β ΖΑΡΚΑΛΗΣ	ΔΡΑΚΙΕΤΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΔΙΑΚΟΝΟΣ
15	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΖΑΡΚΑΛΗΣ	21	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
16	ΔΙΥΡΟΣ Β ΖΑΡΚΑΛΗΣ	ΔΡΑΚΙΕΤΗΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
17	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΖΑΡΚΑΛΙ Σ	20	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
18	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΟΡΟΣ ΚΟΥΡΟΣ	23	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
19	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΧΟΡΟΣ ΚΟΥΡΟΣ	19	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
20	ΑΓΟΣΤΙΝΟΣ ΧΥΡΟΣ ΚΟΥΡΟΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
21	ΚΩΣΤΑΣ ΣΙΔΟΣ ΜΑΡΚΟΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
22	ΑΜΙΝΑΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΚΟΣ	20	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
23	ΜΙΧΑΛΙ Σ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΚΟΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
24	ΦΩΤΙΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΑΡΚΟΣ	22	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
25	ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΤΗΡΙ Σ ΜΑΡΚΟΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
26	ΒΑΣΙΛΗΣ ΣΤΕΡΓΙΟΣ ΜΑΡΚΟΣ	26	ΟΧΙ	ΝΑΙ	...
27	ΠΑΝΟΣ Τ ΣΙΔΕΡΗΣ	13	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
28	ΜΗΚΟΣ ΜΑΣΙΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
29	ΣΟΜΑΣ ΜΑΣΙΟΣ ΣΙΔΕΡΗΣ	9	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
30	ΝΙΚΟΛΑΣ ΤΑΣΟΥΛΗΣ ΣΙΔΕΡΗΣ	13	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
31	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΒΑΓΓΕΛΙΣ ΣΙΔΕΡΗΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
32	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΦΩΤΟΣ ΣΤΕΦΑΣ	14	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
33	ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΚΟΡΙΤΣΑΣ	17	ΟΧΙ	ΝΑΙ	...
34	ΜΙΧΑΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΟΥΣΑΣ	22	ΟΧΙ	ΝΑΙ	...
35	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΠΟΡΤΟΚΗΣ ΜΟΥΣΑΣ	17	ΟΧΙ	ΝΑΙ	...
36	ΜΙΧΑΛΗΣ ΑΓΟΣΤΙΝΟΣ ΜΠΑΣΑΣ	10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
37	ΤΟΥΣΑΣ ΑΓΟΣΤΙΝΟΣ ΜΠΑΣΑΣ	8	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
38	ΔΟΝΟΥΣΙΟΣ ΜΠΑΣΑΣ	22	ΝΑΙ	ΝΑΙ	...
39	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΑΣΑΣ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟΣ

Α-α	ΟΝΟΜΑ - ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ - ΕΠΩΝΥΜΟ	ΧΡΟΝΙΑ ΦΥΛΑΚΤΙΚΩΝ	ΕΚΤΟΠΙΣΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ	ΚΡΑΤΙΟΠΟΙΗΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
40	Ν. ΚΩΝΑΣΤ ΤΑΜΠΙΣ ΜΠΑΖΑΦ	ΔΡΑΠΕΤΗΣ	-	-	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ
41	ΦΟΤΟΣ ΤΑΜΠΙΣ ΜΠΑΖΑΦ	ΔΡΑΠΕΤΗΣ	-	-	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΑΜΗ ΠΡΩΤΗ
42	ΝΤΙΝΑ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΤΟΡΕΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
43	ΒΑΣΙΛΗΣ ΤΟΡΕΣ	23	-	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
44	ΠΥΛΟΣ ΤΟΡΕΣ	25	-	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
45	ΗΛΙΑΣ ΚΟΣΤΑΣ ΤΑΡΟΥΣΑΣ	16 + 10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
46	ΜΗΤΡΟΣ ΑΓΙΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΡΟΥΣΑΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
47	ΒΑΓΓΕΛΙΑ ΚΟΣΤΑΣ ΤΑΡΟΥΣΑΣ	20	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
48	ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΜΙΧΟΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	9	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
49	ΑΣΥΚΑΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	17	ΝΑΙ	ΝΑΙ	Ε.Σ.Σ.
50	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	22	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΚΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
51	ΝΑΔΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ
52	ΑΧΙΛΛΕΑΣ ΠΑΝΟΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	13 + 15	-	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΚΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
53	ΝΤΙΝΑΣ ΠΑΝΟΣ ΜΕΝΙΝΗΣ	10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
54	ΑΝΔΡΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΟΤΕΝΣ	-	-	-	ΠΕΘΑΝΕ ΚΤΗ ΦΥΛΑΚΗ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΑΜΗ ΠΡΩΤΗ
55	ΚΟΤΣΟΣ ΠΟΤΕΝΣ	20	-	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
56	ΖΗΚΟΣ ΝΤΙΝΑΣ ΠΟΤΕΝΣ	13	-	Ν.Α.	
57	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΠΟΤΕΝΣ	10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
58	ΛΑΜΠΡΟΣ ΠΟΤΕΝΣ	8	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
59	ΠΑΝΑΚΗΣ ΓΕΝΙΜΑΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
60	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΠΙΣΣΑΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ
61	ΜΗΤΡΟΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΠΙΣΣΑΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
62	ΝΤΙΝΑΣ ΠΙΣΣΑΣ	-	-	ΝΑΙ	ΔΙΚΑΣΤΗΚΕ 20 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ
63	ΧΡΗΣΤΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΠΙΣΣΑΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
64	ΘΕΩΔΩΡΗΣ ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΠΙΣΣΑΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
65	ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΓΙΟΣΤΟΛΟΣ ΤΑΚΟΣ	12	-	ΝΑΙ	
66	ΣΤΑΥΡΟΣ ΠΑΝΟΣ ΤΑΚΟΣ	8	-	ΝΑΙ	
67	ΚΩΣΤΑΣ ΜΙΤΗΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
68	ΤΑΣΟΥΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	27	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
69	ΗΛΙΑΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	20	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
70	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
71	ΜΗΧΑΗΛ ΠΑΝΑΚΗΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
72	ΤΟΝΤΣ ΚΑΠΟΥΡΑΝΗΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
73	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΝΤΟΜΕΡΕΤΗΣ	18	-	ΝΑΙ	
74	ΛΕΩΤΕΡΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ ΤΑΣΟΣ	16	-	ΝΑΙ	
75	ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΡΑΧΩΦΗΣ	17	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
76	ΣΤΥΡΟΣ ΜΗΤΡΟΣ ΚΑΡΑΧΩΦΗΣ	10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
77	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΤΣΑΡΑΣ	17	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
78	ΘΕΩΔΩΡΗΣ ΤΣΑΡΑΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΔΙΚΑΣΤΗΚΕ 5 Σ ΒΑΝΑΤΟΝ
79	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΚΕΡΤΣΟΣ	25	-	ΝΑΙ	
80	ΠΑΝΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΚΕΡΤΣΟΣ	12	-	ΝΑΙ	
81	ΘΕΩΔΩΡΑΚΗΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΓΚΕΡΤΣΟΣ	25	-	ΝΑΙ	
82	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΓΚΕΡΤΣΟΣ	25	-	ΝΑΙ	
83	ΒΑΣΙΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΖΙΟΥΡΗΣ	24	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
84	ΠΙΡΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ ΖΙΟΥΡΗΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
85	ΒΑΣΙΛΗΣ ΜΑΧΟΣ ΖΙΟΥΡΗΣ	13 + 15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
86	ΛΕΩΝΙΔΑΣ Γ. ΖΙΟΥΡΗΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
87	ΝΤΙΝΑΣ ΘΕΩΔΩΡΟΣ ΖΙΟΥΡΗΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΚΤΕΛΕΣΤΙΚΟ ΜΕΤΑ ΤΗ ΔΑΜΗ ΠΡΩΤΗ
88	ΑΔΑΜΟΣ ΜΠΟΥΜΠΑΣ	21	-	ΝΑΙ	
89	ΠΟΡΙΝΟΣ ΜΙΤΣ ΖΙΟΥΡΑΣ	12	-	ΝΑΙ	
90	ΓΕΡΑΣΙΜΟΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΤΣΟΓΚΑΣ	18	-	ΝΑΙ	
91	ΧΡΗΣΤΟΣ Τ. ΔΙΚΟΜΑΝΗΣ	18 + 10	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
92	ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΤΑΚΟΣ ΜΠΟΥΓΑΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	

ΠΡΟΒΩΛΗ

Α-Α	ΟΝΟΜΑ - ΠΑΤΡΩΝΥΜΟ - ΕΠΩΝΥΜΟ	ΗΜΕΡΑ ΟΥΡΑΚΩΣΗΣ	ΕΚΤΟΠΗ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	ΚΥΡΙΟΚΟΝΗ ΒΑΙ ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
98	ΜΙΚΟ ΠΟΡΤΗ ΣΟΥΚΕΡΓΚ	18	-	ΝΑΙ	
99	ΣΤΑΥΡΟΣ ΘΩΜΑΣ ΜΙ ΟΥΖΗΣ	18	-	ΝΑΙ	
99	ΧΡΗΣΤΟΣ ΘΑΝΑΣΙ ΕΜΙ ΚΟΥΝΗΣ	19	-	-	
99	ΠΡΩΟΣ ΑΝΤΩΝ ΙΣ ΜΠΟΥΣΗΣ	19	-	-	
97	ΜΙΧΟΣ ΖΗΚΟΣ ΜΠΕΡΟΣ	20	-	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
98	ΚΟΣΤΑΣ ΘΑΝΑΣΙΣ ΜΠΕΡΟΣ	24	-	ΝΑΙ	
99	ΤΩΝΟΣ ΜΠΕΡΟΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΟΝ ΜΕΤΑΒΑΤΟΝ
100	ΓΩΝΕ ΓΑΘΙΚΑ	18	-	-	
100	ΝΑΔΟΣ ΓΑΘΑΡΑΣ	21	-	-	
100	ΧΡΗΣΤΟΣ ΣΠΕΡΤΟΣ ΜΠΟΝΑΚΟΣ	23	-	-	ΜΕΤΑΤΗΔΡΑΠΕΤΕΥΣΗ
100	ΒΑΣΙΛΑΚΗΣ ΤΟΥΚΗΣ	21	ΝΑΙ	ΝΑ	
101	ΠΟΡΤΗΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΚΡΟΚΤΗΣ	20	-	ΝΑΙ	
105	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΑΝΑΣΙ-Σ ΑΝΤΩΝΗΣ	16	-	ΝΑΙ	
108	ΠΡΩΟΣ ΠΑΝΑΚΗΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	7	-	ΝΑΙ	
107	ΚΟΣΤΑΣ ΣΠΥΡΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΗΣ	25	-	ΝΑΙ	
108	ΖΩΝΕ ΣΥΡΑΚΟΣ	-	-	-	ΑΙΚΑΤΗΡΕ ΜΕΘΟΔΕΥΣΗ
109	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΣΥΜΙΟΣ	8	-	ΝΑΙ	
110	ΝΑΝΑΣ ΦΩΤΟΣ ΓΑΙΚΟΣ	8	-	ΝΑΙ	
111	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΘΩΜΑΣ ΠΑΝΩΣΙΩΤΗΣ	-	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΕΠΙΣΤΕΥΣΤΗΚΕ
112	ΧΡΗΣΤΟΣ ΘΩΜΑΣ ΠΑΝΩΣΙΩΤΗΣ	11-12	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
113	ΜΑΘΩΜ ΒΕΡΙΠΟΣ	19	-	-	
114	ΑΔΩΝΙΔΑΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΜΠΕΡΑΣ	20	-	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
115	ΑΝΤΩΝΗΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΜΠΕΡΑΣ	12	-	ΝΑΙ	
118	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΓΕΡΑΣΗΣ ΣΟΥΠΟΥΛΗΣ	16	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
117	ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΩΤΟΣ ΣΟΥΠΟΥΛΗΣ	16	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
118	ΠΟΡΤΗΣ ΠΡΩΟΣ ΣΟΥΠΟΥΛΗΣ	11	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
119	ΝΑΝΑΣ ΦΩΤΟΣ ΣΟΥΠΟΥΛΗΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	ΜΕΤΑΤΗΔΡΑΠΕΤΕΥΣΗ
120	ΒΑΣΙΛΗΣ ΠΟΡΤΑΚΗΣ ΣΟΥΠΟΥΛΗΣ	15	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
121	ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ ΦΩΤΟΣ ΑΛΤΩΝΗΣ	25	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
122	ΑΓΓΕΛΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΕΡΑΣ	18	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
123	ΧΡΗΣΤΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΠΕΡΑΣ	20	ΝΑΙ	ΝΑΙ	
124	ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΠΑΛΩΣΙΩΤΗΣ	18	-	ΝΑΙ	
125	ΝΙΚΟΣ ΧΥΠΟΣ ΕΚ ΤΑΡΣΙΝΗΣ	18-19-20-21	-	-	ΕΚΠΟΡΕΥΣΤΗΚΕ
126	ΠΕΡΝΕΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΠΑΛΩΣΙΩΤΗΣ	12	-	ΝΑΙ	
127	ΒΟΥΤΣΑΛΗΣ ΠΑΝΩΣΙΩΤΗΣ	-	-	-	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΝ
128	ΝΑΔΟΣ ΒΑΣΙΛΗΣ ΓΑΙΚΟΣ	18	-	ΝΑΙ	
129	ΤΣΟΡΤΣΙΣ ΣΩΤΗΡΙΟΣ ΓΟΥΚΟΣ	20	-	ΝΑΙ	ΜΕΤΑΤΗΔΡΑΠΕΤΕΥΣΗ
130	ΜΙΧΟΣ ΑΛΕΞΗΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ	14	-	-	
131	ΑΔΩΝΙΔΑΣ ΜΙΧΟΣ ΓΑΙΚΟΣ	25	-	-	ΜΕΤΑΤΗΔΡΑΠΕΤΕΥΣΗ
132	ΧΡΗΣΤΟΣ ΤΑΦΟΣ ΑΔΩΝΙΣ	16	-	ΝΑΙ	
133	ΣΠΥΡΟΣ ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΤΡΑΤΣΑΣ	19	-	ΝΑΙ	
134	ΑΝΤΩΝΗΣ ΘΩΜΑΣ ΤΑΡΟΣ	25	-	ΝΑΙ	ΠΕΘΑΝΕ ΣΤΗ ΦΥΛΑΚΗ
135	ΚΟΣΤΑΣ ΑΝΘΩΝΙΑΣ	25	-	ΝΑΙ	
136	ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΜΑΤΘΗΣ	8	-	ΝΑΙ	ΕΚΠΟΡΕΥΣΤΗΚΕ
137	ΠΟΡΤΗΣ ΠΑΝΤΕΥΣ ΤΟΥΚΑΚΗΣ	-	-	ΝΑΙ	ΕΚΠΟΡΕΥΣΤΗΚΕ
138	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΠΑΛΩΣΙΩΤΗΣ	-	-	ΝΑΙ	ΕΚΠΟΡΕΥΣΤΗΚΕ
139	ΠΡΩΟΣ ΠΑΝΝΑΚΗΣ ΠΑΛΩΣΙΩΤΗΣ	18	-	ΝΑΙ	
140	ΜΗΤΡΟΣ ΠΗΓΟΡΗΣ ΔΑΡΟΣ	18	-	ΝΑΙ	
141	ΝΑΔΟΣ ΠΡΩΟΣ ΔΑΡΟΣ	17	-	ΝΑΙ	
142	ΚΟΣΤΑΣ ΑΛΗΠΡΟΣ ΔΗΜΑΚΟΣ	18	-	ΝΑΙ	
143	ΜΗΤΡΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΥΛΟΣ	11	-	ΝΑΙ	
144	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΑΝΤΩΝΗΣ	22	-	-	
145	ΝΤΙΝΑΣ ΝΤΙΝΑΣ	12	-	ΝΑΙ	
146	ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΜΑΧΑΡΗΣ	18	-	ΝΑΙ	
147	ΧΡΗΣΤΑΚΗΣ ΜΑΧΑΡΗΣ	10-24	-	ΝΑΙ	

ΠΡΟΒΟΛΗ +25

REPUBLIKA E SHqipërisë
 Ministria e Drejtësisë
 Zyra e Gjendjes Gjyqësore

Adresa: Dulevardi "Zogu I" Telefoni: 2563 & (163)
 Nr. 1/3 P.o. Funksionimi: 22.11.2004

VËRTETIM
 I CUNDËSISË GJYQËSORE

Në zbatim të nenit 184 të Kodit të Procedurës Penale të Republikës së Shqipërisë dhe verifikimit që funksionet shënimore në regjistrimin gjyqësor pranë kësaj Ministrie të Drejtësisë të shënimave (emri, mbiemri) _____

i biri (e bija) _____ dhe _____
 i vrasës (e vrasëse) _____ dhe _____

... në shkollën e mesme "Enver Hoxha" në bashkëpunim me ...
 ... në vitin 1972, në zbatim të vendimit të Komitetit të ...
 ... dhe në bashkëpunim me ...
 ... me karakter politik, ekonomik, në shtet dhe të ...
 ... albania dhe ...
 ... dhe ...
 ... konfidenca të përgjithshme të shtetit dhe të ...
 ... të shtetit elektronik të ...

Emërtim gjyqësor në datë: 23.11.1974
 Emërtim gjyqësor në datë: 25.12.1975

Redakimi dhe shënimet
 janë bërë sipas të njohurave
 të tyre.

Emërtimi gjyqësor
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

(Պարզ)

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԱՅՐԱԿԱՆ ԻՐԱԿԱՆԱԿՈՒՄ
Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն

Տվյալ գրքի համարը: Գրքի արժեքը: 2500 ՀՀ (2000)

Ար. կոդ. 105 Գրքի արժեքը: 2500 ՀՀ (2000)

ՔԱՆԿԱՆՈՒՄ
ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅԱՆ

Մենք, որպես ՀՀՀ Հանրապետության Հանրային Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն, կազմակերպում ենք գրքի վաճառքի արձեղանի միջոցառում:

Վաճառքի օբյեկտը: Հեղինակ:
 Գրքի արժեքը:
 Գրքի քանակը: 100 հատ:

Ըստ ՀՀՀ Հանրապետության Գրքային և Գեղարվեստի նախարարության կողմից 1995 թվականի դեկտեմբերի 19-ի N 119-Ն հրամանով և 1995 թվականի դեկտեմբերի 19-ի N 119-Ն հրամանով սահմանված կարգի, մենք, որպես ՀՀՀ Հանրապետության Հանրային Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն, կազմակերպում ենք գրքի վաճառքի արձեղանի միջոցառում:

Վաճառքի օբյեկտը:
 Գրքի արժեքը:
 Գրքի քանակը: 100 հատ:

Տվյալ գրքի համարը:
 Գրքի արժեքը: 2500 ՀՀ (2000)

Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն
 Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն
 Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն

ՀՀՀ Հանրապետության
 Հանրային Գրքային և
 Գեղարվեստի նախարարություն
 Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն
 Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն

Ստորագրող:
 Գրքային և Գեղարվեստի նախարարություն

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΥΣΗ
3. 10. 1975

2029

ΛΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΑΔΙΑΝΙΑΣ
ΛΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΑΡΓΥΡΟΚΑΣΤΡΟΥ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΥΣΗ
3. 10. 1975

Άρ. 169
4η 169
Δικαστήριο του Νομού Αργυροκάστρου 4α 119

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΕΙΣ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΛΑΟΥ

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ
ΣΤΟΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΕΥΣΗ
3. 10. 1975

Το Δικαστήριο του Νομού Αργυροκάστρου, απευθύνεται υπό τους:

Κώστο Νόλο: Πρόεδρος του Δικαστηρίου
Βασίλ. Νάσο: Μέλος Δικαστηρίου
Καϊζή Γεωργίου: Μέλος Δικαστηρίου

με γραμμάτιο τον Πόλο Κωστό, και Εισαγγέλεα τον Βασίλ. Ρίζο, την 24 & 25.10.1975
εξέδωσε σε δικαστική συνεδρίαση, κλεισμένων των θυρών την υπ' αριθμ. 109 ποινική
απόφαση, η οποία ανάγει στους:

1. - **Κώστο Κωστούλη**, υιός του Δούρου και της Σουλίας, γεννηθείς το 1928 στα
εξοχίδια Αγίου Σπυρίδωνος και κάτοικος του χωριού Αγίου Πύργου του Νομού
Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή εφόσον εργάτης, εργαζόμενος σε
κατάστημα (τηλεκαταγραφή) διατηρούμενος από το Κόμμα, με πρωτοβάθμια
εκπαίδευση (δημητική), χωρίς καταδικαστική απόφαση στο όνομά του, έγκλημα,
με πέντε τέσσα, έχει ολοκληρώσει τη στρατιωτική του θητεία, επιλήφθηκε την
30.04.1975.
2. - **Νάσο Μαντή**, υιός του Μίση και της Σοφίας, γεννηθείς την 1918 στα
Εξοχίδια του Νομού Αγίου Σπυρίδωνος και κάτοικος του χωριού Σάρας του Νομού
Αργυροκάστρου, διαγραφμένος από το Κόμμα, χωρίς καταδικαστική απόφαση
στο όνομά του, με κοινωνική καταγωγή εφόσον εργάτης, εργαζόμενος σε
αγροτική συνεταιρ. επιμ., έγκλημα, με πέντε τέσσα, με δευτεροβάθμια (8-οξεία)
εκπαίδευση, επιλήφθηκε την 23.11.1974.
3. - **Κρίστο Ζακακάλιο**, υιός του Τόλη και της Καλή, γεννηθείς το 1929 στην
Κεντρική του Νομού Αγίου Σπυρίδωνος και κάτοικος του χωριού Αγίου Πύργου
του Νομού Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή εφόσον εργάτης, με

επάγγελμα αγρότης, δεν είναι μέλος Κόμματος, χωρίς καταδυσιαστική απόφαση στο όνομά του, με πρωτοβάθμια εκπαίδευση (δημοτικό) έγγαμος, με τέσσερα τέκνα, συλλήφθηκε την 31.04.1975.

4. - Διονύσι Μπόσο, υιός του Θεοδώρικη και Θεοδώρα, γεννηθείς το 1936 στην πόλη του Δελφίνου και κάτοικος του χωριού Αγίων Πέτρων του Νομού Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή παλιός αγρότης, με επάγγελμα εργάτης, δεν είναι μέλος Κόμματος, χωρίς κατ'εξουσιοδότηση απόφαση στο όνομά του, με πρωτοβάθμια εκπαίδευση (βημιακό) έγγαμος, με πέντε τέκνα, συλλήφθηκε την 30.04.1975.

5. Νικόλα Ντάντη, υιός του Νόσου και της Βασίλα, γεννηθείς το 1932 στο Δελφίνο και κάτοικος του χωριού Σέλλοις του Νομού Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή παλιός αγρότης, εργαζόμενος ως βοσκός στο συνεταιρισμό, δεν είναι μέλος του Κόμματος, χωρίς καταδυσιαστική απόφαση στο όνομά του, πρώην μέλος του Λαϊκού Σιμβιολισμού του χωριού Σέλλοις μετά από άρση της απόφασής του, οικοδόμος, έγγαμος, με τρία τέκνα, συλλήφθηκε την 23.11.1974.

Δημόσιος

6. Κόστω Δημάργο, υιός του Δημάτρου και της Κασίας, γεννηθείς το 1931 στο Μελιγιά της Ελλάδας και κάτοικος του χωριού Σέλλοις του Νομού Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή μικρομεσαίος αγρότης, εργαζόμενος στο συνεταιρισμό, με 3 τέκνα εκπαίδευση, δεν είναι μέλος Κόμματος, χωρίς καταδυσιαστική απόφαση στο όνομά του, έγγαμος, με πέντε τέκνα, συλλήφθηκε την 18.10.1974.

7. - Παναγιώτη Σιαβούλα, υιός του Φώτου και της Γιαννούλας, γεννηθείς το 1927 στην Κορίνθο του Νομού Αχέων Σερβίας και κάτοικος του χωριού Νόσφο του Νομού Αργυροκάστρου, με κοινωνική καταγωγή παλιός αγρότης, με επάγγελμα εργάτης, δεν είναι μέλος του Κόμματος, καταδικασμένος, δύο φορές, για ομορφονιά από τη Διοικητική του Νομού Αργυροκάστρου, το έτος 1966 και 1973 σε κοινωνική εργασία, με πρωτοβάθμια εκπαίδευση (2 τάξη δημοτικό), έγγαμος, με τέσσερα τέκνα, συλλήφθηκε την 26.12.1974.

ΜΕ ΤΗΝ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΟΤΙ, Σε μεμψή της συνήθους έχουν διαπράξει το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας, σύμφωνα με τις ζήτες ποινικές κατηγορίες κατακοπίας (άρθρο 54-12 του Ποινικού Κώδικα).

Το Δικαστήριο, αφού εξετάσει τα στοιχεία της στοιχειώδους ιστορίας και τα στοιχεία που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συνεδρίασης, άκουσε τον

ΑΒΑ ΕΡΜΗΣ
Translations - Interpretations

συνήγορο πολιτικής γραφής ο οποίος ζήτησε να επιμνησθεί να καταγραφεί και να κατασκευαστούν βίντεο των άρθρων 61-12 του Ποινικού Κώδικα, ως εξής: Ο Νίκος Μεντής και ο Κρίστι Ζαρκωλάου εις θύλακον καταθέτουν επιστολή δια παρεκβίου, ο Κώστας Καραμάνης σε 25-στή κάρτα, ο Αντώνης Μπόσο σε 26-στή κάρτα, ο Νικόλας Νέσος σε 18-στή κάρτα, ο Κέσο Δήμαρχο σε 15-στή κάρτα και ο Παναγιώτης Διοσκουρίδης σε 12-στή κάρτα. Ζήτησε επίσης την καταχώρηση των κεραιωσών στις σελίδες και την απαγόρευση του δικαιώματος γρήγορου 5 χρίστος για όλους τους καταγραφόμενους. Το Δικαστήριο άκουσε επίσης και τον υπήγορο εκπαιδευτικής κοόξια και ως κύριους ήρωες των καταγραφόμενων, εκ των οποίων ο Νέσος Μεντής ζήτησε σέβαστο, ο Κρίστι Ζαρκωλάου ζήτησε σέβαστο και μετά συγχώρηση, και ο κλάους καταγραφόμενοι ζήτησαν συγχώρηση.

ΠΑΡΑΤΗΡΕΙ:

Οι καταγραφόμενοι Κώστας Καραμάνης, Νέσος Μεντής, Κρίστι Ζαρκωλάου, Νικόλας Νέσος, Αντώνης Μπόσο, Κέσο Δήμαρχο και Παναγιώτης Διοσκουρίδης, όπως και ο υπόλοιπος της εθνοτικής μειότητας, έχουν όλοι σε αυτήν κατάρτητος πείραση, αλληλική, σπουδασιακή και οικονομική εμπειρία και ήταν αναβήξει για αναμνηστικό της ιστορικής αυτής υπηρεσίας διάφορες αμοιβές, διακοφίζοντας την κατάρτητος της Διεύθυνσης Δημοκρατίας της Αλβανίας, την εθνοτική της σπουδασια και η σπουδασια της θύλας, οι οποίες γρήγορα θα τα βρούμε στο εργαλείο της προέβαστο κατά τη Διακήρυξη, όπως προβάλλουν με κρήνη 61 και 12 του Ποινικού Κώδικα.

Καθ' όλη τη διάρκεια του Δικαστηρίου, εισδησίχη ότι μένοντας πιστοί στις βλήσεις τους και ειλικρινείς προσφορές, και προσημύου να κατανοήσουν καλά τις βλήσεις, οι βλήσεις καταγραφόμενοι είχαν οργανώσει ένα κοινοπρακτικό δίκτυο στους κόλπους των βλήτων, εκπαιδευόμενοι, η δικαστική τους για την κριτική και την κατάρτητος τους, καθώς και τα γεγονότα ότι ένα μέρος τους δύνανται προσφέρει για κλάους διύπηση στην Ελλάδα.

Μέσω των καταγραφόμενων και Νικόλα Γκόστη και Κέσο Γκέροου, οι οποίοι μπορούσαν να κατανοήσουν δικαστική θέσεις των κλάους των βλήτων βασικών εντός των σελίδων τους, από το έτος 1952 ήρθαν στην κλάους τους των καταγραφόμενων Κώστας Καραμάνης, στον οποίο ανέφεραν την ειλικρινή να μετακινηθεί από τους Δελφούς Σπάρτης στα Αθήνα, με σκοπό να προστεθεί στις σελίδες, και την κοινοπρακτική

Εθνικό Κέντρο Μετάφρασης: Τηλ: 210 3630444-47 • Fax: 210 3630415
Νοσοκομείο Ομόνοιας Αθήνα • Τηλ: 210 3630477 • e-mail: info@abavermis.gr • www.abavermis.gr

των βιόχων που δέχονταν έτσι, να σπύλλοι απόρητες πληροφορίες και γενικά να υπηρετεί τις ελληνοεθνικές, μοναχικές υπηρεσίες, βασισμένος κυρίως στο άπλοιο να οποίο ένωσαν λιγμένα και δυσάρεστα με το καθεστώς, στους κρότων υλικότητας και άλλους, ανεξέλεγκτες υπηρεσίες, στο άτομα που είχαν συγγενείς καταδικασθέντες ή που είχαν αποδράσει, με την πιθανότητα ότι θα ήταν αίτημα του ύπνου άταμο για το δόγμα της προέστας.

Με την ίδια μεθοδο, ο Νικόλας Γκάουτ ενεργει για όσον αφορά τον Κώστα Δημαρχο, το 1953 και τον Νόσο Μεντι το 1956-1957. Επίσης από εκδόσεις του Νικόλα Γκάουτ, ένας εκ των συνεργατών του, ο Γιώργος Ρούμπι, στρατολογεί το 1959 τον κατηγορούμενο Νικόλα Ντινιτ, ενώ το 1957 ο Νικόλας Γιάννο (Νίκος Τσινογιαννίδης) ομολογείται τον κατηγορούμενο Κρίστο Ζαχιστόβιτς. Το έτος 1958 ο Κώστα Καραγιάννη ομολογείται από αδελφός του τον κατηγορούμενο Λουδοβίκο Μάκο, ενώ το 1960 ο συνεργάτης του Νικόλας Πρωτο, Γιώργος Τσινογιάννη, στρατολογεί για λογαριασμό της ελληνοεθνικής μοναχικής υπηρεσίας τον κατηγορούμενο Ιωαννίτση Στάσιουλη.

Το γεγονός της δικαιοσύνης, αφού καθόσον να πραγματοποιήσαν τα νεοστασιακές προσπάθειες της προέστας του Απριλίου 1949 και άλλες της άλλης προσπάθειες των ελληνοεθνικών μοναχικών υπηρεσιών, αρχίζοντας από το 1959-1960 την διεύθυνση των υπηρεσιών τους, οι ενέργειες των οποίων συνδέονταν στον τομέα της οργάνωσης με την ομάδα αρμόδιων του Τμήματος Μέγας με τον πολιτικό, δικαστικό και κοινοβουλευτικό ο Νικόλας Γκάουτ και ο Νόσο Γκέρσο. Την ίδια περίοδο και ο Γιώργος Ντινιτ, ο Γιώργος Τσινογιάννη και ο Νίκος Γιάννο. Το 1972 καταδικάζεται και ο Βασίλης Ζαχαριάδης και ο Βασίλης Γιάννο, με τις ίδιες ομάδες υπηρεσιών. Οι κατηγορούμενοι μαζί άλλο των διαταγών και εναντίον βλάστησης οι υπηρεσίες που δαχύνονταν να άλλα μέρη της κοινοβουλευτικής υπηρεσίας, ζωνοί για στην ενεργό δράση για την εκπλήρωση των κοινοβουλευτικών καθηκόντων τους, αλλά την ελπίδα των βλαστών μελών, όπως η Κόστα Καραγιάννη και ο Νίκος Μεντις, οι οποίοι είναι πολιτικοί συνεργάτες της ελληνοεθνικής υπηρεσίας, καθώς και των πολιτευόμενων υπηρεσιών Στέφο Ζαχαριάδης, Νικόλας Γ. Μέγας Γιάννο, Αντρέας Μπάσο και Ηλίας Στάσιουλη.

Σε αυτή την διαδικασία υποσκοπούσαν και οι συνεργάτες που οργάνωσαν οι υπηρεσίες κατάσκοποι με τα μέλη αυτής της ομάδας, εργαζομένων, οι οποίοι είχαν δώσει οδηγίες στον Κώστα Καραγιάννη για τον Νόσο Μεντι όχι μόνο να συνεχίσουν το κοινοβουλευτικό τους έργο, να συμμετάσχουν και τη συλλογή πληροφοριών, αλλά γενικά να αποκαταστήσουν το έδαφος για μια περαιτέρω αντιμετώπιση του βλάστησης πληθυσμού που υπήρχε στο Νομό μας, έτσι ώστε να υπερβούν να χρησιμοποιηθούν ως εδωδύριο,

ήπαρο σε περίπτωση ενδεχόμενης μονομερούς διαβολής, ως θύρες των δυνάμεών μας, κάτι το οποίο θα υλοποιήσαμε και την πόλη των Αρσινόων.

Για να γίνει αυτό, με επίκληση του Νικόλα Γκότση και των πιστωμένων του, μεταπήσαν στο Νέο Αιγαιοκυβερνο ο Κώστας Καρμαζής και ο Νάσος Μάντης, ο πρώτος με τη κλήση να διατάξει με τους βλάχους και έμειναν στο Αντών Πόπη και στη Δουλκέρη, και ο δεύτερος από να διατάξει με τους βλάχους του Γωργάνου. Το ίδιο πράγμα έκαναν και ο Νικόλα Ντόνη και ο Κώστας Αρμαζής, οι οποίοι πήγαν στο Σόλοκο για να αρμεμακωθούν με σταθίωση των σκαφών τους στην ίδια ακτογραμμή μεταξύ τους, καθώς και μεταξύ τους και των πιστωμένων κατασκευών, δημοκόλλητες τους, μελετώντας να προσφέρουν τα σκάφη ομοειδή τους, έτσι ώστε να διαθέτουν ανεξάρτητους να σημεία συνάντησης.

Επιτόνισαν τη κοθή τους και ο καταγορεύμενος Νικόλα Ντόνη, ο οποίος εργαζόταν ως βοσκός κοντά στα σκάφη, στο χωριό Σέλο των Αγίων Σαράνων, εισέρχεται σε διάφανο έδαφος, όπου οι τον εργαζόμενοι ο καταγορεύμενος Κώστας Ζερκαλάκης και Νικόλα Γκότση, τους ελεγχουν περιστασιακά των σκαφών μας και τους πάλι στο ... (δουλειά τους). Επί συνεννόησης με τους εργαζόμενους Νικόλα Γκότση, Νάσο Γκότση, Γιόργη Γκότση και Γιόργη Ντόνη να μην αδέ (αδελφεί) τους ο Νικόλα Ντόνη τους συνεννοείται προς την περιοχή της Αιωνόμακας, στα Ρέμα των Μιάλων, όπου έρχεται σε επαφή με τους καταγορεύμενους Κώστας Καρμαζής, Κώστας Ζερκαλάκης και τους καταγορεύμενους Νάσο Γκότση και Βασίλειο Ζερκαλάκη, και μαζί τους καταγορεύμενους σε σχέδια αρμοσίων τους και τις συγκεκριμένες αρμοσίες που έπρεπε να φέρουν ως τίτλος. Έπειτα, από και πάλι τον Νόνη, όπου έβλεπε σε επαφή με τον Νάσο Μάντη. Ο καταγορεύμενος Νικόλα Ντόνη ξεκινάει το ίδιο αρμεμάκωμα και το έτος 1959 τον πάλι με κλήση του Νικόλα Γκότση. Αυτή τη φορά οι επερωτούμενοι καταγορεύμενοι Σπύρο Ζερκαλάκη, Νικόλα Γκότση και Νάσο Γκότση δεν επέστησαν στη διάληξη αρμοσίων και τον καταγορεύμενο κατασκευών, αλλά έβλεπαν στους πρώτους τους την κλήση για την αρμοσία τους, αλλά 5 χρόνια λίγες των κλήσεων.

Μετά το χτύπημα που δέχτηκαν οι εργαζόμενοι που έβλεπαν στους κλήσεις των Μάλων και συγκεκριμένα το κλοκαίρι του 1962, οι καταγορεύμενοι κατασκευές Σπύρο Ζερκαλάκη, Ανδρέα Μπίτσι και Πέλο Βιολιάκη, έβλεπαν και τα σκάφη μαζί το Γκότση, όπου έρχεται σε επαφή με τον σκάφη τους πάλι στην περιοχή των Νάσο Μάντη, στην ποσότητα κλήσεων. Και έβλεπαν το έργο της κατασκευής των δύο επερωτούμενων σκάφη κλήσεων, καθώς και την κατασκευή στην περιοχή κλήσεων

των εργαζόμενων που είχαν καταφέρει να λάβουν τη στάση δικαιούσων, όπως ο Κώστος Δημητριάδης, ο Νικόλα Ντόντι, ο Κίσιου Καρυμάνη, ο Βαγγέλ Ζαρκιάλιου, ο Κρίστο Ζαρκιάλιου, ο Παναγιώτη Σιδηράκη, και την συμπλήρωση των κενών θέσεων από νέα στοιχεία. Ο Νίκος Μπίσης διορίζει τον Κώστο Δημητριάδη για να πλαισιωθεί με τους εργαζόμενους της παροχής της Διοικήσεως, κι ακόμη χρησιμοποιεί γι' αυτό το λόγο τον Νικόλα Ντόντι. Η συνάντηση πραγματοποιείται στην καλλιτεχνία «Το Ρέμα του Καρέα», έχει πολύ μακριά από το χώρο Λιάνης Πόση. Σε αυτή τη συνάντηση, εκτός των αναμεταξύων κοσμοδόλων εμφανίζονται και ο Κίσιου Καρυμάνη, ο Κρίστο Ζαρκιάλιου, ο Βαγγέλ Ζαρκιάλιου και ο Διονύση Γλυκού. Την επόμενη μέρα εκπαιδευμένοι εκπαιδευτικοί επέστησαν αίτημα ότι οι εν λόγω εργαζόμενοι ήταν υποχρεωμένοι να συνεχίσουν το έργο της αρμόδιας, υποφέροντας το λόγο της από πίστη τους ως σπυριάζει, καθώς και ως επικαλούν τους στα κοινοπρακτικά έργα και τα στοιχεία που είχαν στην οικονομία, με την επέλευση της ολοκλήρωσης των εργασιών του οικοδομημένου που προορίζεται να γράψει και τη χρηματοδότηση, κάτι για το οποίο υπεύθυνος ο ίδιος, ο κενον αντιπρόεδρος του οικοδομημένου, ο αρχιτέκτονας Κίσιου Καρυμάνη. Επίσης, στη συνάντηση δέχθηκε λειτουργική πληροφορία στρατηγικού χαρακτήρα, από τον Κρίστο Ζαρκιάλιου και τον Διονύση Μπίση.

Οι καταστάσεις που ελέγχων αποκρίν υπηρεσιών, οι κατώτατοι Στέφανο Ζαρκιάλιου και Τζία Σιδηράκη, δυνάμει της ανυπακομίας του οικοδομημένου τους διακρίνει το καλύτερο του 1985, όταν πλαισιώθηκαν στην κοινοπραξία ο Κώστος και Τάσος στη Σκόρ με τον Νέσο Μπίση, και έπειτα μέσω αυτού, με τον Νικόλα Ντόντι, ο οποίος όπως και πρώτα είχε να αλληλοφρονήσει τον Κώστο Καρυμάνη και τους φίλους του να αλληλοφρονήσει στο βουνό της Πάνω, όπου τους περίμεναν οι οικοδομημένοι οικοδομημένοι. Σε αυτή τη συνάντηση έλαβε μέρος όπως οι υπαγορευμένοι, ξεκινώντας από τον Κίσιου Καρυμάνη και τον Νέσο Μπίση, τον Κρίστο Ζαρκιάλιου, τον Διονύση Μπίση, τον Νικόλα Ντόντι, τον Κώστο Δημητριάδη και φτάνοντας μέχρι τον Παναγιώτη Σιδηράκη, τον κενον επικριτές είχαν κώδικα και στην προηγούμενη συνάντηση, ως πρώτο στο κοινοπρακτικό και στις οικονομικές κρίσεις στη σκέψη του Κώστος, και του κώδικα, για να γίνει σαφές τον έντονη συντήρηση, ως σκεπτό να ολισθη εμειψάει μια μέρα για εκτίμηση. Αυτή την κατάσταση ξεπερνάει ο οικοδομημένος οικοδομημένος με την τον βράζει κέρματα, τον οποίον παραφρονήσει ακόμη και οι αρμόδια φίλοι του, καθώς και να συνεχίσει να εργάζεται με τους βράζει του χωριού Νάκιο όπου έζησε. Ο Διονύση Μπίσης ήταν υπεύθυνος για το χωριό Ζαρκιάλιου, ο Κρίστο Ζαρκιάλιου για το χωριό Λιάνης Πόση, και κενον υπεύθυνος για όλους αυτούς,

Ελλάδα για όλη την περιοχή της Ανατολικής, Ήπειρος ο Κόσμος Κορυμάνη. Για την περιοχή του Παργονιού, προσέδωκε τοποθετήθηκε ο Νόσος Μέντης. Ο ελληνικός ήταν επίσης κατόρθωσε για την εξιτηρή κατηγορούμεν στο τι σίνορα, ενώ τη θέση του μεταστροφή και η ουδεμία των απειλημένων κατασκόπου, ανέλαβε ο ήρωας του Νίκου Νίκου και ο Κόσμος Δημάργα. Αλλά οι δύο οι στρατοδύνα και την εικονομαία μεταξύ του Καραμάνη και του Μέντη. Προκαλείται να τοποθετηθούν σε αυτή την ελπίτη και εσπερίτη κρήνη, οι κατηγορούμενοι αλλοί είχε κρήνη και σε ελληνικό έδαφος, όπου είναι δύσκολο πληροφορίας να είναι λάβε, κρατείται οδηγία και την ελληνική μιστική υπηρεσία. Ο Νόσος Μέντης πήρανε στην Ελλάδα το 1966, 1969 και 1972 στο χωριό Αιδαυτή, ο Νικόλα Νίκου πήρανε το 1967 στη Βόσνια, ενώ άλλο πήρανε και ο Κόσμος Δημάργα το 1971.

Πρόκειται να τοποθετήσει τον προσέδωκε, ο Κόσμος Δημάργα σκεπάζει με τους απειλημένους κεινοκαταής Σπύρο Ζαρκαλιού, Αντώνη Μάικα και Ηλία Σαυτοπούλ στο βουνό της Πένας και το κεινοκαταίτη του 1967 εικόναται των ιερώνισμένων Νικόλα Νίκου, ο οποίος μεταφέρει τους απειλημένους κατασκόπους στο Ρέμα του Κρηπί, κοντά στο χωριό Άντων Πόπη, όπου εκεί ορατοί είναι με τον Κόσμο Κορυμάνη, τον Κρίστο Ζαρκαλιού, τον Βιγγύλη Ζαρκαλιού και τον Διονύση Κρήνη, και επανακαταστάθηκε στο βουνό του σκοπούμεν των Ιωνομάτη Σαυτοπούλ. Στο δρόμο της επιστροφής, ακολουθώντας τη θύρα διόδου, οι βασανισμένοι κεινοκαταίτη σκεπάζονται στην καταστροφή ελπίσε στη Σκίρα με τον Νόσο Μέντη, και από μια περιοχή της Ελλάς από σίνορα.

Οι βασανισμένοι κεινοκαταίτη Σπύρο Ζαρκαλιού και Ηλία Σαυτοπούλ είχαν και άλλες σκεπάζονται, το 1971 και 1974, όπου πήλιν σε επαφή με άλλους τους κατηγορούμενους, όπως τον Παναγιώτη Σαυτοπούλ, ο οποίος δεν ήταν παρόν στη συνάντηση του 1974. Σε αυτή την επικοινωνία σίνορα με, οι βασανισμένοι κεινοκαταίτη ζωντανίστην αγγίξες στους απειλητές τους προκαλέσαν να δημοκρατικοποιηθούν κεινοκαταίτη και να προσηλυτισθούν από τα κρήνη της απύθμιος, ειδικά με τη σύλληψη των προσκόπων τους Βιγγύλη Ζαρκαλιού και Βασίλη Γιάννη. Τους αποκτόθησαν ότι θα ηρώσαν καλύτερες μάρα, και να είναι σε επαφή με τις ορατοί τους σκεπάζονται από την Ελλάδα και τις υπερπόντιες, για την επόμενη προσηλυτισμένη της «Βορείου Παράση», και ότι θα ζωντανίστην τις κοπάδια τους να γίνουν των Παράση που έχουν με τη νίκη της ελπίτης σκεπάζονται.

Στη συνάντηση μεταξύ αυτών των σκεπάζονται και προσεγγίζονται τη κεινοκαταίτη τους, για την επικοινωνία των οποίων οι βασανισμένοι της ελληνικής

μιας της σημαντικής γνώσης που και πιο πιστικοί, οι κατηγορούμενοι δεν σταμάτησαν την δράση τους ως κορόνες ούτε για μια στιγμή, και όλες τις απόπειρές τους να την ελαχιστοποιήσουν αυτή τη δράση σε κάποιες θέσεις. Εκείνη συνέδεσε και έδωσε πληροφορίες για την ανάπτυξη στρατηγικών βόσκων, για τη προστασία και τη δικαστικά στελέχη τους, για τον οπλισμό και το πρόγραμμα εκπαίδευσης, για τα σχέδια να τινάξουν τις στρατηγικές τους. Έχουν δώσει πληροφορίες σχετικά με την ολοκλήρωση των σχέδων του γεωργικού και κτηνοτροφικού τμήματος, συνιστώντας ταύρους και στην παραγωγή των εργασιών. Ο Κώστα Καραμάνης, ως αρχισυν Ηρώδης του Διακρίνου, μετά Αντιπρόεδρος, μετά Υπεύθυνος και έπειτα Τηλεπρόεδρος, έστειλε σημαντικό μήλο σε αυτή την κατάσταση. Ζημιές τέτοιες φέρονται, πιο μικρές σε μέγεθος, και η ανάλυση των αποσπασμένων καταστάσεων, είχαν κάνει και τις άλλες μέρες της ημέρας. Ηξ. μεταξύ άλλων, ο Νικόλα Νίκιτς, το έτος 1977-1978, όπου ήταν δικός, μικρή κατηγορία: βάρη 3 μηνών, με αποτέλεσμα να ζυγιστούν.

Οι κατηγορούμενοι έχουν δώσει αυτές τις πληροφορίες, και άλλες μερικές πληροφορίες, όπως τα στοιχεία που στέλνουν στο Νομό, έγγραφα των Διακρίσεων και Κώδικας (αλλά και την κριτική που διαγραφεί από το Κομμα ή Κώστα Καραμάνη), και. Σε κάθε περίπτωση, οι κατηγορούμενοι εμπειροπρόδοσαν από τις στιγμές όπου η ανάγκη είναι να αποσπαστούν σε ελεύθερο και ελεύθερο επίπεδο, ριζώνοντας μαζί τους κάποιες των δικαστικών, συκρίνοντας την όλη δικαστική κατάσταση στη χώρα μας με την κατάσταση ελεύθερης και κλειστής χώρας (ήδη στη μονοκομματική Ελλάδα και τις άλλες χώρες που καταργήθηκε η ιδιότητα, περιουσία, η οποία ήταν η βάση της ευτορίας και της χώρας τους. Οι μέτρες που κατέβηκαν στο δικαστήριο, επιβεβαιώσαν το γεγονός ότι οι κατηγορούμενοι προεξέτασαν πάντα προς αυτή την κατάσταση, εμπειροπρόδοσαν τους συνθήκες, προεξέτασαν να ημερομηνίασαν μια στη διάρκεια του κράτους και μίσης ενόψει της λείας εξουσίας του Κώδικας Εργασίας της Αθήνας και της δικαστικής της. Χρησιμοποιώντας τα στοιχεία του κλήρου της κυβέρνησης που είχαν με διαφορετικά στοιχεία, οι κατηγορούμενοι ταύρους εκκλήσεων και την έδωσαν απιστικά τους ως προκείμενες, δηλαδή την στρατηγική των νέων μελών από τους κάποιους των οποίων οι εκείνοι ήταν πιο επιρρεπείς και ως εκ τούτου θα υπερέδωσαν το ελεύθερο θετικό σε αυτή τα συνθήματα.

Ειδικότερα ξέρε στο κείμενο έργο του σκοπού της είναι οι κατηγορούμενοι, Τηλεπρόεδρος. Το εν λόγω έργο, μερικές να κινούνται, και οριστικά του έργο μου για τις δύο ποιότητες υπηρεσίας σε βάρος του από το δικαστήριο του Νομού, για

οικουμενική διατήρηση των στελεχών και συντηρητισμό για δήλιαν ανάπτυξη συμπεριφορά. Όλοι και για τις γενέσι δηληρήρι μολιτοκισίς του, κατά τις οποίες ματκό στέλεξη του συστατικού μας καθεσάου, είχαν κάποια ανήθητη συμπεριφορά, και κατά το λεγόμενό του εδών και αφήσαν να έχωι δική του ούτε τι τωσικά στον. Επλάσσοντας τέτοιες βρώμικες μέθδους στο ροσατόριο της άρσής τους ως προόδοι, οι καταγορούμενοι έσκασάσαν έχ μόνο τους εαυτούς τους, ως αρστέσαν και ανωδύσαντες, εθέρω, άλλα και τις κριντικά τους, οι οποίοι ουκώς κωφάσαν από τις κριντικές επιτυχίες της συσταλικής μας επινέσσης, χρηματισούν να γνήσιότερο μάτι προσημένιο να κλονήσουν οι κριντική στοιχεία του συσταλικού κεπιδουήματος.

Άι, αμιά για τις υπηρεσίς σου, οι καταγορούμενοι έχουν λαβεί ωο τις αποσάλέμενα, κριντικά, κριντικά από τα ενθαρμυντικά λόγια, και γνήματα, ως εθέρωι νήματα και γνήσι. Ο καταγορούμενος Κόστω Καρμάνη κριντήριε τρεις φορές, με 1000 λαι κάθε φορά (το 1959, το 1969 και το 1973). Ο καταγορούμενος Νάστω Μάστω κριντήριε με 10 χροσά κριντά, ο καταγορούμενος Κρίστω Ζαρκάδωι με 5 χροσά κριντά (το 1959), ο Νικόλω Νικότω με 5 χροσά κριντά (το 1959) κριντά.

Κατά τις όλοκωι της άρσής σου, οι καταγορούμενοι Κόστω Καρμάνη, Κόστω Αήμαρχο, Νικόλω Νικότω και Παναγιώτη Σωσάωη κριντήριε αν καθ' όλοκωι μια την καταγορία και έδωσαν κριντικά εθέρωι, οι οποίες κριντήριε μεταξύ τους, καθής αν με τις μαρμάρικ, ως έδωσαν κριντήριε και το άλλα στοιχεία της διαγορίας.

Ο καταγορούμενος Κόστω Καρμάνη κριντήριε το γερωνά του επροσάλέγθητε από την εθέρωι κριντική κριντική κριντήριε το 1953 και έδωκε κριντά στις συνεντηρις με τους αποσάλέμενα κριντήριε το 1957, 1959, 1962, 1963, 1967, 1969, 1971, 1973 και 1974, έδω κριντά κριντήριε από κριντήριε και τους έδωσαν κριντήριε κριντήριε, κριντήριε κριντήριε κριντήριε, έδω κριντήριε κριντήριε για την κριντήριε της άρσής και ότι κριντήριε με τρεις φορές από 1000 λαι για τις υπηρεσίς του. Η αμιά για τις υπηρεσίς σου με την κριντήριε του Κόστω Γκρίστω ουκώς κριντήριε την επροσάλέγθητε και με την κριντήριε του Βιστάωη Ζαρκάδωι όσον κριντήριε τις συνεντηρις και με τους αποσάλέμενα κριντήριε και με τις κριντήριε των καταγορούμενων Κόστω Αήμαρχο, Νικόλω Νικότω, Παναγιώτη Σωσάωη και Διονέτω Μάστω. Ένα κριντά κριντήριε για το γερωνά σου κριντά και τα αποσάλέμενα των κριντήριε κριντήριε κριντήριε και την 02.08.1975 και την 02.09.1975, κατά τις οποίες κριντήριε κριντήριε οι τέτοι κριντήριε τις με τους αποσάλέμενα κριντήριε, έδω κριντά κριντήριε οι καταγορούμενοι, ο κριντήριε κριντήριε.

Ο κατηγορούμενος Κύριος Δήμαρχος παραδέχθηκε όχι μόνο την στρατηγόλησή του το 1953, τις συνεντεύξεις του με τους κομμουνιστικούς κατέστησους το έτη 1962, 1965, 1968, 1971, 1973 και 1974 ενώπιον στο πρώτο του, στο Βουκό της Πάντας, στη Σάρα, στη Σηράκ και οργάνων και στο σπίτι του, άλλα και τις συνεντεύξεις του έγιναν στο Σόλο, το 1956 και 1960. Τα γεγονότα αυτά επιβεβαιώνονται και η ομολογία του Νικόλα Ντόνη, με την οποία συνεπικρίθη, η ομολογία της σύζυγού του Αναστασία Δημάρα, η οποία το 1973 φιλοξένησε την απεσταλμένης κατέστησους στο σπίτι της, καθώς και η μαρτυρία του Νέστορ Γεώργιος, που αναφέρει το ρόλο του ως μεσάζοντος των απεσταλμένων κομμουνιστών και συνέδός τους, μαζί με τον Νικόλα Ντόνη. Το πιστεύω ότι οι δύο του, είχαν παρρησία τα στοιχεία και είχαν και την Βόρεια, κομμουνιστική από τις αναφορές και είχαν ο ένας για τον άλλον μια ομολογία τους. Με αυτά των πρώτων αποδεικνύεται και η εγκληματική υψότητα του Νικόλα Ντόνη ως μεσάζον, ότι εκείνος παρρησία από τα στοιχεία των Αρμών Σαράντα των απεσταλμένων κομμουνιστών το 1957 και το 1959, προσπαθούσε να σταθεροποιήσει με τις εξήλεκτες ομάδες της Ουαρίας και του Παναγιώτη, ότι εκείνος τους συνδέει και τα έτη 1962, 1965, 1967, 1971-1973 και 1974, είναι επίσης επιβεβαιώνεται από το λόγο του τα στοιχεία με τις δύο ομάδες, ότι τους παρρησία στο σπίτι του το 1971 και ότι έχει λάβει μέρος στις συζητήσεις που έγιναν κατά τις συζητήσεις τότε και έχει κρησθαι με 5 χρονοί λίρες. Τα γεγονότα αυτά αποδεικνύονται και από τα λόγια της σύζυγού του, Μαρτίνα Ντόνη, καθώς και από τις αναφορές που έγιναν στο θέμα αυτό από τον Κώστα Καρμυράνη και τον Γιάννη Μάλακα.

Ο κατηγορούμενος Παναγιώτης Σουλιούλη παραδέχθηκε στο δικαστήριο ότι πήγα στην υπηρεσία της ελληνικής κατασκοπίας το έτος 1960, ότι ήρθε σε επαφή με τους κομμουνιστές πρόσωπα, το 1965, 1977 και 1973 και ότι η κομμουνιστική από τις πρόσωπα ήταν η αντι-κομμουνιστική οργάνωση της κατασκοπίας, με σκοπό να διαβρώσει την εκύπρια και την ομοθυμία μεταξύ των δημοκρατικών επιλογών και στο σπίτι. Τα γεγονότα αυτά επιβεβαιώνονται και από τις αναφορές των άλλων και γυρισμάτων, από τις 500 δημοκρατικές επιφορές που συνεπικρίθησαν στη δικαιοσύνη και από το λόγο του των άλλων μαρτύρων, του Νέστορ Γεώργιος, του Μίτη Λουκούνη και του Γεώργη Ντισόκου.

Ο κατηγορούμενος Αναστάσιος Κούκου παραδέχθηκε το γεγονός ότι άρχισε να υπηρετεί την ελληνική κατασκοπία από το 1953, ότι συνεντεύχθηκε με τους απεσταλμένους κομμουνιστές το 1959, 1962, και 1971, 1973, ότι τους έδωσε απόφορητες πληροφορίες δημοκρατικού χαρακτήρα, ότι τις υπηρεσίες της κατασκοπίας και ότι έλαβε

αμοιβή 500 λικ επί των Κόστω Καραμένη. Αρνήθηκε ότι ήταν παρών στις συναντήσεις του 1965, 1967, 1969, 1971 και 1974, συναντήσεις οι οποίες αποδίδονται καθενά από τις σχετικές αναφορές στις υποθέσεις των κατηγορουμένων Κώστω Καραμένη, Κόστω Αθήμαρχο, Νικόλα Ντόνη και Παναγιώτη Σισιανούλη. Από το σύνολο των δηλώσεων είναι να καταγραφεί, από τη φάση της ομολογίας του και από τα έγγραφα των μετόχων Κώστω Γόννη, Γιώργη Νάουη και Μαργαρίτη Ντόνη, βήματα βήματα στην αποδάνω ο σημαντικός του ρόλος ως αξιοσημείωτος προσωπικών μυστικών, καθώς και η μεγάλη εμπειρία που του είχαν οι αλλοπαίριους πρόκοποι, και ιδίως ο ξάδελφος του Αντρέα Κούου.

Ο κατηγορούμενος Νάουης Μάουης, και Κώστω Ζαμπάουη, πρόκοποι και οι δύο έλασαν της ανακριτικής εξήτασης παραδέχθηκαν την παχή τους, την αρνήθηκαν αυτή στο Δικαστήριο, μόνον ως άσπι πικτή των ζώνων μυστικών υπηρεσιών έως το τέλος. Παρ' όλα αυτά, η παχή τους αποδέχθηκε αφόρμικα και η πομπτική τους άρνηση μόνο και εκεί ήταν να πείσει ακόμη κατακόμω την έλλογη της παρόμοιας τους με το εκπαιδευτικό έργο που έλασαν ως βήμας της ανακρίσεως της Λισαβώης και της εξουσίας της παρόμοιας.

Το γεγονός ότι ο Νάουης Μάουης αποκαταστάθηκε κατά τα έτη 1954-1957, και τα οποία αναδείχθηκαν και ο ίδιος στον ανακριτή, αποδέχθηκε από τα έγγραφα των Κώστω Καραμένη, Κώστω Αθήμαρχο, Νικόλα Ντόνη και Παναγιώτη Σισιανούλη, οι οποίοι κατάγραψαν κατακόμω ότι ο Νάουης Μάουης συναντήθηκε το έτη 1959, 1959, 1962, 1965, 1965, 1967, 1971, 1972 με τους αλλοπαίριους κατακόμω, ότι εκείνος είχε διαρρήσει υποθέσεις της ομάδας του Παύλου, οι οποίες να είνοντο προεπιμένο να αναδάνω και στην Ελλάδα και ότι έχει κτισθεί δύο φορές, από 5 φορές λίρες. Ο Νικόλα Ντόνη τόνισε ότι ο ίδιος ο Νάουης εργάστηκε με τη διατήρηση του στο Μοναστήρι, όπου ήταν κάρωνες και ο Κώστω Αθήμαρχο και ο ίδιος ο Νικόλας. Γιατί, ο Νάουης, υπε ήρθε να αρκίσουν οι δύο οι ομολογίες του, να κινήσει την έλλογη στο γήρω των οργάνων της δικαιοσύνης, και όμοια των κινουμένων μηχανών υποθέσεων που θα είχαν μεταξύ τους σαν ομάδα. Ο Μάουης Νάουης Γάουης, αναφέροντας τα λόγια του Νικόλα Γάουη, αρμαρμάκια της άλλης της μυστικής υπηρεσίας, αφόρμικα και θαμνητό του για το καλά έργο που τελούσε ο κατηγορούμενος Νάουης Μάουης, ως υποθέσεις για την παρήση του Παύλου. Ο Κώστω Αθήμαρχο τόνισε στο Δικαστήριο ότι την παρήση παρή με στην επανδρωμένη, κινήσεως την έλασε ο Νάουης Μάουης, ενώ ο Παναγιώτη Ζαμπάουη είπε ότι όμοια, καθώς ήταν οι βήμας των υποκαταστάτων υποθέσεων. Ιδίως ο Μάουης Νάουης

Γκάρου είναι ότι επίσης ο ίδιος είχε πιεστήρια μερικά φορές, μαζί και και με τον Νικόλα Γκαστ, έτσι κάθε χρόνο κάναμε και τη Σκόρτ, κάθε φορά και γυριόταν από τα κάγκελα της βίβλιοτάτου του Γκαστ. Εκείνος αποκάλεσε την υαλί υαλί γυμναστή του πρώην αρχιμεγαλοφυλάκου Νικόλα Γκαστ με τον Νόσο Μένττ, από τότε και ήταν μαζί στα Εξομώλια. Εκείνη στιγμή το γυναικό και επίσης αποτέλεσμα την πιο σύμφωνη βίβλιο της ελληνικής δικαστικής υπηρεσίας στα σύνορα, έχοντας πρόσβαση στα αρχεία, ως προς γυμναστή, με κληρονομιάς βιβλίου. Προκειμένου να κινήσει την βολιτοφόρα και το υπαρκτικό του έργο, ο αρχιμεγαλοφυλάκος Νικόλα Γκαστ διακελεύεται στα αρχεία του Σκόρτ, πράγμα που βοηθούσε κερματική κίνηση και κέρως του Νόσου Μένττ στα όργανα της εξομώλιας.

Ο κερματικό Νόσο Μένττ, αρνούμενος κατηγορηματικά την ευθύνη του, περιόριζε πως γνώριζε ότι ο πατέρας του Μίκο Μένττ είχε βοηθήσει τους καταδικασμένους καταδικαστές, Νικόλα και Νόσο Γκαστ να δραστηριοποιηθούν στην Ελλάδα, καθώς και ότι είχε κάποια σχέση με τους καταδικασμένους καταδικαστές, αλλά ισχυριέται ότι όλα αυτά τα έχει μάθει πρόσφατα. Τον ισχυρισμό του αυτόν, κερματικό ο μάρτυρας Νόσο Γκαστ, ο οποίος ήταν βλάβη του (καταδικασμένος) και τόπος ότι ο πατέρας του κατηγορούμενο Μίκο Μένττ δεν έπαιξε ούτε την παραμικρή κίνηση στην κατηγορία των Νόσο. Ο εν λόγω μάρτυρας πρόσθεσε ξεκάθαρα και διακελεύεται ότι έχει κατανοήσει από το 1960 τον Νόσο Μένττ για την εθελούσια δραστηριότητά του. Όλα αυτά, οι δηλώσεις, τις οποίες ακολούθησε ισχυρισμούς ο Νόσο Μένττ, αποτελούν μια σειρά αδιόλουτων προηγουμένων του καταδικασμένου στην εσχάτη του, την ημερομηνία του ρόλο στην Εξομώλια, τα πρώτα και την μέχρι σήμερα πίστη του σε αυτήν την κατάσταση προέλευσης. Το γεγονός είναι ότι λεβιτώθηκε και από μια σειρά αναφορώνων στις οποίες έπαιξαν τα μέλη του του κατηγορούμενου, και κυρίως με τις δηλώσεις του μάρτυρα Νόσο Γκαστ και των αναφορώνων και Κώστα Καραγιάννη, Διονύση Μιούση και Κόνηο Δι' αρχίον.

Και ο άλλος κατηγορούμενος, ο Κρητικό Ζηρκαλλίου, αρνούμενος κατηγορηματικά την εσχάτη του, περιόριζε μερικά από τα γεγονότα, όπως πχ το γεγονός ότι είχε ακούσει για την δραστηριότητα του Νικόλα και Νόσου Γκαστ στην οκτώ και Μένττ, ότι και είχε και ο Βασίλης Ζερκαλλίου για την όλη των καταδικασμένων καταδικασμένων και ότι είχε παύσει και μια άλλη φορά μαζί του συζητά με την όλη του Σπύρου Ζερκαλλίου στη Βελιγράδι. Και περί όλης της υπαρκτής κατά τη διάρκεια της κατάδικωσής, από καταδικασμένους και άλλες ομοιοτήτων τις κατηγορίες, τα λεγόμενα και οι δηλώσεις των κατηγορούμενων Κώστα Καραγιάννη, Διονύση Μιούση και Διονύση Μιούση, καταδικασμένων ξεκάθαρα την πομπή της σε 7 συνεντεύξεις με

τους αποκαλύπτους κοινοποιήσεις και συγκριμένα τα 1957, 1959, 1962, 965, 1967, 1969 και 971. Αυτό το έκανε καθώς ο πρώτος ξάδελφός του, ο αδελφός Βιγγιά Ζαρκαλλίου, η οποία αποκάλεσε στις Αναστήσεις και μερικές Διπορμέριες που το έπαιξαν ακόμα καινούρια για την εποχή του.

Από το σπύδα του σπαγίτου προκύπτει ότι ο κατηγορούμενος Κρίστο Ζαρκαλλίου υπήρξε όχι μόνο ο υπερασπιστής του Κώστα Καραμάνη, δηλαδή ο υπεύθυνος του κριση υπαρκτών της Ουρίας, αλλά και το κριτικό το οποίο είχε δωροδοκία πάνω για να στείλει πληροφορίες περιστασιακό χαρακτήρα. Από το επιβεβαιώνει όχι μόνο ο Κώστα Καραμάνη, αλλά και ο Νικόλα Κούνη, ο Κώστα Αθήνα και ο Γιάννης Σιδουλιώ. Ο Κώστα Καραμάνη πήγα στο δικαστήριο τη μεγάλη εισαγωγή που είχε στον λόγο κατηγορούμενο ο Σπύρος Ζαρκαλλίου, όμως ως ξάδελφός του, αλλά και ως άτομο με ειδικές κοινωνικές σχέσεις και να του γίνει πληροφορικός στρατηγικό χαρακτήρα. Εκτός αυτού, ο Νικόλα Κούνη έκανε ότι λέγανε τις χροιάς λέει από τον Κώστα Ζαρκαλλίου, ο οποίος τις έπαιξε απευθείας από τον Σπύρο στις ειδικές συναντήσεις που είχε μαζί του, ως ο πιο κοντινός και εμπιστος συγγενής του. Με βάση τα λόγια των κατηγορούμενων αυτών, πιστοποιώ ο Κρίστο Ζαρκαλλίου ήταν αυτές που οποιον ο αποκαλύπτους κοινοποιήσεις Σπύρος εμπιστευόταν περισσότερο, και ο λόγος για τον οποίο είχε μια στη θέση του υπερασπιστή του Κώστα Καραμάνη, ήταν επειδή ο Κώστα, κατάγει καλύτερη κοινωνική θέση, ως αδελφός του Σπύρου και επίσης είχε μεγάλη επιρροή στους βλάστη της Ουρίας και τα μέλη της παπικής εφημερίας. Ο ίδιος ο κατηγορούμενος Αναστέσι Μόσχος, ο οποίος πρότρεσε πολλαπλάσια από οχρακία με τις κατηγορίες, προστελέσει στο δικαστήριο το κείμενο ανήσυχρον του κατηγορούμενου Κρίστο όσον αφορά τις σχέσεις από της αποκαλύπτους κοινοποιήσεις, και ως αδελφός του αρνηθείται την μέρα ο Κώστα Καραμάνη οφειλιόταν και τα δικα της μερίδα.

Τόσο κατά οικογενειακή όχι μόνο ως ένας μεγάλη επανδούεργια των ημερών που τρέφονται οι δύο κατηγορούμενοι, αλλά και ως ένας και τη σπουδή τους, αλλά και ως κριτικό της ξένων προκρίσεων, την αρνητική αναμεταστροφή της να συνεχίσουν να έρρω της πικρότητας, αναμεταστροφή η οποία εξηγείται μόνο από το γεγονός ότι αφού οι δύο αποκαλύπτους πρόκαμες ταπεινά ένα έλεγχο κριτικό της παπικής εφημερίας στην εφημερία του Λαυρίου, ο οποίος τους αναμεταστροφή της, τους σίρε να κινάει τους και να κινάει που είχαν ως υπεύθυνος, πρόκαμε τα οποία οι προηγουμένα αναμεταστροφή της είχαν έδρα, αλλά και. Τόσο ο κατηγορούμενος Νίκος Μουράς, αλλά

ΑΒΑ ΕΡΑΣΜΙ

Translators – interpreters

του υπολόγου (έλεγχος μετ. έδωκε ως ένοσηλη εθνομιστική οργάνωση Ιδρύει Κοινωνία) και να οικημένο Μίση Μονή, υπο κα. ο κατηγορούμενος Κρίστο Ζαρκιάδου, ούς τούττω και έδωκε ως αρχικαστήριο Άντιο Ζαρκιάδου, έδειξαν με τη σείση τους ότι δεν μπορούν να διατηρούν, ή από και λαμβάνοντας ποιητή να ανεξέλεγκτα μη έχοντας κανένα ελεγχόμενο πτωχία, δε πρέπει να τους αποδοθεί η εργασία των πτωχών.

Στην απόδοση της ποιητής για τον κατηγορούμενο Κρίστο Καρομόνη, λήφθηκε υπόψη η μέγιστη επικινδυνότητα των έργων του ως υπεύθυνος της ομάδας της Ομορφιάς, η γεγονός ότι για παραπάνω από 20 χρόνια έχει υπηρετήσει πιστά την ξένη μυστική υπηρεσία, της έχει δώσει απόρρητες πληροφορίες και έχει υποστηρίξει τις ενέργειες της έσον αφορά την προκήρυξη ζημιών στην οικονομία, έσον αφορά την προστασία και με άλλα υποκειμενικά έργα ανάμεσα στους κόλπους της βίαιης κοινότητας. Για το λόγο αυτό λήφθηκε υπόψη η βία των μελών του, το γεγονός ότι η υπηρεσία του είναι στο παλαιό και παλαιό τάξη και ότι κατά τη διάρκεια του Εθνικο-Απελευθερωτικού Πολέμου υπήρξε κερδοφόρος.

Στην απόδοση της ποιητής για τον κατηγορούμενο Διονύσι Μυρία, λήφθηκε υπόψη η ευρεία βία και ως πληροφοριοδότη σχετικά με τα στρατιωτικά επιχειρήματα, το γεγονός ότι ήταν υπεύθυνος για δύο χρόνια να ότι παραδέχτηκε μόνο ένα μέρος της βίας του μαροσιέ στα έργα της δικαιοσύνης, κάτι που αποδεικνύει ότι δεν έχει μετανοήσει πλήρως, για ένα έτος. Για το λόγο αυτό λήφθηκε υπόψη η υπηρεσία του καταρχήν από υπηρεσίες κλειστών πύλων, το γεγονός ότι κρατικοποιήθηκε η υπηρεσία του, αποζημιωμένη από 1.500 ευρώ έτος και 60 έσοδα για νόμιμα, και ότι προέρχεται από στοιχεία φησίζοντας και πρώην κλειστών κρατούμενων.

Στην απόδοση της ποιητής για τους κατηγορούμενους Νικόλα Ντόνη και Κώστο Λέμω, λήφθηκε υπόψη η ποσότητα βίας, της η συχνή δραστηριοποίησή τους σε μυστικές, και παραδίνονα η βία των μελών τους καθώς και το γεγονός ότι προέρχονται από υπηρεσίες κλειστών νοσοκομείων (βίαιη).

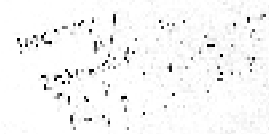
Στην απόδοση της ποιητής για τον κατηγορούμενο Παναγιώτη Σισιανό, λήφθηκε υπόψη η ακραία βία δράση του, η υπηρεσία του από κλειστά κοινωνικά κέντρα, έσοδα καταρχήν η ένταση και ανδραγαθία των συγκεκριμένων και συνειδητών της βίαιη, με τακτικά κλειστά δ. έσοδα προσκλήθηκε να διαπισώσει την υπήρξε μεταξένω και να διαγράψει τη γνώμη των μελών ομάδας των ανθρώπων.

ΑΒΑ ΕΡΜΗΣ

Translators - Interpretation

Όλα, κατά τη εθνητική άρνηση δείχνει με συνεχής προσπάθεια των ζώνων πιστοποίηση, προκειμένου να πιστοποιηθούν και να επιβεβαιωθούν την άμεση κίνηση οδοντολογική από τα κομμάτια, να παρεμποδίσουν την πρόοδο της, ιδιαίτερα, δημοκρατίας της Αθήνας, προς την αποδοτικότητα και τον εκμεταλλευτή. Παράλληλα, κατά δεχτεί την υποχρέωση της, ιδιαίτερα, η οποία βελτίωση στην οδοντολογική ασφάλεια των παιδιών πραγματοποιήθηκε, η οποία πρέπει συνεχώς να επεκταθεί, διότι έτσι επρόκειτο να επιτευχθεί, τότε που είναι κερδοφόρο και ορισμένοι γυρίσει μαζί, οι μεταρρυθμιστικές αλλαγές και οι επιπτώσεις τους.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΟΙΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ:

Το Δικαστήριο, δυνάμει των άρθρων 278 του Κ.Π.Δ

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

- 1) Να κηρύξει άσχετη των καταρροφόρων Νικολά Μουστή, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των καταδικάσει σε θάνατον ένα ποινιστηριό, με ασφαλισμένη δικαιοσύνη σύμφωνα για 5 χρόνια και με κλάση των κεραιών των ποινιστηρίων.
- 2) Να κηρύξει άσχετο τον καταρροφόρο Κωνσταντίνου Ζωζολάκη, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των καταδικάσει σε θάνατον ένα ποινιστηριό, με ασφαλισμένη των ποινιστηρίων των ποινιστηρίων και με ασφαλισμένη δικαιοσύνη σύμφωνα για 5 χρόνια.
- 3) Να κηρύξει άσχετη των καταρροφόρων Κωνσταντίνου Καραγιάννη, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των καταδικάσει σε 25 (εικοσιπέντε) χρόνια κάθειρξη, με ασφαλισμένη των κεραιών των ποινιστηρίων και με ασφαλισμένη δικαιοσύνη σύμφωνα για 5 χρόνια. Η άσκηση της ποινής του ξεκινά από την ημέρα της σύλληψης, την 22.04.1975.
- 4) Να κηρύξει άσχετη τον καταρροφόρο Αθανάσιου Μάκου, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των καταδικάσει σε 20 (είκοσι) χρόνια κάθειρξη, με ασφαλισμένη των ποινιστηρίων των ποινιστηρίων και με ασφαλισμένη δικαιοσύνη σύμφωνα για 5 χρόνια. Η άσκηση της ποινής του ξεκινά από την ημέρα της σύλληψης, την 20.04.1975.
- 5) Να κηρύξει άσχετο τον καταρροφόρο Νικόλα Νταούνη, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδας και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα.

Επισημάνει ότι ο κλάδος της υγείας είναι ένας από τους πιο σημαντικούς κλάδους της οικονομίας και της κοινωνίας. Η υγεία του πολίτη είναι η βάση της ευτυχίας και της ανάπτυξης. Η υγεία του πολίτη είναι η βάση της ευτυχίας και της ανάπτυξης. Η υγεία του πολίτη είναι η βάση της ευτυχίας και της ανάπτυξης.

ΑΒΑ ΕΡΜΗΣ
Translations - Interpretations

τον κατακόβει σε 15 (δωδεκά) χρόνια καθαρή, με κατάσχεση των μηχανοστασίων του στοιχείου και με ασφάλιση δικαιώματος ψήσου για 5 χρόνια.
Η έκταση της παγής του ξεκινάει από την ημέρα της σύλληψης, την 23.11.1974.

- 6) Να κηρύξει ένοχο τον κατηγορούμενο Κωνσταντό Δημάραχο, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδος και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των κατακόβει σε 15 (δωδεκά) χρόνια καθαρή, με κατάσχεση των μηχανοστασίων του στοιχείου και με ασφάλιση δικαιώματος ψήσου για 5 χρόνια.
Η έκταση της παγής του ξεκινάει από την ημέρα της σύλληψης, την 18.10.1974.

- 7) Να κηρύξει ένοχο τον κατηγορούμενο Ησαϊοπούλη Σισυρούλη, για το έγκλημα της προδοσίας κατά της Πατρίδος και βάσει του άρθρου 64-12 του Ποινικού Κώδικα των κατακόβει σε 12 (δώδεκα) χρόνια καθαρή, με κατάσχεση των μηχανοστασίων του στοιχείου και με ασφάλιση δικαιώματος ψήσου για 5 χρόνια.
Η έκταση της παγής του ξεκινάει από την ημέρα της σύλληψης, την 26.12.1974.

Τα δικαστικά έσοδα σφραγίζονται όπως στις καταγραφόμενες.

Δίδεται εντολή για την κατάσχεση των υλικών στοιχείων

Παραγγέλλεται η άσκηση αναρρήσεων ή διαμαρτυρίας, κατά της απόφασης αυτής εντός 5 ημερών στο Ανώτατο Δικαστήριο, ενώ για τους κατηγορούμενους Νέστο Μαντή και Κρίστο Ζηργουζάκου, η κατάθεση παγιάει για εξέταση άρτίου στο βελικό στο Ανώτατο Δικαστήριο, ακόμη και σε περίπτωση που δεν έχει γίνει εντύπωση.

Δημοσιεύεται στα Αργυράκουρα, την 25.10.1975

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος:

Υπερθέτης απόφασης το
συνεδριάζον Συμβούλιο
Εκ. Π. Αθήνας
Αριθ. 37 κατά Φωτογράφου
Α.Π. 2786/74

Ο υπεύθυνος της γραφείας
της Καταστάσης

Απόφαση
Α.Π. 2786/74

Γενεαλογικός οδηγός όλων των σογιών

Τα σόγια που υπήρξαν στο χωριό από ιδρύσεώς του είναι 77. Από αυτά τα 30 σήμερα δεν υπάρχουν. Έφυγαν κατά διαστήματα προς άλλες περιοχές, κοντινές ή μακρινές, αρχικά προς αναζήτηση βοσκοτόπων. Κάποιοι έμειναν εξ' ολοκλήρου στην Αλβανία και μερικά χάθηκαν λόγω έλλειψης αρσενικών. Για αυτά τα σόγια παραθέτω την γενεαλογία τους από την πρώτη εμφάνισή τους μέχρι τον τελευταίο που γεννήθηκε στο χωριό. Γι' αυτό χρειάστηκε πολύ μεγάλη έρευνα και ακόμα μεγαλύτερη μελέτη του παλιού μητρώου αρένων, από Τουρκοκρατίας, της κοινότητας του Μηντζητιέ. Πιστεύω ότι αυτό αποτελεί έναν σοβαρό γενεαλογικό οδηγό για όποιον θελήσει να κάνει το πλήρες γενεαλογικό του δένδρο.

Τα 30 σόγια που χάθηκαν από το χωριό (Αλφαβητικά)

Γιακούλας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1847	Ευάγγελος	Νικολάου
1870	Βασίλειος	Σπυρίδωνος
1884	Ιωάννης	Ευάγγελου
1908	Αναστάσιος	Ιωάννη
1913	Νικόλαος	Ιωάννη

Γεωργαλής

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Ευάγγελος	Ιωάννη
1880	Παναγιώτης	Κωνσταντίνου
1881	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1888	Αθανάσιος	Κωνσταντίνου
1898	Μιχαήλ	Γεωργίου
1899	Χρήστος	Σωτηρίου
1903	Ιωάννης	Γεωργίου
1903	Παντελής	Σπύρου
1905	Ζήσος	Ευαγγέλου
1909	Ιωάννης	Ευαγγέλου
1941	Σπύρος	Ιωάννη
1949	Πέτρος	Ιωάννη

Γούσης ή Γούσιας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1874	Θεόδωρος	Νικολάου

Γίτσας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1948	Αριστοτέλης	Γκάτση (Γεωργίου)

Γκαντόλιας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1929	Γεώργιος	Αθανασίου

Γκόγκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1854	Ιωάννης	Πέτρου
1861	Αθανάσιος	Πέτρου
1864	Παναγιώτης	Βασιλείου
1876	Αθανάσιος	Βασιλείου
1882	Γεώργιος	Ιωάννη
1898	Φώτιος	Κέντρου
1899	Σωτήριος	Αθανασίου
1900	Αναστάσιος	Κέντρου
1905	Γεώργιος	Κέντρου
1907	Χρήστος	Κέντρου
1908	Αθανάσιος	Παναγιώτης
1908	Ευάγγελος	Αθανασίου (του Βασιλείου)
1920	Κωνσταντίνος	Φωτίου
1920	Βασίλειος	Παναγιώτη
1922	Σταύρος	Φωτίου
1923	Πέτρος	Γεωργίου
1923	Νικόλαος	Σωτηρίου
1926	Νικόλαος	Γεωργίου
1927	Σπυρίδων	Σωτηρίου
1929	Δημήτριος	Σωτηρίου
1934	Θεόδωρος	Σωτηρίου
1939	Νικόλαος	Ιωάννη
1940	Γεώργιος	Αθανασίου
1947	Θωμάς	Ιωάννη
1950	Αθανάσιος	Νικολάου

Καραλής

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1880	Γρηγόριος	Αθανασίου

Κυριάκος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Μιχαήλ	Κωνσταντίνου
1896	Θεόδωρος	Μιχαήλ
1898	Γεώργιος	Μιχαήλ
1921	Κωνσταντίνος	Θεοδώρου
1923	Αλέξανδρος	Γεωργίου
1924	Δημήτριος	Γεωργίου
1929	Χαρίλαος	Θεοδώρου

Λώλης ή Λιώλης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1885	Χαράλαμπος	Μπέκου
1889	Γεώργιος	Σπύρου
1891	Δημήτριος	Μπέκου
1917	Ευάγγελος	Χαραλάμπου

Μποράκης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1842	Χρήστος	Αθανασίου

Μπούσης ή Μπούσιος ή Μπούσιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1850	Γεώργιος	Μπούση
1878	Αθανάσιος	Νικολάου
1885	Αναστάσιος	Νικολάου
1888	Χρήστος	Νικολάου
1888	Αναστάσιος	Γεωργίου
1908	Μιχαήλ	Αναστασίου
1908	Ιωάννης	Αθανασίου
1911	Σωκράτης	Αναστασίου
1911	Σπύρος	Αναστασίου
1911	Λεωνίδας	Θεοδώρου
1913	Νικόλαος	Αναστασίου
1915	Ιωάννης	Αναστασίου
1916	Νικόλαος	Αθανασίου
1916	Χαράλαμπος	Αναστασίου
1931	Δημήτριος	Ιωάννη

Μούργκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1878	Στέργιος	Δημητρίου
1883	Νικόλαος	Δημητρίου
1892	Αθανάσιος	Δημητρίου

1908	Παναγιώτης	Στέργιου
1911	Γεώργιος	Στέργιου

Μπάγιας ή Μπαΐας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1869	Γεώργιος	Πέτρου
1892	Αθανάσιος	Γεωργίου
1898	Δημήτριος	Γεωργίου
1905	Νικόλαος	Γεωργίου
1908	Πάνος	Γεωργίου
1929	Ελευθέριος	Δημητρίου
1930	Πέτρος	Αθανασίου
1932	Γεράσιμος	Νικολάου
1933	Κωνσταντίνος	Δημητρίου
1935	Λεωνίδα	Νικολάου
1935	Γεώργιος	Δημητρίου
1938	Χρήστος	Νικολάου

Μάρης ή Μάρας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Γεώργιος	Μιχαήλ
1877	Δημήτριος	Γεωργίου

Μπέλος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1945	Χαράλαμπος	Αποστόλου

Μώτσης ή Μώτσιας ή Μώτσιοι

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1915	Σωκράτης	Ηλία
1926	Γεώργιος	Ηλία

Πώπος ή Πώπης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1868	Δημήτριος	Γεωργίου
1871	Αθανάσιος	Γεωργίου
1884	Ιωάννης	Παναγιώτη
1885	Σωτήριος	Αθανασίου
1896	Μιχαήλ	Δημητρίου
1909	Δήμος	Δημητρίου
1909	Θεόδωρος	Ιωάννη
1910	Ζήκος	Αποστόλου
1913	Βασίλειος	Σωτηρίου
1913	Γεώργιος	Δημητρίου
1914	Ζήκος	Ιωάννη

1914	Γεώργιος	Σωτηρίου
1919	Δημήτριος	Ιωάννη
1926	Χρήστος	Σωτηρίου

Ράπτης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1882	Θωμάς	Ευαγγέλου

Ρούντας ή Ρούντης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1844	Βασίλειος	Γεωργίου
1848	Αθανάσιος	Γεωργίου
1864	Παναγιώτης	Γεωργίου
1874	Χαράλαμπος	Κωνσταντίνου
1879	Νικόλαος	Βασιλείου
1881	Ηλίας	Νικολάου
1884	Ιωάννης	Αθανασίου
1888	Χρήστος	Βασιλείου
1895	Γεώργιος	Παναγιώτη
1896	Σπύρος	Βασιλείου
1897	Δημήτριος	Παναγιώτη
1905	Σπύρος	Ιωάννη
1925	Αντώνιος	Δημητρίου

Σιώρης ή Σιώρες

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1865	Κωνσταντίνος	Ευαγγέλου
1876	Ιωάννης	Σταύρου
1881	Σπύρος	Σταύρου
1886	Χρήστος	Σταύρου
1906	Ευάγγελος	Κωνσταντίνου
1908	Αχιλλέας	Ιωάννη
1912	Μιχαήλ	Σπύρου
1916	Μιχαήλ	Χρήστου
1917	Γεώργιος	Κωνσταντίνος
1921	Νικόλαος	Χρήστου
1923	Ζήσης	Χρήστου
1925	Θεοφάνης	Ιωάννη
1925	Ηλίας	Ευαγγέλου
1927	Κωνσταντίνος	Χρήστου
1927	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1927	Δημήτριος	Ευαγγέλου
1927	Φίλιππος	Ευαγγέλου
1938	Κωνσταντίνος	Ευαγγέλου

Τζέγκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1918	Χρήστος	Παναγιώτης

Τόπουλος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1849	Δήμος	Χρήστου
1966	Νικόλαος	Χρήστου
1875	Ιωάννης	Χρήστου
1880	Απόστολος	Θεοδώρου
1884	Δημήτριος	Θεοδώρου
1886	Ιωάννης	Δήμου
1891	Ευάγγελος	Νικολάου
1896	Αθανάσιος	Νικολάου
1905	Δημήτριος	Νικολάου
1907	Θωμάς	Γεωργίου
1907	Χρήστος	Αποστόλου
1910	Ευάγγελος	Γεωργίου
1911	Αθανάσιος	Δημητρίου
1912	Νικόλαος	Ιωάννη
1915	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1917	Λεωνίδα	Ευαγγέλου
1927	Αθανάσιος	Θωμά
1929	Ηλίας	Δημητρίου
1930	Σπυρίδων	Θωμά
1930	Θεόδωρος	Χρήστου
1931	Παναγιώτης	Αθανασίου
1932	Αχιλλέας	Δημητρίου
1935	Γεώργιος	Θωμά
1937	Παύλος	Δημητρίου
1946	Χρήστος	Θωμά

Τσίτσιας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1859	Αναστάσιος	Τάκη
1885	Μιχαήλ	Αναστασίου
1895	Απόστολος	Αναστασίου
1902	Νικόλαος	Θεοδώρου
1904	Κωνσταντίνος	Θεοδώρου
1907	Νικόλαος	Μιχαήλ
1908	Νικόλαος	Θεοδώρου
1948	Σταύρος	Κωνσταντίνου

Τσίνοσ

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1857	Χρήστος	Βασιλείου
1887	Σωτήριος	Αθανασίου
1888	Σπύρος	Δημητρίου
1890	Βασίλειος	Χρήστου
1891	Βασίλειος	Παναγιώτη
1898	Μιχαήλ	Χρήστου
1904	Νικόλαος	Χρήστου
1908	Αθανάσιος	Χρήστου
1910	Χρήστος	Σωτηρίου
1926	Δημήτριος	Σωτηρίου

Τσαρώσης ή Τσαρχώσης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1870	Φώτιος	Νούσια
1900	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1911	Στέφανος	Ευάγγελου
1912	Λεωνίδα	Νικολάου
1917	Νικόλαος	Χαραλάμπου
1926	Θωμάς	Κωνσταντίνου
1929	Γεώργιος	Κωνσταντίνου
1932	Ευάγγελος	Στέφανου

Τόρης ή Τόρες

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1871	Θεόδωρος	Μιχαήλ
1876	Τριαντάφυλλος	Μιχαήλ
1883	Ζήσης	Μιχαήλ
1911	Λεωνίδα	Θεοδώρου

Ταμούσης ή Ταμούσιας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1860	Μιχαήλ	Ταμούση
1888	Γεώργιος	Μιχαήλ
1891	Κωνσταντίνος	Μιχαήλ
1903	Σπύρος	Μιχαήλ
1906	Αθανάσιος	Μιχαήλ
1915	Γεράσιμος	Κωνσταντίνου
1941	Ζήκος	Αθανασίου

Τζιότζιας ή Τζιότζιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1877	Χρήστος	Πούλιου
1884	Ιωάννης	Πούλιου

1893	Γεώργιος	Νικολάου
1901	Κωνσταντίνος	Νικολάου
1905	Βασίλειος	Νικολάου
1920	Ζήσης	Ιωάννη
1922	Φώτιος	Κωνσταντίνου
1924	Σταύρος	Κωνσταντίνου
1925	Ευάγγελος	Ιωάννη
1927	Γεώργιος	Ιωάννη
1938	Ιωάννης	Ζήκου
1942	Κωνσταντίνος	Ζήκου

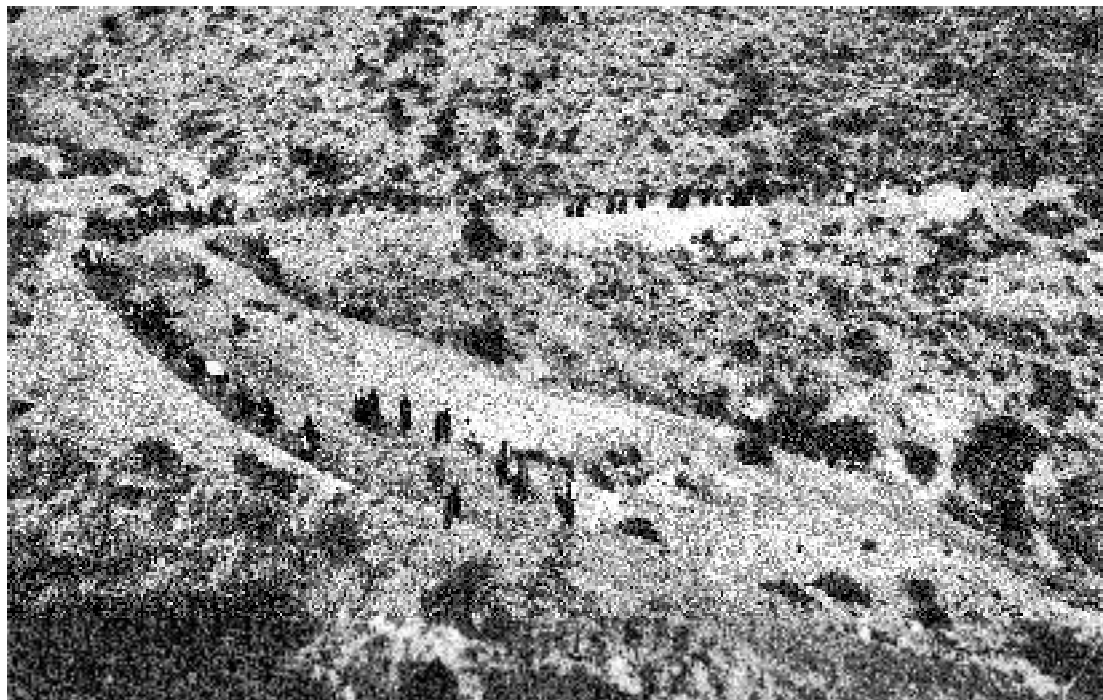
Χαντζιάρας ή Αντζιάρας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1947	Θανάσης	Νούλη
1949	Αντώνης	Νούλη

Πίνας

Υπήρξε και το σόι Πίνας αλλά δεν γεννήθηκε κανείς στο χωριό για τους λόγους που έχω προαναφέρει, γι' αυτό δεν υπάρχει καταγραμμένο.

Γνωρίζουμε μόνο τα ονόματα του Πήλιου και του Γεράση, και του πιθανού γιου του Γεράση, Μηνά.

Στο άνοιγμα του δρόμου προς Βασιλικό

Γενεαλογικός οδηγός μέχρι και σήμερα υπαρχόντων σογιών στο χωριό

Για τα 47 σόγια που υπάρχουν μέχρι και σήμερα στο χωριό, παραθέτω γενεαλογικό οδηγό, από την εμφάνιση του κάθε σογιού μέχρι το 1913 που ο τόπος μας απελευθερώθηκε και περιήλθε στο Ελληνικό Κράτος.

Από το 1913 και δώθε υπάρχουν στοιχεία για όλα τα σόγια στα δημοτολόγια του χωριού. Προσπάθησα να καλύψω το δύσκολο μέρος, της Τουρκοκρατίας.

Αλφαβητικά:

Γκέγκας ή Κέκας ή Κέκος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1834	Χρήστος	Κωνσταντίνου
1846	Χρήστος	Γεωργίου
1872	Χρήστος	Παναγιώτη
1872	Παναγιώτης	Ιωάννη
1882	Γεώργιος	Παναγιώτη
1883	Βασίλειος	Κωνσταντίνου
1889	Απόστολος	Κωνσταντίνου
1893	Νικόλαος	Χρήστου
1900	Δημήτριος	Παναγιώτη
1901	Λάμπρος	Χρήστου
1904	Αθανάσιος	Χρήστου
1905	Αχιλλέας	Παναγιώτη
1907	Μιχαήλ	Χρήστου
1907	Σπύρος	Δημητρίου
1908	Δημήτριος	Βασιλείου
1909	Αναστάσιος	Χρήστου
1910	Μιχαήλ	Βασιλείου
1912	Νικόλαος	Γεωργίου
1913	Θεόδωρος	Χρήστου
1913	Βασίλειος	Παναγιώτη
1913	Χρήστος	Βασιλείου

Γραμμόζης - Γράμμος - Γραμμόζος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1834	Παναγιώτης	Μιχαήλ
1846	Βασίλειος	Μιχαήλ
1861	Στέργιος	Νικολάου
1867	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1870	Δημήτριος	Χαραλάμπου
1874	Δημήτριος	Πέτρου
1875	Μιχαήλ	Ιωάννη
1877	Κωνσταντίνος	Πέτρου

1882	Γεώργιος	Δημητρίου
1884	Χρήστος	Βασιλείου
1886	Κωνσταντίνος	Στέργιου
1886	Μιχαήλ	Παναγιώτη
1888	Νικόλαος	Βασιλείου
1888	Μιχαήλ	Βασιλείου
1888	Σταύρος	Ιωάννη
1891	Ανδρέας	Πέτρου
1891	Γεώργιος	Ιωάννη
1893	Νικόλαος	Στέργιου
1897	Αθανάσιος	Στέργιου
1898	Ευάγγελος	Κωνσταντίνου
1899	Απόστολος	Στέργιου
1903	Μιχαήλ	Ιωάννη - Δημητρίου
1903	Αθανάσιος	Ιωάννη
1905	Βασίλειος	Στέργιου
1905	Δημήτριος	Ιωάννη - Δημητρίου
1906	Αναστάσιος	Κωνσταντίνου
1907	Δημήτριος	Ιωάννη
1909	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1910	Σπύρος	Δημητρίου
1910	Θωμάς	Ιωάννη
1910	Χρήστος	Μιχαήλ
1911	Ζήσης	Γεωργίου
1912	Αθανάσιος	Μιχαήλ
1912	Σπύρος	Δημητρίου
1913	Χρήστος	Νικολάου

Γκορίτσας - Γκουρίτσας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1839	Γεώργιος	Βασιλείου
1870	Δήμος	Γεωργίου
1874	Στέργιος	Αποστόλου
1880	Ιωάννης	Παναγιώτη
1882	Βασίλειος	Αποστόλου
1883	Κωνσταντίνος	Γρηγορίου
1884	Γεώργιος	Νικολάου
1885	Βασίλειος	Δημητρίου
1890	Γεώργιος	Θωμά
1895	Παναγιώτης	Ευαγγέλου
1900	Ηλίας	Ευαγγέλου
1904	Ευάγγελος	Στέργιου
1906	Δημήτριος	Στέργιου
1909	Σταύρος	Νικολάου
1910	Απόστολος	Στεργιου

1911	Αθανάσιος	Γεωργίου
1912	Ζήσης	Ιωάννη
1913	Σπύρος	Γεωργίου
1913	Ευάγγελος	Δήμου

Γκερμότσης - Λιούσιας - Γκριμότσης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1881	Απόστολος	Δημητρίου
1887	Σωτήριος	Σταύρου
1900	Κωνσταντίνος	Αθανασίου
1903	Γεώργιος	Χρήστου
1904	Δημήτριος	Ευαγγέλου
1908	Σπύρος	Ευαγγέλου
1908	Ιωάννης	Αποστόλου
1910	Δημήτριος	Βασιλείου
1910	Σπύρος	Ευαγγέλου
1912	Φώτιος	Αποστόλου
1912	Γεώργιος	Σωτηρίου
1913	Κωνσταντίνος	Ευαγγέλου

Γκέρτσος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1849	Φώτιος	Βασιλείου
1864	Γεώργιος	Πέτρου
1873	Χρήστος	Ιωάννη
1875	Δημήτριος	Δήμου
1879	Βασίλειος	Ιωάννη
1880	Σπύρος	Φωτίου
1880	Χρήστος	Κωνσταντίνου
1881	Απόστολος	Κωνσταντίνου
1884	Σπύρος	Ιωάννη
1890	Αθανάσιος	Γεωργίου
1897	Χρήστος	Δημητρίου
1897	Δημήτριος	Χρήστου
1900	Ιωάννης	Χρήστου
1900	Ευάγγελος	Παναγιώτη
1900	Νικόλαος	Δημητρίου
1900	Βασίλειος	Δημητρίου
1901	Ευάγγελος	Βασιλείου
1903	Αθανάσιος	Βασιλείου
1904	Νικόλαος	Χρήστου
1904	Μιχαήλ	Δημητρίου
1907	Ζήσης	Γεωργίου
1907	Σταύρος	Αποστόλου
1908	Απόστολος	Δημητρίου

1908	Θεόδωρος	Χρήστου
1909	Λεωνίδα	Χρήστου
1909	Ζήσης	Σπύρου
1910	Γεώργιος	Δημητρίου
1912	Δημήτριος	Χρήστου

Γκότσης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1854	Δημήτριος	Αθανασίου
1874	Βασίλειος	Αθανασίου
1874	Σταύρος	Κωνσταντίνου
1876	Χρήστος	Ιωάννη
1879	Ιωάννης	Αθανασίου
1890	Γεώργιος	Δημητρίου
1895	Ιωάννης	Παναγιώτη
1895	Νικόλαος	Βασιλείου
1901	Βασίλειος	Χρήστου
1901	Λεωνίδα	Βασιλείου
1901	Νικόλαος	Δημητρίου
1902	Ζήσης	Σταύρου
1903	Σπύρος	Ιωάννη
1904	Αναστάσιος	Σταύρου
1905	Σπύρος	Χρήστου
1906	Αναστάσιος	Ιωάννη
1910	Γεώργιος	Ευαγγέλου
1913	Κωνσταντίνος	Γεωργίου

Γιάννος - Γιάννες

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1867	Γεώργιος	Ιωάννη
1882	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1884	Φώτιος	Ιωάννη
1898	Δημήτριος	Γεωργίου
1907	Νικόλαος	Κωνσταντίνου
1910	Μιχαήλ	Κωνσταντίνου
1913	Αθανάσιος	Φωτίου
1913	Ιωάννης	Κωνσταντίνου

Δημάκος - Ντημάκος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1897	Χρήστος	Κωνσταντίνου
1904	Λάμπρος	Κωνσταντίνου

Δήμας - Ντήμας - Ντήμης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1877	Πέτρος	Αντωνίου
1890	Νικόλαος	Αντωνίου
1894	Νικόλαος	Βασιλείου
1898	Παναγιώτης	Δημητρίου
1899	Ζήσης	Στεργίου
1901	Δημήτριος	Πέτρου
1901	Μιχαήλ	Στεργίου
1906	Βασίλειος	Πέτρου
1907	Βασίλειος	Αναστασίου
1909	Κωνσταντίνος	Πέτρου
1912	Σωτήριος	Πέτρου
1913	Σπύρος	Νικολάου

Δημουλάς

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Απόστολος	Ιωάννη
1871	Κωνσταντίνος	Σπύρου
1874	Μιχαήλ	Σπύρου
1877	Νικόλαος	Αναστασίου
1885	Χρήστος	Σπύρου
1891	Γεώργιος	Αποστόλου
1893	Ζήσης	Δημητρίου
1897	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1900	Σταύρος	Αποστόλου
1900	Δημήτριος	Νικολάου
1907	Αθανάσιος	Κωνσταντίνου
1908	Λεωνίδα	Μιχαήλ
1911	Μιχαήλ	Δημητρίου
1913	Βασίλειος	Χρήστου

Ευθυμίου

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1859	Χρήστος	Πέτρου
1870	Βασίλειος	Αναστασίου
1874	Ελευθέριος	Πέτρου
1877	Στέργιος	Αποστόλου
1879	Σπύρος	Αθανασίου
1880	Χαράλαμπος	Πέτρου
1881	Βασίλειος	Νικολάου
1884	Δημήτριος	Αναστασίου
1895	Δημήτριος	Ελευθερίου
1900	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1900	Βασίλειος	Στεργίου

1901	Κωνσταντίνος	Σωτηρίου
1904	Παναγιώτης	Μιχαήλ
1909	Αθανάσιος	Στεργίου
1909	Χρήστος	Ευαγγέλου

Ζιγούνας - Σιγκούνας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1879	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1907	Αθανάσιος	Κωνσταντίνου
1911	Βασίλειος	Αλεξίου

Καραμάνης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1878	Δημήτριος	Αποστόλου
1880	Σπύρος	Κωνσταντίνου
1885	Λουκάς	Κωνσταντίνου
1902	Νικόλαος	Ζήση
1906	Αθανάσιος	Δημητρίου
1909	Γεράσιμος	Ζήση

Κυράτσας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1874	Χρήστος	Ιωάννη

Κιώσης - Κιώσες

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1863	Νικόλαος	Παναγιώτη
1863	Κωνσταντίνος	Φίλιππα (Ταφίλη)
1880	Χαράλαμπος	Αποστόλου
1881	Λεωνίδα	Κωνσταντίνου
1882	Ιωάννης	Κωνσταντίνου
1890	Βασίλειος	Κωνσταντίνου
1892	Φίλιππος	Κωνσταντίνου
1896	Γεώργιος	Νικολάου
1899	Παναγιώτης	Μιχαήλ
1902	Ευάγγελος	Μιχαήλ
1907	Αθανάσιος	Χαραλάμπου
1910	Παναγιώτης	Χαραλάμπου
1911	Χρήστος	Νικολάου
1912	Χρήστος	Λεωνίδα
1913	Αλέξανδρος	Χαραλάμπου

Κόντης - Γκοντόσιας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1866	Σταύρος	Πέτρου

1870	Παναγιώτης	Νικολάου
1895	Κωνσταντίνος	Χαραλάμπου
1895	Αθανάσιος	Παναγιώτη
1896	Νικόλαος	Γεωργίου
1901	Βασίλειος	Παναγιώτη
1904	Γεώργιος	Παναγιώτη
1906	Ηλίας	Παναγιώτη

Κότης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1907	Ιωάννης	Αθανασίου

Κολέμπας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1872	Μάνθος	Ευαγγέλου
1884	Κωνσταντίνος	Χρήστου
1887	Νικόλαος	Χρήστου
1889	Αθανάσιος	Χρήστου
1899	Δημήτριος	Χρήστου
1902	Ευάγγελος	Χρήστου
1913	ελευθέριος	Νικολάου

Κούρος - Νάστος (N)

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1851	Βασίλειος	Σπύρου (N)
1857	Σπύρος	Νικολάου (N)
1859	Χρήστος	Κωνσταντίνου (N)
1860	Δημήτριος	Νικολάου
1861	Χρήστος	Σπύρου (N)
1862	Ιωάννης	Νικολάου
1862	Γεώργιος	Νικολάου
1873	Σταύρος	Κωνσταντίνου
1874	Ιωάννης	Μιχαήλ
1879	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1879	Σταύρος	Χρήστου
1879	Δημήτριος	Μιχαήλ
1883	Θεόδωρος	Βασιλείου (N)
1884	Αθανάσιος	Βασιλείου (N)
1884	Κωνσταντίνος	Θεοδώρου
1885	Μιχαήλ	Αθανασίου
1890	Γεώργιος	Βασιλείου
1891	Πέτρος	Βασιλείου (N)
1894	Αθανάσιος	Δημητρίου
1896	Κωνσταντίνος	Παναγιώτη
1898	Φώτιος	Αθανασίου

1899	Σπύρος	Γεωργίου
1899	Σπύρος	Χρήστου (N)
1899	Θεόδωρος	Γεωργίου
1899	Απόστολος	Μιχαήλ
1900	Ζήκος	Χρήστου
1900	Ευάγγελος	Σταύρου
1900	Θεόδωρος	Μιχαήλ
1900	Αναστάσιος	Ευαγγέλου
1901	Χαράλαμπος	Δημητρίου
1901	Λεωνίδα	Δημητρίου
1902	Αθανάσιος	Σπύρου
1903	Ιωάννης	Γεωργίου
1904	Φίλιππας	Χρήστου (N)
1904	Πέτρος	Σταύρου
1904	Ευάγγελος	Ιωάννη
1904	Σωτήριος	Σταύρου
1905	Σταύρος	Δημητρίου
1906	Μιχαήλ	Χρήστου (N)
1907	Δημήτριος	Θεοδώρου (N)
1907	Γεράσιμος	Χρήστου
1907	Νικόλαος	Γεωργίου
1907	Φώτιος	Παναγιώτη
1907	Νικόλαος	Μιχαήλ
1908	Ευάγγελος	Χρήστου (N)
1909	Φώτιος	Σταύρου
1909	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1909	Ζήσης	Ιωάννη
1909	Λουκάς	Σπύρου
1910	Παναγιώτης	Δημητρίου (N)
1911	Μιχαήλ	Γεωργίου
1912	Νικόλαος	Σπύρου
1912	Κωνσταντίνος	Σταύρου
1912	Ζήσης	Κωνσταντίνου
1912	Σπύρος	Κωνσταντίνου
1912	Χρήστος	Δημητρίου
1912	Νικόλαος	Μιχαήλ
1913	Κωνσταντίνος	Ευαγγέλου
1913	Νικόλαος	Ιωάννη

Επειδή το Νάστος, έχει χαθεί από το χωριό, το γράφω μέχρι τον τελευταίο που γεννήθηκε εδώ.

Νάστος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1915	Χριστόδουλος	Σταύρου

1915	Κωνσταντίνος	Αθανασίου
1932	Βασίλειος	Κωνσταντίνου

Λούτσος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1896	Χρήστος	Γεωργίου
1903	Στέργιος	Γεωργίου
1904	Ζήσης	Γεωργίου

Μπούμπας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1874	Αθανάσιος	Νικολάου
1875	Βασίλειος	Χρήστου
1889	Κωνσταντίνος	Χαραλάμπου
1891	Ευάγγελος	Μιχαήλ
1892	Δημήτριος	Μιχαήλ
1892	Γεώργιος	Χρήστου
1897	Αθανάσιος	Χρήστου
1900	Παναγιώτης	Αθανασίου
1902	Λεωνίδα	Μιχαήλ
1902	Θεόδωρος	Βασιλείου
1905	Σπύρος	Μιχαήλ
1906	Ζήσης	Βασιλείου
1907	Αντώνιος	Αθανασίου

Μάρκος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1849	Σωτήριος	Μιχαήλ
1853	Κωνσταντίνος	Χρήστου
1873	Ιωάννης	Χρήστου
1874	Παναγιώτης	Σπύρου
1880	Θεόδωρος	Χρήστου
1883	Βασίλειος	Γεωργίου
1885	Αθανάσιος	Σπύρου
1888	Στέργιος	Χρήστου
1891	Σπύρος	Σωτηρίου
1892	Ζήσης	Δημητρίου
1894	Λεωνίδα	Γεωργίου
1898	Παναγιώτης	Γεωργίου
1898	Μιχαήλ	Κωνσταντίνου
1899	Γεώργιος	Δημητρίου
1901	Σπύρος	Δημητρίου
1905	Θωμάς	Δημητρίου
1905	Ιωάννης	Κωνσταντίνου
1907	Κωνσταντίνος	Θεοδώρου

1907	Ζήσης	Θεοδώρου
1907	Λάμπρος	Δημητρίου
1907	Χαράλαμπος	Παναγιώτη
1910	Γεράσιμος	Δημητρίου
1912	Ηλίας	Στέργιου
1912	Ευάγγελος	Αθανασίου
1912	Νικόλαος	Ιωάννη
1912	Γεώργιος	Ιωάννη
1913	Βασίλειος	Σπύρου
1913	Αθανάσιος	Θεοδώρου
1913	Χρήστος	Δημητρίου

Μάνης - Μάνες - Τζεβίκου

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1858	Νικόλαος	Τζεβίκου
1861	Μιχαήλ	Τζεβίκου
1862	Αντώνιος	Αθανασίου
1873	Μιχαήλ	Αθανασίου
1883	Ηλίας	Αποστόλου
1894	Γεώργιος	Νικολάου
1895	Πέτρος	Κωνσταντίνου
1899	Παναγιώτης	Μιχαήλ
1900	Γεώργιος	Μιχαήλ
1904	Ζήκος	Μιχαήλ
1907	Χαράλαμπος	Ιωάννη
1908	Περικλής	Αντωνίου
1910	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1910	Νικόλαος	Μιχαήλ

Μπεράτης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1859	Ιωάννης	Ευαγγέλου
1882	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1888	Νικόλαος	Ιωάννη
1892	Θωμάς	Κωνσταντίνου
1892	Φώτιος	Ιωάννη
1898	Απόστολος	Κωνσταντίνου
1904	Δημήτριος	Ιωάννη
1905	Γεώργιος	Κωνσταντίνου
1909	Λεωνίδα	Δημητρίου
1912	Στέφανος	Δημητρίου

Μήσιος - Μήσιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1905	Πάνος	Δημητρίου

1909	Αθανάσιος	Δημητρίου
1934	Δημήτριος	Παναγιώτη
1939	Ιωάννης	Παναγιώτη

Μπάσιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1845	Φώτιος	Ιωάννη
1863	Χρήστος	Δημητρίου
1870	Γεώργιος	Δημητρίου
1874	Ιωάννης	Χρήστου (Κοντός)
1880	Στέργιος	Ευαγγέλου
1880	Παναγιώτης	Αναστασίου
1881	Αθανάσιος	Ηλία
1884	Χαράλαμπος	Φωτίου
1892	Σπύρος	Φωτίου
1899	Σπύρος	Γεωργίου
1899	Ιωάννης	Χρήστου (Δημητρίου)
1900	Ζήκος	Αθανασίου
1904	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1905	Νικόλαος	Δημητρίου
1906	Θεμιστοκλής	Παναγιώτη
1909	Μιχαήλ	Δημητρίου
1910	Αναστάσιος	Παναγιώτη
1912	Ζήκος	Αθανασίου
1912	Ζήκος	Δημητρίου
1912	Απόστολος	Ιωάννη

Νάτσιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Αθανάσιος	Νικολάου
1868	Δημήτριος	Νικολάου
1870	Δημήτριος	Ιωάννη
1882	Λεωνίδα	Γεωργίου
1884	Παναγιώτης	Γεωργίου
1888	Κωνσταντίνος	Αθανασίου
1896	Χρήστος	Δημητρίου
1904	Ιωάννης	Αθανασίου
1909	Νικόλαος	Δημητρίου

Νατσίκος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1844	Βασίλειος	Αθανασίου
1852	Χαράλαμπος	Σταύρου
1874	Σπύρος	Βασιλείου
1878	Ευθύμιος	Βασιλείου

1883	Γεώργιος	Ιωάννη
1885	Απόστολος	Βασιλείου
1886	Χρήστος	Ιωάννη
1888	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1891	Ηλίας	Χαραλάμπου
1899	Αθανάσιος	Σπύρου
1905	Νικόλαος	Ευθυμίου
1905	Μιχαήλ	Ευθυμίου
1906	Ζήκος	Δημητρίου
1907	Δημήτριος	Ευθυμίου
1910	Χρήστος	Ευθυμίου
1912	Ευάγγελος	Γεωργίου
1913	Ιωάννης	Αποστόλου

Νίτας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1852	Ιωάννης	Αθανασίου
1859	Σπύρος	Γεωργίου
1864	Αθανάσιος	Κωνσταντίνου
1870	Ιωάννης	Αποστόλου
1877	Γεώργιος	Αποστόλου
1880	Φώτιος	Παναγιώτη
1881	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1881	Δημήτριος	Σπύρου
1882	Γεώργιος	Ιωάννη
1888	Ζήκος	Χρήστου
1889	Σωτήριος	Αναστασίου
1893	Ευάγγελος	Χρήστου
1895	Νικόλαος	Δημητρίου
1895	Γεώργιος	Αναστασίου
1897	Δημήτριος	Ιωάννη
1904	Γεώργιος	Μιχαήλ
1904	Νικόλαος	Μιχαήλ
1905	Βασίλειος	Ζήκου
1906	Απόστολος	Ιωάννη
1907	Σταύρος	Ιωάννη
1907	Γεώργιος	Δημητρίου
1908	Δημήτριος	Γεωργίου
1908	Λεωνίδας	Δημητρίου
1912	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1912	Λάμπρος	Ιωάννη
1912	Αθανάσιος	Μιχαήλ
1913	Χρήστος	Δημητρίου
1913	Κωνσταντίνος	Ζήκου
1913	Λεωνίδας	Φωτίου

Νάνης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1852	Σπύρος	Δήμου
1875	Γεώργιος	Θεοδώρου
1882	Μιχαήλ	Σπύρου
1888	Λεωνίδα	Σπύρου
1908	Νικόλαος	Μιχαήλ
1912	Νικόλαος	Γεωργίου
1912	Ζήκος	Ιωάννη

Ντεμίρης - Δεμίρης + Ρος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1855	Δημήτριος	Ιωάννη
1874	Ευάγγελος	Γεωργίου
1878	Θεόδωρος	Αθανασίου
1800	Ζήκος	Γεωργίου
1880	Φώτιος	Σπύρου
1884	Ιωάννης	Δημητρίου
1886	Απόστολος	Δημητρίου
1887	Μιχαήλ	Στεφάνου
1888	Χρήστος	Στεφάνου
1892	Μιχαήλ	Δημητρίου
1896	Κωνσταντίνος	Δημητρίου
1900	Σταύρος	Δημητρίου
1902	Ιωάννης	Νικολάου
1903	Γεώργιος	Θεοδώρου
1904	Σπύρος	Φωτίου
1904	Ιωάννης	Ευαγγέλου
1905	Παναγιώτης	Μιχαήλ
1905	Νικόλαος	Δημητρίου
1906	Ευάγγελος	Δημητρίου
1907	Αναστάσιος	Φωτίου
1909	Κωνσταντίνος	Θεοδώρου
1909	Βασίλειος	Ευαγγέλου
1911	Κωνσταντίνος	Μιχαήλ
1912	Βασίλειος	Θεοδώρου
1913	Αθανάσιος	Ζήκου

Ντούκας - Δούκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1861	Πέτρος	Γεωργίου (Ζιώγα)
1864	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1869	Χαράλαμπος	Γεωργίου

1871	Βασίλειος	Νικολάου
1888	Δημήτριος	Πέτρου
1899	Ηλίας	Βασιλείου
1900	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1903	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1907	Σπύρος	Κωνσταντίνου
1907	Σπύρος	Βασιλείου
1909	Απόστολος	Κωνσταντίνου
1910	Μιχαήλ	Χαραλάμπου

Ντόντης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Χρήστος	Ιωάννη
1870	Χρήστος	Ηλία
1875	Βασίλειος	Ιωάννη
1880	Αντώνιος	Γρηγορίου
1883	Μιχαήλ	Γρηγορίου
1890	Μιχαήλ	Αναστασίου
1891	Θεόδωρος	Γρηγορίου
1891	Βασίλειος	Χρήστου
1893	Δημήτριος	Λάμπρου
1894	Ευάγγελος	Δημητρίου
1898	Ιωάννης	Χρήστου
1900	Δημήτριος	Μιχαήλ
1900	Δημήτριος	Χρήστου
1900	Αθανάσιος	Βασιλείου
1902	Αθανάσιος	Δημητρίου
1902	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1902	Λεωνίδα	Χρήστου
1904	Αθανάσιος	Χρήστου
1906	Νικόλαος	Χρήστου
1907	Απόστολος	Γερασίμου
1907	Δημήτριος	Αντωνίου
1907	Ηλίας	Μιχαήλ
1908	Σταύρος	Αθανασίου
1909	Ηλίας	Χρήστου
1909	Παναγιώτης	Αντωνίου
1909	Ιωάννης	Μιχαήλ
1910	Γεώργιος	Βασιλείου
1910	Νάκος	Βασιλείου
1912	Ιωάννης	Αθανασίου

Πορίκης - Τσιανάκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1864	Κωνσταντίνος	Φωτίου

1879	Λάμπρος	Χρήστου
1879	Αθανάσιος	Κύργιου
1880	Γεωργιάκης	Χρήστου
1881	Μιχαήλ	Ιωάννη
1881	Αντώνιος	Ιωάννη
1883	Αθανάσιος	Χρήστου
1893	Παναγιώτης	Χρήστου
1898	Ευάγγελος	Χρήστου
1901	Μιχαήλ	Δημητρίου
1902	Σταύρος	Λάμπρου
1905	Νικόλαος	Δημητρίου
1905	Θεόδωρος	Αντωνίου
1905	Χρήστος	Κωνσταντίνου
1905	Βασίλειος	Αθανασίου
1905	Βασίλειος	Χρήστου
1907	Σπύρος	Μιχαήλ
1908	Βασίλειος	Αθανασίου
1910	Λεωνίδα	Αθανασίου
1910	Λεωνίδα	Λάμπρου
1910	Κωνσταντίνος	Χρήστου

Πότσης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1852	Γεώργιος	Αθανασίου
1854	Νικόλαος	Αναστασίου
1864	Μιχαήλ	Χρήστου
1864	Παναγιώτης	Αναστασίου
1866	Φώτιος	Γιαννάκη
1872	Μιχαήλ	Γιαννάκη
1872	Νικόλαος	Βασιλείου
1874	Δημήτριος	Χρήστου
1878	Μάρκος	Αντωνίου
1879	Σπύρος	Αντωνίου
1881	Νικόλαος	Αντωνίου
1882	Αθανάσιος	Δημητρίου
1890	Βασίλειος	Νικολάου
1890	Ιωάννης	Αντωνίου
1891	Αθανάσιος	Γεωργίου
1897	Δημήτριος	Γεωργίου
1898	Σπύρος	Αθανασίου
1899	Σπύρος	Φωτίου
1900	Σταύρος	Νικολάου
1900	Παναγιώτης	Νικολάου
1900	Ευάγγελος	Μιχαήλ

1901	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1901	Αθανάσιος	Μιχαήλ
1901	Νικόλαος	Δημητρίου
1902	Γεώργιος	Παναγιώτη
1902	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1903	Λεωνίδας	Γεωργίου
1904	Αθανάσιος	Κωνσταντίνου
1904	Ιωάννης	Μιχαήλ
1905	Εμμανουήλ	Φωτίου
1905	Δημήτριος	Νικολάου
1905	Μιχαήλ	Νικολάου
1905	Ευάγγελος	Παναγιώτης
1905	Αθανάσιος	Γεωργίου
1906	Χρήστος	Μάρκου
1906	Λεωνίδας	Κωνσταντίνου
1907	Ζήκος	Παναγιώτη
1908	Αθανάσιος	Μάρκου
1908	Νικόλαος	Χαραλάμπου
1908	Νικόλαος	Κωνσταντίνου
1908	Βασίλειος	Δημητρίου
1909	Γεώργιος	Μιχαήλ
1909	Βασίλειος	Νικολάου
1910	Βασίλειος	Χρήστου
1911	Θωμάς	Μιχαήλ
1911	Πέτρος	Νικολάου
1911	Ιωάννης	Κωνσταντίνου
1912	Λεωνίδας	Παναγιώτη
1913	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1913	Σπύρος	Νικολάου
1913	Ζήσης	Σπύρου
1913	Αντώνιος	Νικολάου
1913	Σπύρος	Χρήστου

Σκούπρας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1843	Πέτρος	Ιωάννη
1854	Παναγιώτης	Αποστόλου
1866	Αθανάσιος	Αποστόλου
1881	Στέργιος	Αθανασίου (Στέργ.)
1888	Δημήτριος	Αθανασίου
1891	Ιωάννης	Αθανασίου
1896	Απόστολος	Σπύρου
1905	Βασίλειος	Στέργιου
1907	Νικόλαος	Χρήστου
1908	Σταύρος	Στέργιου

1911	Παναγιώτης	Στέργιου
1913	Παναγιώτης	Αθανασίου
1913	Ιωάννης	Σπύρου

Σιούπουλης - Σιούπουλος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1848	Αθανάσιος	Βασιλείου
1850	Γεωργιος	Κωνσταντίνου
1861	Μιχαήλ	Φωτίου
1862	Ευάγγελος	Νικολάου
1882	Σπύρος	Γεωργίου
1890	Γεράσιμος	Ευαγγέλου
1892	Βασίλειος	Μιχαήλ
1895	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1898	Αθανάσιος	Γεωργίου
1898	Φώτιος	Μιχαήλ
1898	Βασίλειος	Ευαγγέλου
1899	Δημήτριος	Αθανασίου
1900	Δημήτριος	Ευαγγέλου
1906	Μηνάς	Μιχαήλ
1912	Δημήτριος	Γερασίμου

Σιδέρης - Σιβέρης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1860	Απόστολος	Κωνσταντίνου
1866	Νικόλαος	Κωνσταντίνου
1876	Τούσιας	Ανδρέα
1881	Αναστάσιος	Ανδρέα
1881	Ιωάννης	Παναγιώτη
1885	Ζήκος	Γεωργίου
1889	Δημήτριος	Παναγιώτη
1891	Βασίλειος	Νικολάου
1892	Σπύρος	Αποστόλου
1897	Ηλίας	Τούσια
1899	Σπύρος	Γεωργίου
1901	Χρήστος	Ιωάννη
1904	Αθανάσιος	Ιωάννη
1905	Χρήστος	Νικολάου
1906	Κωνσταντίνος	Τούσια
1907	Βασίλειος	Τούσια
1909	Παναγιώτης	Αναστασίου
1913	Παναγιώτης	Δημητρίου
1913	Ιωάννης	Σταύρου

Σίμος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1884	Χαράλαμπος	Φωτίου
1906	Γεώργιος	Χαραλάμπου
1913	Ζήκος	Δημητρίου

Σιούτης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1868	Γεώργιος	Δημητρίου
1870	Παναγιώτης	Βασιλείου
1874	Σπύρος	Αποστόλου
1876	Νικόλαος	Αποστόλου
1882	Θωμάς	Βασιλείου
1888	Αθανάσιος	Χρήστου
1891	Απόστολος	Βασιλείου
1891	Βασίλειος	Χρήστου
1894	Γεώργιος	Χρήστου
1896	Χρήστος	Γεωργάκη
1897	Θεόδωρος	Κωνσταντίνου
1902	Νικόλαος	Γεωργάκη
1903	Γεώργιος	Σπύρου
1904	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1905	Δημήτριος	Παναγιώτη
1908	Κωνσταντίνος	Νικολάου
1909	Αθανάσιος	Παναγιώτη
1909	Χρήστος	Θωμά
1910	Ευάγγελος	Μιχαήλ
1911	Δημήτριος	Νικολάου
1912	Γεράσιμος	Θωμά
1912	Κωνσταντίνος	Παναγιώτη

Σιούζιος - Σιόζιος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1854	Αθανάσιος	Πέτρου
1867	Χρήστος	Χαραλάμπου
1870	Κέντρος	Φωτίου
1876	Ευάγγελος	Σπύρου
1878	Γεώργιος	Ευαγγέλου
1882	Ευάγγελος	Παναγιώτη
1883	Βασίλειος	Χαραλάμπου
1883	Νικόλαος	Σπύρου
1886	Βασίλειος	Αθανασίου
1890	Αθανάσιος	Παναγιώτη
1893	Ευάγγελος	Χρήστου
1893	Γεωργάκης	Σπύρου

1899	Κωνσταντίνος	Αθανασίου
1902	Θωμάς	Χρήστου
1904	Νικόλαος	Αθανασίου
1904	Κωνσταντίνος	Ευαγγέλου
1906	Στέργιος	Ευαγγέλου
1906	Κωνσταντίνος	Γεωργίου
1906	Γεώργιος	Χρήστου
1906	Φώτιος	Κέντρου
1907	Σπύρος	Αθανασίου
1907	Νικόλαος	Γεωργίου
1908	Νικόλαος	Βασιλείου
1909	Δημήτριος	Ευαγγέλου
1910	Αριστοτέλης	Γεωργίου
1911	Αθανάσιος	Κέντρου
1912	Ζήκος	Αναστασίου
1913	Λεωνίδας	Ευαγγέλου
1913	Παναγιώτης	Γεωργίου
1913	Ευάγγελος	Βασιλείου

Τζιαβάρας - Τζαβάρας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1850	Πέτρος	Χρήστου
1866	Βασίλειος	Χρήστου
1880	Κωνσταντίνος	Μιχαήλ
1881	Σπύρος	Πέτρου
1881	Στέργιος	Δημητρίου
1898	Δημήτριος	Βασιλείου
1902	Νικόλαος	Αναστασίου
1903	Ανδρέας	Βασιλείου
1905	Γεώργιος	Βασιλείου
1906	Μιχαήλ	Αναστασίου
1911	Χρήστος	Αναστασίου
1913	Ζήσης	Σπύρου

Τσιέπας - Τσιέπας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1860	Σπύρος	-
1871	Στέργιος	Χρήστου
1874	Παναγιώτης	Χρήστου
1880	Γεώργιος	Μιχαήλ
1891	Σπύρος	Αθανασίου (Χρήστου)
1893	Χρήστος	Αθανασίου
1893	Σπύρος	Κωνσταντίνου
1893	Κωνσταντίνος	Αθανασίου
1896	Δημήτριος	Κωνσταντίνου

1897	Σπύρος	Αθανασίου
1898	Δημήτριος	Κωνσταντίνου
1898	Μιχαήλ	Δημητρίου
1899	Γεώργιος	Σπύρου
1899	Λεωνίδας	Αθανασίου (Χρήστου)
1900	Νικόλαος	Παναγιώτη
1900	Χρήστος	Κωνσταντίνου
1900	Ζήκος	Δημητρίου
1901	Μιχαήλ	Αθανασίου
1902	Βασίλειος	Σπύρου
1903	Δημήτριος	Παναγιώτη
1905	Ιωάννης	Κωνσταντίνου
1906	Γεώργιος	Αθανασίου (Χρήστου)
1906	Ευάγγελος	Μιχαήλ
1907	Μιχαήλ	Κωνσταντίνου
1908	Γεώργιος	Δημητρίου
1908	Νικόλαος	Γεωργίου
1908	Νικόλαος	Αθανασίου
1911	Σπύρος	Παναγιώτη
1913	Φώτιος	Σπύρου

Τόνης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1869	Δημήτριος	Βασιλείου
1891	Μιχαήλ	Δημητρίου
1904	Νικόλαος	Δημητρίου
1907	Ιωάννης	Δημητρίου
1914	Ευάγγελος	Δημητρίου
1925	Βασίλειος	Μιχαήλ
1928	Κωνσταντίνος	Νικολάου
1929	Ιωάννης	Μιχαήλ
1930	Ανδρέας	Νικολάου

Το σόι Τόνης είχε χαθεί απ' το χωριό και επανήλθε πρόσφατα με τον Ηλία Τόνη και τα τρία του αγόρια.

Τσιούλος

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1895	Ιωάννης	Αθανασίου
1927	Αθανάσιος	Ιωάννη
1932	Μιχαήλ	Ιωάννη
1935	Ζήσης	Ιωάννη
1940	Γεράσιμος	Ιωάννη
1949	Αθανάσιος	Αθανασίου

Τζιόγκας - Τζόγκας

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1844	Απόστολος	Δημητρίου
1848	Νικόλαος	Χρήστου
1853	Αθανάσιος	Χρήστου
1870	Βασίλειος	Αποστόλου
1875	Δημήτριος	Μπέκου
1880	Ιωάννης	Νικολάου
1883	Νικόλαος	Μπέκου
1891	Βασίλειος	Αθανασίου
1892	Κωνσταντίνος	Νικολάου
1894	Κωνσταντίνος	Ιωάννη
1901	Χρήστος	Αθανασίου
1901	Αθανάσιος	Βασιλείου
1904	Δημήτριος	Αθανασίου
1904	Νικόλαος	Βασιλείου
1905	Απόστολος	Νικολάου

Φούκης

<u>Χρονολογία γέννησης</u>	<u>Όνομα</u>	<u>Όνομα πατρός</u>
1841	Δημήτριος	Βασιλείου
1854	Σπύρος	Χρήστου
1860	Στέργιος	Ιωάννη
1861	Ιωάννης	Κωνσταντίνου
1866	Ευάγγελος	Δημητρίου
1879	Κωνσταντίνος	Αποστόλου
1880	Γεώργιος	Σπύρου
1880	Ευάγγελος	Αποστόλου
1881	Ευθύμιος	Σπύρου
1883	Βασίλειος	Γεωργίου
1883	Λεωνίδας	Ιωάννη
1884	Απόστολος	Ιωάννη
1884	Χρήστος	Αποστόλου
1885	Αθανάσιος	Νικολάου
1886	Γεώργιος	Δημητρίου
1887	Αθανάσιος	Αποστόλου
1887	Βασίλειος	Νικολάου
1890	Δημήτριος	Αναστασίου
1891	Σπύρος	Αποστόλου
1892	Γεώργιος	Ιωάννη
1893	Χρήστος	Ευαγγέλου
1896	Δημήτριος	Μιχαήλ
1896	Νικόλαος	Δημητρίου
1898	Παναγιώτης	Ιωάννη
1899	Κωνσταντίνος	Αναστασίου

1899	Χρήστος	Σπύρου
1900	Αθανάσιος	Αναστασίου
1900	Αχιλλέας	Ιωάννη
1900	Αντώνιος	Δημητρίου
1901	Ζήκος	Στέργιου
1902	Θεόδωρος	Ευαγγέλου
1903	Νικόλαος	Αναστασίου
1904	Δημήτριος	Βασιλείου
1905	Ζήσης	Νικολάου
1905	Νικόλαος	Αναστασίου
1905	Φώτιος	Γεωργίου
1905	Φώτιος	Ευαγγέλου
1907	Ιωάννης	Αποστόλου
1908	Ευάγγελος	Αναστασίου
1908	Χαράλαμπος	Κωνσταντίνου
1908	Σπύρος	Μιχαήλ
1908	Χρήστος	Νικολάου
1908	Κωνσταντίνος	Βασιλείου
1909	Βασίλειος	Γεωργίου
1911	Δημήτριος	Χρήστου
1913	Ζήκος	Βασιλείου
1913	Σταύρος	Βασιλείου
1913	Ευάγγελος	Ευθυμίου

Μεντής

Για τους Μενταίους υπάρχει στη συνέχεια πλήρης γενεαλογία από το 1700 περίπου μέχρι σήμερα.

Μεντέικος γάμος

**ΑΦΙΕΡΩΜΕΝΟ
ΣΤΗ ΜΝΗΜΗ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ ΤΟΥ ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑΤΟΣ**

**ΟΙ ΑΘΑΝΑΤΟΙ
ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ**

ΚΡΑΥΓΗ – ΘΡΗΝΟΣ – ΖΓΚΙΚΟΥ

**ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ Κ. ΜΕΝΤΗΣ
Κεφαλόβρυσο Πωγωνίου – Ιωαννίνων
ΙΟΥΛΙΟΣ 2002**

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

... Στις δέκα (10) Ιούλη του 1943 ημέρα Σάββατο μετά το μεσημέρι, περίπολος των Γερμανών κατακτητών μπαίνει στο Κεφαλόβρυσο. Πυρπολεί το χωριό και το παραδίδει στις φλόγες. Καταστρέφει τα πάντα, αγορά και σπίτια. Κάποιοι άξιοι άνδρες μαζί με τον Ιερέα του χωριού, προσπάθησαν να αποτρέψουν το κακό και να γλιτώσουν, το χωριό.

Οι Γερμανοί τους οδήγησαν και τους έκλεισαν σε δύο διπλανά σπίτια του χωριού. Τα ναζιστικά κτήνη έβαλαν φωτιά και τους έκαψαν ζωντανούς. Επίσημα ελέχθη πως το ολοκαύτωμα του Κεφαλόβρυσου ήταν αντίποινα για επίθεση που δέχθηκε γερμανική περίπολος λίγες μέρες πριν.

Οι πληροφορίες των Γερμανών έλεγαν πως οι άντρες της αντίστασης που τους χτύπησαν ήταν Κεφαλοβρυσίτες. Φήμες όμως και διαδόσεις της εποχής εκείνης, έλεγαν, πως κάποιοι καταδότες οδήγησαν τους Γερμανούς στο Κεφαλόβρυσο, πράγμα όμως που μέχρι σήμερα δεν έχει επιβεβαιωθεί. Σε κύκλους χωριανών που υποτίθεται πως γνώριζαν καλύτερα τα πράγματα οι φήμες έλεγαν πως ήταν δάχτυλος της Ρουμάνικης προπαγάνδας. Η Ρουμανία, σύμμαχος τότε των Γερμανών, προσπάθησε να αναβιώσει την μαύρη προπαγάνδα των αρχών του περασμένου αιώνα. Όπως τότε έτσι και τώρα δεν είχε καμιά τύχη σ' αυτό το πολύπαθο χωριό. Για να εκδικηθεί έλεγαν, οδήγησε τους Γερμανούς στο Κεφαλόβρυσο, το μοναδικό Βλαχοχώρι της περιοχής.

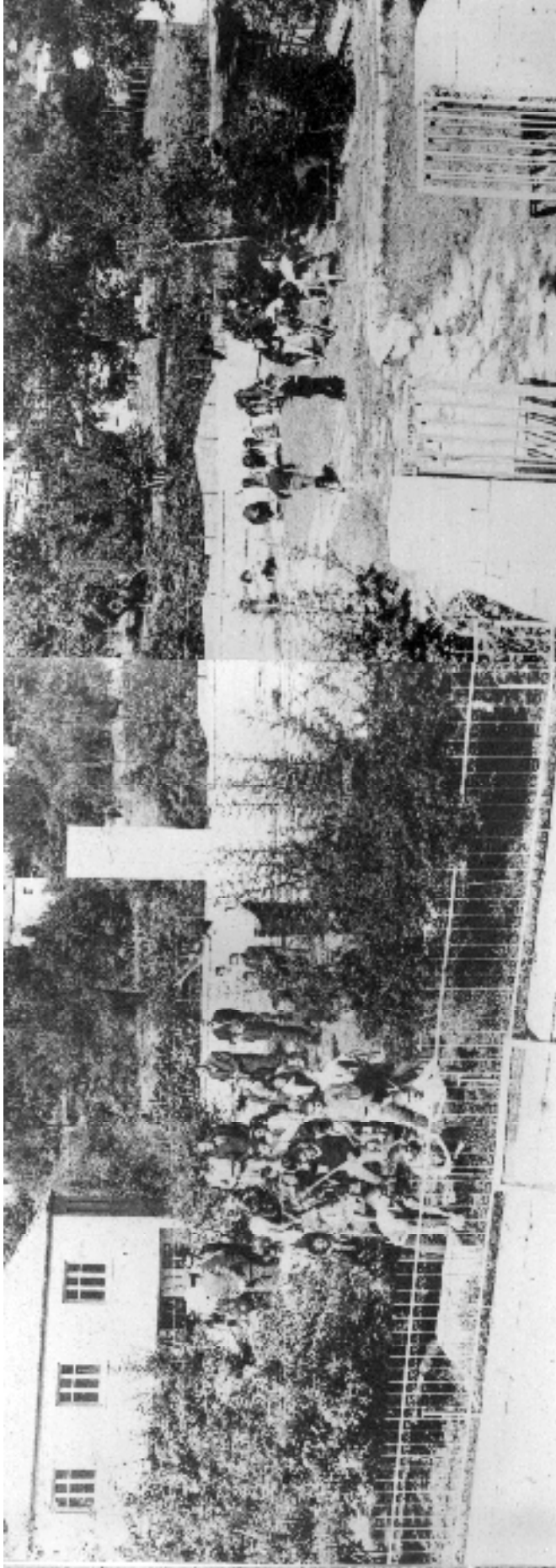
Την ίδια τύχη βέβαια είχε η ρουμάνικη προπαγάνδα σε όλα τα Ελληνικά Βλαχοχώρια και σε όλους τους Βλαχόφωνους Έλληνες. Αυτή η μέρα έμελλε να είναι η χειρότερη μα συνάμα και η ενδοξότερη στην ιστορία του Κεφαλόβρυσου. Πολύ το αίμα που πότισε για μια ακόμη φορά αυτά τα άγια χώματα, άλλη μια μεγάλη θυσία στο βωμό της πατρίδας.

Οι παππούδες μας, οι πατεράδες μας, θρήνησαν όσο ποτέ άλλοτε, την καταστροφή του χωριού και τον χαμό τόσων ανθρώπων. Χαρακτηριστικοί οι στίχοι, **(πατρουτζέτσι τρέι σινέα, τσ'οφλέ λάια Μιτζιντέα. Πλέντζι Μιτζιντέη πλέντζι, κε τι νικάρε του σέντζι)**. Που σημαίνει: (Του σαράντα τρία τη χρονιά τι κακό βρήκε το μαύρο Κεφαλόβρυσο. Κλάψε Κεφαλόβρυσο κλάψε επειδή σε πνίξανε στο αίμα).

Ο αξιωματικός Σταύρος Σέχης Σεχόπουλος με τον τότε Πρόεδρο του χωριού Αλέκο Πότση και άλλους χωριανούς

Με δική του δωρεά έγινε εκείνο το αριστούργημα που συνηθίσαμε να το λέμε Ηρώων. Δυστυχώς όμως δεν το εκτιμήσαμε και το θυσιάσαμε στον βωμό μιας μεγάλης πλατείας.

Ηρώων, πριν χαλάσει. Δωρεά του Στύρου Σέχη Σεχόπουλου

ΚΑΕΝΤΕΣ – ΖΩΝΤΕΣ

Παπα - Γιώργης Κιτσώνας
Σπυρίδων Τζαβάρας
Χαράλαμπος Σίμος
Γεώργιος Μπάσιος
Δημήτριος Νατσίκος
Παναγιώτης Νάτσιας
Νικόλαος Γραμμόζης
Κωνσταντίνος Γραμμόζης
Γεώργιος Γραμμόζης
Γεώργιος Γκότσης
Βασίλειος Μπούμπας
Νικόλαος Κόντης
Κωνσταντίνος Κούρος
Ηλίας Μεντής
Ιωάννης Σκούπρας
Βασίλειος Σιούζιος
Δημήτριος Σιούτης
Σπυρίδων Τσέπας
Χρήστος Δημουλάς
Παναγιώτης Βολτέρας
Παναγιώτης Γκόγκος
Χρήστος Ντεμίρης
..... ΑΘΑΝΑΤΟΙ

ΟΙ ΑΘΑΝΑΤΟΙ ΤΟΥ ΚΕΦΑΛΟΒΡΥΣΟΥ

Τι σου 'ναι τούτο το μυαλό και της ψυχής τα μάτια
πως μας πηγαίνουν μακριά σ' άγνωστα μονοπάτια
εκεί που άνθρωπος ποτέ δεν μπόρεσε να πάει
στο μέλλον και στο παρελθόν όσο κι αν μας πονάει.

'Ετσι κι εμένα πήγανε χρόνια και χρόνια πίσω
δεν ήθελα ποτέ να 'δω ούτε και ν' αντικρίσω
κείνο το μαύρο Σάββατο 'κείνη την μαύρη ώρα
με πήραν και μ' ανέβασαν ψηλά στη Βαλαόρα.

Αυτά που 'δαν τα μάτια μου άνθρωπος μην ξανάδει
χίλιες φορές απ' τη ζωή θα διάλεγα τον Άδη.
Είδα το έρμο Μιτζιτιέ, στις φλόγες τυλιγμένο
το δόλιο Κεφαλόβρυσο απ' τον χάροντα ζωσμένο.

Βάρβαροι μπήκαν στο χωριό, τέρατα με σιρίτια
μάζεψαν την αφρόκρεμα την κλείσαν σε δυο σπίτια.

Και τόδε λέει ο Μήτες τ' όνειρο χωρίς να κλείσει μάτι
Καβάλα σ' άσπρα άλογα εικοσιδυό νομάτοι
πήγαιναν και τραγουδάγαν σαν νά'ταν πανηγύρι
σαν να 'ταν γάμος στο χωριό και πήγαιναν στη νύφη.

Τ' άλογα ξάφνου βγάλανε πελώριες φτερούγες
κι άρχισαν όλα να πετούν ψηλά πάνω απ' τις ρούγες
κι ανέβαιναν - ανέβαιναν τον ήλιο πλησιάζαν
τ' αγαπημένο τους χωριό από ψηλά κοιτάζαν.

Γι' αυτό καλοί μου χωριανοί ζωή μην καρτερούμε
πολύ ψηλά θα φτάσουμε αστρίτσια θα γενούμε.

Παπα-Γιώργης Κιτσώνας – Ιερέας του Χωριού

Παναγιώτης Γκόγκος – Σιδηρουργός στο χωριό

Οι οχτροί δεν είχανε καρδιά, δεν κάνανε χατίρια
άχυρα - γκάζι και φωτιά
κι οι φλόγες ξεπετάχτηκαν από τα παραθύρια.

Φρικτές κραυγές ακούστηκαν απ' της φωτιάς τα βάθη
και μια φωνή ξεχώρισε θαρρώ του παπά - Γάκη.
Αδέλφια ας προλάβουμε όλοι να σχωρεθούμε
όλοι σαν ένας άνθρωπος σφιχτά ν' αγκαλιαστούμε
επειδή στην άλλη τη ζωή ξανά θ' ανταμωθούμε.

Σαν χόρτασαν την πείνα τους οι λυσσασμένοι λύκοι
άφησαν πίσω χαλασμό άφησαν πίσω φρίκη.
Θεία ευωδιά αναδύονταν από κορμιά καμένα
κορμιά των πατεράδων μας τα χιλιοαγιασμένα.

Ο ήλιος εσκοτείνιασε δεν άντεχε να βλέπει κι ο
ουρανός χαμήλωσε που κόντευε να πέσει.

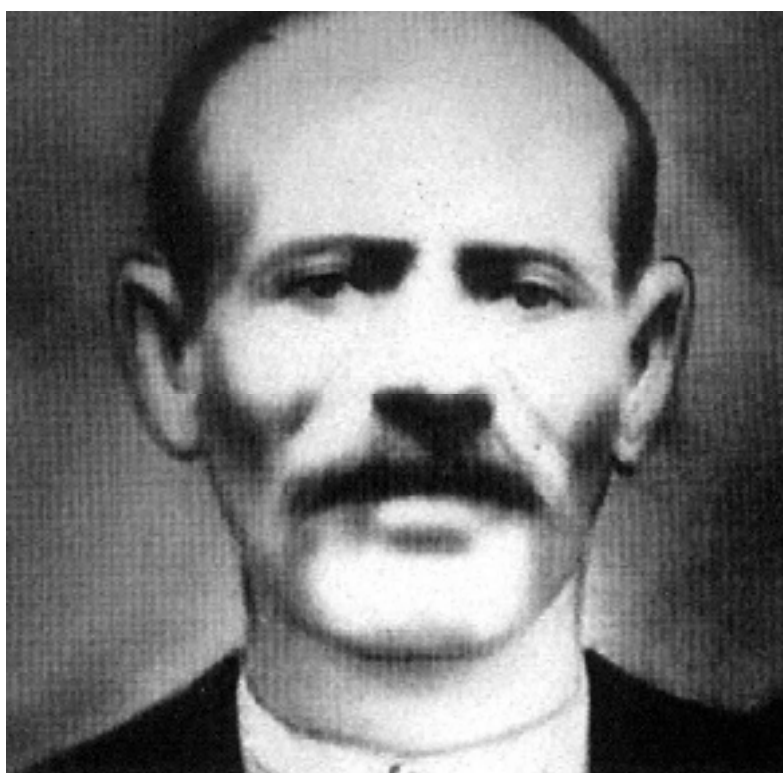
Κυράδες με τις κόρες τους που στην πηγή είχαν πάει
εκεί που γάργαρο νερό αιώνια κυλάει
που στα πλατάνια τα δασιά λογιών λογιών πουλάκια
κελάηδαγαν και λέγαν τα δικά τους τα μεράκια.

Εκεί πλέναν τα ρούχα τους πλένανε τις τσαντίλες
να βάλουν το γλυκό τυρί να ζήσουν τις φαμίλιες.
Γιομίζαν κρύσταλλο νερό τα γκιούμια τις βαρέλες
και φέρναν στο χωριό δροσιά οι όμορφες κοπέλες.

Μανάδες νιές ανάμεσα στα άλλα τα κορίτσια
με βυζαχτάρικα παιδιά μέσα στη σαρμανίτσα.
Που οι νιοι παραφυλάγανε να δουν την κοπελιά τους
να κλέψουν μια κρυφή ματιά να γιάνουν τον σεβντά τους.

Βολτέρας Παναγής. Είναι ο πατέρας του γνωστού μας
Δάσκαλου Βολτέρα. Ήταν μικροπωλητής

Τζαβάρας Σπύρος. Γραμματέας

Καλότυχοι περαστικοί βλέπταν τις Βλαχοπούλες
να περπατάν σαν πέρδικες σε χλοερές ραχούλες.
Πέτρα την πέτρα πάταγαν λιθάρι το λιθάρι
μη σκονιστεί η φορεσιά
και η ποδιά που κένταγαν νύχτα με το λυχνάρι.

Λες και δεν πάταγαν στη γη, λες κι ήτανε νεραίδες
αερικά κρύων πηγών από βουνοκορφάδες.

Η φύση που τις προίκισε μ' όλης της γης τη χάρη
την ομορφιά των λουλουδιών, κομμάτι απ' το φεγγάρι
μάτια στο χρώμα της ελιάς που ώριμη έχει πέσει
μαλιά που οι πλεξούδες τους ξεπέρναγαν τη μέση.

Χείλη αγριοκέρασο, κούμαρο γινομένο
σαν το αυγό της Πασχαλιάς χωρίς να 'ναι βαμμένο.
Λαιμό καθάριο, διάφανο , νερό που όταν πίναν
τόβλεπες μέσα να κυλά, τη δίψα τους σα σβήναν.

Τη ευωδιά του θυμαριού απ' άγρια λεβάντα
κι από ανθό αμάραντου, π' ανθός μένει για πάντα.
Κορμί, ανθισμένη λυγαριά απ' τ' όμορφο Πωγώνι
σαν το βουνίσιο έλατο ντυμένο με το χιόνι.

Με μιας τα πάντα σώπασαν, βουβάθηκε η πλάση
ούτε πουλί πετούμενο δεν λέει να περάσει.
Τον κόρφο της μανούλας του μωρό πια δε ζητούσε
και το νερό της ποταμιάς κι αυτό βουβό κυλούσε.

Το κρυσταλλένιο της πηγής θολό, κόκκινο βγήκε,
κακό μεγάλο θα 'γινε που δεν εματαγίνκε.
Γέλια, τραγούδια, χωρατά παγώσανε στα χείλη
σαν τον βοριά τον άγριο που σβήνει το καντήλι.

Ο νους τους τρέχει στο χωριό, τρέχει στη φαμελιά τους
στο φτωχικό τους κατοικιό, στ' αδέλφια, στα παιδιά τους.

Σίμος Χαράλαμπος (Λάμπρη) "Ο Τσέλιγκας"

Μεντής Ηλίας (Λίτσια αλ Γιωργάκη)

Κίνησαν τον ανήφορο κορίτσια και κυράδες
δεν πήρανε στα χέρια τους μήτε τους μαστραπάδες,
με μιαν ανάσα βγήκανε στης Παναγιάς το λόφο
για ν' αγναντέψουν από 'κει τούτον τον έρμο τόπο.

Κοίταξαν κάτω στο χωριό, χωριό δεν αντικρύσαν
πάγωσε ο ίδρωσ πάνω τους, τα γόνατα λυγίσαν
τα δάκρυα απ' τα μάτια τους σαν ποταμοί κύλησαν.

Είδα και τα Βλαχόπουλα κι όλες τις Βλαχοπούλες
να ροβολάν απ' τις ψηλές κι απ' τις κοντές ραχούλες
σαν σύννεφο κατάμαυρο προτού ξεσπάσει μπόρα
να τρέχουν προς το κουρνιαχτό
που σκέπασε όλο το χωριό μέχρι τη Βαλαόρα.

Είδα γυναίκες π' ούρλιαζαν με τα μαλλιά λυμένα,
με τα φουστάνια τ' αργαλειού ανάποδα βαλμένα.

Είδα τη δόλια Λάμπρινα να ψάχνει μες στη στάχτη
και να ρωτά ολόγυρα τραβώντας τα μαλλιά της
μη γνώρισ' από σας κανείς τον μαύρο μου τον Λάμπρη;

Ο πιο μεγάλος μαχαλάς έλιωνε σαν κεράκι,
κανείς δεν το περίμενε τόσο πικρό φαρμάκι
ολόκληρος ο μαχαλάς
να ψάχνει μες τα κάρβουνα τον Λία του Γιωργάκη.

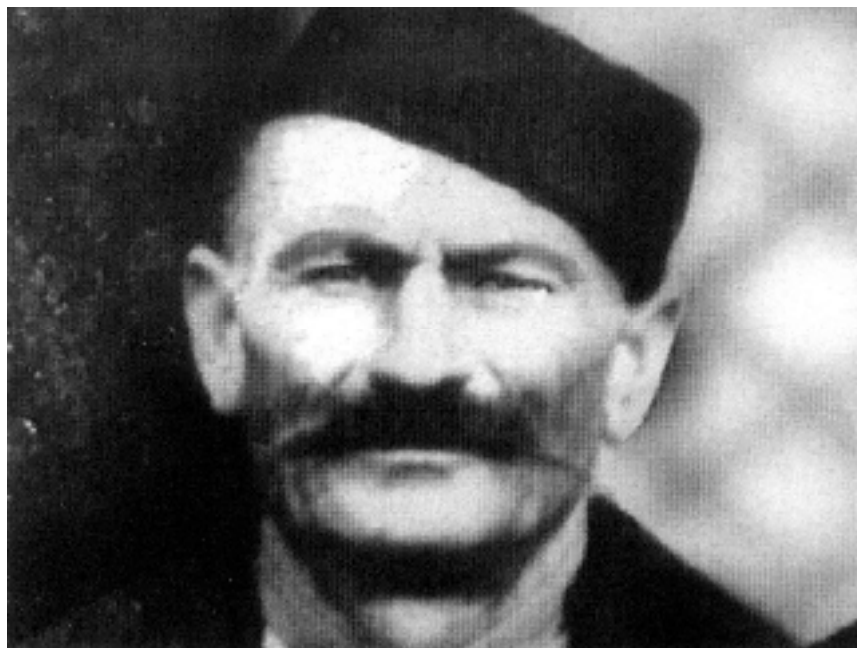
Τον Παπα Γιώργη είπανε πως βρήκαν ορισμένοι
όχι πως τον γνώρισαν, μα βρήκανε τη λειτουργιά
εκεί σιμά στο πλάι του κι' αυτή καρβουνιασμένη.

Στ' αποκαϊδία ψάχνανε να βρουν τον Νικολάκη
τον Κίτα δεν τον γνώρισαν, τον Τσίφη και τον Γάκη,
τον Πάνο και τον Τσίλε μα ούτε και τον Νάκη
τον Μπέλο, τον περήφανο τον τσέλιγκα τον Γκάτση.

Πλατάني μου περήφανο αιώνες κι αν θα ζήσης
τον Πήλιο που σε φύτεψε δεν θα ξαναδροσίσης.

Ο Τσέλιγκας
Μπάσιος Γεώργιος (Γκάτση)

Νικόλαος Γραμμόζης

Ο Σιδεράς τα κάρβουνα τ' άφησε αναμμένα
άφησε και τα σίδερα στ' αμόνι πυρωμένα
και ο φτωχόςπραματευτής κάπου εκεί στη μέση
είχε μεγάλη φαμελιά και ποιος να την εθρέψει;

Μα κι άλλος μεγάλος μαχαλάς, κι άλλο μεγάλο σόι,
κλαίει, σπαράζει οδύρεται, τριπλό το μοιρολόι,
ποιόνε να πρωτοκλάψουνε με τι λογιών κουβέντες,
δεν χάσαν έναν, ούτε δυό, χάσανε τρεις λεβέντες.

Τον Κόλα τον αγέρωχο, τον Κώτσια κι άλλον ένα,
τον Γιώργη τον μικρότερο
που είχε απ' το μέτωπο πόδια σακατεμένα.

Σαν να μην έφτανε όλο αυτό
τούτο το έρμο το χωριό, χάνει και τον Γραμματικό.

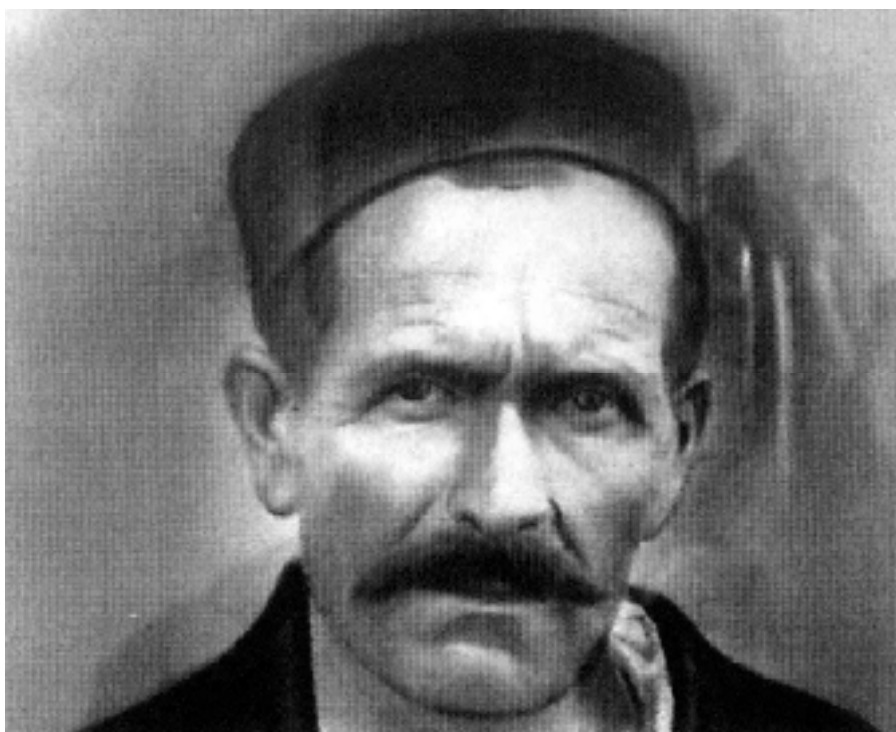
Τα όμορφα ψηλά βουνά, που βόσκουν τα ζαρκάδια
που τα πατάνε μοναχά των Βλάχων τα κοπάδια,
μες το κατακαλόκαιρο και μέρα μεσημέρι
αντάριασαν και βούρκωσαν σαν πήγε το χαμπέρι.

Το δάκρυ τους, κομπολογιού, κεχριμπαρένιες χάντρες,
να το πιστέψουν δεν μπορούν,
πως δεν θα τα ξαναδιαβούν τούτοι οι άξιοι άντρες.

Τ' αγρίμια αλαφιαστήκανε, ορθώσανε τ' αυτιά τους,
και τρομαγμένα λούφαξαν βαθιά μες τη φωλιά τους.
Δεν είχαν ξαναδεί ποτέ, σε όλη τους τη ζήση,
τέτοια καμώματα βουνών σαν το κακό μεθύσι.

Μπούμπας Βασίλειος

Δημουλάς Χρήστος

Περήφανοι σταυραετοί, σ' απάτητες κορφάδες
που δεν τις καταδέχονται τις χαμηλές πεδιάδες
πρώτη φορά κατέβηκαν σε τούτα δω τα μέρη
να μάθουν, γιατί έχουν τα βουνά τόσο βαρύ κιντέρι.

Οι λεβεντοτισομπάνηδες στομώσαν τα κουδούνια
στομώσανε τα κυπριά κι όλα τα τσιουκανέλια.
Απ' τα χιλιάδες πρόβατα, απ' τα χιλιάδες γίδια
κυπρί δεν ακουγότανε, κουδούνι δεν χτυπούσε
στα πλάγια της Νεμέρτσικας φλογέρα δε λαλούσε.

Στ' όμορφο το Μπουτσκόπουλο τις μέρες και τα βράδια
ψυχή δεν ακουγότανε
κι ας βόσκαν εκεί του χωριού τα πιο πολλά κοπάδια.

Ούτε φτερούγισμα πουλιού, ούτε σκυλί αλυχτούσε
Μον' της καμπάνας ο ηχός, μονός θρηνολογούσε.

Αμ, οι νυφάδες της χρονιάς; Δεν ξέραν τι να κάνουν.
Τι στάση να κρατήσουνε, τι φορεσιές να βάλουν;
αιώνες η παράδοση που οι Βλάχοι δε χαλάνε
τις θέλει να 'ναι χαρωπές, μαύρα να μην φοράνε.

Στολίδια να μη βγάζουνε όλο τον πρώτο χρόνο
και τα μακρυά τους τα μαλλιά πλεξούδες να 'χουν μόνο
από τα κεντημένα τους τίποτα να μη μένει
τις θέλει νάναι όμορφες ότι κακό κι αν γένει.

Δεν άντεξαν οι λυγερές να 'ναι με τα καλά τους,
βγάλανε τα στολίδια τους και τα χρυσαφικά τους
βγάλανε τα τσαπράκια τους κι όλα τα ασημένια
βγάλαν και τα φουστάνια τους τα χιλιοκεντημένα.

Νυφούλες, δροσοστάλαχτες σαν των βουνών την αύρα
λύσανε τις πλεξούδες τους και ντύθηκαν τα μαύρα.

Γκότσης Γεώργιος

Γραμμόζης Γεώργιος

Φτάνει παιδιά, σηκώστε τους στην Εκκλησιά να μπορούμε
γιατί δεν τους γνωρίζουμε για να τους μοιραστούμε.
Όλους μαζί τους βάλανε στις Εκκλησιάς τη μέση
τριγύρω ολάκερο χωριό και που να τους χωρέσει.

Εικοσιδυό (22) μετρήσανε κορμιά απανθρακωμένα
τα σκέπασαν με γυναικών μαλλιά ξεριζωμένα.
Αυτές δεν ήτανε σκηνές τούτου εδώ του κόσμου
ήταν σκηνές της κόλασης σκηνές του κάτω κόσμου.

Να, κι η γλυκιά μας Παναγιά εκεί στην Άγια Πύλη
το πρόσωπο της σκέπασε μ' ολόμαυρο μαντήλι
να μη φανούν τα μάτια της που ήτανε δακρυσμένα
ένοχη σαν να ένιωθε μ' αυτά τα καμωμένα.

Γι' αυτούς που θυσιάζονταν για του Χριστού την πίστη
η Εκκλησιά δεν άντεξε συθέμελα εσείσθη.
Σάστισε η Μεγαλόχαρη βουβή μαρμαρωμένη
γιατί δεν καταλάβαινε
πως ο θεός επέτρεψε τέτοιο κακό να γένει.

Στις δέκα (10) τ' Αλωνάρη πέσαν οι αντρειωμένοι
οι ψυχωμένοι του χωριού, οι πρώτοι, οι διαλεγμένοι
ψυχές που φτερουγίσανε με μια και μόνη ελπίδα,
μη ξεχαστούν απ' το χωριό κι απ' τη γλυκιά Πατρίδα.

Η δόξα δεν είναι τυφλή, στεφάνια δε χαρίζει
αλλά μονάχη τα φορεί εκεί όπου αξίζει.

Στους ήρωες δεν φτάνουνε σάβανα και λιβάνια
γυναίκες πλέξτε τα μαλλιά, γυρίστε τα φουστάνια
σε αθανάτων κεφαλές πρέπει χρυσά στεφάνια.

Μνήμα τρανό να στήσουμε να φτάνει ως τα ουράνια
όλη η Ελλάδα να θωρεί εδώ με περηφάνια.

Γραμμόζης Κωνσταντίνος (Κώτσια)

Νάτσιος Παναγιώτης

Εδώ 'ναι τα Βλαχόπουλα του έθνους η ασπίδα
εδώ γνωρίζουμε καλά τι πάει να πει Πατρίδα
εδώ χτυπάει δυνατά της Ελλάδας η καρδιά.

Εδώ σε τούτο το χωριό φοβέρες δεν περνάνε
οι Βλάχοι στάχτη γίνονται, οχτρό δεν προσκυνάνε.

Κι αλήθεια αστρίτσια γίνανε και πάντα αυτό το βράδυ
σαν πέσει η νύχτα κι απλωθεί το μαύρο της σκοτάδι
πάνω απ' το Κεφαλόβρυσο σύννεφα δεν ζυγώνουν
να βλέπουν κάτω το χωριό και να το καμαρώνουν.

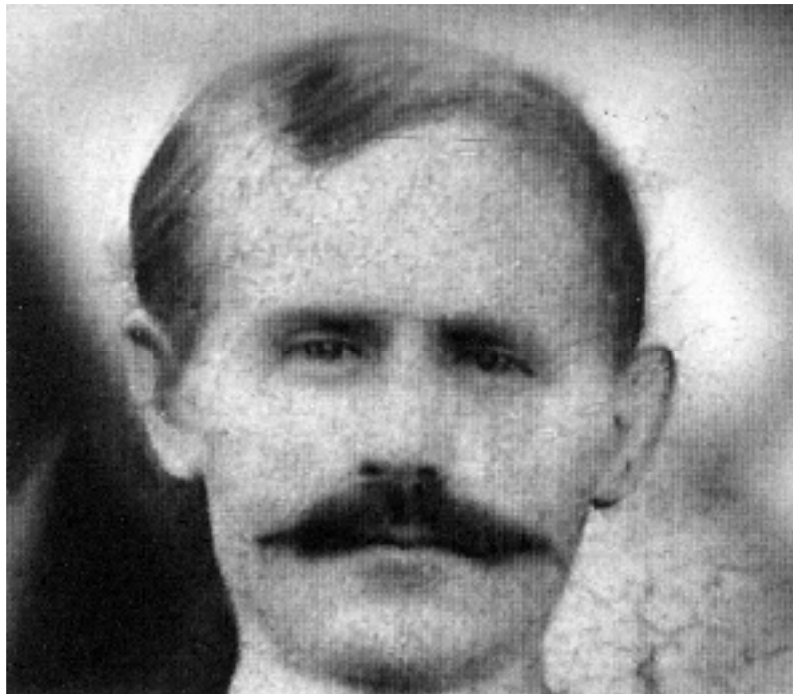
Κι εμείς σαν θα κοιτάξουμε ψηλά τούτο το βράδυ
θα δούμε μάτια φωτεινά να σχίζουν το σκοτάδι
θα δούμε αστέρια εικοσιδυό αντάμα να κοιτάνε
τον τόπο π' αγαπήσανε τον τόπο που πονάνε
γλυκά να λαμπιρίζουνε και να μας χαιρετάνε.

Είθε, ποτέ μη χρειαστεί ξανά τέτοια θυσία
είθε, στον κόσμο ολόκληρο Ειρήνη κι Ευτυχία.

Μα αν χρειαστεί, το ξέρετε, είμαστε τα παιδιά σας,
όλοι μαζί θα τρέξουμε σε κάθε κάλεσμα σας,
απ' άκρη σ' άκρη οι χωριανοί κανένας δεν θα μείνει
πως το μαρτυρικό χωριό
τ' όμορφο Κεφαλόβρυσο
για την δική σας την ψυχή
για της Πατρίδας την τιμή
δεν θα διστάσει ούτε στιγμή και πάλι ΟΛΟΚΑΥΤΩΜΑ να γίνει.

Σιούτης Δημήτριος (Μήτη)

Τσέπας Σπυρίδων (Πήλιου Φαρμάκη)
Αυτός φύτεψε τον πλάτανο της κεντρικής πλατείας του χωριού
το 1928.

Ντεμίρης Χρήστος (με το άσπρο σακάκι)

ΣΗΜΕΙΩΣΗ

Βαλαόρα: ύψωμα που στους πρόποδες του είναι χτισμένο το Κεφαλόβρυσσο.

Μιτζιντιέ: Παλιά ονομασία του Κεφαλόβρυσσου.

Μήτες - Λίας - Κίτας - Μπέλος - Τσίφης - Γκάτσης - Κόλας - Κώτσιας - Πύλιος - Νάκης: μικρά ονόματα ή παρατσούκλια καέντων.

Νεμέρτσικα: Ορεινός όγκος βόρεια του Κεφαλόβρυσσου.

Μπουτσκόπουλο: μέρος της Νεμέρτσικας, πολύ καλός βοσκότοπος, αγαπημένο βουνό των Κεφαλοβρυσσιτών.

Πηγή: βρίσκεται περίπου δύο χιλιόμετρα νότια του χωριού. Από εκεί προέρχεται η ονομασία του Κεφαλόβρυσσου. Πότιζε από ιδρύσεως του το χωριό μέχρι την δεκαετία του 60 όπου έγινε το δίκτυο ύδρευσης.

Παναγιά ή Θεωρήτσα: λόφος νότια του χωριού από όπου φαίνεται πανοραμικά όλο το Κεφαλόβρυσσο.

Πλατάνι περήφανο: ο πλάτανος της κεντρικής πλατείας του χωριού.

Δυστυχώς δεν βρέθηκαν οι μορφές των Καέντων:

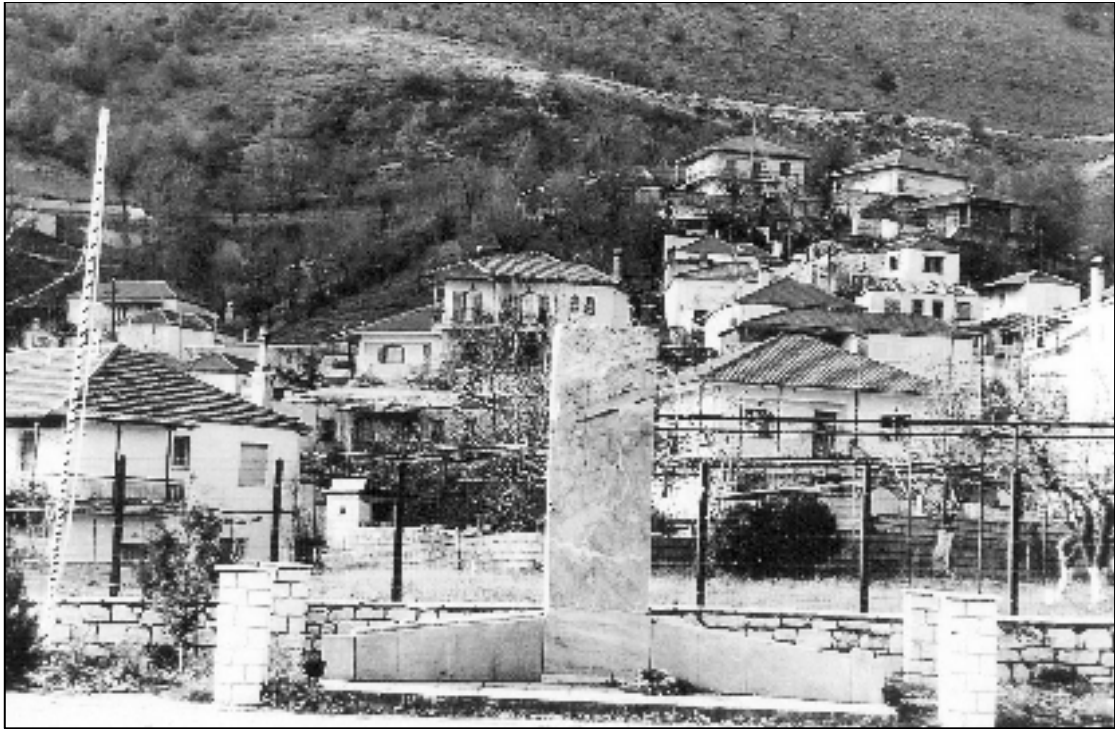
Δημητρίου (Μήτη) Νατσίκου

Νικολάου Κόντη (Νικολάκ' Γκιντόσια)

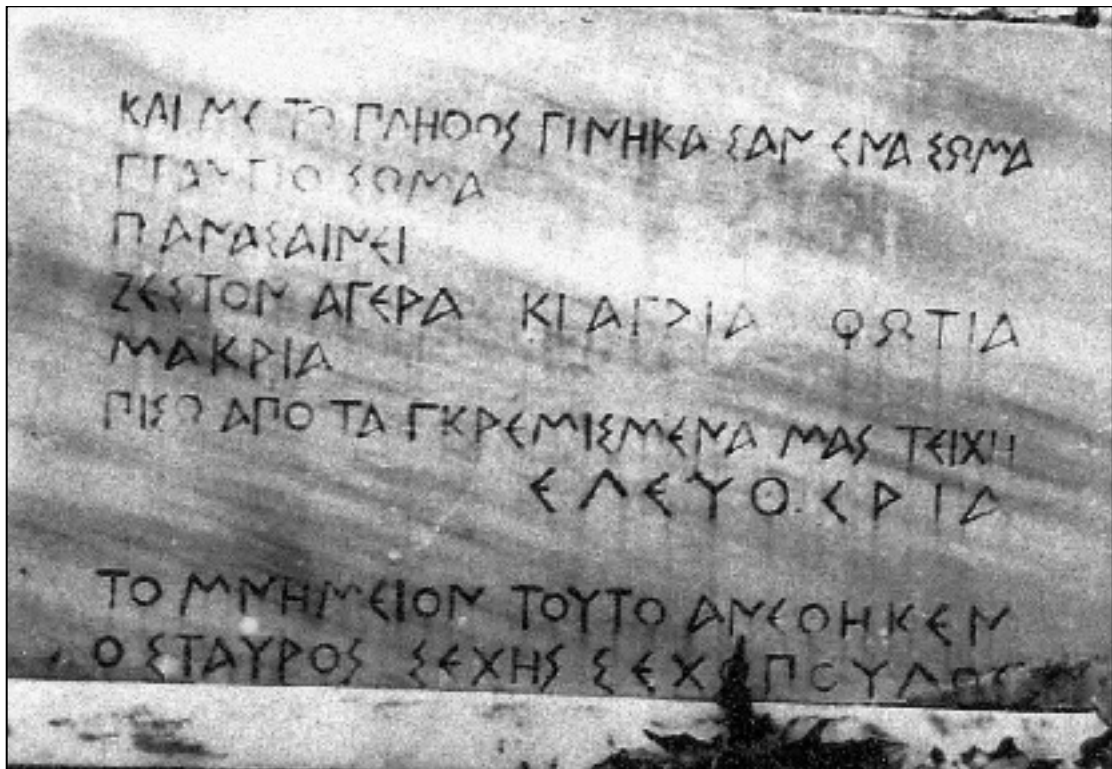
Κωνσταντίνου (Μπέλου) Κούρου

Ιωάννη Σκούπρα

Βασιλείου (Τσίφη) Σιούζιου)

Το Ηρώων στην προτελευταία του θέση, πριν γίνει το Δημαρχείο

Δημοτική, λαϊκή ποίηση και τραγούδια

Ένα μικρό δείγμα από την πολύ πλούσια δημοτική–λαϊκή ποίηση και τραγούδια των ριμένων του Μητζηντέη είναι τα δύο παρακάτω ποιήματα–τραγούδια.

Το πρώτο αναφέρεται στην ιστορία του φονιά αδελφού και στο δράμα μετά την διαπίστωση ότι είχε σκοτώσει τον μικρό του αδελφό. Αυτή την ιστορία την διεκδικούν όλοι οι Βλάχοι της Βαλκανικής χερσονήσου, όλοι λένε πως διαδραματίστηκε στα δικά τους μέρη.

Από τον πρώτο στίχο που λέει “**Βάλια μούντσ’ ανάλτσ’ μουσιιάτσ’**” φαίνεται καθαρά ότι αναφέρεται στα βουνά της Μοσχόπολης. Βορειοανατολικά της Μοσχόπολης υπάρχει η μεγάλη κοιλάδα που λέγεται **Βάλια Μάρη** = Μεγάλη Κοιλάδα. Τα βουνά πάνω από την κοιλάδα τα έλεγαν και **Βάλια μούντσ’** = βουνά πάνω από την κοιλάδα.

Μετά την καταστροφή της Μοσχόπολης, τα βουνά της ερήμωσαν γιατί βγήκαν και συμμορίες ληστών. Εκεί διαδραματίστηκε η παρακάτω ιστορία.

**Βάλια μουντσ’ ανάλτσ’ μουσιιάτσ’, κα βόη μούντσ’ νού σ’ άφλε άλτσ’
Μούντσ’ ανάλτσ’ μουσιιάτσ’ σι νγκρέη, κιτιρόσ’ κου πιστιρέη.
Βιάρρα πλήη, γιάρρα νιάου, γιάρμπα στα τουτούνε νάου.
Νού αβέτσ’ όη σ’ βί λιγκινάτσ’, νίκε κεν’ τα σ’ β’ αλετράτσ’ .
Γιάρμπα κρέστι σ’ πουτρουτζέστι, ούνε λάε κουπί νου πάστι
Σ’ τη ούν^{ου} τζιόνι γιου γι ησιέ νκάλη ούνε τεράφι ντι φουράμι.
Τζιόνι νκαλάρ^{ου} πι μουλάρι, λού λό ντόρου τι κιντάρι
κέντικ^{ου} λό κού μιράκ^{ου} μάρη, ντι αβτζέ μπότσι σι λεχτάρι.
Ντέτι λέ Τζιόνε ντουρμένε, μπάνε σ’ άη ούνε στιμένε
Νού έστ^{ου} φιάτε τα σμί ντάου, νι μβιάστε σμι παραντάου**

κέ έστ^{ου} σ' μίνι τζιόνι κα βόη, πικουράρ^{ου} κου κεπ' σ' κου όη.
 Τζιόνι ιρά, νού σ' ασπιρέ, κού τεράφια (συμορία) λί μπιγκέ.
 Νού Τζιουνάτικ^{ος} νου ασπιράρι, στριτζέτσ' μένε ντί κιράρι.
 Κού ινάτι φούρου ατσέλ^{ου} μάρε, λού νγκρί, αμινάτσ' του κάρε.
 Φούριε ντρόρε αμινάρε, ντί νκαλάρ^{ου} λού σουρουπάρε.
 Φούριε τσι λού ανγκουντίρε, γι' κάφτε νούμα τα σου σκίρε.
 Τόρα σούφλιτου γιού τσ' έσι, τζένε κή μούμε τι φέτσι.
 Ντάντα τρέη φιτσιόρ' αβιά, μά κού μίνι ούς χιρισιά,
 Μήτρου καπιτάν^{ου} πι τζένη σ' Νικολάκ^ι φουτζί του ξένη.
 Καπιτάνου αντουκί φράτισου κέ αγκουντί.
 Καπιτάνου μπιγκέ ζνγκίκου, έστι φράτινιου ατσέλ^{ου} νίικου.
 Νγκρί άλ σότσλου, γνγκρί άλ γιάτσλου, σ' βάμ^{ου} ιρτζιάη βιντικάτσλου.
 Γιάτσιε γι' μπιγκάρε κιντέρι, έστι ράνε ντι μουρέρη.
 Ράνα νου άρη βιντικάρι κέ έστι λώτε του πουλτάρι
 του πλεμούνε σ' του χικάτι, κε έστι ράνε ντι φράτη.
 Μήτρο για νκιρβάνια ντρόρε, σ' απουκέμ^{ου} σ' νιντζέμ^{ου} του χώρε
 τά σ' βέντ^{ου} άτα νίγκα ουνόρε.
 Τσί σ' τζέκ^{ου} νχώρε σ' αλί άτι; κε βιρσάη, σέντζη, ντι φράτη;
 Κε αμινάη πλιούμπου πι φράτη τα' σ' γιέου μουλέρε κερκάτη;
 Γιάρτιμι Κωστάκ^ι λέ φράτε, γιάρτιμι τά σνί γιρτέμ^{ου}
 του αλάντε έτε ούς ν' αντουνέμ^{ου}.
 Σκόσι κάμα ού χίπσι νκιέπτ^{ου}, κιτζού κα μπιρμπέτσι αλέπτ^{ου}.
 Κρίμε μάρη πι ντόη φράτσ', τις σούμ^{ου} κήλη βιτιμάτσ'.
 Του νγκρόπε ντι' αντούν^{ου} γι' μπιγκάρε, σ' ντόη όλγγιρ' μουσιάτσ' σιμνάρε.
 Άντα ντα νιάου του μούντι, ντι αλγγέστ^{ου} τζένιλι τούτη
 Όλγγιριε ατσέγ' μουσιάτσιε, σ' τόρε ντί σ' μπάσιε κα φράτσιε.

Ελεύθερη μετάφραση

Κοιλάδα και βουνά ψηλά, όμορφα, σαν και σας δεν υπάρχουν άλλα βουνά.

Βουνά ψηλά, όμορφα και βαριά, πετρώδεις με πολύ βοσκή.
Το καλοκαίρι βροχή, το χειμώνα χιόνι, το χόρτο στέκεται συνέχεια νέο.
Δεν έχετε πρόβατα να νανουριστείτε, ούτε σκυλιά να σας γαυγίσουν.
Το χορτάρι μεγαλώνει και σαπίζει, χωρίς να υπάρχει κοπάδι να βοσκήσει.
Και για έναν λεβέντη που του βγήκε στο δρόμο μια συμμορία κλεφτών.
Λεβέντης καβάλα στο μουλάρι, τον πήρε ο πόνος να τραγουδήσει.
Τραγούδι άρχισε με μεγάλο μεράκι, και άκουσε φωνή και φοβέρα.
Παραδόσου λεβέντη στα χέρια μας, ζωή να 'χεις μια εβδομάδα.
Δεν είμαι κόρη να δοθώ ούτε νύφη να παραδοθώ,
είμαι κι εγώ λεβέντης σαν και εσάς, ποιμένας στα βουνά με γίδια και
πρόβατα.
Λεβέντης ήταν δεν φοβήθηκε, με την συμμορία μετρήθηκε.
'Όχι παλικάριές, όχι φοβέρες, τραβηχτείτε απ' το στενό.
Θυμωμένος ο αρχιληστής φώναζε, ρίχτε στο ψαχνό.
Οι κλέφτες γρήγορα ρίξανε, από καβάλα τον γκρεμίσανε.
Οι κλέφτες που τον χτυπήσανε του ζήτησαν το όνομά του να το γράψουν.
Απάντησε: Η μάνα μου τρία αγόρια είχε, αλλά με μένα θα χαίρονταν.
Ο Μήτρος βγήκε καπετάνιος στα βουνά και ο Νικολάκης πήγε στα ξένα.
Ο Καπετάνιος αρχιληστής κατάλαβε ότι χτύπησε τον αδελφό του.
Ο Καπετάνιος έβγαλε κραυγή, είναι ο μικρός μου αδελφός!
Φώναζε τους φίλους, φώναξε τους γιατρούς, σας παρακαλώ γιατρέψτε τον.
Οι γιατροί του έβαλαν μεγάλο κιντέρι, είπαν πως η πληγή είναι για τον
θάνατο.
Η πληγή δεν έχει γιατρεία γιατί είναι παρμένη στα πλευρά
στα πλεμόνια και στο συκώτι, γιατί είναι πληγή από αδελφό.
Μήτρο πάρε γρήγορα το караβάνι να προλάβουμε να πάμε στο χωριό
για να ιδώ την μάνα μας άλλη μια φορά.
Τι να πω στο χωριό και στη μάνα; Πως έχυσα αίμα αδελφικό;
Πως έριξα το βόλι στον αδελφό για να του πάρω τα φορτωμένα μουλάρια;

Συγχώρα με Κωστάκη αδελφέ, να πάμε συγχωρεμένοι
γιατί στην άλλη ζωή θα ξανανταμωθούμε.

Έβγαλε το μαχαίρι, το έμπηξε στο στήθος, έπεσε σαν κριάρι διαλεχτό.
Κρίμα μεγάλο για δύο αδέρφια που βρίσκονται στο δρόμο σκοτωμένα.
Στον τάφο μαζί τους έβαλαν και δύο όμορφα δέντρα φύτεψαν.
Όταν ρίχνει χιόνι στα βουνά και ασπρίζουν οι τόποι
τα δυο όμορφα δέντρα απ' το βάρος του χιονιού λυγίζουν
και φιλιούνται όπως τα αδέρφια.

Το δεύτερο ποίημα–τραγούδι αναφέρεται στο ξεκίνημα των ριμένων
την άνοιξη από τα χειμαδιά προς τα ψηλά βουνά. Ο δημιουργός και πρώτος
εκτελεστής αυτού του τραγουδιού ήταν ο Βαγγέλης (Μπέλου) Μεντής.

Ο Μπέλος ήταν γιος του Γιωργάκη και εγγονός του Νάς. Ήταν
δισέγγονος του Γενάρχη των Μενταίων. ΤΕΑ.

Κέντε Κούκου

**Ντέντι γιάρμπε σ' φρέντζε νάου, γίνη σάτια αλή χιράου
πούγιε κέντικ^{ου} αχουρχίρε, ριμένιε σι σκουλουήρε
Ντρέγκ^{ου} κερβένλι κερβινάριε, ντρέγκ^{ου} κουπήλι πικουράριε
Φέτιλι μπάγκ^{ου} στράνιε νάλι, σ' ίμνε μουσιάτι πirkάλη
Κέντε κούκου σ' πούγιε τούτσ', ριμένιε νκισέστ^{ου} ντί μούντσ'
φούγκ^{ου} κουπήλι του απρίτε, σ' απούκε γιάρμπε πιστρίτε
τίνιρι μουμένν' μουσιάτι, σουρμουνίτσιλι κirkάτι
Τσινικάτζιε τράγκ^{ου} ντινίντι, σ' άφλε κουνάκια κούμ^{ου} πρίντι
σ' ζντικάρκε του πέτζι μουσιάτι, σ' πάσκε όηλι σ' μούλγκε λάπτι.
Ντόρμ^{ου} κουπήλι αλάτρε κένιε, σ' κουρτσουλάτσ' κέντε ριμένιε
Κάθε σιάρε τέντι νάλη, κάθι ντιμιάτσε πirkάλι
Κάθι τζούε μα ντιπάρτι, του άλτι πέτζ' του τζένι άλτι.
Φέτιλι γκιούμιλι ντουρμένε νένγκ^{ου} σ' για άπε λά φουντένε**

σ' λέμ^{ου} γκιλέτσ' σ' λέμ^{ου} στικιτόρε σ' μουλτζέμ^{ου} όηλι πληκιτόρε
Σ' ντά σ' νε πλόη κού γκιλιάτα, σ' κράσκε γιάρμπα κου μινάτα
Ντέντι γιάρμπε σ' τρεντελίνε, μούντσ' ανάλτσ' γι' αστιάπτε σ' γίνε.

Κελαηδάει ο κούκος (σε ελεύθερη μετάφραση)

Φύτρωσε χορτάρι και φύλα καινούρια, έρχεται η ώρα της χαράς
Τα πουλιά τραγούδι αρχίσανε, οι ριμένοι ξεσηκωθήκανε.
Ετοιμάζουν τα караβάνια οι κυρατζήδες, ετοιμάζουν τα κοπάδια οι
τσομπάνηδες.
Τα κορίτσια φοράνε ρούχα καινούρια, να περπατάν όμορφες στο δρόμο
Κελαηδά ο Κούκος κι όλα τα πουλιά, οι Ριμένοι ξεκινάν για τα βουνά.
Φεύγουν τα κοπάδια χαράματα για να προλάβουν χορτάρι απάτητο,
καθαρό.
Νεαρές μανάδες όμορφες με τις σαρμανίτσες ζαλωμένες
Οι τσελιγκάδες τραβάνε μπροστά για να βρούνε κονάκια σωστά.
Να ξεφορτώσουν σε πεδιάδες ωραίες να βόσκουν τα πρόβατα να αρμέξουν
το γάλα.
Κοιμούνται τα κοπάδια, γαυγίζουν τα σκυλιά και σταυροπόδι τραγουδάν οι
ριμένοι.
Κάθε βράδυ τέντες νέες, κάθε ξημέρωμα συνέχιση της διαδρομής.
Κάθε μέρα πιο μακριά, σε άλλες πεδιάδες σ' άλλα βουνά.
Τα κορίτσια με τα γκιούμια στα χέρια πηγαίνουν στην πηγή για νερό
να πλύνουν τις καρδάρες και τις τσαντίλες, να αρμέξουμε τα γαλάρια.
Να ρίξει και μια βροχή με την καρδάρα, να μεγαλώνει το χόρτο με την
πιθαμή.
Το χορτάρι άρχισε να λουλουδιάζει, βουνά ψηλά τους περιμένουν νάρθουν.

Από το 1980 περίπου που άρχισα να μελετάω για τη Μοσχόπολη, εξαρχής με συγκίνησε η ιστορία της μεγαλύτερης ελληνικής Βλαχοπολιτείας. Δυστυχώς ηλίθιες σκοπιμότητες δεν άφησαν την ελληνική ιστορία να την γράψει με χρυσά γράμματα όπως της αξίζει. Αυτό το παράπονο εκφράζουν οι παρακάτω προσωπικοί στίχοι.

ΜΟΣΧΟΠΟΛΙΤΙΚΟ ΠΑΡΑΠΟΝΟ

Ω! Μοσχόπολη θλιμμένη, έρμη τρισκαταστραμένη
φώς λαμπρό στην οικουμένη των Ρωμιών η παινεμένη.
Σε τρεις νύχτες φύγαν όλοι κι ούτε σκύλος μες στην πόλη.
άπιστοι το ξεριζώσαν του Χριστού το περιβόλι.
Που ναι τώρα τα σχολειά σου, οι εκκλησιές, πουν' τα παιδιά σου;
Που προτίμησαν να σβήσουν παρά ν' αλλαξοπιστήσουν;
Στο σκοτάδι ηλιαχτίδα του Ελληνισμού ασπίδα
συ που φώτισες τον Ρήγα να ξυπνήσει την πατρίδα.
Ήλιε της Χριστιανοσύνης, καύχημα της Ρωμιοσύνης.
φώς μεγάλο ακτινοβόλο θάμπωσες τον κόσμο όλο,
θάμπωσες και τους γραφιάδες και δεν γράψαν πέντε αράδες
ούτε ξέραν ούτε μάθαν της αλήθειας οι φονιάδες.
Τα δικά σου μεγαλεία δεν μας τα 'παν στα σχολεία
ούτε λέξη στην παιδεία, φτώχυναν την ιστορία.
Τούτη η γαλανή πατρίδα δεν είναι γέννημα τύχης
φτάνουν οι προκαταλήψεις που πληγώνουν το κορμί της.
Τούτη η γαλανή πατρίδα δεν γεννήθηκε στο ψέμα
την γεννήσανε ποτάμια των Ελλήνων τ' άγιο αίμα.
Πέσανε μικρές πατρίδες για να αναστηθεί η Μεγάλη
μα αυτό που να χωρέσει στων λογίων το κεφάλι.
Κι αν βαριά τα χρόνια λήθης την πατρίδα μην κακίσεις

είν' η μόνη που δεν φταίει, άφρονες οι κυβερνήσεις.
Και 'σύ, φωτεινή Αθήνα, πώς τον ξέχασες τον Σίνα;
Κι ούτε λάδι στο καντήλι στις Μοσχόπολης το μνήμα;
Της χρωστάς ένα κεράκι γι' αυτό πιάστης το χεράκι
κάντην νέα και μεγάλη σαν και τότε να ναι πάλι.
Ω πατρίδα ώ Ελλάδα άναψε τρανή λαμπάδα στις Μοσχόπολης το
μνήμα.

Σήκωσε της λησμονιάς την αραχνιασμένη πλάκα να μη σε βαραίνει,
κρίμα.

Κι 'αν μικροψυχίσει πάλι της πατρίδας μας ο άρχων
Ζεις Μοσχόπολη κυρά μου, ζεις μες τις καρδιές των Βλάχων.

Μπάμπης Μεντής,

Μάης 1985

Ένας ύμνος στη Βλαχοπούλα κόρη

Βλαχοπούλα κόρη

Ο Ζέφυρος αντάμωσε την Αύρα από τα όρη
του ερωτά τους ο καρπός, η βλαχοπούλα κόρη.

Αηδόνια μου γλυκόλαλα, θερμά παρακαλώ σας
σωπάστε λίγο τη λαλιά, σωπάστε το σκοπό σας.

Ακούστε ένα κελάηδημα από ανθρώπου στόμα
που όμοιο του δεν έπλασε τούτη η γη ακόμα.

Δεν είναι μόνο η λαλιά το θείο χάρισμα της
είναι τα πλάνα μάτια της και η κορμοστασιά της

είναι η λάγνα ομορφιά και η περπατησιά της
ο κρουσταλλένιος της λαιμός, τ' αέρινα μαλλιά της.

Τα χείλη της, πλατύς γιαλός στ' Αυγούστου το καμίνι
φλόγα από σάρκα ροδαλή, πόθου παραφροσύνη.

Τον κόρφο της τον πλάσανε οι δύο Αρχαγγέλοι
εκεί το άρωμα της γης και της ζωής το μέλι.

Εκεί ο Πάρης πλάγιασε την ποθητή του Ελένη
κι ο έρωτας σαΐτεψε, καρδιά αλυσοδεμένη

Αηδόνια, μη κακιώσετε, που πήρε τη πρωτιά σας
παρά σιγόντο κάντε της, με το κελάηδημα σας.

Βάλτε την μέσ' τη συντροφιά, στις μούσες πρώτη μούσα
υμνήστε τούτον τον ανθό, την γαΐτανοφρυδούσα.

Το λίκνισμα της στο χορό, αγίους σαγηνεύει
με χίλια μάτια κι αν τη δεις, η χάρη περισσεύει.

Μπαχτσές του Μάη ευωδιαστός, Αγγέλων ωσαννά
εκείνο το χαμόγελο που γονατίζει τα βουνά.

Ω, νύμφες των κρύων πηγών, υμνήστε τη την Κόρη
κάτω απ' το φεγγαρόφωτο, στου Πωγωνιού τα όρη.

Παρακαλώ σας, κρύψτε την απ' της αυγής τ' αστέρι
ο σεβνταλής Αυγερινός θα τηνε θέλει ταίρι!

Έρωτα, φτερωτέ θεέ, χλιοπανάθεμά σε
που τίποτα δε σκέφτεσαι, κανέναν δε λυπάσαι.

Που σαΐτεύεις τις καρδιές χωρίς να κάνεις κρίση
αν είναι νιες και δυνατές
ή βρίσκονται στ' απόγιομα ακόμα και στη δύση.

**Μπάμπης Μεντής
2005**

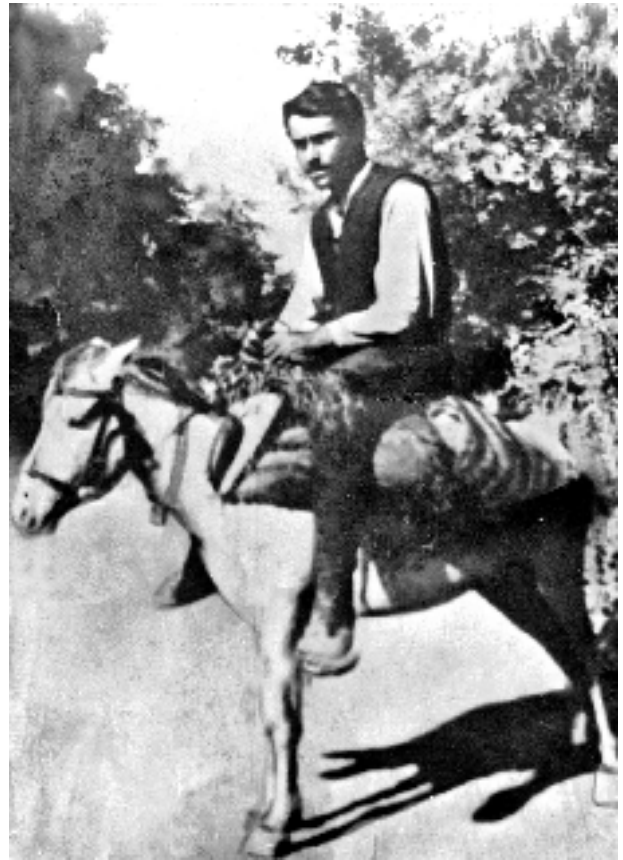
Λεύκωμα

**με παλιές Κεφαλοβρυσίτικες
φωτογραφίες**

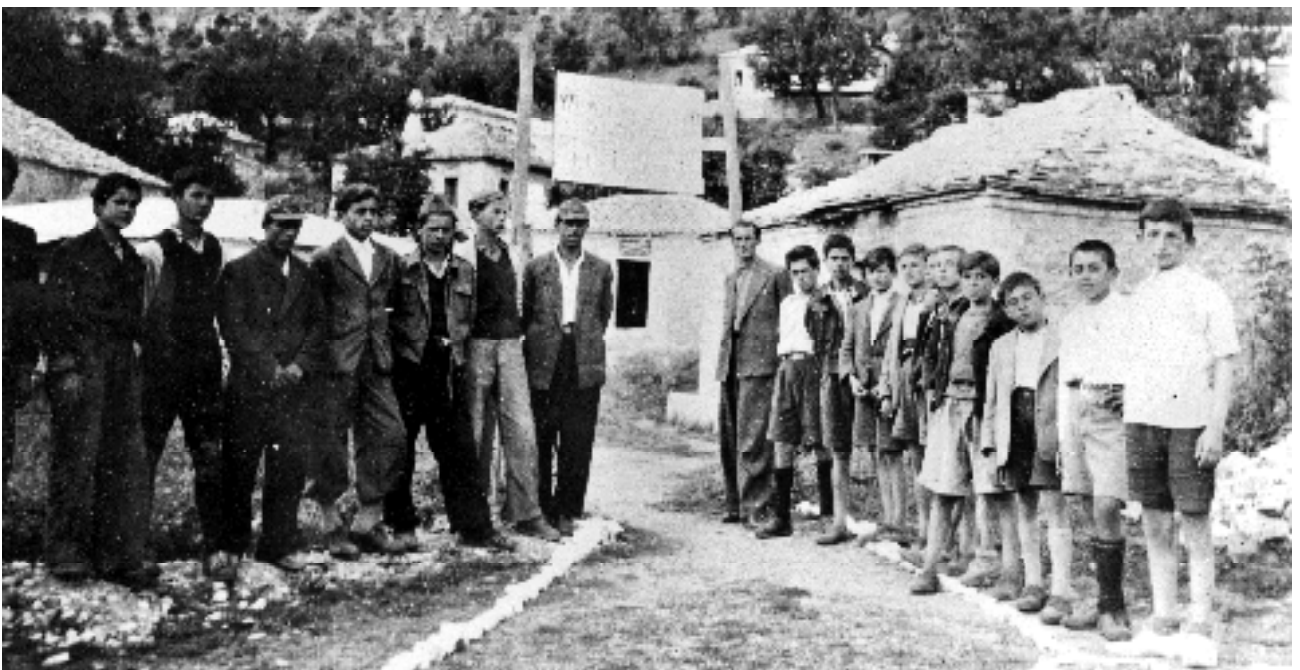

Το κτίριο του παλαιότερου Διοικητηρίου (Χοκημάτι) στη Βοστίνα, αρχές 20ου αι.

Το Γένος των Μενταίων

από το Μητζηντέη – Κεφαλόβρυσο

Πωγωνίου Ιωαννίνων

Ο Κώστας Μεντής γαμπρός το 1932 της Παναγίας.
Οι Βλάμηδες: Θεόδωρος Μεντής (αρ.), Παναγιώτης Δέρβος (δεξιά)

Πρόλογος

Αυτό το μέρος του βιβλίου γράφτηκε για μας, για το σόι μας, τις ρίζες μας και γενικά το γένος μας. Εκπληρώνει ένα ελάχιστο χρέος προς τους προγόνους μας αλλά και μια υποχρέωση προς τις νεότερες γενιές, τα παιδιά μας, τα εγγόνια μας. Είναι ένα μέσον και μια προσπάθεια να ξαναγνωριστούμε μεταξύ μας, να ξανασιμίζουμε έστω και νοερά και να δυναμώσουμε τους συγγενικούς μας δεσμούς.

Επειδή τα χρόνια περνούν, οι γενιές περνούν και η συγγένειά μας όλο και γίνεται πιο μακρινή, είναι χρέος μας να ξέρουμε ποιοι είναι οι πρόγονοί μας και από πού ξεκίνησαν. Να τους θυμόμαστε και να τους μνημονεύουμε με σεβασμό. Να αναγνωρίζουμε τους αγώνες τους, σε πολύ δύσκολους καιρούς, για επιβίωση και προκοπή. Χάρη σ' αυτούς υπάρχουμε εμείς σήμερα, και από αυτούς παίρνουμε δύναμη όλοι μαζί σαν σόι και ο καθένας μας ξεχωριστά για τον δικό του αγώνα. Αυτή την δύναμη, αυτές τις αξίες, αξίες τιμής και αξιοπρέπειας, έχουμε ιερό χρέος να τις μεταδώσουμε στις επόμενες γενιές.

Το γένος μας, το σόι μας, είναι οι βαθιές ρίζες απ' όπου το δέντρο παίρνει χυμούς για να απλώσει κλώνους και κλωνάρια, να ανέβει ψηλά να πάει μακριά. Απ' αυτές τις ίδιες ρίζες θα παίρνουν χυμούς οι επόμενες γενιές όσο ψηλά κι αν φτάσουν όσο μακριά κι αν πάνε οι κλώνοι τους.

Να ξέρουν πού βρίσκεται εκείνος ο τόπος, εκείνο το κοιμητήρι, οι τάφοι των προγόνων τους, ώστε να μπορούν να ανάψουν ένα κεράκι, να βάλουν λίγο λαδάκι στο καντήλι, όταν αισθανθούν την ανάγκη να κάνουν μια κατάθεση ψυχής, να εκπληρώσουν μια επιθυμία της καρδιάς τους. Εύχομαι στους νέους, στις επόμενες γενιές, παίρνοντας χυμούς απ' τις ίδιες ρίζες, να αξιωθούν να απλώσουν νέα κλωνάρια, τόσα που να μην έχουν τελειωμό.

Να μη ξεχάσουν ποτέ πως, όποιος δεν ξέρει από πού έρχεται δεν ξέρει ποιος είναι, ούτε πού πηγαίνει.

Γι' αυτό τούτο το βιβλίο να το έχουν σαν ιερό κειμήλιο στην βιβλιοθήκη τους και στην ψυχή τους, προσθέτοντας ο καθένας τους νέους κλώνους της δικής του οικογένειας.

Για να γραφεί αυτό το μέρος του βιβλίου βοήθησαν πάρα πολλοί συγγενείς. Το κάθε ενθύμιο που έδωσαν, η κάθε πληροφορία, το κάθε στοιχείο ήταν απαραίτητα.

Σίγουρα έχουν γίνει λάθη, κάτι ξεχάστηκε, κάτι παραλείφθηκε, κάτι δεν μπόρεσα να βρω. Το βέβαιο είναι όμως ότι προσπάθησα πολύ. Μακάρι στο μέλλον να βρεθεί κάποιος άλλος συγγενής να κάνει καλύτερη δουλειά.

Με αδελφική αγάπη
Μπάμπης Κων/νου Μεντής

Ευχαριστώ θερμά:

Τον εκπαιδευτικό **Θεόδωρο Ιωάννου Μεντή** από τις Καρυές Σπάρτης, για τη μεγάλη του συμβολή στην συλλογή στοιχείων και πληροφοριών για τη γενιά του Θεόδωρου Μεντή του Στεργίου (ΤΕΑ)

Τον **Μεντή Ανδρέα** του Μιχάλη, για την συμβολή του στη συλλογή πληροφοριών για τη γενιά του Αθανασίου (Νας) Μεντή του Στεργίου (ΤΕΑ).

Για την συλλογή πληροφοριών για τη γενιά του Γιαννάκη Μεντή του Στέργιου (ΤΕΑ), ευχαριστώ θερμά τους:

Βασίλειο Μεντή (Ράπου) του κλάδου του Βασίλη του Γιαννάκη.

Τον **Θεόδωρο Μεντή**, από το Μαυροβούνι, του κλάδου του Τόλη του Γιαννάκη.

Τον **Χαράλαμπο (Τάμπη) Μεντή**, από το Παλαιόκαστρο Αργυροκάστρου, του κλάδου του Τόλη του Γιαννάκη.

Τον **Σπύρο (Πήλιο) Μεντή** από το Δοξάτο Αργυροκάστρου, του κλάδου του Πέτρα του Γιαννάκη.

Τον **Βασίλη και τον Μιχάλη Μεντή** από τους Σκοριάδες (Σκουρή) Πολίτσιανης Αλβανίας, του κλάδου του Πέτρα του Γιαννάκη.

Τον **Χρήστο Μεντή, εγγονό του Μήτη Μαγιέ** από τους Σκοριάδες Πολίτσιανης Αλβανίας, για τη συλλογή στοιχείων και εγγράφων από τις Αλβανικές υπηρεσίες.

Το σόι των Μενταίων

Από τις πληροφορίες και τις μαρτυρίες του Κώτσια Μεντή που διασταυρώνονται με αυτές του Πάνου Μπέτα αλλά και με την παράδοση στους Μενταίους, Μαρκαίους, Νιταίους και Μπεταίους, προκύπτει πάντα με κάποια επιφύλαξη, ότι ο παλαιότερος γνωστός μας πρόγονος είναι ο Νάσιο Μπέτας.

Στα τρία σόγια, Μεντής, Μάρκος, Νίτας έχει διασώσει η παράδοση ότι προέρχονται από ένα σόι.

Στους Μενταίους η παράδοση λέει ότι το παλαιότερό τους σόι ήταν Μπέτας και ότι τα σόγια Νίτας και Μάρκος προήλθαν από το δικό τους.

Στους Μπεταίους διασώζει η παράδοση ότι οι Μενταίοι προέρχονται από αυτούς.

Μετά τις πολύ σπουδαίες πληροφορίες που είχα από τον Πάνο Μπέτα όταν τον επισκέφθηκα το 1993 στο Τεπελένι, τα πράγματα γίνονται πιο συγκεκριμένα. Σε ηλικία τότε 92 χρονών, ο Πάνο Μπέτας ήταν ένας πραγματικός θησαυρός πληροφοριών και μαρτυριών, που διασταυρώνονται απόλυτα με τις πληροφορίες από την παράδοση στους Μενταίους. Ο Πάνο Μπέτας προχώρησε και πολύ πιο πέρα λέγοντας ότι η συγγένεια ξεκινάει από συγκεκριμένα πρόσωπα και ονόματα, φτάνοντας στο 1700–1720 περίπου και στον παλαιότερο γνωστό μας πλέον πρόγονο που ήταν ο Νάσιο Μπέτα.

Κατά τον Πάνο Μπέτα, ο Νάσιο Μπέτα είχε τέσσερα αγόρια αλλά γνωστά είναι μόνο τα δύο. Ο ένας ήταν ο Πήλιο Μπέτα από την γενιά του οποίου κατάγεται ο ίδιος. Ο άλλος γιος του Νάσιου Μπέτα ήταν ο Γάκης ο οποίος πήρε σαν παρατσούκλι το όνομα Μεντής.

Η οικογένεια του Νάσιου Μπέτα ήταν από την Φράσιαρη και είχε κάποιου είδους δεσμό με τον Μεντή Μπέη, τον μεγάλο Μπέη της

Φράσιαρης. Τότε στην Φράσιαρη υπήρχαν τρεις μπέηδες αλλά ο Μεντή Μπέης ήταν ο μεγάλος Μπέης που είχε πάρα πολλές εκτάσεις δικές τους, ακόμα και πολύ μακριά από την Φράσιαρη.

Από την προσωπική μου έρευνα στα παλιά αρχεία Φράσιαρης–Πρεμετής, διαπιστώνεται ότι την περίοδο γύρω από το 1750, πράγματι ο μεγάλος Μπέης της Φράσιαρης ήταν ο Μεντή Μπέη.

Για το πώς, ο ένας γιος του Νάσιου Μπέτα, ο Γάκης, πήρε το παρατσούκλι Μεντής, υπάρχουν στην παράδοση τρεις εκδοχές:

1η εκδοχή: Αυτή η εκδοχή που είναι αρκετά αδύναμη, λέει ότι προέρχεται από την βλάχικη λέξη, **μήντη** που σημαίνει μυαλό.

Λέει ότι ο Γάκη Μπέτα ήταν πολύ μυαλωμένος, πολύ έξυπνος και οι άλλοι τον έλεγαν Γάκη **μήντη** (Γάκης ο μυαλωμένος).

Όπως έχω προαναφέρει στο ιστορικό μέρος του βιβλίου, όλα τα βλάχικα Φρασαριώτικα ονόματα είναι αποκλειστικά δισύλλαβα και τονίζονται μόνο στην παραλήγουσα. Το δικό μας επίθετο, Μεντής είναι το μοναδικό σ' όλα τα βλάχικα σόγια του χωριού που δεν είναι τέτοιο. Φαίνεται καθαρά ότι προέρχεται από κάτι άλλο, κάτι διαφορετικό. Η λέξη "**μήντη**" (μυαλό) τονίζεται στην παραλήγουσα, αλλά το δικό μας όμως τονίζεται στη λήγουσα. Στη λέξη "**μήντη**", το τονισμένο **η** δεν μπορεί να παίζει με το **ε** γιατί είναι απόλυτο. Στην λέξη όμως Μεντής, το **ε** προφέρεται μεταξύ **ε** και **η**, γι' αυτό και την βρίσκουμε γραμμένη Μεντής, Μηντής, Μεϊντής.

2η εκδοχή: Αυτή λέει ότι προέρχεται από τον Μπαμπά Μεντίου.

Ένα παρακλάδι της Μουσουλμανικής θρησκείας είναι αυτοί που προσκυνάνε στον Τεκέ (μοναστήρι) και όχι στο Τζαμί. Οι πιστοί του Τεκέ, έχουν ένα μπαμπά (άγιο) που τον λένε Μεντίου.

Πάνω από την Φράσιαρη, στο βουνό, υπάρχει ένας τέτοιος Τεκές (μοναστήρι) όπου γίνεται κάθε χρόνο, στις 5 Σεπτεμβρίου, πολύ μεγάλο πανηγύρι και μαζεύονται πάρα πολλοί προσκυνητές του Τεκέ.

Όπως και τα δικά μας μοναστήρια τα χριστιανικά έτσι και οι Τεκέδες είχαν βακούφικες εκτάσεις. Αυτή η εκδοχή λοιπόν λέει ότι ο Γάκη Μπέτα είχε βακούφικη έκταση για βοσκότοπο, από Τεκέ του Μπαμπά (άγιου) Μεντίου και γι' αυτό πήρε το παρατσούκλι Μεντής.

Αυτή την εκδοχή την άκουσα ελάχιστα, μόνο από κάποιους Μενταίους στην Αλβανία και θεωρώ ότι δεν είναι πειστική.

3η εκδοχή: και επικρατέστερη. Αυτή η εκδοχή υπάρχει στην πολύ μεγάλη πλειοψηφία των Μενταίων και στις δύο πλευρές των συνόρων. Αυτήν επικαλέστηκαν και οι δύο κυριότεροι πληροφορητές Κώτσια Μεντής και Πάνο Μπέτας.

Αυτή η εκδοχή λέει ότι: ο Γάκη Μπέτα από τα παιδικά του χρόνια 12–13 είχε εξελιχθεί σε πάρα πολύ μεγάλο κλέφτη, ειδικά ζώων. Είχε γίνει ο φόβος και ο τρόμος στις περιοχές Φράσιαρης–Πρεμετής. Στις περισσότερες κλοπές που γινόταν όλοι γνώριζαν ότι αυτός είναι ο κλέφτης, αλλά ποτέ δεν μπόρεσε κανείς να τον πιάσει για να το αποδείξει. Όταν έκλεβε ένα αρνί ή πρόβατο, το έριχνε στην πλάτη και γινόταν καπνός. Άνθρωποι δεν μπορούσαν να τον φτάσουν, μα ούτε τα σκυλιά και τα άλογα, μέχρι που χάνονταν, εξαφανίζονταν. Έλεγαν χαρακτηριστικά πως όταν έτρεχε, οι φτέρνες των ποδιών του γίνονταν ένα με τα αυτιά του και νόμιζες ότι έβλεπες μια μπάλα να φεύγει σαν αστραπή. Η μεγάλη του φήμη έφτασε και στα αυτιά του μεγάλου μπέη της Φράσιαρης, του Μεντή Μπέη.

Τον κάλεσε λοιπόν και του υποσχέθηκε να μην τον πειράξει αν του αποκάλυπτε ότι πράγματι αυτός ήταν ο περιβόητος κλέφτης.

Ο Γάκη Μπέτα του είπε την αλήθεια. Ο Μπέης τον ρώτησε αν πράγματι είναι τόσο γρήγορος με το ζώο στην πλάτη. Ο Γάκης του απάντησε πως έτσι είναι, πολύ γρήγορος. Ο Μπέης δεν μπορούσε να πιστέψει ότι υπάρχει τέτοια γρηγοράδα και του ζήτησε να βάλουν

στοίχημα για να το αποδείξει. Υποσχέθηκε πως αν κέρδιζε ο Γάκης, θα τον είχε ευνοούμενο και θα του έδινε το όνομά του.

Το στοίχημα έλεγε ότι ο Γάκης έπρεπε να κλέψει ένα πρόβατο από την στάνη, και μόλις γαύγιζαν τα σκυλιά, ο Μπέης θα καβαλούσε το άλογο για να τον κυνηγήσει μέχρι να τον πιάσει.

Έτσι και έγινε. Ο Γάκης έκλεψε το πρόβατο και το έριξε στην πλάτη, τα σκυλιά γαυγίσανε, ο Μπέης καβάλησε το άλογο και ακόμα τον κυνηγάει. Ο Γάκης πολύ γρήγορα εξαφανίστηκε και κέρδισε το στοίχημα. Την άλλη μέρα ο Μπέης με πολύ θαυμασμό, τηρώντας το λόγο του, είπε: Μεντή να σε λένε και να μου ζήσεις ορέ Μεντή (Μεντή τε ρόφτε). Από τότε όλοι τον Γάκη Μπέτα τον έλεγαν Μεντή.

Ο Γάκης υποσχέθηκε στον Μπέη να μην ξανακλέψει και ο Μπέης ότι θα τον έχει υπό την εύνοιά του.

Αυτή η εκδοχή αν και έχει την σχετική της μυθοπλασία, πρέπει να έχει και πολλές αλήθειες γιατί ταιριάζει πολύ με την συνέχεια στην ζωή του Γάκη Μπέτα που από εδώ και πέρα, θα τον λέμε Μεντή.

Στο βιβλίο του Λευτέρη Αλεξάκη για το χωριό, αναφέρεται στην κορυφή της πυραμίδας των Μενταίων, μπροστά από τον Τέα (Στέργιο) το όνομα Ανδρέας. Ο Αλεξάκης επικαλείται κάποιους Μενταίους πληροφορητές, αλλά δεν ξέρω ποιος του έδωσε αυτή την πληροφορία. Το όνομα Αντρέας είναι λάθος γιατί δεν υπάρχει αυτό το όνομα ούτε στα τρισέγγονά του, όπως θα δούμε στη συνέχεια. Αυτό το όνομα ο Αλεξάκης τα τοποθετεί στην θέση του Γάκη Μπέτα του πρώτου Μεντή.

Παλαιότερα υπήρχε αυστηρός κανόνας, στα παιδιά να δίνονται τα ονόματα των προπαπούδων τους. Ονόματα παππούδων δίνονταν μόνο όταν δεν ήταν εν ζωή. Όσο ζούσε ο παπούς, απαγορεύονταν αυστηρά να παίρνει το όνομά του εγγονός. Στην αναλυτική γενεαλογία, θα δούμε με πόση θαυμαστή ακρίβεια εμφανίζεται το

όνομα του κάθε προγόνου, κατά κανόνα στην δισέγγονά του και σπάνια στα εγγόνια του. Αυτό γίνεται από τον παλαιότερο γνωστό μας πρόγονο τον Νάσιο Μπέτα (πατέρα του πρώτου Μεντή) μέχρι που ο κανόνας χάλασε, στα νεότερα χρόνια, και δίνονται στα παιδιά ονόματα των εν ζωή.

Στο βιβλίο του Αλεξάκη αναφέρεται επίσης, ότι και οι Τοπουλαίοι ανήκουν στο γένος των Μενταίων. Αυτό το έχω ακούσει σπάνια. Αν πράγματι υπάρχει κάτι τέτοιο, θα πρέπει να ξεκινάει μία σκάλα πάρα πίσω από τον πρώτο Μεντή. Πιθανόν να ξεκινάει από τρίτο παιδί του Νάσιου Μπέτα εκτός των γνωστών μας Πήλιου και Γάκη, ή ακόμα παλαιότερα, από αδελφό του Νάσιου Μπέτα. Το τοποθετεί δε στην ίδια γενεά με τον Νίτα και τον Μάρκο.

Αυτό θεωρείται αδύνατον, γιατί αν δεχθούμε τα του Αλεξάκη, τότε ο γάμος μεταξύ του Χρήστου του Γιωργάκη Μεντή και της Πανάγιως του Νάκου Τόπουλου το 1896, έγινε σε τρίτου βαθμού συγγένεια εξ αίματος δηλαδή δεύτερα ξαδέρφια. Εκείνα τα χρόνια αυτό ήταν αδιανόητο, έχοντας μάλιστα υπ' όψιν πως όταν έγινε αργότερα η πρώτη επιγαμία Μεντή – Μάρκου στην πέμπτη γενιά και Μεντή – Νίτα στην έκτη γενιά, έγινε χαμός γιατί δεν είχαν κλείσει εφτά γενιές. Σ' αυτούς τους γάμους θα αναφερθώ στη συνέχεια στην γενεαλογία.

Οι πρώτες γενιές

Ξεκινώντας την γενεαλογία μας μπορούμε να πούμε ότι ο παλαιότερος γνωστός μας πρόγονος ήταν ο Νάσιο Μπέτα. Γεννήθηκε περίπου το 1700–1710 στην περιοχή Φράσιαρης–Πρεμετής. Απόκτησε τέσσερις γιούς, για κορίτσια δεν γνωρίζουμε. Γνωστοί μας είναι ο Πήλιος και ο Γάκης, με πολύ μικρή πιθανότητα τρίτος γιος να είναι ο Τόπου–λος. Για τον τέταρτο γιο δεν γνωρίζουμε τίποτα.

Τα παιδιά του Νάσιου Μπέτα, Πήλιος και Γάκης γεννήθηκαν περίπου το 1730–1740.

Ο Πήλιος συνέχισε με το όνομα Μπέτας ενώ ο Γάκης με το όνομα Μεντής. Όπως προανέφερα, ο Πήλιο Μπέτας είναι ο απευθείας πρόγονος του Πάνου Μπέτα, που είναι από τους κυριότερους πληροφορητές μας.

Εδώ μπορούμε να κάνουμε το πρώτο σχεδιάγραμμα:

Συνεχίζουμε με τον Γάκη, τον πρώτο Μεντή.

Ο Μεντής γεννήθηκε περίπου το 1730–1740, και απόκτησε επτά παιδιά, τέσσερα κορίτσια αγνώστων ονομάτων και τρία αγόρια. Τα τρία αγόρια του Μεντή ήταν ο Νίτας (Νίδας), ο Μάρκος (παρατσούκλι) και ο Στέργιος (Τέα).

Τα τρία αγόρια του Μεντή γεννήθηκαν μεταξύ 1760 και 1775. Το 1770–5 γεννήθηκε ο μικρότερος γιος Στέργιος (Τέα). Αυτό διασταυρώνεται με το πέρασμα το Πατρο–Κοσμά από την Στάνη του Μεντή το 1779, και την παράδοση στους Μενταίους που λέει ότι τότε ο Τέα ήταν μικρός.

Τα δύο μεγαλύτερα αγόρια του Μεντή, ο Νίτας (Νίδας) και ο Μάρκος συνέχισαν με τα ονόματά τους. Απ’ αυτούς κατάγονται όλοι οι Νιταίοι και Μαρκάιοι.

Ο μικρότερος γιος του Μεντή, ο Στέργιος (Τέα) συνέχισε με το όνομα του πατέρα του. Απ’ αυτόν κατάγονται όλοι οι Μενταίοι.

Οι πιο παλιές φωτογραφίες που βρέθηκαν στους Μαρκαίους και Νιταίους. Αριστερά Φώτο Νίτας, δεξιά Πήλιο Μάρκος.

Ο πάππου Κώστιας Μεντής, γεννημένος το 1870 (δια στόματος του πατέρα μου Κώστα Μεντή) έλεγε ότι οι Μενταίοι ήρθαν από το Πρεμετή, το Κιόσκ Πρεμέτι και ότι στο χωριό πρώτα ήταν μόνο οι Μενταίοι, μετά ήλθαν οι άλλοι.

Στις επανειλημμένες επιτόπιες έρευνες που έκανα στην περιοχή Φράσιαρης–Πρεμετής, διαπίστωσα ότι ο οικισμός Κιόσκ πράγματι υπάρχει, έτσι λέγεται και σήμερα. Βρίσκεται κάτω και δεξιά της κεντρικής πλατείας δίπλα στο ποτάμι (Αώος).

Το παλιό Πρεμέτι ήταν πιο ψηλά στους πρόποδες του Βουνού και το Κιόσκ ήταν αρκετά ξεκομμένο. Σήμερα έφτασε να είναι σχεδόν δίπλα από την Κεντρική πλατεία.

Στο Κιόσκ εκείνα τα χρόνια ήταν τα σιδηρουργεία της πόλης, και όπως είναι γνωστό, εμείς οι Βλάχοι, τους σιδεράδες, χαλκοματάδες, γανωτζήδες, κ.λπ., τους λέμε γύφτους (γκίφτσιε).

Δεν γνωρίζω για πόσο διάστημα έμεινε εκεί ο Μεντής με την οικογένειά του, φαίνεται όμως πως ήταν αρκετό για να τους πουν οι

Η περιοχή Κιοσκ στο Πρεμέτι. Ήταν η τελευταία εγκατάσταση του Μεντή, πριν έρθει στο σημερινό χώρο του χωριού μας.

άλλοι Βλάχοι, γύφτους απ' το Πρεμέτι (γκίφτσιε ντι Πρεμέτι). Αυτό χαριτολογώντας λέγεται μέχρι σήμερα από τους

χωριανούς μας των άλλων σογιών.

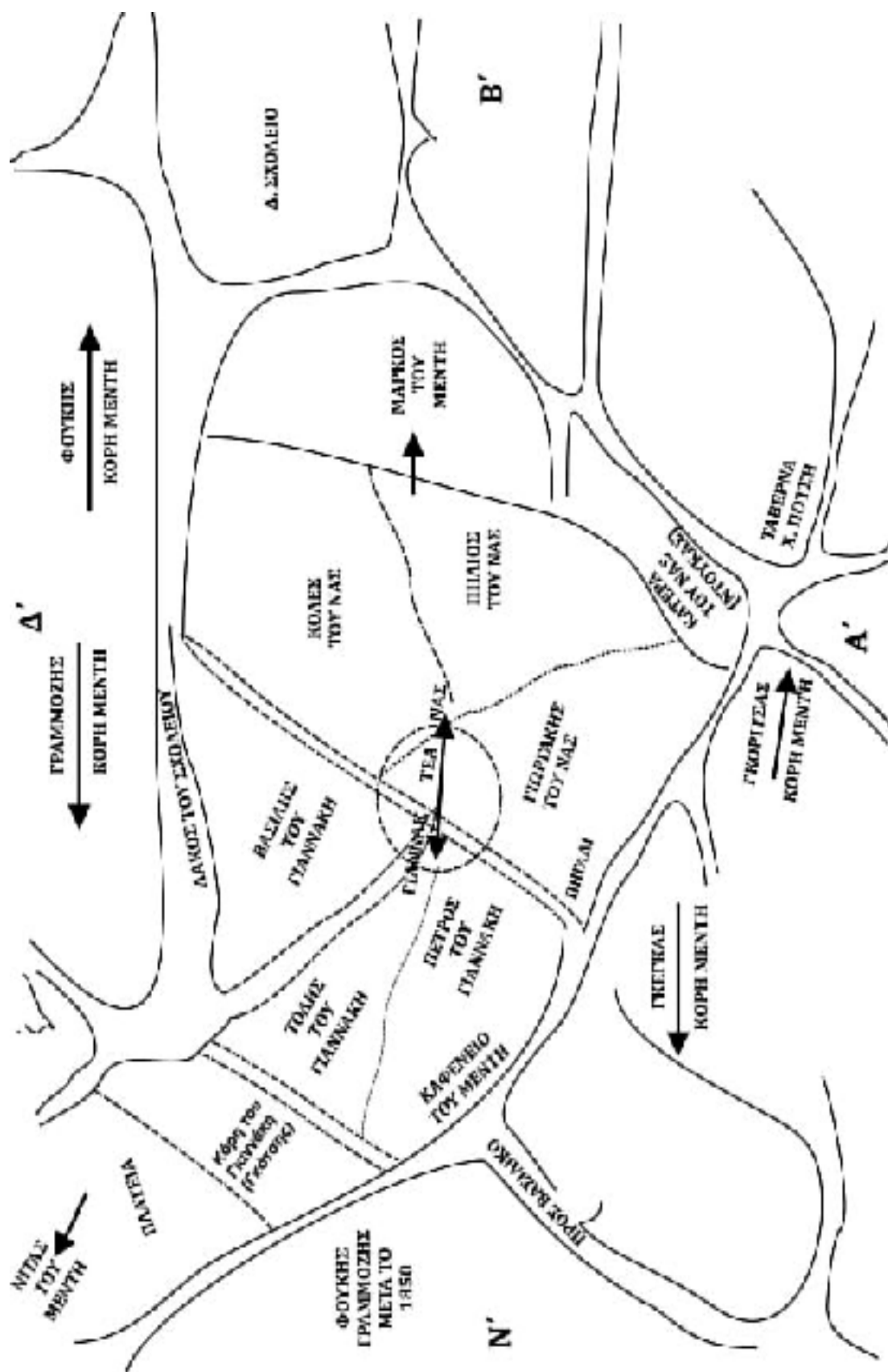
Όταν ο Μεντής εγκαταστάθηκε στον σημερινό χώρο, και πάντρεψε τα παιδιά του, τα τοποθέτησε περιμετρικά του όπως φαίνεται στο σχεδιάγραμμα που έχω βάλει στο ιστορικό μέρος του βιβλίου, αλλά και σ' αυτό που ακολουθεί.

Γενεαλογία των Μενταίων

Ο Τέα Μεντή είναι ο παλαιότερος πρόγονος των καθ' αυτού Μενταίων και αυτός είναι ο γενάρχης όλων των Μενταίων σήμερα. Τον πρώτο Μεντή απ' όπου προήλθαν και τα σόγια Νίτας και Μάρκος μπορούμε να τον λέμε υπεργενάρχη των Μενταίων.

Ο Γενάρχης Τέα, που δεν γνωρίζουμε τίποτε για την γυναίκα του, απόκτησε τέσσερα αγόρια, τον Θεόδωρο (Θοδωράκη), τον Γιαννάκη, τον Κυριάκο (Κύρια) και τον Θανάση (Νας). Δυστυχώς δεν γνωρίζουμε τίποτα και για τυχόν κορίτσια του Τέα. Ο Τέα το 1800 βρίσκεται να κατέχει τον σημερινό μαχαλά των Μενταίων μαζί με το μέρος που παραχώρησε το 1830-32 στο χωριό. Αυτός ο χώρος ορίζεται με το ακόλουθο σχεδιάγραμμα.

Μαχαλάς των Μενταίων

Ο Τέα μοιράζει τον μαχαλά στα παιδιά του

Ο πρώτος γιος του ΤΕΑ ο Θοδωράκης, μετά το χειμώνα του 1821 έφυγε για το Ξηρόμερο μαζί με τους παλιοχωρίτες και μάλλον δεν τον ξανάδαν. Εκτενέστερη αναφορά στη συνέχεια.

Όταν παντρεύτηκε ο δεύτερος γιος του Τέα, ο Γιαννάκης, και χώρισε από την οικογένεια, πήρε το νότιο μέρος του μαχαλά, ήτοι: από τον κοινόχρηστο χώρο στο πηγάδι, πίσω από τα σπίτια του Γιώργου και Θωμά Μεντή (μπαλάνι), ευθεία πάνω, μπροστά από το σπίτι του Κήτα Μεντή (κουλέτσου) μέχρι πίσω στον λάκκο του Δ. Σχολείου. Αυτό ήταν το βόρειο σύνορο του Γιαννάκη.

Ανατολικά ορίζονταν από τον κεντρικό δρόμο και δυτικά από τον λάκκο του Δ. Σχολείου. Νότια είχε σύνορο, ακριβώς πίσω από τα κτήρια της κεντρικής πλατείας, (συνεταιρισμός, καφενείο).

Ο Γιαννάκης πήρε ακριβώς το 1/3 του μέρους που κατείχε τότε ο πατέρας του Τέα Μεντής. Τα υπόλοιπα 2/3 τα πήρε ο μικρότερος γιος του Τέα, ο Θανάσης (Νάς). Να σημειώσω ότι ο Νάς πήρε και το 1/3 το μερίδιο του αδελφού του, Κύρια, που τον είχε υπ' ευθύνη του. Άρα ο Τέα μοίρασε τον μαχαλά σε τρία απολύτως ίσα μερίδια. Ο Νας πήρε όλο τον υπόλοιπο μαχαλά, από το σύνορο του Γιαννάκη που ανέφερα μέχρι τον δρόμο Δ. Σχολείο – Ταβέρνα Χρήστου Πότση, βόρεια. Ανατολικά ορίζονταν από το ρέμα (σήμερα δρόμος) και δυτικά από τον λάκκο του Δ. Σχολείου.

Ο Θεόδωρος (Θοδωράκης) παντρεύτηκε γυναίκα από τους Σιδεραίους και απόχτησαν τον Παναγιώτη και τον Δημήτρη. Για κορίτσια δε γνωρίζουμε.

Ο Γιαννάκης παντρεύτηκε άγνωστη και απόχτησε τρία αγόρια, τους Βασίλη, Πέτρο και Τόλη. Πόσα κορίτσια είχε δεν γνωρίζουμε, σίγουρα όμως είχε μία που την προίκισε με το νότιο κομμάτι του χώρου του, πίσω από την σημερινή πλατεία του χωριού.

Ο Θανάσης (Νάς) παντρεύτηκε την κόρη του Γιάννη Τάση από το Ξηρόμερο και απόχτησαν τέσσερα αγόρια τους: Πήλιο (Σπύρο), Φώτο, Κόλη (Νικόλα) και Γιωργάκη. Απόχτησαν και δύο κορίτσια, την Κατέρα (Κατερίνα) και την Βασίλα (Βασιλική).

Ο Κύργιας (Κυριάκος) δεν παντρεύτηκε γιατί ήταν προβληματικός (**ιρά τσιρούκ^{ου}**). Τον είχε υπ' ευθύνη του ο αδελφός του Νας, γι' αυτό πήρε και το μερίδιό του στον μαχαλά.

1^η γενιά: Κύργια (Κυριάκος) του Τέα. 1795–8.

Ο τρίτος γιος του Τέα–Τέη Μεντή ο Κύργιας (Κυριάκος) ήταν προβληματικός. Οι πληροφορίες λένε πολλά γι' αυτόν. Αγαθός και φοβιτσιάρης, μικρόσωμος σχετικά. Επειδή δεν τον εμπιστεύονταν για ανδρικές δουλειές, τον άφησαν στο σπίτι να βοηθάει τις γυναίκες. **Βάινου ιρά ντρέγκ^{ου}, ντίσ^{ου} όμως ιρά!** (μπορεί να μην ήταν εντελώς χαζός, μισοχαζός όμως ήταν).

Έβγαινε, έλεγαν οι παλιοί, στον μεγάλο πλάτανο των Μενταίων και φώναζε. **Αβτζάτσ' μουγιέρ^ι μένι Κύργια ούς νιάγκε τη μβάλη.** (Ακούστε γυναίκες, ο Κύργιας αύριο θα πάει στο ποτάμι να πλύνει). Όταν πήγαιναν οι γυναίκες στο ποτάμι για πλύσιμο ρούχων αυτός πήγαινε μαζί τους. Επειδή ήταν πολύ φοβητσιάρης έλεγε:

Μουγιέρ^ι βόη αφίγκιρα ντί μίνι. (γυναίκες, εσείς γύρω–γύρω από μένα). Η γυναίκα του μικρότερου του αδελφού, του *Νάς*, η **ντάντα τσάλ Νάς** (γιαγιά Θανάσaina) τον είχε υπ' ευθύνη της. Μια φορά που η **ντάντα τσάλ Νάς**, είχε στο σπίτι κάποιες μουσαφίρισσες, έκανε μια **κασιόπιτα** (τυρόπιτα) να τις φιλέψει. Οι γυναίκες με την κουβέντα είχαν ξεχάσει τον Κύργια που κάθονταν σε μια γωνία και τις κοίταζε που έτρωγαν. Κάποια στιγμή δεν άντεξε. Σηκώθηκε όρθιος και φώναξε δυνατά: **Μβιάστε, βρέου σι μίνι πίτε** (νύφη θέλω κι εγώ πίτα) Ρεζίλι την έκανε την ντάντα

τσάλ Νάς. *Ου λάϊ Κύρια τι αγκισιέμ^{ου}* (σε ξεχάσαμε). Του έδωσε πίτα και με τον τρόπο που την έτρωγε, ξεκαρδίστηκαν όλες οι γυναίκες στα γέλια. Παλαιότερα το έλεγαν πολύ, μα και μέχρι σήμερα έχουν μείνει φράσεις όπως: *Κούμ^{ου} εστ' ασιέ κά Κύρια* (πως είσαι έτσι σαν τον Κύρια), *Ατσέλ^{ου} έστι κά Κύρια*, (αυτός είναι σαν τον Κύρια) *φούτζ' ντί άώ μού Κύρια* (φύγε από εδώ μωρέ Κύργια). Τα παιδιά τον κορόιδευαν, *Ντισούπρε πάππου Κύργια, ντέγιου πάππου Κύργια, τσι μπουρμπάτ^{ου} έστι πάππου Κύργια*, (απάνω του, δώστου, τι άντρας που είσαι παππού Κύρια). Ο Κύργιας δεν παντρεύτηκε (αυτό μας έλειπε) αλλά και κανένας απόγονος των γενεών των αδελφών του, Θεόδωρου Γιαννάκη και Νάς, μέχρι σήμερα δεν έχει πάρει το όνομά του. Πολύ προκατάληψη ρε παιδί μου!

Μέχρι εδώ μπορούμε να κάνουμε ένα συνολικό σχεδιάγραμμα για να δούμε και την αρμονική συνέχεια των ονομάτων.

Αν προσέξουμε θα δούμε ότι ο Θανάσης (Νάς) πήρε το όνομα του προπάππου του Νάσιου Μπέτα. Πιστεύω ότι το ίδιο έχει γίνει και στους

Νιταίους–Μαρκαίους. Παρακάτω βλέπουμε ότι ο Πήλιος του Νάς πήρε το όνομα του αδελφού του προπάππου του, του Πήλιο Μπέτα. Ο τελευταίος γιος του Νάς, ο Γιωργάκης, πήρε το όνομα του προπάππου του, Γάκη (Μπέτα) Μεντή. Την ίδια περίπου περίοδο εμφανίζεται το όνομα Γάκης (Γεώργιος) στους Νιταίους και τους Μαρκαίους (βλέπε γενεαλογίες). Αυτή η αρμονική συνέχεια τεκμηριώνει σε μεγάλο βαθμό την ορθότητα του παραπάνω σχεδιαγράμματος.

Ο Στέγιος–Τέα λοιπόν είναι με απόλυτη βεβαιότητα ο Γενάρης όλων των Μενταίων.

Πρώτη γενιά Μενταίων είναι τα παιδιά του Τέα, ο Θεόδωρος, ο Γιαννάκης, ο Θανάσης (Νάς) και ο Κυριάκος (Κύριας).

Συνεχίζουμε την γενεαλογία με την γενιά του μεγαλύτερου γιού του Τέα, του Θεόδωρου (Θοδωράκη).

Θοδωράκης, ο παππούς που χάθηκε (Πάππου γιου κιρού)

Από τον Πάππου-Κώτσια Μεντή που ήταν εγγονός του Θανάση (Νας) Μεντή, έμεινε η πληροφορία για τον παππού που χάθηκε. Ο Πάππου-Κώτσιας έλεγε πως ο παππούς του, ο Νας, εκτός από το Γιαννάκη και τον Κύρια, είχε ακόμα έναν αδερφό, τον Θοδωράκη. Αυτός είχε πάρει γυναίκα από τους Σιδερραίους και έφυγε με τα πεθερικά του για το Ξηρόμερο Αιτωλοακαρνανίας όταν χάλασε το Παλιοχώρι της Νεμέρτσικας. Από τότε δεν το ξαναείδαν.

Οι Σιδερραίοι, την άνοιξη του 1822, από τα χειμαδιά στην Θεσπρωτία, βρέθηκαν στο Ξηρόμερο όπου σήμερα είναι μαζικά εγκατεστημένοι στην Στράτο, κοντά στο Αγρίνιο. Γνωρίζουμε ότι τουλάχιστον μία οικογένεια Σιδέρη την ίδια χρονιά δεν σταμάτησε στο Ξηρόμερο, αλλά βρέθηκε στα Καλύβια, μετέπειτα Μικρό Χωριό Ευρυτανίας. Όπως αναφέρω στο ιστορικό μέρος του βιβλίου, πιθανολογείται, από ντόπιους εκεί ερευνητές,

πως αυτή η οικογένεια είναι οι πρώτοι οικιστές του Μικρού Χωριού Ευρυτανίας.

Αυτής της οικογένειας γαμπρός ήταν το πιθανότερο ο Θεόδωρος (Θοδωράκης) Μεντής.

Φαίνεται όμως ότι ο Θεόδωρος άφησε τα πεθερικά του και την ίδια ή την άλλη χρονιά, βρέθηκε στην Αράχωβα ή Αραχώβη Λακωνίας. Το χωριό αυτό που είχε Σλάβικη ονομασία και σημαίνει καρυδότοπος, αργότερα το 1928, με τις μετονομασίες, ονομάστηκε Καρυές. Οι Καρυές βρίσκονται σε υψόμετρο 850μ. στα βουνά, κοντά στα σύνορα Λακωνίας και Αρκαδίας. Από τη μεριά της Λακωνίας είναι οι Καρυές και από τη μεριά της Αρκαδίας η Βλαχοκερασιά. Δύο κοντινά χωριά με βλάχικο πληθυσμό.

Όπως φαίνεται σε αναφορές, σε τοπικά έντυπα των αρχών του περασμένου αιώνα, ο Θεόδωρος μαζί με τον γιο του Δημήτρη, στρατολογήθηκαν στις τάξεις της επανάστασης και συμμετείχαν σε πολλές μάχες. Ο Δημήτρης σκοτώθηκε σε μάχη το 1825 στην Αγία Τριάδα Μεσσηνίας.

Χαρακτηριστική η αναφορά πως ο Στρατηγός Θεόδωρος Κολοκοτρώνης πήρε από το Θεόδωρο Μεντή πενήντα γιδοπρόβατα για τροφή του στρατεύματος.

Στη συνέχεια παραθέτω τις αναφορές τοπικών εντύπων των αρχών του περασμένου αιώνα και τις πρώτες οικογενειακές μερίδες από το Δήμο Σπάρτης, του 1847 και 1866.

... και ... εις τας εορτάς του
Χαριού, ως οι μοναχικοί τότε «βιολιτζήδες».

Μεντέοι. Παλαιά οικογένεια Ἀραχώδης ἀρχικῶς
διαμένουσα εἰς Ἀντίληρον καὶ μετὰ κτήματα εἰς τοῦ Φω-
τεινοῦ ἔπου ὑπάρχει καὶ μέχρι σήμερον τοποθεσία καὶ
θύρασμα λεγομένη «τοῦ Μεντῆ τοῦ νεροῦ». Ὁ μοναχι-
κὸς ἄρην ἀπόγονος τοῦ μακαρίτου Γεωργίου εἶναι ὁ
ἐν Γαρήγγουσι διαμένων συνεργίτης ἡμῶν υἱὸς αὐτοῦ
Κώστας καὶ θυγάτηρ Νικολέττα, σύζυγος Σπύρου Ζού-
ρα, ὑπαστρακτιῶν τῆς Ἀδελφότητος. Ὁ Κώστας εἶναι
ἐκ τῶν ἱερῶν Τμήματος Νέας Υἰάκης καὶ πρωτοκαγα-
τῶν. Ἐτέρα οικογένεια εἶναι ἡ τοῦ Ἰωάννου Θεοδώ-
ρου Μεντῆ διαμένουσα ἐν Καρυαῖς εἰς τὴν ἀνω συνοικίαν.

Μέρμηγκας, Νικόλαος, ἐλθὼν ἐσχάτως ἐκ Βρυση-

Ντεσκέοι. Οἰκογένεια
κατασταθεῖσα εἰς τὸν κῆσο
ρίτου Ἰωάννου Ντεσκέου εἰν
λας Γεώργιος, πρωτοδικὸς
τὸ θερινὸν ἐκτὶ σχολαίην, κ
Ξερῶν, Ματῶν, ὁ Δημήτριος
ἀποθανὼν ἐσχάτως ἀπόμαχο
τοῦ κατὰ τὸν Α' Παγκόσμι-
ου πολέμου Ντεσκέου.

Ντούθλης Χρίστος, ἐκ
Καλλιρρόης Παισῶν, Κοιτοῦ
μικῆς τοῦ πληρώου τῆς οἰκίας

Ντούθλης καὶ Δεσῶλης, Ἰε-
ρῶν Δελφίνου τῆς Ἠπείρου, ἐκ

... οἰκίας, οὐκ ἔστιν ορατὴ με-
στρατιωτικῶς ὑπὸ τὰς δια-
ταγ. Γιατράκου καὶ Πέτρου
εἰς τὰς ἀκολουθεῖσας μάχας
ἐλγούριαν, Βέρδωνα, Βαλ-
δισφόρουσ ἄλλας συγκρο-
τες μέχρι τῆς ἐλάσεώς της.
αὐτὴ εἰς Ἄργους, Δερβεκί-
φρασιῶν Ναυπλίου, Κορίν-
θου καὶ Ἰμραῖου Παισῶν, εἰς
α. καὶ ἔπειτα τὸ διάστημα
εἶναι πάντοτε ἐαυτὸν πρὸς
δαίνας δεινότητι, καρδω-
τοῦσ ἀναίρεουσ του.

... οἰκίας ὁ ἀναγνώστης παρακαλεῖται ἕως ἰσῶ
ἀφῆκεν τοῦ κ. Παρωκτοῦ Δ. Ματάλα διὰ τὴν οἰκογένειαν Ματα-
λαίων εἰς τὸ τέλος τοῦ παρόντος κεφαλαίου.

Δημήτριος Μεντῆς ἀναφέρεται εἰς τὰ «Ὀλιοντι-
φκὰ» τοῦ κ. Φαίδωνος Κουκουλέ (σελ. 41) ὅτι αὐτὸς καὶ
ἄλλοι Ἀραχώδῆται «ἦσαν μετὰ τοῦ ἀρχηγοῦ των ἐν τῷ
στρατῷ τῷ πολιορκουμένῳ τῆν Τρίπολιν».

Θεόδωρος Μεντῆς, ἀριθ. Μητρ. 905, σύμφωνα μετὰ
τὸ ἀποστομικτὸν τῶν ὀπλιτηγγῶν Π. Παλαιολογιστο-
ποῦλου καὶ Παρ. Ματάλα τῆς 8ης 9θρίου 1846, εἶλαθε
μέρος εἰς ἔλας τὰς μέχουσ καὶ εἰς τὰς κατὰ τοῦ Ἀρόμα-
λι καὶ εἰς Ἀϊδαρῆκουσ κατὰ Ἀρόμα. Πρὸς τοῦτους
τὸ ὑπὸ τὸν στρατηγὸν Θ. Κολοκοτρώνην στρατεύμα τοῦ
ἐπῆρε 90 αἰχμηρῶματα πρὸς τρωπὴν τοῦ στρατοῦ.

Ιωάννης Θ. Μεντής 1904-1993 και Σοφία Ι. Μεντή 1920-1982
από τις Καρυές Λακωνίας

Είδος: Εκλογικός Αριθμός
Παρατηρήσεις

Στοιχεία Μητρώου Αρρένων Τέκνων			
	Τέκνο Α	Τέκνο Β	Τέκνο Δ
Μητρώο Αρρένων	Ασκούδης, Σπύριτος		
Αριθμός - Έτος Μ.Α.	15 - 1889		
Εγγραφή Μ.Α.	Τέκνο Ε	Τέκνο ΣΤ	
Μητρώο Αρρένων			
Αριθμός - Έτος Μ.Α.			
Εγγραφή Μ.Α.			

Παρατηρήσεις:

Το πιστοποιητικό εκδόθηκε μετά από αίτηση του ενδιαφερομένου για: κάθε χρήση

Ο Δήμαρχος Ε.Δ.
Οπιοφύλιμος Τ.Κ. Κορυών

Ο Αρμόδιος υπάλληλος

[Handwritten Signature]
Ιωάννης Κοψιάτης

1^η γενιά. Θεόδωρος (Θοδωράκης) του ΤΕΑ. 1790 περίπου.

Ο Θεόδωρος πήρε γυναίκα από τους Σιδερραίους από το Παλιοχώρι της Νεμέρτσικας και απόχτησαν τον Δημήτρη και τον Παναγιώτη. Για κορίτσια δεν γνωρίζουμε, αλλά από το μεγάλο διάστημα ανάμεσα στα δύο αγόρια, πρέπει να είχε και κορίτσια.

2^η γενιά. Δημήτρης του Θεοδώρου του ΤΕΑ. 1805-10

Ο Δημήτρης σκοτώθηκε σε μάχη με τους Τούρκους στην Αγία Τριάδα Μεσσηνίας το 1825.

2^η γενιά. Κλάδος Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ. 1820-5

Ο Παναγιώτης παντρεύτηκε την Νικολέτα το γένος Ντάρμου και απόχτησαν την Δήμητρα, την Μαρία και ακόμη δυο κορίτσια αγνώστων ονομάτων. Απόχτησαν και δυο αγόρια, τον Γεώργιο και τον Θεόδωρο.

Η Δήμητρα παντρεύτηκε τον Γ. Λεβεντάκη στις Καρυές Λακωνίας.

Η Μαρία παντρεύτηκε τον Π. Σταθάκη στις Καρυές Λακωνίας.

Η Τρίτη κόρη παντρεύτηκε τον Βασ. Ρέκκα στις Κολλίνες Αρκαδίας.

Η τέταρτη κόρη παντρεύτηκε στις Κολλίνες Αρκαδίας με όνομα άγνωστο.

3^η γενιά. Γεώργιος του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ. 1847

Ο Γεώργιος παντρεύτηκε την Δέσποινα Αγγλέζη και απόχτησαν το 1889 τον Κωνσταντίνο, το 1893 την Νικολέτα, το 1897 την Παναγιώτα, το 1901 την Δήμητρα, το 1904 την Κωνσταντίνα και το 1907 τον Παναγιώτη.

Του Γιώργου η γενιά δεν είχε συνέχεια. Από τα δυο αγόρια του, ο Παναγιώτης πέθανε μικρός και ο Κωνσταντίνος δεν παντρεύτηκε μέχρι που πέθανε στην Αμερική.

Τα κορίτσια του:

Η Νικολέτα παντρεύτηκε τον Σπύρο Ζούρα στην Αμερική.

Η Παναγιώτα παντρεύτηκε τον Γιώργο Πολυζώη στην Βλαχοκερασιά Αρκαδίας.

Η Δήμητρα παντρεύτηκε τον Νικόλαο Βαστή στις Καρυές Λακωνίας.

Η Κωνσταντίνα δεν παντρεύτηκε.

3^η γενιά. Θεόδωρος του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ. 1866

Ο Θεόδωρος παντρεύτηκε την Γεωργία Πρεκεζέ και απόχτησαν το 1988 την Τριαντάφυλλη, το 1895 την Παναγιώτα, το 1901 την Δέσποινα, το 1903 την Αφροδίτη, το 1904 τον Ιωάννη και το 1906 τον Παναγιώτη.

Η Τριαντάφυλλη παντρεύτηκε τον Διαντζίκη Ιωάννη στις Καρυές Λακωνίας.

Η Παναγιώτα παντρεύτηκε τον Μητσόπουλο Χρήστο στην Βλαχοκερασιά Αρκαδίας.

Η Δέσποινα παντρεύτηκε τον Κολοβό Κωνσταντίνο στις Καρυές Λακωνίας.

Η Αφροδίτη δεν παντρεύτηκε.

Ο Παναγιώτη πέθανε μικρός σε ατύχημα.

4^η γενιά. Ιωάννης του Θεοδώρου του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ. 1904-1993

Ο Ιωάννης παντρεύτηκε την Σοφία Ξυλιά (1920-1982) και απόχτησαν το 1946 τον Θεόδωρο, το 1948 τον Γεώργιο, το 1950 την Δανάη και το 1953 τον Παναγιώτη.

Η Δανάη παντρεύτηκε τον Αθανάσιο Σταμόπουλο και απόχτησαν το 1982 την Αναστασία και το 1984 τον Βασίλειο.

5^η γενιά. Θεόδωρος του Ιωάννη του Θεοδώρου του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ.

Ο Θεόδωρος παντρεύτηκε την Ελένη Καρρά και απέχτησαν το 1981 την Σοφία, το 1983 την Γεωργία και το 1988 τον Ιωάννη.

5^η γενιά. Γεώργιος του Ιωάννη του Θεοδώρου του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ.

Ο Γεώργιος παντρεύτηκε την Βαρβάρα Μαντζουράνη και απέχτησαν το 1976 τον Κωνσταντίνο, το 1977 τον Ιωάννη και το 1984 τον Παναγιώτη.

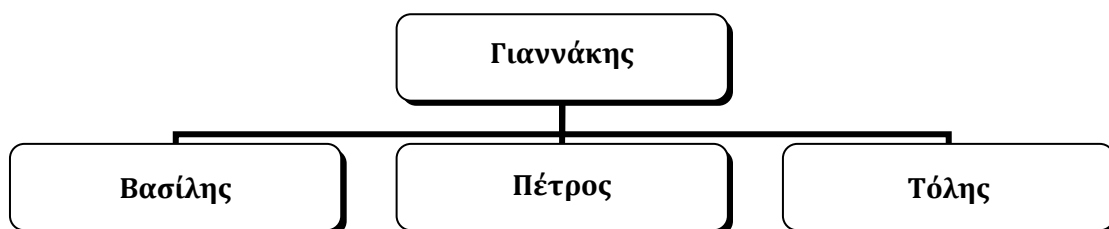
5^η γενιά. Παναγιώτης του Ιωάννη του Θεοδώρου του Παναγιώτη του Θεοδώρου του ΤΕΑ.

Ο Παναγιώτης παντρεύτηκε την Παναγιώτα Γεωργοπούλου και απέχτησαν το 1992 τον Ιωάννη και το 1994 τον Αθανάσιο.

1^η γενιά: ΓΙΑΝΝΑΚΗΣ του Τέα. 1790–5.

Για την γυναίκα του Γιαννάκη δυστυχώς δεν γνωρίζουμε τίποτα. Επίσης δεν γνωρίζουμε πόσα και ποια κορίτσια είχε. Από τα μεγάλα χρονικά διαστήματα που υπάρχουν ανάμεσα στα αγόρια υποθέτουμε πως πρέπει να είχε αρκετά κορίτσια. Γνωρίζουμε τουλάχιστον για μία κόρη που την προίκισε με το νοτιότερο τμήμα του χώρου που κατείχε όπως έχω προαναφέρει. Αυτή την κόρη την πάντρεψε σε κάποιον Γκότση, όχι τον πατέρα του Γάκη Γκότση. Ο Γιαννάκης απέχτησε τρία αγόρια, τους Βασίλη, Πέτρο και Τόλη.

Πώς μοίρασε τον χώρο του ο Γιαννάκης

Στον Βασίλη έδωσε, από το σύνορο του Κήτα Μεντή (Κολέτσου) μέχρι το ανηφορικό δρομάκι που ανεβαίνει στον μαχαλά, από την μεριά το λάκκου πίσω από την πλατεία.

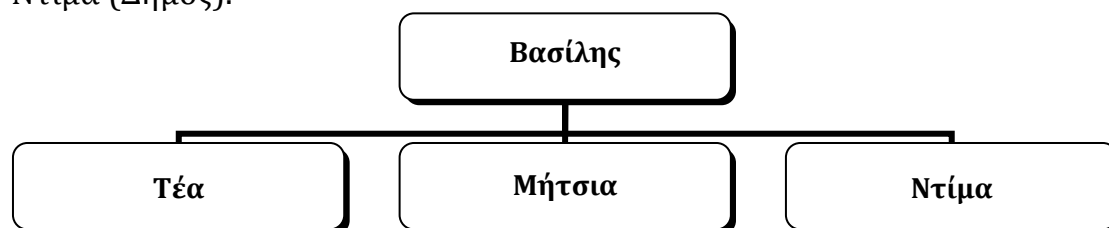
Στον Τόλη έδωσε, από το ανηφορικό δρομάκι μέχρι το σημερινό βορειοανατολικό σύνορο του Γάκη Γκότση (ντάντα Βάσιας).

Στον Πέτρο έδωσε από το σύνορο του Τόλη μέχρι τον κοινόχρηστο χώρο στο Πηγάδι του Γιωργάκη Μεντή.

Τα σπίτια των τριών αδελφών Βασίλη, Τόλη, Πέτρου ήταν στην κορυφή του λόφου, γύρω από την μεγάλη αυλή, κάτω από τον πλάτανο. Είχαν πάρει δηλαδή από ένα τρίγωνο γης, με την στενή του κορυφή στον Πλάτανο.

2^η γενιά. Κλάδος Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ 1825 περίπου.

Η γυναίκα του Βασίλη ήταν από τους Κουραίους. Ο Βασίλης απέκτησε τρία αγόρια, τον Στέργιο, που πήρε το όνομα του προπάππου του, Γενάρχη των Μενταίων Τέα. Εδώ μπορούμε να πούμε με βεβαιότητα ότι λίγο πριν το 1849 που γεννήθηκε ο Στέργιος, πέθανε ο Γενάρχης Τέα Μεντής. Τα άλλα δύο αγόρια του Βασίλη ήταν ο Μήτσια (Δημήτρης) και Ντίμα (Δήμος).

3^η γενιά. Τέα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1849

Ο Τέας του Βασίλη πέθανε νέος και δεν άφησε απογόνους. Με τον θάνατό του άφησε ένα κενό σ' αυτή την γενιά χωρίς το όνομα του

Γενάρχη. Προφανώς είχαν ονοματιστεί πριν τον θάνατό του όλοι οι απόγονοι του Γενάρχη εκείνης της γενιάς.

3^η γενιά. ΝΤΙΜΑ (Δήμος) του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1870

Ο Δήμος παντρεύτηκε την Δήμητρα Γκότση, και απέκτησαν τέσσερα κορίτσια και δύο αγόρια. Τα κορίτσια ήταν:

Βασίλα (Βασιλική). Παντρεύτηκε τον Γιώργο Νατσικό.

Κωνσταντά (Κωνσταντίνα). Παντρεύτηκε τον Μιχάλη Ντόντη

Τσίνα (Ευφροσύνη). Παντρεύτηκε τον Ντίνα Σιούπολη.

Ντόρα (Θεοδώρα). Παντρεύτηκε τον Μήτη Δημουλά.

Τα αγόρια ήταν: ο Νάσιος (Θανάσης) και ο Τούσιος (Δημήτρης)

4^η γενιά. ΝΑΣΙΟΣ του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1900

Ο Νάσιος παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα τον Κώστα Κιόση και απέκτησαν ένα αγόρι μόνο, τον Βασίλη (Ράπου).

5^η γενιά. ΒΑΣΙΛΗΣ (Ράπου) του Νάσιου του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ράπος (Βασίλης) παντρεύτηκε την Αγγελική του Τόλη Νατσίκου και απέκτησαν τον Κώστα και την Δημητρούλα.

Ο Κώστας παντρεύτηκε την Ανθούλα του Γάκη Κούρου και η Δημητρούλα (Μητσούλα) τον Χρήστο Κούρο (Χρόνη)

4^η γενιά. ΤΟΥΣΙΑΣ (Δημήτριος) του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1896.

Ο Τούσιος παντρεύτηκε την Γιαννούλα του Σπύρου Νάνη και απέκτησαν δύο κορίτσια, την Βασιλική και την Κωνσταντώ και τρία αγόρια τον Γεράση (Γεράσιμο), τον Πήλιο (Σπύρο) και τον Κήτα (Χρήστο).

Η Βασιλική παντρεύτηκε τον Γεράση Καραμάνη.

Η Κωνσταντώ παντρεύτηκε τον Βασίλη Κούρο.

5^η γενιά. Γεράσης του Τούσια του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γεράσης παντρεύτηκε κόρη του Πήλιου Μάρκου και απέκτησαν την Ελευθερία, την Γεωργία, την Ευτυχία, τον Δήμο και τον Αλέκο.

Η Ελευθερία παντρεύτηκε τον Ηλία Νατσικό.

Η Γεωργία παντρεύτηκε τον Γεώργιο Φούκη.

Η Ευτυχία παντρεύτηκε τον Σταύρο Γκέρτσο.

Ο Δήμος παντρεύτηκε από του Ευθυμίου (Μίγκα).

Ο Αλέκος παντρεύτηκε κόρη του Χρήστο Σίμου.

5^η γενιά. Πήλιου (Σπύρος) του Τούσια του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Πήλιος παντρεύτηκε την Σοφία του Αντρέα Γραμμόζη και απέκτησαν την Μαρία και τον Γιώργο.

Η Μαρία παντρεύτηκε τον Μιχάλη Τραϊκάπη.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Καλλιρόη του Κίτσου Νατσίκου.

5^η γενιά. Κήτα (Χρήστος) του Τούσια του Ντίμα του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Κήτας παντρεύτηκε την Γεωργία του Βασίλη Νατσίκου και απέκτησαν την Σοφία, τον Δημήτρη και τον Νάσιο.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Κώστα Πότση.

Ο Δημήτρης παντρεύτηκε την Λευκοθέα του Νάσιου Μάνη.

Ο Νάσιος παντρεύτηκε την Ντίνα του Αχιλλέα Πότση.

3^η γενιά. Μήτσια (Δημήτριος) του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1859.

Ο Μήτσιας παντρεύτηκε την Παρασκευή Σιδέρη και απέκτησαν την Γκέλα (Αγγελική), τον Νικόλα, τον Ιωάννη (Νάκη), τον Ηλία, τον Ζήκο και τον Χρήστο (Κήτσιου).

Η Αγγέλα παντρεύτηκε τον Γκέλιο (Βαγγέλη) Γκότση και ήταν οι γονείς του Γάκη Γκότση. Ο Γάκης ήταν ο άντρας της γνωστής μας ντάντα Βάσιας.

Ο Γάκης Γκότσης κάηκε από τους Γερμανούς στο ολοκαύτωμα του 1943.

4^η γενιά. Νικόλας του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε κόρη του Γεράση Κούρου και απέκτησαν την Αναστασία, την Ευφροσύνη και τον Βασίλη. Ο Βασίλης πέθανε μικρός.

4^η γενιά. Ιωάννης (Νάκη) του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ιωάννης παντρεύτηκε Κολωνιάτα και απέκτησαν την Μαρία και τον Φώτο.

5^η γενιά. Φώτος του Νάκη του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Φώτος παντρεύτηκε Βλάχα από τα Σουδενά και απέκτησαν την Βικτωρία (Βήτω), τον Στέργιο, τον Νίκο και τον Γιάννη.

4^η γενιά. Ηλίας του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1900

Η Ηλίας παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα Κιόση και απέκτησαν την Βασιλική, τον Σπύρο και τον Δημήτρη.

Η Βασιλική (Βασίλα) παντρεύτηκε τον Τόλη του Τάβου Δημουλά.

5^η γενιά. Ο Σπύρος του Ηλία του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σπύρος παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα του Τάση Ντεμίρη και απέκτησαν την Ανθούλα, τον Ηλία και τον Αλέκο.

5^η γενιά. Δημήτρης του Ηλία του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Δημήτρης παντρεύτηκε την Αναστασία του Πήλιου Μάνη και απέκτησαν τον Νικόλα και τον Αριστείδη.

4^η γενιά. Ζήκος του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1904

Ο Ζήκος παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα του Βασίλη Γκερμότση και απέκτησαν την Αθηνά (Νάια), την Μαρία, την Σταυρούλα, την Ελένη, την Σοφία, τον Γεράσιμο (Γιάκου), τον Γιώργο και τον Δημήτρη.

Η Αθηνά (Νάια) παντρεύτηκε τον Βαγγέλη Ντόντη.

Η Μαρία παντρεύτηκε τον Γιώργο Μάνη (Γκιόνη)

Η Σταυρούλα παντρεύτηκε τον Αντώνη (Ντόνα) Μάνη.

Η Ελένη παντρεύτηκε τον Γιώργο Μίσκο.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Μιχάλη Δημουλά.

5^η γενιά. Γιάκου του Ζήκου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιάκος παντρεύτηκε την Βασιλική του Νικόλα Τσέπα και απέκτησαν ένα αγόρι τον Κώστα.

5^η γενιά. Γιώργος του Ζήκου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Σοφία, του Θοδωράκη Κούρου και απέκτησαν την Ζαχαρούλα και τον Ηλία.

5^η γενιά. Δημήτρης του Ζήκου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Δημήτρης παντρεύτηκε την Μαρία του Ανδρέα Μπάσιου και απέκτησαν τον Χρήστο και την Κων/να.

4^η γενιά. Κήτσιου (Χρήστος) του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1908

Ο Κήτσιος παντρεύτηκε την Ευφροσύνη Φούκη και απέκτησαν την Βικτωρία, την Σοφία, τον Βασίλη, τον Γιάννη και τον Γεράση.

Η Βικτωρία παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Μπουντάση.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Αχιλλέα Φασούλα από τον Αλμυρό Βόλου.

5^η γενιά. Βασίλης του Κήτσιου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ

Ο Βασίλης παντρεύτηκε γκραικά και απέκτησαν τον Χρήστο και την Ελένη.

5^η γενιά. Γιάννης του Κήτσιου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ .

Ο Γιάννης παντρεύτηκε από του Μπάγια και απέκτησαν δύο αγόρια.

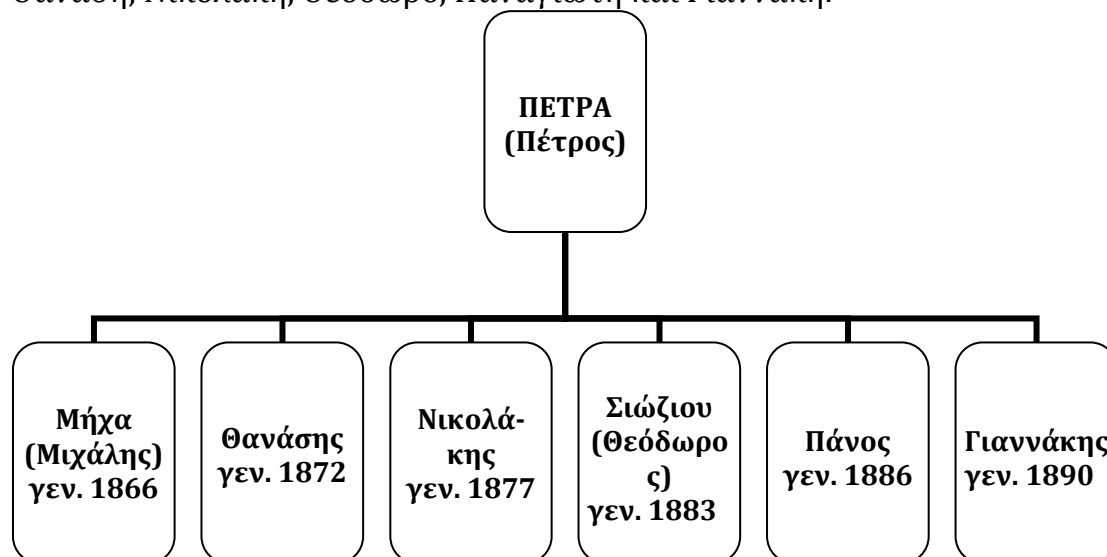
5^η γενιά. Γεράσης του Κήτσιου του Μήτσια του Βασίλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γεράσης παντρεύτηκε γκραικά και απόχτησαν δύο αγόρια.

2^η γενιά. Κλάδος: ΠΕΤΡΑ (Πέτρος) του Γιαννάκη του ΤΕΑ, γεν. 1838 περίπου.

Για την γυναίκα του Πέτρου δεν γνωρίζουμε τίποτα.

Ο Πέτρος δεν είχε κορίτσια, είχε όμως έξι αγόρια: τους Μιχάλη, Θανάση, Νικολάκη, Θεόδωρο, Παναγιώτη και Γιαννάκη.

3^η γενιά. Μήχα (Μιχάλης) του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1866

Ο Μήχας παντρεύτηκε την Κωνσταντώ Τζαβάρα και απόχτησαν πέντε κορίτσια και τρία αγόρια τους: Χάϊδω, Όλια (Όλγα), Νούλα (Γιαννούλα), Έπα (Δέσποινα), την Τασούλα, τον Δημήτρη (Μήτη Μαγιέ-λου), τον Σταύρο (Τάβου) και τον Σωτήρη.

Η Χάϊδω παντρεύτηκε τον Σπύρο (Πήλιο) Μπάσιο.

Η Όλια παντρεύτηκε τον Ντίνα Ευθυμίου.

Η Νούλα παντρεύτηκε τον Λευτέρη Κούρο.

Η Έπα παντρεύτηκε τον Νικόλα Γιάννο.

Η Τασούλα παντρεύτηκε τον Σπύρο Κούρο (Πήλιο Μπάλιου).

4^η γενιά. Δημήτρης (Μήτη Μαγιέλου) του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Μήτες παντρεύτηκε από του Πότση και απέκτησαν την Πακιλία (Ευαγγελία), τον Νάσιο, τον Σπύρο, τον Μιχάλη και τον Αποστόλη.

5^η γενιά. Νάσιος του Μήτη του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ

Εκτελέστηκε από το Χότζα σαν αρχικατάσκοπος.

Ο Νάσιος παντρεύτηκε από του Ζήνδρου και απέκτησαν τον Γιώργο. Με την δεύτερη γυναίκα του, γκράκα, την Χαριτίνη Ευαγγελάτου, απέκτησαν τον Βασίλη, την Κλεοπάτρα, την Πανωραία και την Τσιάντα (Αλεξάνδρα).

5^η γενιά. Πήλιος του Μήτη του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Πήλιος παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα του Ντόντου Καπουράνη και απέκτησαν τον Ηλία, τον Δημήτρη και την Όλια (Όλγα).

5^η γενιά. Μιχάλης του Μήτη του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Μιχάλης παντρεύτηκε την Γιαννούλα Γκότση και απέκτησαν τους: Χρήστο, Σωτήρη, Σοφία, Κωνσταντίνα, Ειρήνη, Βάσω και Γεωργούλα.

5^η γενιά. Αποστόλης του Μήτη του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Αποστόλης παντρεύτηκε κόρη του Χρήστου (Κήτα) Μάρκου και απέκτησαν τον Πέτρο, τον Γιώργο και την Γεωργούλα.

Όλη η οικογένεια του Μήχα, του Πέτρα, του Γιαννάκη μέχρι εδώ, είναι στην Αλβανία στους Σκοριάδες (Σκουρέη) περιοχής Πολύτσιανης.

Του άλλου γιου τον Μήχα, του Τάβου, που ακολουθεί, η οικογένεια είναι στην Ελλάδα.

4^η γενιά. Τάβος του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1900

Ο Τάβος παντρεύτηκε την Δημητρούλα του Πήλιου Κούρου και απόκτησαν τους: Σοφία, Αποστόλα, Γιαννούλα, Κωνστάντω, Νικόλα, Σωτήρη και Χρήστο.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Νάσιο Νατσίκο.

Η Αποστόλα (Τόλα) παντρεύτηκε τον Βασίλη Τόνη.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Νάσιο Μπάσιο.

Η Κωνστάντω παντρεύτηκε τον Δημήτρη (Μήτη) Κιώση.

5^η γενιά. Νικόλας του Τάβου του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας (Κόλα) παντρεύτηκε την Ελένη του Θανάση Κολέμπα και απόκτησαν τους: Μαρία που πήρε τον Χρήστο του Νικόλα Φούκη, Λευτέρης που πήρε την Κωνσταντίνα Γραμμόζη, Κώστας που πήρε την Χαριτίνη του Βασίλη Κούστα (γκράκα) και Πάνος που πήρε την Έφη του Γιάννη Δάφνη (γκράκα).

5^η γενιά. Σωτήρης (Σώτα) του Τάβου του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σώτας παντρεύτηκε την Βικτωρία του Χρήστου Γραμμόζη και απόκτησαν τον Σταύρο και την Δημητρούλα.

5^η γενιά. Χρήστος (Κήτα) του Τάβου του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Κατερίνα του Λευτέρη Μπεράτη, χωρίς παιδιά μέχρι σήμερα.

4^η γενιά. Σωτήρης του Μήχα του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1905

Ο Σωτήρης (Σώτα) παντρεύτηκε από του Πότση και απόχτησαν μία κόρη. Ο Σώτας πέθανε νέος.

3^η γενιά. Θανάσης του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1872.

Ο Θανάσης ξεκόπηκε κάπως απ' τους άλλους και βρέθηκε στην περιοχή Κορυτσάς. Οι πληροφορίες δυστυχώς είναι λίγες, γνωρίζουμε μόνο ότι απόχτησε δύο αγόρια, τον Χρήστο και τον Μήτσιο.

4^η γενιά. Χρήστος του Θανάση του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1901

Ο Χρήστος παντρεύτηκε από του Γκέρτσου και απόχτησαν ένα αγόρι, τον Πέτρο.

5^η γενιά. Πέτρος του Χρήστου του Θανάση του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Πέτρος παντρεύτηκε κόρη του Βαγγέλη (Γκέλιου) Φούκη και απόχτησαν τον Ηλία τον Τάκη και τρία κορίτσια.

4^η γενιά. Μήτσιος (Δημήτρης) του Θανάση του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Μήτσιος πέθανε νέος. Όπως είδαμε η γενιά του Θανάση του Πέτρα δεν πήγε τόσο καλά.

3^η γενιά. Νικολάκης του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1877.

Η γενιά του Νικολάκη βρίσκεται στο Δοξάτο περιοχής Αργυροκάστρου. Ο Νικολάκης παντρεύτηκε από του Κούρου και απόχτησαν τους: Γκέλα (Αγγελική), Τάβο, Πέτρα, Γεράση και Βασίλη). Η Γκέλα παντρεύτηκε τον Ηλία Ντόντη.

4^η γενιά. Τάβος του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1907

Ο Τάβος παντρεύτηκε από του Δημουλά και απόχτησαν την Φία (Σοφία), τον Πήλιο και τον Κώστα.

4^η γενιά. Πέτρας του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1913

Ο Πέτρας παντρεύτηκε από του Ζυγκούρα και απόχτησαν τους: Αθηνούλα, Βήτα (Βικτωρία), Θεοδώρα και Λευτέρη.

4^η γενιά. Γεράσης του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γεράσης παντρεύτηκε από του Τζαβάρα και απόχτησαν τους: Λέκα, Κώτσια (Κωνσταντίνα), Σοφία, Σπύρα, Όλια, Αθηνά, Μαρίκα, και τα αγόρια Κόλα (Νικόλας) και Γιωργάκη.

4^η γενιά. Βασίλης του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1902

Ο Βασίλης παντρεύτηκε κόρη του Ντόντου Τόρη και απόχτησαν τους: Μαρίκα, Τσίλα (Βασιλική), Φώτο, Θεοδωράκη, Τσιόμα (Θωμά) και Πήλιο.

5^η γενιά. Φώτος του Βασίλη του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Φώτος παντρεύτηκε από του Νασίκου και απόχτησαν τους: Ελένη, Θανάση, Αχιλλέα και Παντελή.

5^η γενιά. Θεοδωράκης του Βασίλη του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Θεοδωράκης παντρεύτηκε από του Γυγούρα και απόχτησαν τους; Ευδοκία, Ελευθερία, Χρήστο, Θανάση και Βαγγέλη.

5^η γενιά. Τσιόμα (Θωμάς) του Βασίλη του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Τσιόμας παντρεύτηκε από του Καλέσκα και απόχτησαν τους: Σπυριδούλα, Ιουλιέτα, Βασίλη και Μιχάλη.

5^η γενιά. Πήλιος (Σπύρος) του Βασίλη του Νικολάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Πήλιος παντρεύτηκε κόρη του Βασίλη Ντεμίρη και απόχτησαν τους: Γγέλα (Ευαγγελία), Βασίλα (Βασιλική) και Χαρίτο.

3^η γενιά. Θεόδωρος (Σιόζιου) του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1883

Η γενιά του Σιόζιου βρίσκεται στην περιοχή Αγίων Σαράντα.

Ο Σιόζιος (δεν γνωρίζουμε για την γυναίκα του) απόχτησε την Κική την Τόλα (Αποστόλα) και τον Λούκα (Λουκά).

Η Κική παντρεύτηκε τον Μήτη (Δημήτρη) Γκερμότση.

Η Τόλα παντρεύτηκε τον Γιώργη Μούσια.

4^η γενιά. Λουκάς του Σιώζιου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1909

Ο Λουκάς παντρεύτηκε από του Κούρου και απόχτησαν τους: Βασίλη, Θωμά, Κώστα και Πέτρο.

3^η γενιά. Πάνος του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1886.

Ο Πάνος παντρεύτηκε από του Γραμμόζη και απόχτησαν τους: Λένα. Τόλα, Πίνα, Αχιλλέα, Ανδρέα, Γιώργο και Ντίνα.

Η Λένα παντρεύτηκε τον Χρήστο Γκούνα.

Η Τόλα παντρεύτηκε τον Μάνθο Γκότση.

Η Πίνα παντρεύτηκε τον Γεράση Γραμμόζη.

4^η γενιά. Αχιλλέας του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1913

Δεν γνωρίζουμε για την γυναίκα του Αχιλλέα που απόχτησαν τους: Τούσια (Δημήτριο), Θοδωράκη, Ζωήτσα, Βασιλική και ακόμα μία κόρη.

Η Ζωήτσα παντρεύτηκε στον Ντόντη στο χωριό Σέλτς.

Η Βασιλική παντρεύτηκε στον Σιάκα.

Η άλλη κόρη παντρεύτηκε στον Γιωργαλή.

4^η γενιά. Ανδρέας του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ανδρέας παντρεύτηκε από του Σκύλα και απόχτησαν τους: Χρήστο, Πέτρο και Λεωνίδα (Νίδα).

5^η γενιά. Χρήστος του Ανδρέα του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε από του Ντίμα. Άλλα στοιχεία δεν βρήκα.

5^η γενιά. Πέτρος του Ανδρέα του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Πέτρος παντρεύτηκε από του Φούκη και απόχτησαν τρία αγόρια.

5^η γενιά. Λεωνίδας του Ανδρέα του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Έμαθα μόνο ότι ο Λεωνίδας (Νίδας) έχει τέσσερα κορίτσια.

4^η γενιά. Γιώργος του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε κόρη του Τάβου (Σταύρου) Πότση και απόχτησαν τέσσερα αγόρια και δύο κορίτσια.

4^η γενιά. Ντίνα (Κων/νος) του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ντίνας παντρεύτηκε από του Τόρη και απόχτησαν τον Σωτήρη (Σώτα).

5^η γενιά. Σώτα του Ντίνα του Πάνου του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σώτας (Σωτήρης) παντρεύτηκε κόρη του Ηλία Κούρου από το χωριό και απόχτησαν δύο αγόρια.

3^η γενιά. Γιαννάκης του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1890.

Οι απόγονοι του Γιαννάκη βρίσκονται στην Αλβανία στους Σκοριάδες (Σκουρέη).

Ο Γιαννάκης παντρεύτηκε από του Ζυγούρη και απόχτησαν τους: Ευφροσύνη (Τσίνα), Λουκά, Βασίλη και Θοδωράκη (Ράκου).

Η Τσίνα παντρεύτηκε τον Χρήστο Νατσικό.

4^η γενιά. Λούκα του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Λούκας που η γυναίκα του μας είναι άγνωστη, απόχτησαν τους: Αλεξάνδρα (Λέκα), Τούλα και Χρήστο).

Η Αλεξάνδρα παντρεύτηκε τον Ζήση του Μήτη Νατσικού.

Η Τούλα παντρεύτηκε τον Πάνο του Ζήκου Γκέρτσου.

5^η γενιά. Χρήστος του Λούκα του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε κόρη του Αποστόλη (Μπόλη) Πότση και απόκτησαν την Έλλη και τον Λουκά.

4^η γενιά. Βασίλης του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1916

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Δημητρούλα Πότση (Τίτου) και απόκτησαν τους: Μαρίνα, Σωτήρα, Κατερίνα, Αναστασία (Νάστα) και τον Γιώργο.

Η Μαρίνα παντρεύτηκε τον Ευθύμιο (Τζίμο) Γκότση.

Η Σωτήρα παντρεύτηκε τον Γιώργη Νατσικό.

Η Κατερίνα παντρεύτηκε τον Πήλιο του Νάσιου Κούρου.

Η Νάστα παντρεύτηκε τον Λεωνίδα (Νίδα) Σιδέρη.

5^η γενιά. Γιώργος του Βασίλη του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε κόρη του Νίδα Πότση και απόκτησαν τους: Αχιλλέα, Ηλία, Μαρία, Άννα, Μαριάννα και Ζιούλη (Τζούλια).

4^η γενιά. Θοδωράκης του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ράκος παντρεύτηκε την Βασίλα του Χρήστου Πορίκη και απόκτησαν τους: Νικόλα, Θανάση, Σπύρο και Δημήτρη.

5^η γενιά. Νικόλας του Ράκου του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε την Ελευθερία (Λευτέρω) Τσιάννα (γκράκα) και απόκτησαν τον Ηλία και ακόμα ένα αγόρι που πέθανε μικρός.

5^η γενιά. Θανάσης του Ράκου του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Θανάσης παντρεύτηκε κόρη του Γιαννάκη Γκότση, άλλα στοιχεία για τυχόν οικογένεια δεν βρήκα.

5^η γενιά. Δημήτρης του Ράκου του Γιαννάκη του Πέτρα του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Δημήτρης παντρεύτηκε την Ευδοξία Ράπητη (γκράκα) και απόχτησαν ένα αγόρι και δύο κορίτσια.

2^η γενιά. Κλάδος Τόλης του Γιαννάκη του ΤΕΑ. Γεν.1846

Ο Τόλης παντρεύτηκε τρεις φορές, για τις δύο πρώτες γυναίκες του δεν γνωρίζουμε τίποτα. Για την τρίτη γυναίκα του γνωρίζουμε ότι ήταν γκράκα από το Μεσοβούνι. Τότε ο Τόλης έμενε στο Μαυροβούνι, και ήταν 60 χρονών και κάτι όταν παντρεύτηκε για τρίτη φορά.

Ο Τόλης είχε δύο κορίτσια την Σοφία και την Κωνσταντώ χωρίς να ξέρουμε από ποια απ' τις δυό πρώτες γυναίκες του ήταν. Με την πρώτη του γυναίκα απόχτησαν τον Σωτήρη και τον Πήλιο. Με την δεύτερη γυναίκα του απόχτησαν τον Γιώργο, τον Χαράλαμπο (Τάμπη Ράφτου) και τον Μήτσια (Δημήτρη).

Με την τρίτη του γυναίκα, γκράκα από το Μεσοβούνι, απόχτησαν ένα αγόρι και ένα κορίτσι πιθανόν δίδυμα.

Τα παιδιά απ' τις δύο πρώτες γυναίκες δεν δέχθηκαν ποτέ τον τρίτο γάμο και ούτε τα δύο τελευταία παιδιά.

Απομόνωσαν τον πατέρα τους και τα παιδιά τα έλεγαν νόθα (ντότσ). Όταν πέθανε ο Τόλης, η γκράκα πήρε τα παιδιά και πήγε στους δικούς της στο Μεσοβούνι. Από τότε χάνονται τα ίχνη τους. Οι πληροφορίες που συνέλεξα είναι πολύ λίγες και διφορούμενες.

Αυτές λένε ότι το πιθανό όνομα του αγοριού ήταν Γιάννης. Ότι ο Τόλης πριν πεθάνει είχε κανονίσει να πάει ο γιος του σε κάποιον συγγενή του μακριά στην Ελλάδα. Ότι από εκεί πήγε στην Αμερική και επιστρέφοντας εγκαταστάθηκε κάπου στην Αθήνα. Ο Τόλης πράγματι είχε συγγενείς στην Πελοπόννησο, είχαν όμως τότε επαφές;

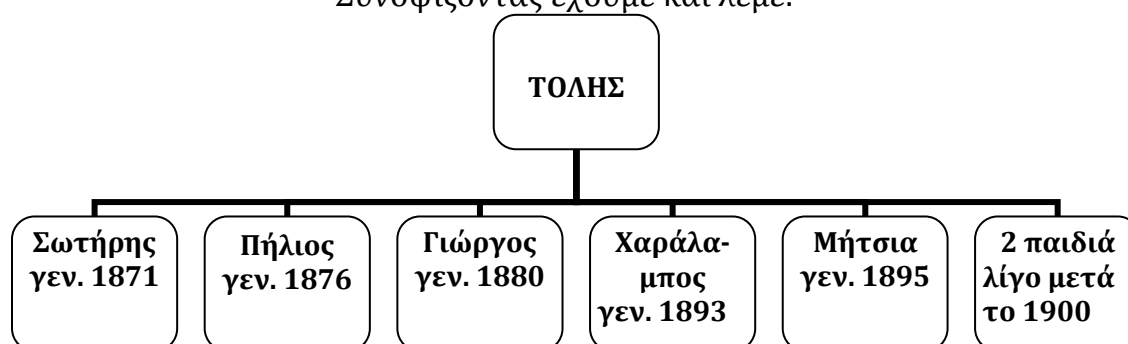
Μια άλλη πληροφορία λέει ότι η χήρα του Τόλη, μαζί με τα παιδιά της πήγε σε κάποιους δικούς της συγγενείς στην Αθήνα και από κει ο γιος της πήγε στην Αμερική.

Εικάζεται ότι απόγονος αυτού είναι η γνωστή ηθοποιός Νένα Μεντή.

Για την πιθανή κόρη του Τόλη δεν υπήρξε καμιά πληροφορία.

Όλα αυτά τα γράφω με μεγάλη επιφύλαξη γιατί δεν κατέστη δυνατή η διασταύρωσή τους.

Συνοψίζοντας έχουμε και λέμε:

3^η γενιά. Σωτήρης του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1871

Για την γυναίκα του Σωτήρη δεν βρήκα καμιά πληροφορία, θα πρέπει όμως να πέθανε νωρίς. Απόχτησαν ένα αγόρι μόνο, τον Γκέλιο (Βαγγέλη).

4^η γενιά. Γκέλιος του Σωτήρη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1893

Ο Γκέλιος παντρεύτηκε αδελφή του Χρήστου Πορίκη και απόχτησαν τους: Τάνα (Κων/να), Γιαννούλα, Καλία (Καλλιρόη), Χρήστο, Ζήκο και Σωτήρη.

Η Τάνα παντρεύτηκε τον Κήτα Φούκη στο χωριό.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Γιώργο Ντόντη.

Η Καλία παντρεύτηκε τον Χρήστο Πότση.

5^η γενιά. Χρήστος (Κίτσιου) του Γκέλιου του Σωτήρη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε αδελφή του Νάσιου Νασίκου και απόχτησαν τους: Σοφία, Βαγγέλη, Γεράση και Πήλιο.

5^η γενιά. Ζήκος του Γκέλιου του Σωτήρη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ζήκος παντρεύτηκε κόρη του Σιούλη Σιδέρη και απόχτησαν τους: Κεντρούλα, Ζωίτσα και Ηλία.

Η Κεντρούλα παντρεύτηκε τον Κόλα Τζίμα. Η Ζωίτσα τον Χρήστο Γκέρτσο και ο Ηλίας κόρη του Ηλία Μάρκου.

5^η γενιά. Σωτήρης του Γκέλιου του Σωτήρη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σωτήρης παντρεύτηκε από του Ντόντη και απόχτησαν τον Νάσιο (Θανάση) και τον Θόδωρο.

Ο Νάσιος παντρεύτηκε την Κατερίνα Κόλια (Κολιούφα).

Ο Θόδωρος παντρεύτηκε κόρη του Γεράση Μάρκου.

3^η γενιά Πήλιος του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. Γεν. 1876

Ο Πήλιος παντρεύτηκε την Κωνσταντώ Γιάννου, αδελφή του μεγάλου τσέλιγκα Ντίνου Γιάννου, και απόχτησαν τους: Τόλη, Γεράση και Μήτηρο.

4^η γενιά. Τόλης (Αποστόλης) του Πήλιου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1911

Ο Τόλης παντρεύτηκε την Τούσια Φούκη και απόχτησαν τους: Λένα, Γκούλα, Γγέλα, Λεύτα και Ζήση.

Η Λένα παντρεύτηκε στου Γραμμόζη.

Η Γκούλα παντρεύτηκε τον Βασίλη Πήλιο (Μουζακιάρο).

Η Γγέλα παντρεύτηκε τον γιο του Θεωράκη Τσίπα.

Η Λεύτα παντρεύτηκε τον Κώστα Σιγκέρη.

5^η γενιά. Ζήσης του Τόλη του Πήλιου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ζήσης παντρεύτηκε από τον Μούργκα και απόχτησαν τους:
Αποστόλη, Βασίλη, Θανάση και Σπύρο.

**4^η γενιά. Γεράσης του Πήλιου του Τόλη του
Γιαννάκη του ΤΕΑ.**

Ο Γεράσης παντρεύτηκε την Κατέσια του Πήλιου Μπέλου και απόχτησαν τις: Πετρούλα, Λέξα (Αλεξάνδρα) και Λεύτα (Ελευθερία). Η Πετρούλα πέθανε νέα. Η Λέξα παντρεύτηκε τον Αχιλλέα Ζαρκαλή και η Λεύτα τον Πέτρο Λένα από το Ελμπασάν.

**4^η γενιά. Μήτρος (Δημήτρης) του Πήλιου του
Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1904**

Ο Μήτρος παντρεύτηκε την Βασίλα Γκόγκα από την Βήσσανη και απόχτησαν τους:
Όλγα, Σοφία, Αγγελική, Αλεξάνδρα, Ειρήνη, Ηλία,
Γιωργάκη και Χαράλαμπο (Τάμπη).

Η Όλγα παντρεύτηκε τον Βασίλη Μάρκο.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Νάσιο Μίγκο.

Η Αγγελική παντρεύτηκε τον Χρήστο Ταρούσια.

Η Αλεξάνδρα παντρεύτηκε τον Πέτρο Καπουράνη.

Η Ειρήνη παντρεύτηκε τον Θανάση Πορίκη.

**5^η γενιά. Ηλίας του Μήτρου του Πήλιου του Τόλη του Γιαννάκη του
ΤΕΑ.**

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Βασιλική Πότση και απόχτησαν τους:
Ευδοκία, Κων/να, Λευτέρη και Σπύρο.

**5^η γενιά. Γιωργάκης του Μήτρου του Πήλιου, του Τόλη του
Γιαννάκη του ΤΕΑ.**

Ο Γιωργάκης πέθανε νέος.

**5^η γενιά. Χαράλαμπος (Τάμπη) του Μήτρου του Πήλιου του Τόλη
του Γιαννάκη του ΤΕΑ.**

Ο Τάμπες παντρεύτηκε την Θεοδώρα Τόντα και απόχτησαν την Μαριάννα που παντρεύτηκε τον Αλέξη Καπουράνη, την Βασιλική που παντρεύτηκε τον Αργύρη Ταρούσια και τον Λεωνίδα που παντρεύτηκε την Βασιλική Σιδέρη.

3^η γενιά. Τάμπη (Ράφτου) του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. Γεν. 1893

Ο Χαράλαμπος (Τάμπη) παντρεύτηκε την Χρυσούλα Τσαραώση και απόχτησαν τους: Αγγέλω, Ελένη, Ευτυχία, Παναγιώτη, Γεράσιμο και Φώτη.

Η Αγγέλω σκοτώθηκε 19 χρονών στο αντάρτικο (εμφύλιος).

Η Ελένη παντρεύτηκε τον Δημήτριο Πώπο.

Η Ευτυχία παντρεύτηκε τον Ιωάννη Καλδερεμίδη από την Κοζάνη.

4^η γενιά. Παναγιώτης του Τάμπη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1917

Ο Παναγιώτης παντρεύτηκε την Δέσποινα Τσουκάλη από την Ζίτσα και απόχτησαν τον Μιχάλη, τον Κώστα και μία κοπέλα η οποία σκοτώθηκε νέα σε ατύχημα.

4^η γενιά. Γεράσιμος του Τάμπη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1926

Ο Γεράσιμος παντρεύτηκε την Μαρία Τσουκάλη από την Ζίτσα και απόχτησαν τους: Θεόδωρο, Χρυσούλα και Αγγελική.

4^η γενιά. Φώτης του Τάμπη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. 1936

Ο Φώτης παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα του Αντώνη Μπούμπα και απόχτησαν τον Ηλία και τον Λάμπρο (Χαράλαμπος).

5^η γενιά. Ηλίας του Φώτη του Τάμπη του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Μαρία Αθανασιάδου (Γκράκα) και απόχτησαν τον Φώτη και τον Κώστα.

5^η γενιά. Λάμπρος του Φώτη του Τάμπε του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Λάμπρος παντρεύτηκε την Σταυρούλα Γκόγκα και απόχτησαν την Δέσποινα και το Βασίλη.

3^η γενιά Μήτσια (Δημήτρης) του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. Γεν. 1895.

Ο Μήτσιας παντρεύτηκε από του Τόνη και απόχτησαν τους: Ουρανία, Χαρίκλω, Ελένη, Νικόλαο, Βασίλη, Κων/νο (Ντίνα), Γιώργο, Παναγιώτη και Αποστόλη. Η Ουρανία και η Χαρίκλω πέθαναν μικρές. Η Ελένη παντρεύτηκε στου Ντεμίρη.

4^η γενιά. Νικόλας του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Νικόλαος σκοτώθηκε μικρός από νάρκη στον εμφύλιο.

4^η γενιά. Βασίλης του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Βασίλης παντρεύτηκε κόρη του Ζήκου Νίτα και απόχτησαν τον Χρήστο και την Χαρίκλεια.

4^η γενιά. Κων/νος (Ντίνα) του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Ντίνας παντρεύτηκε από του Σιώρη και απόχτησαν τους: Ηλία, Μιχάλη, Φάνη, Σπύρο και την Βούλα.

4^η γενιά. Γιώργος του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Κατίνα (γκράκα) και απόχτησαν τους: Δημήτρη, Ευανθία, Ειρήνη και Ασπασία.

4^η γενιά. Παναγιώτης του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Παναγιώτης παντρεύτηκε γκράκα Μικρασιάτισσα και απόχτησαν τον Θεόδωρο και τον Δημήτριο.

4^η γενιά. Αποστόλης του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Αποστόλης παντρεύτηκε κόρη του Χρήστου Τζέγκα και απέχτησαν τους: Νικόλαο, Ουρανία, Ευανθία, Μαριάννα και Φεβρωνία.

3^η γενιά. Γιώργος του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ. Γεν.1880.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Κωνσταντώ του Λάμπρη Λιώλη (αδελφή του Γκέλιου Λιώλη) και απέχτησαν τους: Καλλιρόη (Καλία), Χαρίκλεια, Γιαννούλα, Θεοδώρα, Νικόλαο, Μήτσιο και Λεωνίδα (Νίδα).

Η Καλλιρόη παντρεύτηκε τον Ζήκο Νάνη.

Η Χαρίκλεια παντρεύτηκε τον Νάσιο Φούκη στη Βήσσανη.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Σωκράτη Τσιέπα.

Η Θεοδώρα παντρεύτηκε τον Αχιλλέα Κιώση.

4^η γενιά. Νικόλας του Γιώργου του Τόλη (Ραβένια) του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1911

Ο Νικόλας παντρεύτηκε την Πανάγιω Σιούτη (αδελφή του Λούκα Σιούτη) και απέχτησαν τον Γιώτη και τον Γάκη.

5^η γενιά. Γιώτης του Νικόλα του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώτης του Νικόλα παντρεύτηκε την Καλλιρόη Νίτα και απέχτησαν τον Κώστα και τον Νίκο.

5^η γενιά. Γάκης του Νικόλα του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γάκης του Νικόλα παντρεύτηκε κόρη του Κώστα Κιώση και απέχτησαν τον Νίκο και τον Χρήστο.

4^η γενιά. Δημήτρης (Μήτσιου Σκαπάν) του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1919

Ο Μήτσιος παντρεύτηκε την Δημητρούλα Ζήνδρου από τα Δολιανά και απέχτησαν την Ντίνα, τον Γιώργο και τον Σπύρο.

Η Ντίνα παντρεύτηκε τον Λευτέρη Κούμπουλη.

5^η γενιά. Γιώργος του Μήτσιου του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Μαρία Πότση και απόχτησαν την Χαρούλα που παντρεύτηκε τον Κώστα του Μπούκια Γραμμόζη και τον Κώστα που παντρεύτηκε Πολωνέζα.

5^η γενιά. Σπύρος του Μήτσιου του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σπύρος παντρεύτηκε την Λαμπρινή Σιούτη και απόχτησαν την Βασιλική που παντρεύτηκε τον Γιώργο Κατσιούπη και τον Δημήτρη (ελεύθερος).

4^η γενιά. Νίδας (Λεωνίδας) του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.1924

Ο Λεωνίδας παντρεύτηκε την Ελένη Γραμμόζη και απόχτησαν την Ελευθερία τον Σταύρο και τον Κώστα.

Η Ελευθερία παντρεύτηκε τον Ιωάννη (Νάκη) Γκέγκα.

5^η γενιά. Σταύρος του Νίδα του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Σταύρος παντρεύτηκε την Σταυρούλα του Μήχα Τσέπα από τα Δολιανά και απόχτησαν την Ελένη που παντρεύτηκε στην Πάτρα και τον Λεωνίδα που παντρεύτηκε Πόντια.

5^η γενιά. Κώστας του Νίδα του Γιώργου του Τόλη του Γιαννάκη του ΤΕΑ.

Ο Κώστας παντρεύτηκε την Βασιλική του Πήλιου Δημουλά από τα Ραβένια και απόχτησαν την Δημητρούλα που παντρεύτηκε στην Καλαμάτα και την Ειρήνη και τον Σπύρο που είναι ελεύθεροι.

Παρατηρήσεις για την γενιά Γιαννάκη

Από την γενιά του Γιαννάκη του ΤΕΑ του πρώτου Μεντή, οι πρώτοι που συμπεθέρισαν με τους Μαρκαίους και Νιταίους είναι: Με τους

Μαρκαίους: Ο Αποστόλης του Μήτη Μεντή (Μαγιέ) του Κλάδου του Πέτρα του Γιαννάκη, παντρεύτηκε κόρη του Κήτα Μάρκου. Ήταν έκτης γενιάς συγγενείς εξ αίματος ή πέμπτα ξαδέλφια.

Με τους Νιταίους: Ο Βασίλης του Μήτσια του Τόλη του Γιαννάκη, παντρεύτηκε κόρη του Ζήκου Νίτα. Ήταν πέμπτης γενιάς συγγενείς εξ αίματος ή τέταρτα ξαδέλφια.

Με τους Τοπουλαίους δεν βρέθηκε κανένα συμπεθεριό.

Πώς μοίρασαν τα παιδιά του Γιαννάκη

Ο Βασίλης από το τρίγωνο που κατείχε έδωσε το μισό βόρεια στον Δήμο (Ντίμα) και το μισό νότια στον Δημήτρη (Μήτσια). Ο μεγαλύτερος γιος του ο Τέα (Στέργιος) πέθανε πριν παντρευτεί.

Ο Τόλης μοίρασε τον χώρο του στα δύο αγόρια από την πρώτη του γυναίκα, στον Σωτήρη και τον Πήλιο. Ο ίδιος έφυγε από το χωριό και πήγε στο Μαυροβούνι.

Ο Πέτρος που είχε έξι αγόρια σε ποιον να πρωτοδώσει. Μοίρασε μόνο στα τρία μεγαλύτερα παιδιά του. Στον Νικολάκη νότια, στον Μήχα στην μέση και στον Θανάση βόρεια με σύνορο τον κοινόχρηστο χώρο του Γιωργάκη. Του Θανάση το μέρος το αγόρασε αργότερα ο Νάσιο Μεντής (μπαλάν).

1η γενιά. Νάς (Θανάσης) του ΤΕΑ 1800(3)-1886.

Ο Νάς παντρεύτηκε το 1822-24 την κόρη του Γιάννη Τάση από το Ξηρόμερο. Έχω αναφερθεί στο ιστορικό μέρος του βιβλίου για την περιβόητη νταντά τσάλ Νας (γιαγιά Θανάσaina).

Απόχτησαν δύο κορίτσια, την Κατέρα (Κατερίνα) και την Βασίλα (Βασιλική). Απόχτησαν και τέσσερα αγόρια τους: Πήλιο, Φώτο, Κόλη και Γιωργάκη.

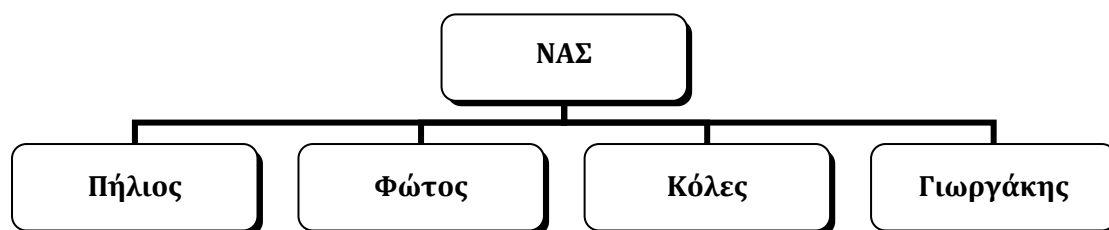
Η Κατέρα παντρεύτηκε τον Ζιώγα (Γιώργο) Ντούκα, και απόχτησαν τον Κώτσο (Κων/νο) και Τάμπη (Χαράλαμπο).

Ο Νάς έδωσε στην Κατέρα την βορειοανατολική γωνία του χώρου του απέναντι από τον Λούτσο. Σήμερα ανήκει στον Τζιότζη Καραμάνη. Αυτός ο χώρος απ' ότι φαίνεται πάει από προίκα σε προίκα γι' αυτό αλλάζει ονόματα.

Η Βασίλα παντρεύτηκε τον Νάσιο Μάνη. Ο Νάσιο Μάνης θα ήταν σχετικά άσπρος ενώ η Βασίλα σαν Μενταίσα ήταν μελαχρινή. Εδώ που τα λέμε μεταξύ μας ήταν λίγο παραπάνω μελαχρινή, προς μαύρη. Από τότε μέχρι σήμερα οι Μαναίοι λένε με παράπονο:

“Βασίλα αλ Νας Μηντή νι λεή τούτε σόια”. Η Βασίλω του Νάς Μεντή μας μαύρισε όλο το σόι. Πράγματι οι Μαναίοι σήμερα είναι επί το πλείστον μελαχρινοί. Μωρέ μπράβο γονίδια η ντάντα Βασίλα!

Ο Νάς μοίρασε το μέρος σε τρία ίσα μερίδια στα παιδιά του, Πήλιο, Κόλη και Γιωργάκη. Στον Φώτο που είχε μόνο δύο κορίτσια έδωσε λίγο μέρος ανάμεσα στον Κόλη και τον Γιωργάκη. Το μέρος του Φώτου το αγόρασαν αργότερα από τους γαμπρούς του, οι απόγονοι του Κόλη και Γιωργάκη. Στον Κόλη έδωσε το δυτικό μέρος, από την Κορφή και πίσω μέχρι τον λάκο. Στον Πήλιο έδωσε το βόρειο μέρος και στον Γιωργάκη το ανατολικό.

2^η γενιά. Κλάδος Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. Γεν. 1834

Ο Πήλιος παντρεύτηκε κόρη του Φώτου Νάστα (Κούρου) και απόχτησαν τρία αγόρια, τον Αναστάσιο (Τάση), Βασίλειο (Τσίλη) και Μιχάλη (Μήχα). Ο Μιχάλης έγινε γνωστός με το παρατσούκλι, Καλίτσια.

3^η γενιά. Τάση του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. γεν. 1857

Ο Τάση παντρεύτηκε αδελφή του γνωστού Μήχα–Λάρου Πότση και απόκτησαν δύο αγόρια, τον Κώστα και τον Πάνο. Τα δύο παιδιά του Τάση πέθαναν σε ηλικία της παντρειάς το 1917-18. Ο Κώστας ήταν αρραβωνιασμένος όταν πέθανε. Μετά τον θάνατό του ο Τάση αρραβώνιασε την ίδια κοπέλα στον άλλο του γιο τον Πάνο. Την επόμενη χρονιά πέθανε κι ο Πάνος. Η θλιβερή ιστορία του Τάση έγινε τραγούδι.

“Μητζηντέη τρέη σουτί ντι κάση τσι γι αφλέ φιτσιόριε αλ Τάση”

Κεφαλόβρυσο τριακόσια σπίτια, τι κακό βρήκε τα παιδιά του Τάση.

Η αρραβωνιαστικά των δύο παιδιών του Τάση, αργότερα παντρεύτηκε. Αυτό όμως που μολογιέται μέχρι σήμερα είναι η τιμή που απέδιδε στο σόι των δύο χαμένων αρραβωνιαστικών της. Δεν έλειπε ποτέ από τους γάμους και τις άλλες εκδηλώσεις των Μενταίων, σαν να ήταν παντρεμένη σε Μεντή.

3^η γενιά. Μήχα (Καλίτσια) του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. γεν. 1860.

Ο Μήχας παντρεύτηκε την Κατέρω του Ζιώγα (Γιώργου) Φούκη και απόκτησαν τους: Ντόρα (Θεοδώρα), Γιαννούλα, Μήτη, Θύμιο και Γκέλιο.

Η Ντόρα παντρεύτηκε τον Μήτη Κυράτσα.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Φώτο Σιούπολη.

4^η γενιά. Μήτη του Καλίτσια του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. 1896

Ο Μήτες παντρεύτηκε την Μαρία του Μήτσιου Νίτσια από την βλαχοπογδόριανη (Άνω Παρακάλαμος) και απόκτησαν ένα αγόρι τον Ζήκο.

Ο Ζήκος πέθανε κοντά στα 30 του χρόνια και δεν άφησε απογόνους. Ο Μήτες σε δεύτερο γάμο, σε προχωρημένη ηλικία, παντρεύτηκε την Βασίλω από την Λάκα Σούλι και απόκτησαν την Φρειδερίκη.

Η Φρειδερίκη παντρεύτηκε τον Αναστάσιο Ελευθεριάδη και απόχτησαν ένα κορίτσι, την Βασιλική.

4^η γενιά. Θύμιος του Καλίτσια του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.1898

Ο Θύμιος παντρεύτηκε την Γεωργία του Πάνου Γκόγκα από την Λίμνη (Τζαραβίνα) και απόχτησαν τους: Βασίλω, Σοφία, Αρετή (Τούλα), Θωμά και Μιχάλη.

Η Βασίλω παντρεύτηκε τον Ζήκο Γκιντόσια (Κόντη).

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Παντελή Σκούπρα.

Η Τούλα παντρεύτηκε τον Βασίλη Γίτσα.

5^η γενιά. Θωμάς του Καλίτσια του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.

Ο Θωμάς (Τσιόμα) παντρεύτηκε την Γεωργία του Πήλιο Γκότση και απόχτησαν τους:

Κατερίνα, που παντρεύτηκε τον Αλέκο Σιούτη

Ιουλία, που παντρεύτηκε το Βασίλη Γίτσα και

Δημήτρη, που παντρεύτηκε τη Χαρούλα Κούσιου (γκράκα).

5^η γενιά. Μιχάλης του Θύμιου του Καλίτσια του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. Ο Μιχάλης παντρεύτηκε την Έπα (Δέσποινα) του Βασίλη Φούκη και απόχτησαν την:

Γεωργία που παντρεύτηκε το Γιώργο Μπεράτη και την

Άννα, που είναι μέχρι σήμερα ελεύθερη.

4^η γενιά. Γκέλιος (Βαγγέλης) του Καλίτσια του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.1896

Ο Γκέλιος παντρεύτηκε από τον Ντόντη και απόχτησαν τον Νικόλα και τον Θοδωράκη.

3^η γενιά. Τσίλη (Βασίλης) του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ. γεν. 1874.

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Χρυσούλα, αδελφή του Ντόντου Τόρη και απόχτησαν την Σοφία και τον Κέντρα.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Νάσιο Νατσικό στην Αλβανία.

4^η γενιά. Κέντρα του Τσίλη του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.1905

Ο Κέντρας παντρεύτηκε την Γεωργούλα του Δήμου Γκορίτσα και απόχτησαν τον Σπύρο και τον Μιχάλη.

5^η γενιά. Σπύρος του Κέντρα του Τσίλη του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.

Ο Σπύρος παντρεύτηκε την Μαρίνα του Γιώργη Πότση (Ζούρκη) και απόχτησαν την Βήτω, την Κων/να, τον Βασίλη και τον Σταύρο.

5^η γενιά. Μιχάλης του Κέντρα του Τσίλη του Πήλιου του Νας του ΤΕΑ.

Ο Μιχάλης παντρεύτηκε την Αμαλία του Μήτη Ντούκα και απόχτησαν τον Αντρέα και τον Κώστα.

2^η γενιά. Κλάδος Φώτου του Νας του ΤΕΑ. Γεν. 1840.

Για την γυναίκα του Φώτου δεν βρέθηκαν πληροφορίες. Μαζί απόχτησαν τρία κορίτσια, την Πία, την Σιούλα και την Σάφα (Σοφία). Η Πία παντρεύτηκε τον Κήτσο Γκότση και απόχτησαν τον Πήλιο και τον Βασίλη. Έμεναν στη Βήσσανη.

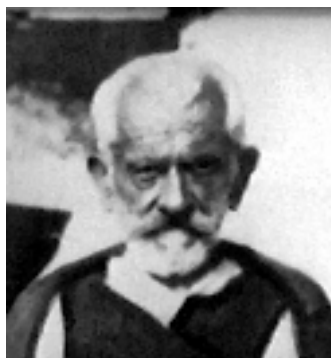
Η Σιούλα παντρεύτηκε τον Τάβο Γκιντόσια (Κόντη) και απόχτησαν ένα κορίτσι, την Βασίλω. Η Βασίλω παντρεύτηκε τον Κόλα Ντεμίρη. Ο Κόλας και η Βασίλω ήταν οι γονείς του αείμηστου Πέτρου Ντεμίρη που μαζί με τον Κόλα Νάτσια τραγούδησαν πρώτη φορά το τραγούδι Μητζηντέη Βρούτε σε χορευτική διασκευή.

Η Σάφα (Σοφία) παντρεύτηκε κάποιον στην Αλβανία και απόχτησαν ένα κορίτσι. Η Σάφα χήρεψε και σε δεύτερο γάμο παντρεύτηκε τον Νίκο Νίτσια (Κολίτσια). Ο Νίκος Νίτσιας είχε κι αυτός ένα γιο από τον πρώτο γάμο. Ο Νίκος και η Σάφα απόχτησαν τον Νάκη Νίτσια (Κολίτσια) που ήταν ο πατέρας της θείας Θεόδωραϊνας, της μητέρας του Χαρίλαου (Λάκη) Μεντή.

2^η γενιά. Κλάδος Νικόλα (Κόλη, Κολέτσου) του Νάς του ΤΕΑ γεν. 1843.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε αδελφή του Τέα (Στέργιου) Γραμμόζη και απόχτησαν πέντε αγόρια τους: Κώτσια (Κων/νο), Τάβο (Σταύρο), Νάζο (Αθανάσιο), Ηλία και Νίδα (Λεωνίδα).

Τον Παππού Κόλη, επικράτησε να τον λένε Κολέτσου.

3^η γενιά. Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. γεν. 1870.

Ο Κώτσιας παντρεύτηκε την Ελένη, αδελφή του Τέα (Στέργιου) Μπάσιου και απόχτησαν τους: Μαρίνα, Νάκη (Ιωάννη), Πήλιο, Θωμά, Φώτη και Μήτηρο. Η Μαρίνα παντρεύτηκε τον Πάνο Μάνη (Τζιβίκο) και απόχτησαν μία κόρη την Βίνα.

4^η γενιά. Νάκη του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. 1897

Ο Νάκης παντρεύτηκε την Θεοδώρα του Βασίλη Τζιαβάρα. Δεν άφησε απογόνους. Έλεγαν οι παλιοί πως ήταν προβληματικός (τσιρούκ) και δίσλεκτος (κεκές).

4^η γενιά. Πήλιος του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. 1899

Επικράτησε να τον λένε Πήλιο Πουρόνα (παρατσούκλι). Ο Πήλιος παντρεύτηκε την Καλλιρόη του Πάνου Γραμμόζη και απόχτησαν τους: Φώκια, Ελένη, Ντόλα (Θεοδώρα), Νάια (Αθηνά), Έκτορα (Λευτέρη), Γιώργη, Ράκη (Θεόδωρο), Γκέλιο (Βαγγέλη) και Τάση (Αναστάσιο).

Η Φώκια παντρεύτηκε τον Κόλα Καραμάνη.

Η Ελένη παντρεύτηκε τον Νάσιο Γκότση.

Η Ντόλα παντρεύτηκε τον Βασίλη Κούρο.

Η Νάια παντρεύτηκε τον Μήχα Ντεμίρη.

5^η γενιά. Έκτορας (Λευτέρης) του Πήλιου του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Έκτορας παντρεύτηκε την Σοφία του Μήτη Τζιαβάρια και απέκτησαν τους: Αλεξάνδρα, Κώστα, Αλέξη και Γιάννη.

Η Αλεξάνδρα παντρεύτηκε τον Ράκο Πορίκη, ο Κώστας πήρε Κολωνιάτα από του Σιτούνη, ο Αλέξης πήρε την Ελευθερία του Βασίλη Μάρκου, ο Γιάννης πήρε κόρη του Νάσιου Ντεμίρη από το Δελβινάκι.

5^η γενιά. Γιώργης του Πήλιου του Κώστια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Γιώργης παντρεύτηκε την Βασιλική Γιάννου και απέκτησαν τους: Μαρία, Δήμο, Σπύρο και Χρήστο.

Η Μαρία παντρεύτηκε τον Νικόλα του Φώτου Πότση.

Ο Δήμος παντρεύτηκε την Αθηνά Ντίμα (παιδιά: Βασιλική, Άννα, Γεωργία, Γιώργο).

Ο Σπύρος παντρεύτηκε την Ανθούλα Γκέρτσου (παιδιά: Γιώργο, Παναγιώτη)

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Ελευθερία Ντεμίρη (παιδιά: Γιώργο, Αθηνά).

5^η γενιά. Ράκης του Πήλιου του Κώστια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ράκης (Θεόδωρος) παντρεύτηκε την Ιφιγένεια Σκούπρα και απέκτησαν τους: Βικτωρία, Σπύρο, Χαρίλαο και Πέτρο.

Η Βικτωρία παντρεύτηκε τον Γιώργο Νίτα, ο Σπύρος την Ελένη Πιτούλη, ο Χαρίλαος την Ελένη Ντότα (Κουλουνιάτα) και ο Πέτρος την Χαρίκλεια Χήτου του Θωμά.

5^η γενιά. Γκέλιος του Πήλιου του Κώστια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Γκέλιος (Βαγγέλης) παντρεύτηκε την Πανάγιω του Ζήκου Μάνη και απέκτησαν τους: Διαμαντούλα, Πέτρο και Φώτη.

Η Διαμαντούλα παντρεύτηκε τον Βασίλη Μπεράτη, ο Πέτρος την Γεωργία του Χρήστου Μάνη και ο Φώτος την Ανθούλα Πριάβαλη.

Παιδιά του Πέτρου: Καλλιρρόη, Πανωραία, Βαγγέλης, Χρήστος.

Παιδιά του Φώτη: Βαγγέλης.

5^η γενιά. Τάση του Πήλιου του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Τάση (Αναστάσιος) παντρεύτηκε την Θεοδώρα Μπεράτη και απέκτησαν τους: Ελένη, Λαμπρινή, Νίκο και Χρήστο.

Η Ελένη παντρεύτηκε τον Φάνη Βασδέκη, η Λαμπρινή τον Κώστα Κολέμπα, ο Νίκος την Λώλα Δημουλά και απέκτησαν τους: Τάσο, Στέφανο και μία κόρη. Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Μαρία, και απέκτησαν τον Τάσο και την Θεοδώρα.

4^η γενιά. Θώμας του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1907

Ο Θώμας παντρεύτηκε την Σοφία του Λάμπρη Σίμου και απέκτησαν: την Όλια (Όλγα), την Μαρία και την Νάια (Αθηνά). Ο Θώμας χήρεψε και σε δεύτερο γάμο παντρεύτηκε την Νάστα (Αναστασία) του Χρήστε Μπούμπα, με την οποία απέκτησαν τους: Αλεξάνδρα, Θεοδώρα, Βασίλη, Νικόλα, Κώστα και Σταύρο.

Η Όλια παντρεύτηκε τον Θεόδωρο Κούρο του Κόλα Χρόνη.

Η Μαρία παντρεύτηκε τον Μιχάλη Νίτα.

Η Νάια παντρεύτηκε τον Μήχα του Νάσιου Γκόγκα.

Η Αλεξάνδρα παντρεύτηκε τον Βαγγέλη Ζιώγα στο Βασιλικό.

Η Θεοδώρα παντρεύτηκε τον Μήτσο του Κήτα Φούκη (Κουλή)

5^η γενιά. Βασίλης του Θώμα του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Σοφία του Μήτσου Μάρκου και απέκτησαν τους: Δημήτρη, Χρήστο και Άννα.

5^η γενιά. Νικόλας του Θώμα του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε τη Σοφία του Θόδωρα Νατσίκου και απέκτησαν τον Μάκη, την Ανθούλα και την Όλγα.

5^η γενιά. Κώστας του Θώμα του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Κώστας παντρεύτηκε την Γκούτσια (Λαμπρινή) του Νίκου του Ντόντου Κούρου και απέκτησαν τον Αλέξη και την Σοφία.

5^η γενιά. Σταύρος του Θώμα του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Σταύρος παντρεύτηκε την Μερόπη του Γάκη Κόντη (Γκιντόσια) και απέκτησαν τον Γεράσιμο και τον Γιώργο.

4^η γενιά. Μήτρος του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1904.

Ο Μήτρος παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα του Γκάτση (Κατρίνα) Σιούζιου και απέκτησαν την Ζαχαρούλα και τον Ζήκο.

Η Ζαχαρούλα παντρεύτηκε τον Γιώργο του Πάνου Σιδέρη.

5^η γενιά. Ζήκος του Μήτρου του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ζήκος παντρεύτηκε την Γιαννούλα του Μήτη Τσέπα και απέκτησαν την Ντίνα και τον Γιώργο.

Η Ντίνα παντρεύτηκε τον Σπύρο Κόντη (Γκιντόσια).

Και ο Γιώργος παντρεύτηκε κόρη του Βασίλη Κυράτσα και απέκτησαν τέσσερα παιδιά.

4^η γενιά. Φώτος του Κώτσια του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Φώτος πέθανε νέος, δεν άφησε απογόνους.

3^η γενιά. Τάβος (Σταύρος) του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1874.

Ο Τάβος παντρεύτηκε την Παρασκευούλα του Γιώργη Γκορίτσα (αδελφή του Δήμου Γκορίτσα) και απέκτησαν την Τούκα, την Κατρίνα και τον Ζήκο.

Η Τούκα παντρεύτηκε τον Χρήστο του Γιαννάκη

Σιδέρη.

Η Κατρίνα παντρεύτηκε τον Νικόλα Πορίκη στο Δελβινάκι.

4^η γενιά. Ζήκος του Τάβου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1906

Ο Ζήκος παντρεύτηκε την Θεοδώρα του Πήλιο Κούρου και απέκτησαν τους: Τάνα, Βασίλα, Μιχάλη (Μήχα), Αντρέα και Αχιλλέα.

Η Τάνα παντρεύτηκε τον Λάμπρο του Πέτρα Κούρου.

Η Βασίλα (Τσίλα) παντρεύτηκε τον Βασίλη Ντεμίρη στο Δελβινάκι.

5^η γενιά. Μήχα του Ζήκου του Τάβου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Μήχας παντρεύτηκε την Λιόσια (Μαρίνα) του Γάκη Νίτα (Νταούτη) και απέκτησαν τον Σταύρο και την Σοφία.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Τάκη Σιούζιο στον Άγιο Κοσμά.

Ο Σταύρος παντρεύτηκε την Αγγελική του Ράκου Φούκη και απέκτησαν τους: Μιχάλη, Ανδρέα και Μαρίνα.

5^η γενιά. Ανδρέας του Ζήκου του Τάβου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ανδρέας παντρεύτηκε την Βήτω (Βικτωρία) του Πήλιου Σιούζιου και απέκτησαν τις: Θεοδώρα, Σταμάτω, Μαρία και Λίτσα.

Η Θεοδώρα παντρεύτηκε τον Χριστόφορο Μπούσια στη Βήσσανη.

Η Μαρία τον Ηλία του Κήτσου Κούρου, η Σταμάτω τον Ζήκο του Γιώργη Μάνη και η Λίτσα τον Γιώργο του Ράκου Φούκη.

5^η γενιά. Αχιλλέας του Ζήκου του Τάβου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Αχιλλέας παντρεύτηκε την Λικία (Αλίκη) του Νάσιου Ντεμίρη και απέκτησαν τον Ζήκο και τον Χρήστο.

Ο Ζήκος σκοτώθηκε μικρός σε ατύχημα.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Βασιλική του Ηλία του Φώτου Πότση.

3^η γενιά. Νάζος (Αθανάσιος) του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1877.

Ο Νάζος ήταν ο πρώτος εγγονός που πήρε το όνομα του Νάς. Μπορούμε να πούμε ότι ο Νάς πέθανε αυτή την περίοδο γύρω στο 1885. Ο Νάζος παντρεύτηκε την Πανάγιω του Μήτσιου Δημουλά και απόχτησαν τους: Κωστάντω, Βασίλω, Ελένη (Τέτα Λένα), Ράπο (Γεώργιο), Τάμπη (Χαράλαμπο), Γεράση, Γιάννη και Σπύρο.

Η Κωνσταντώ παντρεύτηκε τον Βαγγέλη του Δήμου Γκορίτσα.

Η Βασίλα παντρεύτηκε τον Βασίλη του Πήλιου Μάρκου και ήταν η πρώτη επιγαμία μεταξύ των Μενταίων και Μαρκαίων. Ήταν στην πέμπτη γενιά συγγένειας εξ αίματος, δηλαδή τέταρτα εξαδέλφια.

Η τέτα Λένα παντρεύτηκε τον Νάκη Τόνη. Δεν έκαναν παιδιά και χώρισε.

4^η γενιά. Ράπος (Γιώργος) του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1916

Ο Ράπος παντρεύτηκε την Σταυρίνα του Γιάννη Μπάσιου και απόχτησαν τον Πέτρο και τον Αλέκο.

5^η γενιά. Πέτρος του Ράπου του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Πέτρος παντρεύτηκε την Ελευθερία του Θεόδωρου του Νάσιου Πότση και απόχτησαν τον Γώργο και την Ιουλία.

5^η γενιά. Αλέκος του Ράπου του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Αλέκος παντρεύτηκε την Μαρίκα του Νάσιου Σιδέρη, του Λάμπρη και απόχτησαν τον Γιώργο τον Βασίλη και την Σταυρούλα.

4^η γενιά. Τάμπη (Χαράλαμπος) του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1918

Ο Τάμπης παντρεύτηκε την Κατερίνα του Μήχα Γραμμόζη και απόχτησαν την Βάσω, τον Κωνσταντή και τον Γιάννη.

Η Βάσω παντρεύτηκε τον Τόλη Καραμάνη.

5^η γενιά. Κώστας του Τάμπη του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Κώστας παντρεύτηκε την Ελευθερία του Βασίλη Πότση και απέκτησαν τον Χαράλαμπο και την Κατερίνα.

5^η γενιά. Γιάννης του Τάμπη του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Γιάννης μέχρι σήμερα είναι ελεύθερος.

4^η γενιά. Γεράσης του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1921

Ο Γεράσης παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα του Μήχα Σιούτη και απέκτησαν την Θεοδώρα, τον Τόλη και τον Αριστείδη.

Η Θεοδώρα παντρεύτηκε τον Κώστα Τσιέπα (Τσιόμπη).

5^η γενιά. Τόλης του Γεράση του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Τόλης παντρεύτηκε την Άννα του Νάσιου Σκούπρα και απέκτησαν τον Γιώργο και την Μαρία.

5^η γενιά. Αριστείδης του Γεράση του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Αριστείδης παντρεύτηκε την Χρυσάνθη Τίνα, γκράκα από τους Μουζακαίους και απέκτησαν την Κωνσταντίνα και την Κατερίνα.

4^η γενιά. Γιάννης του Νάζου, του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1925

Ο Γιάννης πέθανε νέος και δεν άφησε απογόνους.

4^η γενιά. Σπύρος (Πήλιος) του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1926

Ο Πήλιος παντρεύτηκε την Μαρίνα του Κόλα (Χρόνη) Κούρου και απέκτησαν την Βάσω, τον Θανάση και τον Παύλο.

Η Βάσω παντρεύτηκε τον Νίκο Παππά και απέκτησαν ένα αγόρι τον Χρήστο.

5^η γενιά. Θανάσης του Πήλιου του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Θανάσης παντρεύτηκε την Ελένη του Γιώργου Πολύζου από τα Γιαννιτσά και απέχτησαν τον Σπύρο και την Μαρίνα.

5^η γενιά. Παύλος του Πήλιου του Νάζου του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Παύλος παντρεύτηκε την Καρολίνα Βέρνιχ από την Αυστρία και απέχτησαν ένα κορίτσι την Βασιλική.

3^η γενιά. Ηλίας του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Γεν. 1885.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Κωνσταντώ του Νάκου Γραμμόαζη και απέχτησαν την Σοφία, την Γιαννούλα και τον Χρήστο.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Πήλιο Μάνη.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Νίδα Νατσικό.

4^η γενιά. Χρήστος του Ηλία του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. 1909

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Τάνα του Γιώργη Ζυγούνα και απέχτησαν τους: Μαρίνα, Βήτα (Βικτωρία), Νικόλα, Αντώνη, Πάνο και Τόλη.

Η Μαρίνα παντρεύτηκε τον Βασίλη του Νάκη Νατσίκου.

Η Βήτα παντρεύτηκε τον Γιώργο του Ράκου Γιάννου.

5^η γενιά. Νικόλας του Χρήστου του Ηλία του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε την Μαρία του Γιώργη Σίμου και απέχτησαν τον Ηλία, τον Πέτρο και την Ντίνα.

5^η γενιά. Αντώνης του Χρήστου του Ηλία του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Αντώνης παντρεύτηκε την Αμαλία του Ζήκου Νατσίκου και απέχτησαν την Ζαχαρούλα, την Άννα και τον Μιχάλη.

5^η γενιά. Πάνος του Χρήστου του Ηλία του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Πάνος παντρεύτηκε ιταλίδα, την Ίντα και απόχτησαν τον Αλέκο, τη Σαμάνθα και τη Σόνια. Η Σόνια παντρεύτηκε Ιταλό.

5^η γενιά. Τόλης του Χρήστου του Ηλία του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Τόλης παντρεύτηκε την Σοφία του Μήτη Ντόντη και απόχτησαν την Αριστέα και τον Χρήστο.

3^η γενιά. Νίδα (Λεωνίδας) του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1887.

Ο Πάππου Νίδας παντρεύτηκε την Σιούλα του Γκάτση (Γιώργου) Γιάννου και απόχτησαν τους: Ντόλα (Θεοδώρα), Αγγέλω, Βασίλη, Λουκά και Λευτέρη.

Η Ντόλα παντρεύτηκε τον Νάκο του Τάβου Γραμμόζη.

Η Αγγέλω παντρεύτηκε τον Θεοδωράκη του Βασίλη Γκέτσου.

4^η γενιά. Βασίλης του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1915

Ο Βασίλης παντρεύτηκε κόρη του Γιώργη Γκέρτσου. Ο Βασίλης πέθανε προτού αποκτήσουν παιδιά. Η χήρα γυναίκα του μετά παντρεύτηκε τον Μήχα Κολίτσια.

4^η γενιά. Λούκας του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1913

Ο Λούκας παντρεύτηκε την Κωνσταντώ του Κώτσιου (Φλουρί) Γραμμόζη.

Ο Λούκας πέθανε προτού αποκτήσουν παιδιά. Η χήρα του Λούκα μετά παντρεύτηκε σε Νίτα στην Βήσσανη.

4^η γενιά. Λευτέρης του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.1920

Ο Λευτέρης παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα του Λάμπρη Λιώλη και απόχτησαν τους: Γεωργία, Στέργιο, Λουκά και Βασίλη.

Η Γεωργία παντρεύτηκε τον Κατσέλη (γκραϊκό).

5^η γενιά. Στέργιος του Λευτέρη του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Στέργιος παντρεύτηκε την Βικτωρία του Μήτη Κολέμπα και απέκτησαν τον Κώστα και τον Νίκο.

Ο Στέργιος πήρε το όνομα του Μεγάλου παππού ΤΕΑ που έλειψε για μία ολόκληρη γενιά, μετά τον θάνατο του Στέργιου του Βασίλη της γενιάς του Γιαννάκη.

5^η γενιά. Λούκας του Λευτέρη του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Λούκας παντρεύτηκε την Νίκη του Γιώργη Μάνη και απέκτησαν τον Νίδα (Λεωνίδα) και την Κων/να.

5^η γενιά. Βασίλης του Λευτέρη του Νίδα του Κολέτσου του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Ελευθερία του Ηλία Κούρου και απέκτησαν τον Λευτέρη και την Σούλα.

2^η γενιά. Κλάδος του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1844.

Ο Γιωργάκης παντρεύτηκε κόρη του Κώστα Γκέγκα, αδελφή του γνωστότερου Τσίτα Γκέγκα και απέκτησαν τους: Βάσια (Βασιλική), Γιαννούλα, Χρήστο (Κήτα), Βαγγέλη (Μπέλου), Χαράλαμπο (Τάμπη) και Ηλία. Η Βασιλική (ντάντα Βάσια) παντρεύτηκε τον Μήχα (Χρόνη) Κούρο. Ήταν η μητέρα του Κόλα (Χρόνη) Κούρου.

Η Γιαννούλα παντρεύτηκε τον Ζήκο Σιδέρη και δεν απέκτησαν παιδιά.

3^η γενιά. Κήτας του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1874.

Ο Κήτας παντρεύτηκε την Πανάγιω του Νάκου Τόπουλου και απόχτησαν τους: Σοφία, Ζήκο, Νάσιο, Φίλππα και Κώστα.

Η Σοφία που την αποκαλούσαν τέτα λάια (μαύρη θεία) ή Ντάντα Γκιέσα, παντρεύτηκε τον Ζήκο Μάνη.

4^η γενιά. Ζήκος του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1900.

Ο Ζήκος παντρεύτηκε την Βασιλική του Μήτη Μπάσιου και απόχτησαν την Καλλιρρόη και τον Νικόλα.

Ο Ζήκος χήρεψε και σε δεύτερο γάμο παντρεύτηκε την Βασιλική του Ηλία Γκέγκα από την Βλαχοπογδόριανη την αποκαλούμενη και Στρέγκλα. Ο Ζήκος με την Βασιλική απόχτησαν την Μιράντα (Σπυριδούλα) και τον Ηλία.

Ο Ζήκος σκοτώθηκε από κεραυνό το 1962 έξω από το Δελβινάκι. Η Καλλιρρόη του Ζήκου παντρεύτηκε τον Γιαννούλη Μπάσιο στο Δελβινάκι και απόχτησαν μία κόρη η οποία παντρεύτηκε τον Γιάννη Πεδιαδιτάκη που μέχρι τελευταία ήταν Πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου στον Δήμο Ιωαννιτών.

Η Μιράντα του Ζήκου παντρεύτηκε τον Βασίλη Κώστα, από ην Πρέβεζα.

5^η γενιά. Νικόλας του Ζήκου του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Νικόλας παντρεύτηκε την Βασιλική Γκέγκα και απόχτησαν τον Παύλο, την Καλλιρρόη και την Ντίνα. Ο Παύλος πέθανε το 1963 σε ηλικία 17 χρονών. Η Καλλιρρόη παντρεύτηκε τον Φίλιππα Τασιούλα στο Λυκόστομο Ιωαννίνων και η Ντίνα τον Παύλο Νίκου.

5^η γενιά. Ηλίας του Ζήκου του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Βηθλεέμ του Ράκου Γραμμόζη (Γκάγκου) και απέχτησαν τον Ζήκο.

4^η γενιά. Θανάσης (Νάσιου Μπαλάν) του Κήτα του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1906.

Ο Νάσιος παντρεύτηκε την Σοφία του Σιούλη Φούκη και απέχτησαν τους: Τάνα (Κων/να), Λέκα (Αλεξάνδρα), Ντόλα (Θεοδώρα), Βήτα (Βικτωρία), Γιώργο και Θωμά.

Η Τάνα παντρεύτηκε τον Γιώργο (Τζιότζη) Νατσικό.

Η Λέκα παντρεύτηκε τον Μήτη Γκόγκα στην Βήσσανη.

Η Ντόλα παντρεύτηκε τον Γεράση του Ντίνα Φούκη.

Η Βήτα παντρεύτηκε τον Σπύρο Νατσικό.

5^η γενιά. Γιώργος (Γιώργια) του Νάσιου του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Γιώργιας παντρεύτηκε την Γιαννούλα (Γκούλα) του Λίτσιου Ντόντη και απέχτησαν τους: Παναγιώτα, Γιαννούλα, Ελένη και Ζήκο.

Η Παναγιώτα παντρεύτηκε τον Βασίλη Γραμμόζη, η Γιαννούλα τον Νίκο Κόντη (Γκιντόσια) η Ελένη τον Λάμπρο Γραμμόζη και ο Ζήκος την Σούλα του Φώτου Καραμάνη.

5^η γενιά. Θωμάς (Τσιόμα) του Νάσιου του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Τσιόμας παντρεύτηκε την Δημητρούλα του Τάβου Μπάσιου και απέχτησαν τους: Χρήστο, Γεράση και Νάσιο.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Αναστασία του Γιώργη Κούρου, ο Γεράσης την Ανθούλα του Μήτσιου Πότση και ο Νάσιος είναι ακόμα ελεύθερος.

4^η γενιά. Φίλιππος του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. Γεν. 1908.

Ο Φίλιππος παντρεύτηκε την Σοφία του Κήτα Κυράτσα και απέχτησαν τους: Βασίλα, Μαρίνα, Ντόλα (Θεοδώρα), Βήτα (Βικτωρία), Λέφα (Ελευθερία) και Ηλία.

Η Βασίλα παντρεύτηκε τον Μιχάλη Φούκη.

Η Μαρίνα παντρεύτηκε τον Νάσιο Μάνη.

Η Ντόλα παντρεύτηκε τον Τόλη Φούκη.

Η Λέφα παντρεύτηκε τον Σπύρο (Πίπη) Πότση

5^η γενιά. Ηλίας του Φίλιππα του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Ελένη του Μήτη Τζιαβάρα και απόχτησαν τους: Σπυριδούλα, Αναστασία (Τίκα), Χρήστο και Βασίλη.

Ο Ηλίας χήρεψε και σε δεύτερο γάμο παντρεύτηκε την Μαρία Καπουράνη όπου απόχτησαν την Σοφία.

Η Σπυριδούλα παντρεύτηκε τον Κώστα Πότση, η Τίκα τον Βαγγέλη Καραμάνη, ο Χρήστος πέθανε πριν παντρευτεί και ο Βασίλης παντρεύτηκε γκράκα. Η Σοφία είναι ακόμα ελεύθερη.

4^η γενιά. Κώστας του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. γεν. 1913.

Η Κώστας παντρεύτηκε την Μαρία (Μαρίνα) του Γιώργη Φούκη (Καλέτσιου) και απόχτησαν τους: Θεοδώρα (Ντόλα), Χρήστο, Μιχάλη, Μήτσιο, Βασίλη, Θανάση και Μπάμπη (Χαράλαμπο).

Η Θεοδώρα παντρεύτηκε τον Ζήκο του Νάσιου Ντεμίρη.

Ο Χρήστος σκοτώθηκε μικρός από νάρκη στην περίοδο του Εμφυλίου.

Ο Μιχάλης πέθανε πολύ μικρός, σχεδόν νεογέννητο.

5^η γενιά. Μήτσιος του Κώστα του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Μήτσιος παντρεύτηκε την Έπα (Δέσποινα) του Ζήκου Μπούμπα και απόχτησαν την Λευκοθέα και τον Σταύρο.

Η Λευκοθέα παντρεύτηκε τον Στέφο Μπεράτη και ο Σταύρος την Αφροδίτη του Βασίλη Κυράτσα.

5^η γενιά. Βασίλης του Κώστα του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Βασιλική του Ζήκου Κόντη (Γκιντόσια) και απόκτησαν την Χριστίνα και τον Σπύρο. Η Χριστίνα παντρεύτηκε τον Θεόδωρο Μπαλαζίκη (γκρέκο) και ο Σπύρος την Τζένη Ντίμα.

5^η γενιά Θανάση του Κώστα του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Θανάσης παντρεύτηκε την Θεοδώρα του Νάσιου Σιούζιου και απόκτησαν τον Κώστα και την Μαριάννα, και οι δύο ελεύθεροι.

5^η γενιά. Μπάμπης (Χαράλαμπος) του Κώστα του Κήτα του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Μπάμπης παντρεύτηκε την Ζαχαρούλα του Φίλιππα Γκότση και απόκτησαν την Μαρίνα (Μαρία) και την Νεφέλη. Και οι δύο ελεύθερες.

3^η γενιά. Μπέλου (Βαγγέλης) του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ. γεν. 1878.

Ο Μπέλος παντρεύτηκε την Μαρία του Γιώργη Ζυγούνα και απόκτησαν τους: Μπέκια (Σοφία), Αποστόλα, Τέα (Ελευθερία), Λίκα (Αλεξάνδρα), Γεράση και Σπύρο. Η Ελευθερία (Τέα) παντρεύτηκε τον Κώστα (Κούκη) Κούρο.

Η Μπέκια παντρεύτηκε τον Πήλιο του Κώτσιου Νατσίκου.

Η Αποστόλα παντρεύτηκε τον Βασίλη τον Γιώργη Μπάσιου.

Η Λίκα του Πάππου Μπέλου παντρεύτηκε κάποιον Τόνη ο οποίος την χώρισε. Έλεγαν οι παλαιότεροι ότι η Λίκα ήταν λίγο χαζούλα (Ντίσε, τσιρούκε). Παρ' όλα αυτά η Λίκα παντρεύτηκε ξανά στο Ηλιόλουστο Κιλκίς και απόκτησε μία κόρη, η οποία σήμερα βρίσκεται πολύ καλά αποκατεστημένη.

4^η γενιά. Γεράσης του Μπέλου του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1908

Ο Γεράσης παντρεύτηκε την Μαρία του Νάκου Γκότση και απόκτησαν τον Γιάννη, τον Πάνο και δύο κορίτσια αγνώστων ονομάτων.

Ο Γεράσης πέθανε όταν τα τέσσερα παιδιά του ήταν ακόμη μικρά. Η γυναίκα του Γεράση παράτησε τα τέσσερα παιδιά της στον πατέρα της τον Νάκο Γκότση και παντρεύτηκε κάποιον Νατσικό στην Αλβανία που και αυτός είχε τέσσερα παιδιά από την πρώτη του γυναίκα.

4^η γενιά. Σπύρος του Μπέλου του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1920

Ο Σπύρος παντρεύτηκε την Μαρία του Γιώργη Δημουλά και απόκτησαν τους: Ντίνα, Λαμπρινή, Ευτυχία, Γιώργο και Βαγγέλη.

3^η γενιά. Τάμπε (Χαράλαμπος) του Γιωργάκη του ΤΕΑ. Γεν. 1881.

Ο Τάμπες παντρεύτηκε την Μαρία του Τάμπε Μπέλου και απόκτησαν τους: Γκούλα (Γκόλφω), Σοφία, Βασίλη, Τζιότζη (Θεόδωρο), Γκέλιο (Βαγγέλη) και Μήτσιο (Δημήτριο).

Η Γκούλα παντρεύτηκε τον Πάνο Σιδέρη.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Βασίλη Φούκη. Η Σοφία δολοφονήθηκε μαζί με την κόρη της Βικτωρία από τον Ντελιασάν το 1965 σ' εκείνη την τραγική ιστορία που συγκλόνησε το χωριό (ζ' μπιτού ντάγκου).

4^η γενιά. Βασίλης του Τάμπε του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1908

Ο Βασίλης παντρεύτηκε την Βασιλική του Κήτα Γραμμόζη και απόκτησαν μία κόρη την Ντίνα.

Ο Βασίλης σκοτώθηκε το 1949 στον Γράμμο στις τελευταίες μάχες του εμφυλίου πολέμου. Υπήρξε καπετάνιος του ΕΛΑΣ στην αντίσταση.

4^η γενιά. Τζιότζης (Θεόδωρος) του Τάμπε του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1915

Ο Τζιότζης παντρεύτηκε την Σοφία του Νάκη Κολίτσια και απόχτησαν την Μαρίκα, τον Γιώργο και τον Λάκη (Χαρίλαο).

Η Μαρίκα παντρεύτηκε τον Κώστα Κούρο.

Ο Γιώργος σκοτώθηκε σε τροχαίο στην Αθήνα σε ηλικία της παντρείας.

5^η γενιά. Λάκης (Χαρίλαος) του Τζιότζη του Τάμπε του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Λάκης παντρεύτηκε την Γεωργία Τσαντή (γκράκα) από τον Γεροπλάτανο και απόχτησαν τον Θεόδωρο και τον Γιώργο. Μέχρι σήμερα και οι δύο είναι ελεύθεροι.

4^η γενιά. Γκέλιος (Βαγγέλης) του Τάμπε του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1918

Ο Γκέλιος παντρεύτηκε την Όλγα του Μήτη Θύμιου (Ευθυμίου) και απόχτησαν την Βικτωρία και τον Βασίλη.

Η Βικτωρία παντρεύτηκε τον Βασίλη του Τζιότζη Ντόντη.

Ο Βασίλης, αποκαλούμενος απ' τους συγγενείς και ξαδερφόφάρας, μέχρι σήμερα είναι ελεύθερος. Ευτυχώς όμως που έχει ακόμα χρόνια μπροστά του!

4^η γενιά. Μήτσιος (Δημήτρης) του Τάμπε του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1921

Ο Μήτσιος παντρεύτηκε την Καλλιρρόη του Τσίφη Σιούζιου και δεν ευτύχησαν να κάνουν παιδιά.

Ο θείος Μήτσιος όμως ευτύχησε να είναι σήμερα ο μοναδικός εν ζωή Μενταίος τέταρτης γενιάς. Πολύ μεγάλος σε ηλικία είναι και ο θείος Λευτέρης, από τους Κολετσαίους, αλλά αυτός είναι πέμπτης γενιάς. Εύχομαι στον θείο Μήτσιο που είναι ο παλαιότερος όλων των Μενταίων και ο μοναδικός της περασμένης γενιάς, να τα χιλιάσει.

3^η γενιά. Ηλίας του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ, γεν. 1889.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Αγγέλω (Γκέλα) του Τάμπη Μπάσιου και απέκτησαν τους: Τάνα (Κωστάντω), Λιόσια (Μαρία), Τία (Ελευθερία), Κόλα (Νικόλαο), Μήτσιο

(Δημήτριο) και Ράκη (Θεόδωρο).

Η Τάνα παντρεύτηκε τον Κώστα Μπεράτη.

Η Λιόσια παντρεύτηκε τον Βασίλη Ντίμα.

Η Τία παντρεύτηκε τον Χρήστο Κούρο.

4^η γενιά. Κόλας (Νικόλας) του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1910

Ο Κόλας παντρεύτηκε την Κωνσταντίνα του Μπέλου Νατσίκου και απέκτησαν τους: Βασιλική, Ευτυχία, Σωτηρία, Αθηνά, Χρήστο, Ηλία και Πάυλο.

Η Βασιλική (Βασίλα) παντρεύτηκε τον Μήτσιο Μπέλο.

Η Ευτυχία (Χία) παντρεύτηκε τον Πήλιο Κιόση.

Η Σωτηρία (Τίρα) παντρεύτηκε τον Μήτσιο Μάνη.

Η Αθηνά (Ναία) παντρεύτηκε τον Κώτσιο Τζίμα στο Βασιλικό.

5^η γενιά. Χρήστος του Κόλα του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Χρήστος παντρεύτηκε την Σοφία του Κήτα Κούρου και απέκτησαν την Αγγέλω και τον Σπύρο. Η Αγγέλω παντρεύτηκε τον Βασίλη Πάντα (γραίκο) και ο Σπύρος πήρε Γερμανίδα.

5^η γενιά. Ηλίας του Κόλα του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Ηλίας παντρεύτηκε την Αλεξάνδρα του Ντόντου Μάνη και απέκτησαν την Ντίνα και τον Νίκο. Η Ντίνα παντρεύτηκε τον Κώστα του Γιώργου Μάνη και ο Νίκος την Γιάννα-Ρόζα του Χρήστου Πορίκη.

5^η γενιά. Παύλος του Κόλα του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Παύλος παντρεύτηκε την Μαρία του Κώστα Πότση και απόχτησαν τον Γιώργο και τον Άγγελο. Μέχρι σήμερα είναι και οι δύο ελεύθεροι.

4^η γενιά. Μήτσιος (Δημήτριος) του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1915

Ο Μήτσιος παντρεύτηκε την Μαρίνα του Γιώργη Γκότση και απόχτησαν τους:

Γλυκερία (Λυκία), Αλεξάνδρα (Λέκα), Παναγιώτα, Αθηνά, Άννα και Αχιλλέα.

Η Λυκία παντρεύτηκε τον Βασίλη του Μήτη (Μπένσ) Φούκη.

Η Λέκα παντρεύτηκε τον Γιάννη Τσέπα στο Βασιλικό.

Η Παναγιώτα παντρεύτηκε τον Ντίνο Σιούζιο στον Άγιο Κοσμά.

Η Αθηνά παντρεύτηκε τον Παναγιώτη Χατζηαναστασίου (γκραϊκό).

Η Άννα παντρεύτηκε τον Δημήτρη Παρασκευαΐδη (γκραϊκό).

5^η γενιά. Αχιλλέας του Μήτσιου του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Αχιλλέας παντρεύτηκε την Καλλιρρόη του Μήχα Τσιούλου και απόχτησαν την Μαρία και τον Δημήτρη. Μέχρι σήμερα είναι ελεύθεροι.

4^η γενιά. Ράκης (Θεόδωρος) του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.1923

Ο Ράκης παντρεύτηκε την Κεντρούλα (Κέντρα) του Ηλία Ντούκα και απόχτησαν τους; Σοφία, Θανάση, Γιώργο και Κώστα.

Η Σοφία παντρεύτηκε τον Νίκο Τζιόγκα.

5^η γενιά. Θανάσης του Ράκη του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Θανάσης παντρεύτηκε την Ελευθερία του Νάσιου (Χρόνη) Κούρου και δεν ευτύχησαν να αποκτήσουν παιδιά.

5^η γενιά. Γιώργος του Ράκη του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Γιώργος παντρεύτηκε την Βασιλική του Γιώργου Γκέγκα και απόχτησαν την Αλεξία και τον Θεόδωρο (Δάκη).

Η Αλεξία παντρεύτηκε το Ζώη Καγιά (γκραίκο).

Ο Δάκης παντρεύτηκε την Χρύσα του Μιχάλη Τσέπα.

5^η γενιά. Κώστας του Ράκη του Ηλία του Γιωργάκη του Νάς του ΤΕΑ.

Ο Κώστας παντρεύτηκε την Σωτηρία (Πουρίκα) του Νάκη Νατσίκου και απόχτησαν τις: Αφροδίτη, Αυγή και Κεντρούλα.

Η Αφροδίτη παντρεύτηκε τον Μήτσιο Μπούσια από την Βήσσανη.

Αυγή και Κεντρούλα είναι ελεύθερες.

Πώς μοίρασαν τα παιδιά του ΝΑΣ

Ο Φώτος το λίγο μέρος που είχε το έδωσε στις κόρες του από όπου αργότερα το αγόρασαν απόγονοι του Κόλη και του Γιωργάκη.

Ο Πήλιος μοίρασε στον Τάση τον Μήχα (Καλίτσια) και τον Τσίλη (Βασίλη).

Μετά τον θάνατο και των δύο αγοριών του Τάση, το μέρος του αργότερα πέρασε στους απογόνους του Μήχα και του Τσίλη. Ο Μήχα (Καλίτσια) πήρε το ανατολικό μέρος του Πήλιου και ο Τσίλη το δυτικό.

Ο Κόλης (Κολέτσου) που είχε πέντε αγόρια, τους έδωσε από λίγο μέρος στο χώρο που κατείχε, δίνοντας στον Ηλία την κορυφή του μαχαλά, με μία λωρίδα μέχρι τον λάκκο του Σχολείου. Σύνορο νότια είχε τον Ντίμα της γενιάς του Γιαννάκη. Βόρεια του Ηλία έδωσε στον Κώτσια τον Τάβο τον Νάζο και όταν αργότερα πήρε την πεδιάδα δυτικά του λάκκου έδωσε και εκεί μέρος στα παιδιά του και κύρια στον Νάζο και τον Πάππου Νίδα.

Ο Γιωργάκης χώρισε το μέρος σε τέσσερα απολύτως ίσα κομμάτια και μοίρασε στα τέσσερα παιδιά του.

Στον Μπέλο έδωσε το κομμάτι δίπλα στον κοινόχρηστο χώρο που είναι το πηγάδι.

Στον Τάμπε έδωσε βόρεια του Μπέλου.

Στον Κήτα έδωσε βόρεια του Τάμπε.

Στον Ηλία έδωσε βόρεια του Κήτα.

Το μέρος του Μπέλου αργότερα το αγόρασε ο Μήτσιος του Ηλία.

Οι τελευταίοι των μεγάλων κιντέζων (τραγουδιστών)

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΠΡΩΤΟΠΟΙΗΤΙΚΟΝ ΤΑΥΤΟΤΗΤΟΣ

Ο Πρόεδρος της Κοινότητας Παππούτα της Περιφέρειας Ημαθίας
Πρωτεύουσας

Ότι ο *Παππουτάμης Γεωργίου* του *Παππουτάμης*
Πολίτης Έλληνο Εθνικότητος και κάτοικος της ημετέρας Κοινότητος ανήκει ανήκει
έν τῷ Μητρώῳ καὶ ἀρμόδιος ἐπ' αὐτῷ ἀριθμῶ *111/* καὶ ἐπὶ ἀριθμῶ *4856*

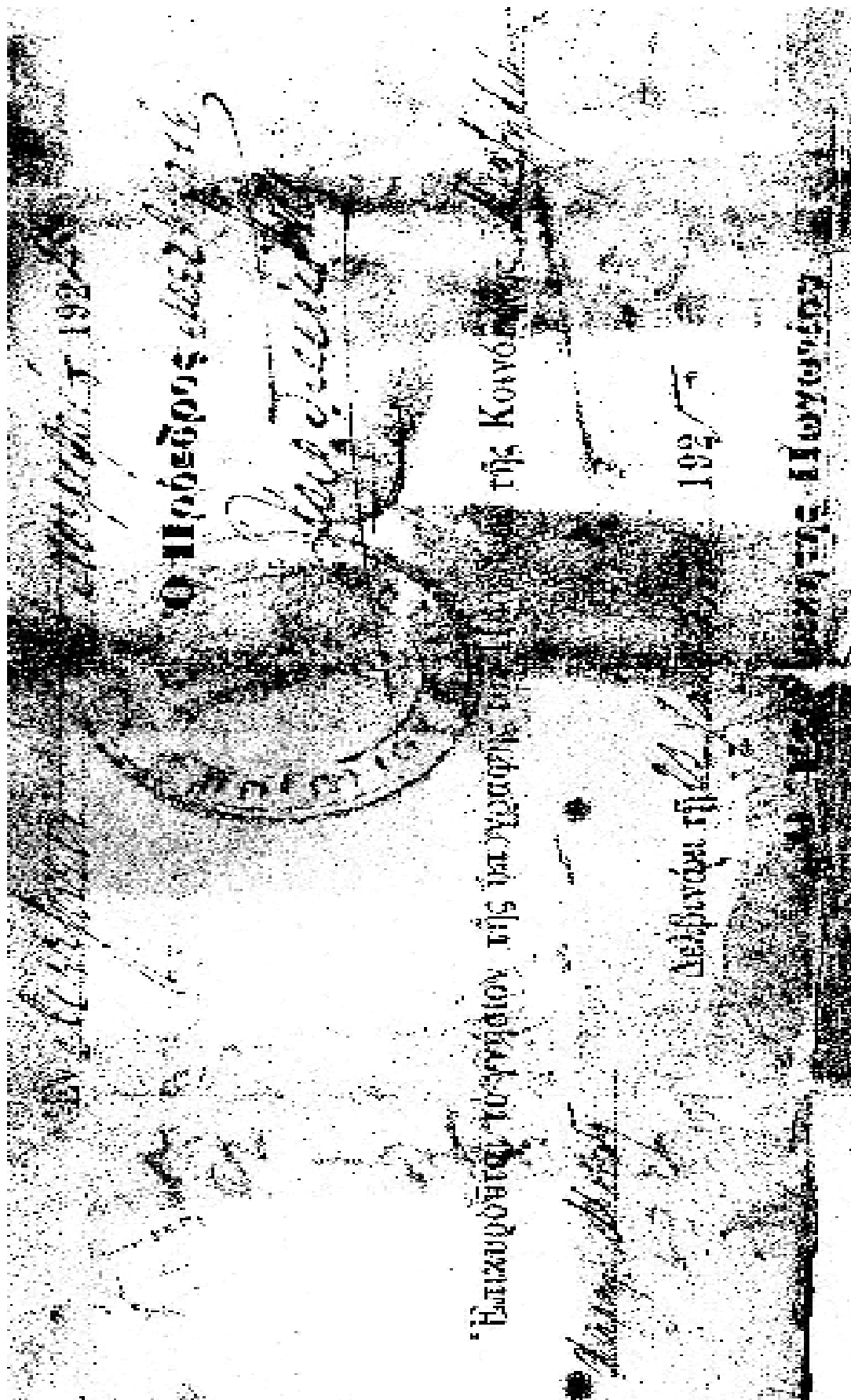
Ὁ *Παππουτάμης Γεωργίου* ἀπέβη ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνεπίσημοι ἀποδείξεις
Ὁτι εἶναι ὁ κάτοικος καὶ ἀρμόδιος ἀπὸ τὴν ἀρχὴν ἀνεπίσημοι ἀποδείξεις
γράφει.

Ὁ Πρόεδρος *Παππουτάμης Γεωργίου*
Παππούτα

Ἐπισημαίνεται περὶ τὴν ἀποδοξίαν τῆς ἀποδείξεως τῆς Κοινότητος

Παππούτα
ἀριθμῶ *102/7*
ἡμερῶς *1925*

Ἐγγραφο του 1925, που αποδεικνύει περίτρανα ότι ο Παππου-
Τάμπες Μεντής, ήταν τότε πρόεδρος του χωριού

Και σε μεγέθυνση για κάποιους αμφισβητίες!

Οι πρώτες επιγαμίες με Μαρκαίους και Νιταίους Αντιδράσεις

Το πρώτο συμπεθεριό μεταξύ Μενταίων και Μαρκαίων έγινε όταν η Βασίλα του Νάζου της γενιάς του Νάς, παντρεύτηκε τον Βασίλη του Πήλιου Μάρκου.

Τότε έγινε χαμός. Όλοι οι Μενταίοι τα 'βαλαν με τον Νάζο, που τον θεωρούσαν υπεύθυνο γι' αυτό τον γάμο. Ο μεγαλύτερος αδελφός του Νάζου, ο πάππου Κώτσιας, μάλωσε άγρια μαζί του. Λέγεται ότι ο Κώτσιας δεν ξαναμίλησε με τον Νάζο μέχρι που πέθανε.

Σ' αυτόν τον γάμο δεν πήγε κανένας Μενταίος έξω από την οικογένεια του Νάζου. Από την πλευρά των Μαρκαίων υπήρξαν παρόμοιες αντιδράσεις. Ο πατέρας του γαμπρού ο Πήλιο Μάρκος δεν συμφωνούσε μ' αυτόν τον γάμο. Η Βασίλα και ο Βασίλης ήταν 5^{ης} γενιάς συγγενείς εξ αίματος δηλαδή τέταρτα εξαδέλφια.

Στην επόμενη γενιά είχαμε με τους Μαρκαίους τον γάμο του Βασίλη του Θώμα του Κώτσια με την Σοφία του Μήτσου Μάρκου.

Είχαμε και τον γάμο του Αποστόλη του Μήτε Μεντή (Μαγιέ) της γενιάς του Γιαννάκη με κόρη του Κήτα Μάρκου. Και του Γεράση του Τούσια του Ντίμα με κόρη του Πήλιου Μάρκου.

Με τους Νιταίους το πρώτο συμπεθεριό έγινε πάλι στην 5^η γενιά δηλαδή τέταρτα εξαδέλφια εξ' αίματος, όταν ο Βασίλης του Μήτσια του Τόλη της γενιάς του Γιαννάκη πήρε κόρη του Ζήκου Νίτα. Τότε ο Μήτσιας με την οικογένειά του βρισκόταν ήδη στο Μαυροβούνι, λίγο μακριά απ' το χωριό, γι' αυτό ο απόηχος των αντιδράσεων ήταν μικρότερος. Σίγουρα όμως και εκεί υπήρξαν αντιδράσεις.

Στην επόμενη γενιά είχαμε τον γάμο της Μαρίας του Θώμα του

Κώτσια της γενιάς του Νάς, με τον Μιχάλη Νίτα. Παρά που αυτός ο γάμος δεν ήταν ο πρώτος με τους Νιταίους, οι αντιδράσεις ήταν έντονες. Κανένας από τους ηλικιωμένους και απ' τα δύο σόγια δεν συμμετείχε στον γάμο. Παρόλο που είχε προηγηθεί γάμος στην προηγούμενη γενιά, στα στενά όρια του χωριού ήταν πρώτος.

Βλέπουμε ότι οι γενιές του Γιαννάκη και του Νάς μοιράστηκαν εξ' ίσου τις επιμιξίες. Απόγονοι του Γιαννάκη έσπασαν την συγγένεια με τους Νιταίους και ακολούθησαν απόγονοι του Νάς, ενώ απόγονοι του Νάς έσπασαν την συγγένεια με τους Μαρκαίους και ακολούθησαν απόγονοι του Γιαννάκη.

Συμπέρασμα

Όσο κι αν φανεί παράξενο, όσο κι αν μας φαίνεται η συγγένειά μας πολύ μακρινή, όσο κι αν πολλοί συγγενείς δεν γνωριζόμαστε καν μεταξύ μας, τα πράγματα μιλάνε από μόνα τους.

Οι πιο μακρινοί συγγενείς σ' όλους τους Μενταίους της δικής μου γενιάς, που είναι η πέμπτη, είναι τα τέταρτα ξαδέρφια.

Στους πατεράδες μας οι πιο μακρινοί συγγενείς ήταν τα τρίτα ξαδέρφια.

Στους παππούδες μας ήταν τα δεύτερα ξαδέρφια.

Οι προ-παππούδες μας ήταν πρώτα ξαδέρφια.

Οι προ-προ-παππούδες μας ήταν αδέρφια.

Στην δική μου γενιά, με την ίδια γενιά Νιταίων και Μαρκαίων, οι πιο μακρινοί συγγενείς είναι τα πέμπτα ξαδέρφια.

Με τους Μπεταίους είμαστε έκτα ξαδέρφια.

Με τους Τοπουλαίους πιθανόν είμαστε μεταξύ πέμπτα και έκτα ξαδέρφια.

Βλέπετε τελικά πόσο μικρός είναι ο κόσμος και πόσο κοντινές είναι οι συγγένειες.

Κεφαλόβρυσσο
(Μητζηντέη)

Το χωριό σήμερα